

Sadržaj

1. POLAZIŠTA	4
1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE ČAGLIN U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE	4
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru	4
1.1.1.1. Geografski i geoprometni položaj	4
1.1.1.2. Površina, naseljenost, stanovništvo	5
a) Površina	5
b) Naseljenost	7
c) Stanovništvo	9
1.1.1.3. Naselja, građevinska područja i ostala izgrađena područja	15
a) Naselja	15
a - a) Naselja općine Čaglin kroz povijest	16
b) Građevinska područja	28
c) Ostala izgrađena područja	29
1.1.1.4. Osnovne kategorije korištenja prostora	29
1.1.1.5. Prirodna obilježja	30
Reljef	30
Klima	31
Vjetar	32
Vlaga zraka	33
Hidrološka i hidrogeološka obilježja	34
Pedološka i biovegetacijska obilježja	38
Geološka i tektonska obilježja	42
1.1.1.6. Prirodne vrijednosti i kulturna dobra	49
a) Prirodne vrijednosti	49
Biljne zajednice	49
Životinjske zajednice	52
1) Zaštićene prirodne vrijednosti	53
Prirodne vrijednosti zaštićene temeljem Zakona o zaštiti prirode:	53
Prirodna baština zaštićena prema Zakonu o šumama i Pravilniku o uređenju šuma:	55
Osobito vrijedna područja zaštićena sustavom prostorno planskih mjera temeljem PPŽ:	55
2) Evidentirani dijelovi prirode	55
Potencijalna područja predviđena za zaštitu temeljem Zakona o šumama:	56
b) Kulturna dobra	56
TRADICIJSKO GRADITELJSTVO - ARHITEKTURA	58
ARHEOLOŠKI LOKALITETI OPĆINE ČAGLIN	61
SAKRALNI SPOMENICI POSTOJEĆE STANJE	77
1.1.1.7. Krajobrazne značajke prostora Općine	85
a) Ravnica, dolina i polja	85
b) Brdski prostor	85
c) Niži gorski krajevi	85
1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke	86
1.1.2.1. Prirodni potencijal i korištenje resursa	86
a) Poljoprivredne površine	86
b) Šumske površine	92
c) Lovišta i lovna divljač	96
d) Mineralne sirovine	97

1.1.2.2. Gospodarski potencijal	97
a) Gospodarska struktura	97
b) Proizvodne djelatnosti	103
c) Turizam	103
d) Eksploatacija mineralni sirovina	109
1.1.2.3. Društvene djelatnosti	110
Uprava	111
Socijalna zaštita	113
Obrazovanje	114
Predškolski odgoj	115
Osnovnoškolsko obrazovanje	115
Zdravstvo	117
Kultura i udruge	118
Vjerske institucije i zajednice	119
Šport i rekreacija	122
1.1.2.4. Komunalne djelatnosti	124
1.1.2.5. Prometni infrastrukturni sustav	128
Cestovni promet	128
Željeznički promet	129
Zračni promet	130
Poštanski promet	130
Područna uprava	130
Poštansko središte	130
Izvršna jedinica	131
Poštanski ured	131
Telekomunikacije	132
Nepokretna mreža	132
Komutacije	134
Prijenos	135
Pristup	135
Pokretne komunikacije	136
RTV sustav veza	136
1.1.2.6. Energetski sustav	136
Plinoopskrba	136
Elektroenergetika	137
1.1.2.7. Vodnogospodarski sustav	138
Vodoopskrba	138
Odvodnja otpadnih voda	140
Uređenje vodotoka i voda	140
Melioracijska odvodnja i navodnjavanje	144
1.1.2.8. Gospodarenje s otpadom	145
1.1.2.9. Stanje okoliša	146
Onečišćenje voda	146
Onečišćenje zraka	147
Onečišćenje tla	147
Opterećenje bukom	148
1.1.2.10. Područja posebne namjene	148
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova	148
1.1.3.1. Obveza iz Prostornog Plana Požeško - slavonske županije	148
Stanovništvo	149

Naselja	149
Sustav središnjih naselja i razvojnih središta	149
Organizacija i osnovna namjena korištenja prostora	150
Gospodarske djelatnosti	151
Planirana funkcija lokalnog središta	152
Uvjeti određivanja građevinskih područja	152
Kriteriji za utvrđivanje građevinskih područja	153
Zaštita vrijednosti krajobraza	155
Razvoj infrastrukturnih sustava	156
Cestovni promet	156
Željeznički promet	157
Zračni promet	157
Poštanski promet	157
Telekomunikacije i RTV sustav veza	157
Plinoopskrba	158
Elektroenergetika	158
Vodnogospodarstvo	158
Vodoopskrba	158
Odvodnja otpadnih voda	159
Uređenje vodotoka i voda	159
Zaštita voda	159
Procjena utjecaja na okoliš	160
Melioracijska odvodnja	160
Poljoprivredno i šumsko zemljište	160
1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova	161
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje	161
1.1.4.1. Demografski potencijal	161
1.1.4.2. Naselja	161
1.1.4.3. Građevinska područja	162
1.1.4.4. Gospodarski potencijal	162
1.1.4.5. Promet	164
Cestovni i željeznički promet	164
Zračni promet	164
Poštanski promet	164
Telekomunikacije	165
RTV sustav veza	165
1.1.4.6. Energetika	165
Plinoopskrba	165
Elektroenergetika	165
1.1.4.7. Vodnogospodarstvo	166
Vodoopskrba	166
Odvodnja otpadnih voda	167
Uređenje vodotoka	167
Ugrožene površine	167
Melioracijska odvodnja i navodnjavanje	168

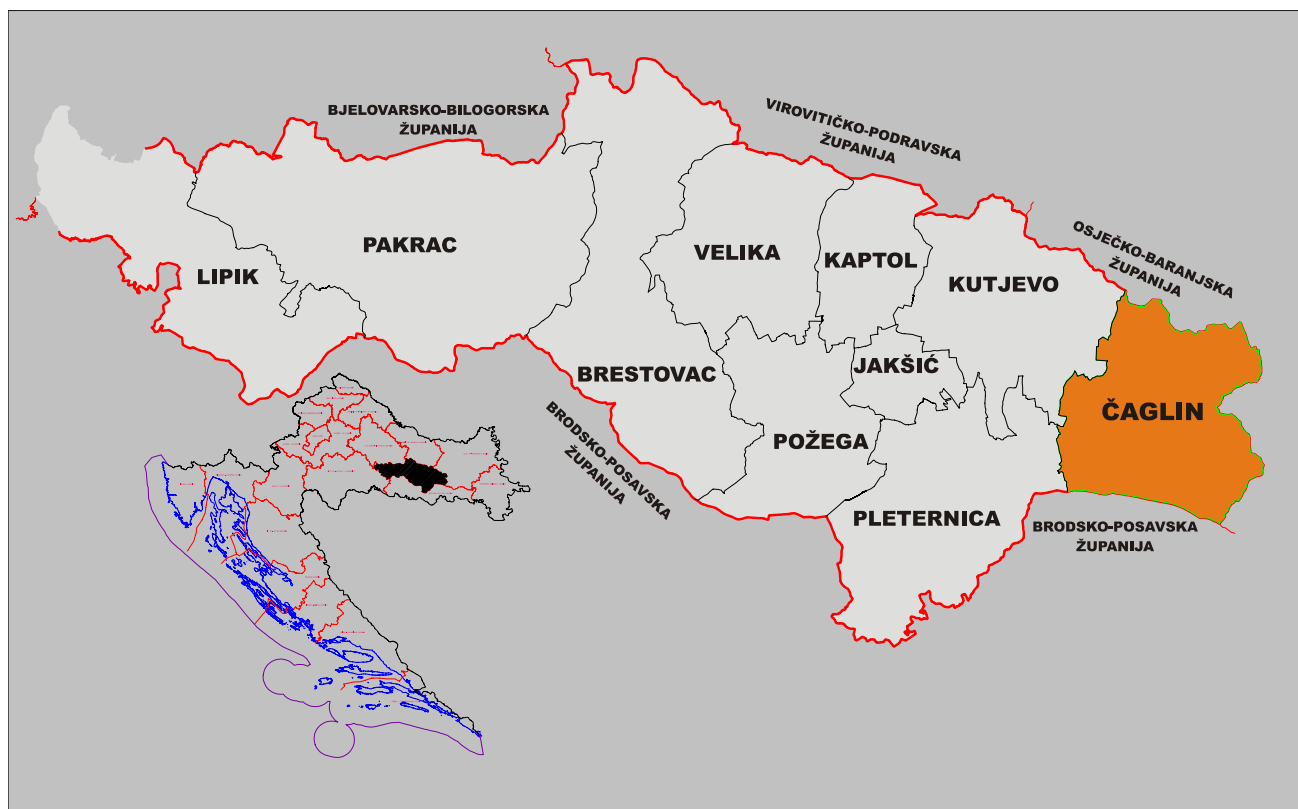
1. Polazišta

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE ČAGLIN U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

1.1.1.1. Geografski i geoprometni položaj

Područje općine Čaglin pripada dijelu prostora Istočne Hrvatske, odnosno dijelu prirodno-geografske cjeline zapadne Slavonije. U okviru prirodne cjeline zapadne Slavonije, općina Čaglin smještena je na dijelu doline rijeke Londže i obuhvaća veći dio područja Dilj Gore i Krndije. Smještena je u najistočnijem dijelu Županije na nadmorskoj visini od 141 do 222 m.

PRIKAZ 1 - POLOŽAJ OPĆINE ČAGLIN U PROSTORU ŽUPANIJE

Temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH ("NN", br. 86/06, 125/06 i 16/07) općina Čaglin nalazi se u sastavu Požeško - slavonske županije.

Prema teritorijalnom ustroju lokalne samouprave općina Čaglin jedna je od pet općina u Županiji. Općina Čaglin na sjevernom i istočnom dijelu graniči sa Osječko - baranjskom županijom (grad Našice), na južnom dijelu sa Brodsko-posavskom županijom (općinom Podcrkavlje i Sibinj), te na zapadnom dijelu s područjem gradova Pleternice i Kutjeva. Sjedište Općine je u naselju Čaglin, smještenom oko 45 km istočno od grada Požege na prometnici Našice - Slavonski Brod, koje je osim cestovnim prometom povezano željezničkom prugom (Pleternica - Našice).

Geoprometni položaj općine Čaglin sa stajališta prometne povezanosti je otvoren prema sjeveru - jugu i zapadu, dok prema istoku možemo reći da je prometno povezana jedino željezničkim prugom prema Našicama. Prometno je Općina relativno izolirana vjerojatno i zbog prirodnih karakteristika (Dilja i Krndije). Tako ovim prostorom prolaze državne ceste D53 GP Donji Miholjac (gr.R.M.) - Našice - GP Slavonski Brod (gr. R.BiH) i D38 Pakrac (D5) - Požega - Pleternica - Đakovo (D7) te željeznička pruga Pleternica - Našice, koje povezuju općinu Čaglin s preostalim dijelom Županije, te s državnim prometnim koridorima (savski i podravski prometni koridor).

U svom sastavu općina Čaglin ima 31 naselje.

1.1.1.2. Površina, naseljenost, stanovništvo

a) Površina

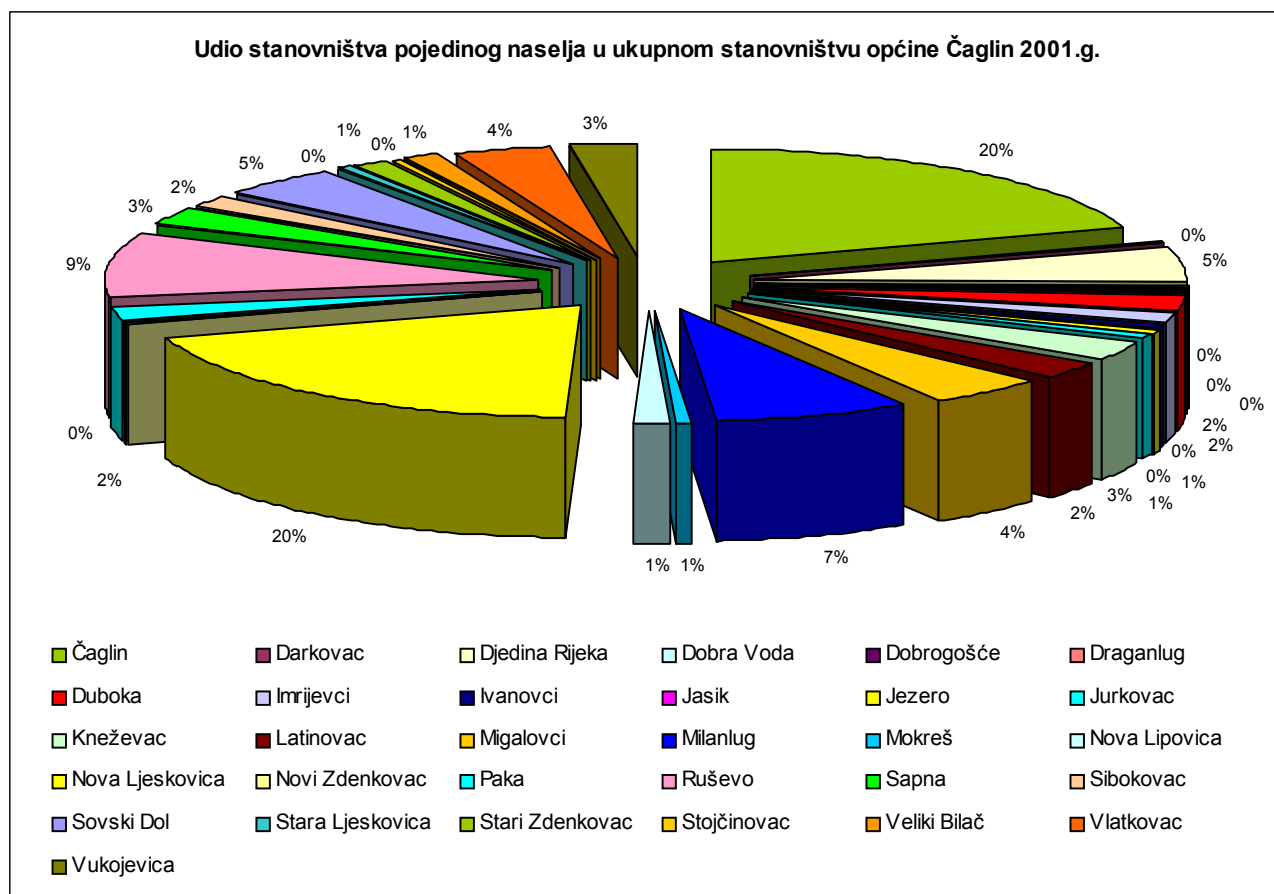
Općina Čaglin po svojoj površini na petom je mjestu po veličini jedinica lokalne samouprave u Požeško - slavonskoj županiji s površinom od 179,61 km², što čini 9,9% ukupne površine Županije.

USPOREDNI PRIKAZ STATISTIČKIH PODATAKA (1991. – 2001. g.) ZA OPĆINU ČAGLIN

Tablica br. 1.

Naziv općine Općina Čaglin	Površina		Stanovnici				Stanovi				Domaćinstva		Gustoća naselje.
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	br.st./km ²
Općina ukupno	179,61	100	3.928	100	3.386	100	1.529	100	1.500	100	1.285	1.049	18,85
Naselja													
1. Čaglin	8,60	4,79	717	18,25	677	20,00	244	15,96	266	17,73	246	219	78,72
2. Darkovac	3,80	2,11	12	0,30	14	0,41	6	0,39	7	0,47	4	5	3,68
3. Djedina Rijeka	8,63	4,81	165	4,20	165	4,87	57	3,73	62	4,13	54	45	19,11
4. Dobra Voda	1,27	0,71	29	0,74	12	0,35	17	1,11	16	1,06	9	6	9,44
5. Dobrogošće	7,20	4,00	19	0,48	11	0,33	10	0,65	8	0,53	9	5	1,52
6. Draganlug	3,50	1,95	10	0,25	5	0,14	4	0,26	2	0,13	3	2	1,42
7. Duboka	7,20	4,00	130	3,31	72	2,12	70	4,58	57	3,80	55	30	10,00
8. Imrijevc	5,92	3,29	82	2,09	51	1,51	41	2,68	40	2,66	36	27	8,61
9. Ivanovci	4,70	2,62	37	0,95	18	0,53	20	1,31	14	0,93	13	10	3,82
10. Jasik	2,90	1,62	19	0,48	3	0,08	9	0,59	7	0,47	7	2	1,03
11. Jezero	2,04	1,14	33	0,84	13	0,38	19	1,24	15	1,00	10	5	6,37
12. Jurkovac	7,70	4,30	60	1,53	33	0,97	34	2,22	28	1,87	24	15	4,28
13. Kneževac	2,03	1,13	131	3,34	96	2,84	40	2,62	33	2,20	43	29	47,29
14. Latinovac	4,63	2,58	132	3,36	84	2,48	80	5,23	57	3,80	63	44	18,14
15. Migalovci	7,60	4,23	153	3,90	146	4,31	77	5,04	79	5,3	59	51	19,21
16. Milanlug	2,32	1,29	297	7,56	243	7,18	90	5,89	88	5,87	92	84	104,74
17. Mokreš	3,40	1,89	38	0,96	22	0,65	12	0,78	18	1,20	14	9	6,47
18. Nova Lipovica	4,24	2,36	42	1,06	48	1,42	18	1,17	18	1,20	16	17	11,32
19. Nova Ljeskovic	3,13	1,74	575	14,70	668	19,73	82	5,36	81	5,40	71	61	213,41
20. Novi Zdenkovac	1,80	1,00	19	0,48	9	0,27	7	0,45	6	0,40	5	5	5,00
21. Paka	14,05	7,82	96	2,44	61	1,80	65	4,25	67	4,46	40	31	4,34
22. Ruševo	18,33	10,21	320	8,14	310	9,15	146	9,55	163	10,87	112	105	16,91
23. Sapna	6,73	3,74	139	3,53	90	2,66	60	3,93	56	3,73	51	31	13,37
24. Sibokovac	5,30	2,95	62	1,57	53	1,57	27	1,77	24	1,60	22	19	10,00
25. Sovski Dol	18,93	10,54	205	5,22	155	4,58	107	6,99	105	7,0	76	67	8,19
26. Stara Ljeskovic	3,50	1,95	15	0,38	16	0,47	11	0,72	12	0,80	6	6	4,57
27. Stari Zdenkovac	2,70	1,50	63	1,60	46	1,36	33	2,16	30	2,00	29	21	17,03
28. Stojčinovac	4,70	2,62	13	0,33	7	0,21	8	0,53	7	0,46	4	3	1,49
29. Veliki Bilač	6,90	3,84	59	1,5	49	1,45	37	2,42	33	2,20	26	20	7,10
30. Vlatkovac	4,50	2,51	151	3,84	121	3,58	60	3,93	62	4,13	53	45	26,88
31. Vukojevica	1,36	0,76	105	2,67	88	2,6	38	2,49	39	2,6	33	30	65,23

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije. PP Požeško - slavonske županije, Popis stanovništva 2001.god. DGU Područni ured za katastar Požega.

STANJE U PROSTORU OPĆINE ČAGLIN

Tablica br. 2.

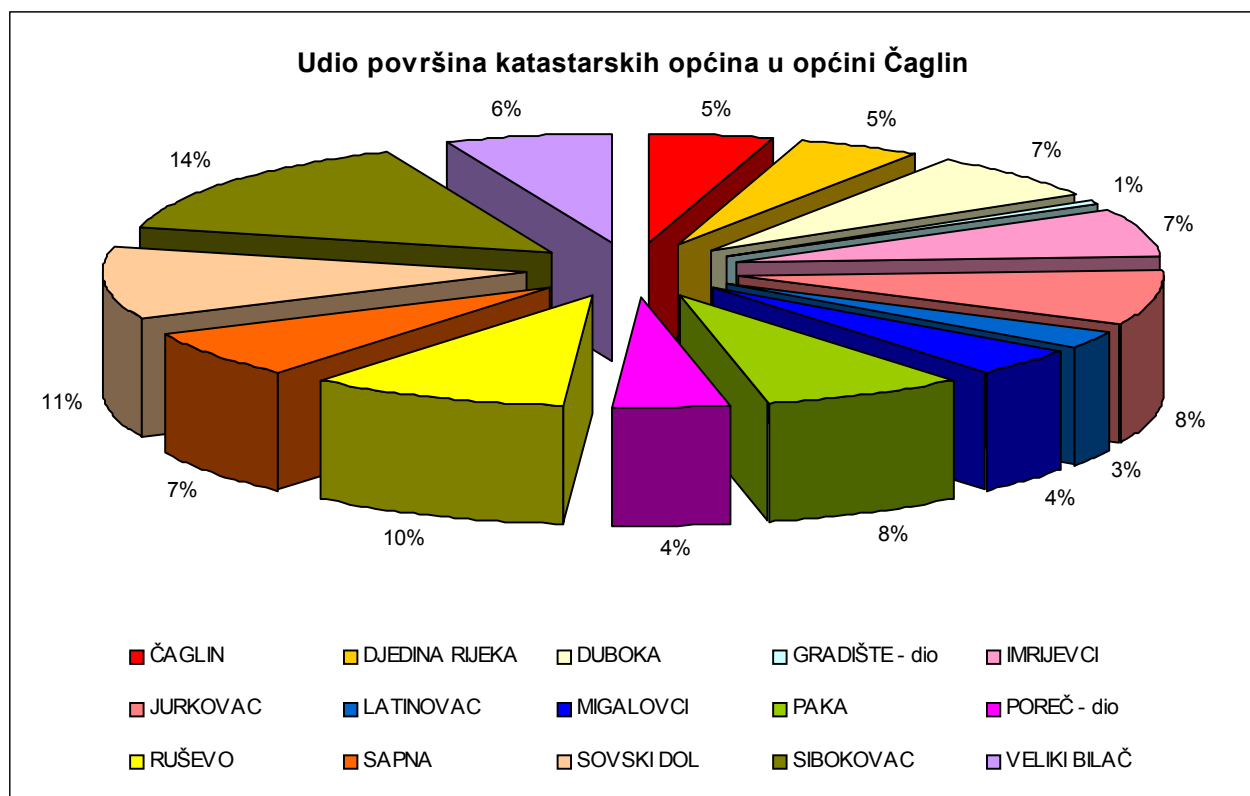
Područje općine	Površina		Stanovnici				Gustoća naseljenosti stan./km ²	
	km ²	Udio u površini županije %	Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
			broj	%	broj	%	broj	broj
Obalno*	-	-	-	-	-	-	-	-
Otočno*	-	-	-	-	-	-	-	-
Kontinentalno granično**	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	179,61	9,90	3.928	3,95	3.386	3,94	22,04	18,85
Općina Čaglin	179,61	9,90	3.928	3,95	3.386	3,94	22,04	18,85

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije, PP Požeško - slavonske županije, Popis stanovništva 2001.god.

Napomene: * U skladu s čl. 45. Zakona o prostornom uređenju ("NN", br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, i 100/04) područje općine Čaglin ne ulazi u obalno ili otočno područje RH.

** U skladu s kartografskim materijalima Programa prostornog razvitka RH ("NN", br. 50/99 – kartografski prikaz broj 23 – Posebne smjernice za planiranje i uređenje – Područje uz državnu granicu) područje općine Čaglin ne ulazi u kontinentalno granično područje RH.

Područje općine Čaglin prema katastarskim izmjerama obuhvaćeno je sa petnaest katastarskih općina koje zauzimaju površine prema prikazanom udjelu površina pojedinih katastarskih općina kako je prikazano u sljedećem grafu:

Dio k.o. Gradište u površini od 6,38% teritorijalno pripada općini Čaglin (a preostala površina k.o. od 93,62% pripada gradu Kutjehu) kao i dio k.o. Poreč u iznosu od 63,93% teritorijalno pripada općini Čaglin (dok preostala površina k.o. u iznosu od 36,07% pripada gradu Kutjehu).

b) Naseljenost

U tridesetjednom naselju koja teritorijalno pripadaju općini Čaglin izračunata je gustoća naseljenosti na osnovi statističkih granica naselja i prikazana u sljedećoj tablici:

Tablica br.3.

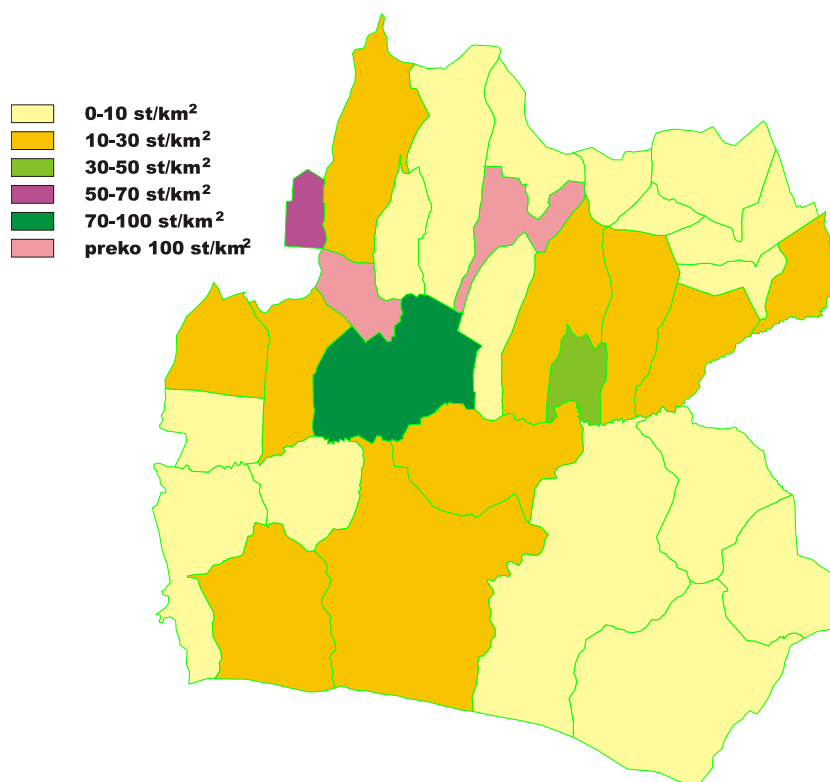
BROJ STANOVNIKA, POVRŠINA I GUSTOĆA U NASELJIMA OPĆINE ČAGLIN, STANJE 2001.g.				
Red. br.	Naselja	Broj stanovnika 2001. god.	Površina naselja (km ²)	Gustoća st/km ² 2001. god.
1.	Čaglin	677	8,60	78,72
2.	Darkovac	14	3,80	3,68
3.	Djedina Rijeka	165	8,63	19,11
4.	Dobra Voda	12	1,27	9,44
5.	Dobrogošće	11	7,20	1,52
6.	Draganlug	5	3,50	1,42
7.	Duboka	72	7,20	10,00
8.	Imrijevci	51	5,92	8,61
9.	Ivanovci	18	4,70	3,82
10.	Jasik	3	2,90	1,03
11.	Jezero	13	2,04	6,37
12.	Jurkovac	33	7,70	4,28
13.	Kneževac	96	2,03	47,29
14.	Latinovac	84	4,63	18,14
15.	Migalovci	146	7,60	19,21
16.	Milanlug	243	2,32	104,74

17.	Mokreš	22	3,40	6,47
18.	Nova Lipovica	48	4,24	11,32
19.	Nova Ljeskovića	668	3,13	213,41
20.	Novi Zdenkovac	9	1,80	5,00
21.	Paka	61	14,05	4,34
22.	Ruševo	310	18,33	16,91
23.	Sapna	90	6,73	13,37
24.	Sibokovac	53	5,30	10,00
25.	Sovski Dol	155	18,93	8,19
26.	Stara Ljeskovića	16	3,50	4,57
27.	Stari Zdenkovac	46	2,70	17,03
28.	Stojčinovac	7	4,70	1,49
29.	Veliki Bilač	49	6,90	7,10
30.	Vlatkovac	121	4,50	26,88
31.	Vukojevica	88	1,36	65,23
UKUPNO:		3.386	179,61	18,85

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. god., Prostorni plan Požeško - slavonske županije,

Prosječna gustoća naseljenosti prostora općine Čaglin 2001. godine je iznosila 18,85 stanovnika na 1 km² dok prosjek Županije je 47,28 stan/km². Prostor Općine Čaglin ubrajamo u rijeđe naseljene prostore Županije (deveti po redu naseljenost od ukupno deset JLS Požeško - slavonske županije).

PRIKAZ 2 – GUSTOĆA NASELJENOSTI STATISTIČKIH PODRUČJA NASELJA OPĆINE ČAGLIN U 2001. GODINI

c) Stanovništvo

Temeljem posljednjeg popisa stanovništva 2001. godine na području općine Čaglin živjelo je 3.386 stanovnika. U usporedbi s popisom stanovništva 1991. godine broj stanovnika na području općine Čaglin je za 542 stanovnika (odnosno 13,79%) smanjen.

Tablica br. 4.

KRETANJE STANOVNIŠTVA U RAZDOBLJU 1981. - 2001. GOD. NA PODRUČJU OBUHVATA OPĆINE ČAGLIN					
Područje	Popisne godine			Indeks	
	1981.	1991.	2001.	1991/1981.	2001/1991.
Županija	99.189	99.334	85.831	100,10	86,40
Općina Čaglin	4.646	3.928	3.386	84,54	86,20
Udio Općine, %	4,68	3,95	3,94	-	-

Izvor podataka: DZS Popisi stanovništva 1981., 1991. i 2001. godine i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Udio stanovništva općine Čaglin u stanovništvu Županije u promatranom razdoblju smanjio se što je posljedica intenzivnijeg smanjenja ukupnog broja stanovnika Općine.

Tablica br. 5.

SASTAVNICE KRETANJA STANOVNIŠTVA OPĆINE ČAGLIN U RAZDOBLJU 1991. - 2001. GOD						
Broj stanovnika 1991. g.	Prirodni priraštaj 1993.-2000.g.	Broj stanovnika 1991. g. + prirodni priraštaj	Broj stanovnika 2001. g.	Razlika po popisima 1991 – 2001. g.	Migracijski saldo	Tip kretanja
3.928	- 374*	...	3.386	-542***	...**	...***

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku i Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo 2006.g. i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

* Podaci se odnose na razdoblje 1993-2000. godine, odnosno od kad se obrađuju na razini gradova i općina prema teritorijalnom ustroju županija, gradova i općina iz 1992. i 1997. godine.

** Podaci o migracijama obrađuju se i objavljuju samo na razini RH i županija.

*** Ako pojam "Tip kretanja" predstavlja rast ili pad broja stanovnika od Popisa do Popisa, u ovom slučaju može se reći da je broj stanovnika pada, bez obzira na metodološku neuporedivost zadnja dva Popisa i nedostatak podataka o migracijskom saldu. Na to ukazuje i konstantan pad prirodnog priraštaja stanovništva.

Tablica br. 6.

PRIRODNI PRIRAŠTAJ STANOVNIŠTVA U OPĆINI ČAGLIN		
Red. br.	Godina	Prirodni priraštaj
1.	1991.	...
2.	1992.	...
3.	1993.	-107
4.	1994.	-29
5.	1995.	-29
6.	1996.	-31
7.	1997.	-13
8.	1998.	-72
9.	1999.	-51
10.	2000.	-42
11.	2001.	-25
12.	2002.	-33
13.	2003.	-27
	1993. – 2003.	-459
	1993. – 2000.	-379

Izvor podataka: Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo 2006.g. i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Stanovništvo općine Čaglin danas živi u 31 naselju. Temeljem podataka iz Popisa stanovništva 2001. godine vidljivo je da je broj stanovnika povećan u sljedećim naseljima: Darkovcu, Novoj Lipovici te Novoj i Staroj Ljeskovici, u naselju Djedina Rijeka broj stanovnika je ostao isti, dok je u ostalih 26 naselja broj stanovnika u posljednjem međupopisnom razdoblju smanjen.

Tablica br. 7.

KRETANJE STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN U RAZDOBLJU 1981., 1991. I 2001. GODINE I INDEKSI						
Red. br.	Naselje	Stanovništvo			Indeksi	
		1981.	1991.	2001.	1991/1981.	2001/1991.
1.	Čaglin	677	717	677	105,90	94,42
2.	Darkovac	20	12	14	60,00	116,66
3.	Djedina Rijeka	209	165	165	78,94	1,00
4.	Dobra Voda	55	29	12	52,72	41,37
5.	Dobrogošće	30	19	11	63,33	57,89
6.	Draganlug	0	10	5	-	50,00
7.	Duboka	177	130	72	73,44	55,38
8.	Imrijevc	123	82	51	66,66	62,19
9.	Ivanovci	52	37	18	71,15	48,64
10.	Jasik	48	19	3	39,58	15,78
11.	Jezero	57	33	13	57,89	39,39
12.	Jurkovac	67	60	33	89,55	55,00
13.	Kneževac	150	131	96	87,33	73,28
14.	Latinovac	175	132	84	75,42	63,63
15.	Migalovci	210	153	146	72,85	95,42
16.	Milanlug	290	297	243	102,41	81,81
17.	Mokreš	52	38	22	73,07	57,89
18.	Nova Lipovica	0	42	48	-	114,28
19.	Nova Ljeskovica	512	575	668	112,30	116,17
20.	Novi Zdenkovac	23	19	9	82,60	47,36
21.	Paka	160	96	61	60,00	63,54
22.	Ruševo	429	320	310	74,59	96,87
23.	Sapna	180	139	90	77,22	64,74
24.	Sibokovac	90	62	53	68,88	85,48
25.	Sovski Dol	330	205	155	62,12	75,60
26.	Stara Ljeskovica	24	15	16	62,50	106,66
27.	Stari Zdenkovac	121	63	46	52,06	73,01
28.	Stojčinovac	18	13	7	72,22	53,84
29.	Veliki Bilač	78	59	49	75,64	83,05
30.	Vlatkovac	190	151	121	79,47	80,13
31.	Vukojevica	99	105	88	106,06	83,80
U K U P N O:		4.646	3.928	3.386	84,54	86,20

Izvor podataka: DSZ Popisi stanovništva 1981., 1991. i 2001. god. i Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo 2004.g. i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Pad stanovništva iznosi od 3,13% u naselju Ruševo pa čak do 84,22% u naselju Jasik u kome je prema Popisu od 2001. godine živjelo samo tri stanovnika.

Tablica br. 8.

DOBNJA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA OPĆINE ČAGLIN 2001. GOD.					
Red. broj	Naselja	Udio mladih od 0-19 godina od ukupnog broja stanovnika, %	Koeficijent starosti, %	Indeks starosti, %	Dobni tip
1.	Čaglin	28,51	19,79	69,43	mlad/staro
2.	Darkovac	14,29	42,86	300,00	staro
3.	Djedina Rijeka	28,48	28,48	100,00	mlad/staro
4.	Dobra Voda	-	58,33	-	staro
5.	Dobrogošće	9,09	63,64	700,00	staro
6.	Draganlug	-	40,00	-	staro
7.	Duboka	12,50	48,61	388,89	staro
8.	Imrijevc	-	66,67	-	staro
9.	Ivanovci	5,56	44,44	800,00	staro
10.	Jasik	-	66,67	-	staro
11.	Jezero	38,46	46,15	120,00	staro
12.	Jurkovac	18,18	57,58	316,67	staro
13.	Kneževac	19,79	31,25	157,89	staro
14.	Latinovac	10,79	57,14	533,33	staro
15.	Migalovci	20,55	24,66	120,00	staro
16.	Milanlug	22,63	26,34	116,36	staro
17.	Mokreš	13,64	45,45	333,33	staro
18.	Nova Lipovica	35,42	29,17	82,35	mlad/staro
19.	Nova Ljeskovica	9,28	36,08	388,71	staro
20.	Novi Zdenkovac	-	33,33	-	staro
21.	Paka	8,20	52,46	640,00	staro
22.	Ruševo	29,03	22,26	76,67	mlad/staro
23.	Sapna	17,78	37,78	212,50	staro
24.	Sibokovac	18,87	37,74	200,00	staro
25.	Sovski Dol	18,06	41,29	228,57	staro
26.	Stara Ljeskovica	25,00	25,00	100,00	mlad/staro
27.	Stari Zdenkovac	17,39	36,96	212,50	staro
28.	Stojčinovac	-	57,14	-	staro
29.	Veliki Bilač	22,45	32,65	145,45	staro
30.	Vlatkovac	20,66	34,71	168,00	staro
31.	Vukojevica	28,41	25,00	88,00	mlad/staro
Ukupno Grad:		20,11	31,81	158,15	staro

Izvor podataka: Popis stanovništva 2001. god. DZS i Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo 2006. g. i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Koeficijent starosti predstavlja udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom broju stanovništva. Kritična vrijednost iznosi 12,00%. Indeks starosti predstavlja broj osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih od 0-19 godina. Kritična vrijednost je 40,0%. Ako ova dva pokazatelja predstavljaju dobni tip stanovništva, onda se može reći da je stanovništvo općine Čaglin uglavnom starije stanovništvo.

Po dobnoj strukturi, ukupno stanovništvo Općine ima obilježja demografske starosti. Po naseljima struktura je različita.

Udio mladih u pojedinim naseljima kreće se od (0,00) 5,56% do 38,46% stanovništva. U šest naselja uopće nema mladog stanovništva što ukazuje na vrlo lošu demografsku prognozu i ukazuje na odumiranje pojedinih naselja kroz izvjesno vrijeme.

Udio mladih iznosi više od 25% u naseljima: Čaglin, Djedina Rijeka, Jezero, Nova Lipovica, Ruševo, Stara Ljeskovica i naselju Vukojevica.

Prosječna starost stanovnika općine Čaglin u 2001. godine iznosi 44,00 godina, što znači da je u odnosu na Županiju veća (38,2), ako uspoređujemo prosječnu starost stanovništva u svih 10 JLS općina Čaglin zauzima posljednje mjesto.

Stanovništvo općine je 2001.g. živjelo u 1.049 kućanstava prosječan broj stanovnika po kućanstvu iznosi 3,22 stanovnika, dok je prosječna veličina kućanstava Županije 3,1 član.

Od ukupno 3.386 stanovnika u Općini 1.733 odnosno 51,18% su žene a preostalih 1.653 ili 48,82% stanovnika su muškarci.

Tablica br. 9.

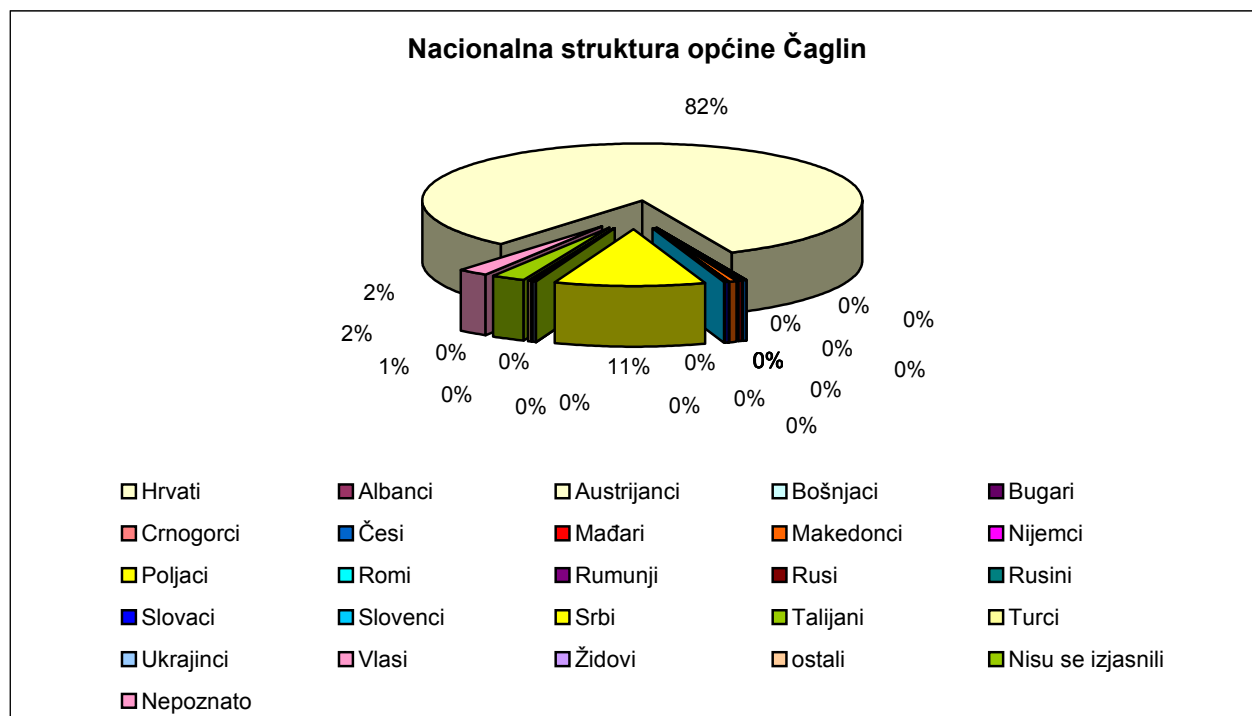
PROSJEČAN BROJ STANOVNIKA PO KUĆANSTVU U NASELJIMA OPĆINE ČAGLIN 2001. g.				
Red. br.	Naselja	Broj stanovnika 2001. god.	Broj kućanstava	Prosječan broj stanovnika/kućanstava
1.	Čaglin	677	219	3,09
2.	Darkovac	14	5	2,80
3.	Djedina Rijeka	165	45	3,66
4.	Dobra Voda	12	6	2,00
5.	Dobrogošće	11	5	2,20
6.	Draganlug	5	2	2,50
7.	Duboka	72	30	2,40
8.	Imrijevc	51	27	1,88
9.	Ivanovci	18	10	1,80
10.	Jasik	3	2	1,50
11.	Jezero	13	5	2,60
12.	Jurkovac	33	15	2,20
13.	Kneževac	96	29	3,31
14.	Latinovac	84	44	1,90
15.	Migalovci	146	51	2,86
16.	Milanlug	243	84	2,89
17.	Mokreš	22	9	2,44
18.	Nova Lipovica	48	17	2,82
19.	Nova Ljeskovica	668	61	10,95
20.	Novi Zdenkovac	9	5	1,80
21.	Paka	61	31	1,96
22.	Ruševo	310	105	2,95
23.	Sapna	90	31	2,90
24.	Sibokovac	53	19	2,78
25.	Sovski Dol	155	67	2,31
26.	Stara Ljeskovica	16	6	2,66
27.	Stari Zdenkovac	46	21	2,19
28.	Stojčinovac	7	3	2,33
29.	Veliki Bilač	49	20	2,45
30.	Vlatkovac	121	45	2,68
31.	Vukojevica	88	30	2,93
UKUPNO:		3.386	1.049	3,22

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. god., Prostorni plan Požeško - slavonske županije,

Temeljem podataka Državnog zavoda za statistiku RH, a prema Popisu stanovništva od 2001. godine, prikazana je nacionalna struktura stanovništva ove Općine, iz koje je vidljivo je da Hrvatsko stanovništvo na području općine Čaglin čini 82,16% od ukupnog broja stanovnika, nacionalne manjine čine 12,70%, ostalo stanovništvo 0,53 %, nisu se izjasnili u smislu nacionalne pripadnosti 2,45% dok je nepoznatog stanovništva 2,16%.

Ukupno stanovnika u Općini		Broj	%
		3.386	100
1. Hrvati		2.782	82,16
2. Nacionalne manjine	sveukupno nacionalne manjine	430	12,70
	Albanci	1	0,03
	Austrijanci	-	-
	Bošnjaci	4	0,12
	Bugari	-	-
	Crnogorci	-	-
	Česi	4	0,12
	Mađari	11	0,32
	Makedonci	16	0,47
	Nijemci	2	0,06
	Poljaci	-	-
	Romi	2	0,06
	Rumunji	-	-
	Rusi	-	-
	Rusini	1	0,03
	Slovaci	7	0,21
	Slovenci	3	0,09
	Srbi	378	11,06
	Talijani	-	-
	Turci	-	-
	Ukrajinci	1	0,03
	Vlasi	-	-
	Židovi	-	-
3. Ostali		18	0,53
4. Nisu se izjasnili u smislu nacionalne pripadnosti	Svega	83	2,45
	Izjasnili su se u smislu regionalne pripadnosti	-	-
5. Nepoznato		73	2,16

Izvor podataka: Popis stanovništva 2001. g. DZS HR i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Tablica br. 11.

BROJ STANOVA PREMA INSTALACIJAMA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN – POPIS STANOVNIŠTVA 2001. g.									
Općina Čaglin		ukupan broj nastanjenih stanova	stanovi koji imaju			stanovi s instalacijama			
			zahod	kupaonicu	kuhinju	struja	vodovod	kanalizacija	centralno grijanje
	stanovi	1.036	467	503	1.027	1.020	657	544	77
	osobe	2.953	1.596	1.725	2.938	2.931	2.134	1.837	303
	stanovi sa sljedećim instalacijama								
		kuhinja, zahod i kupaonica	kuhinja i zahod	samo kuhinja	ostale kombinacije pomoćnih prostorija	bez kuhinje kupaonice i zahoda			
	stanovi	445	10	500	74	7			
	osobe	1.536	22	1.143	239	13			

Izvor podataka: Popis stanovništva 2001. g. DZS HR i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Prema iznesenim pokazateljima vidljivo je da u naseljima Općine ima 1.036 nastanjenih stanova u kojima živi 2.953 osobe.

Od 1.036 stanova na ovom području od najosnovnijih minimalnih uvjeta stanovanja u sklopu stanova njih 569 nema riješen zahod, 533 nema kupaonicu, a 9 nema kuhinju.

Šesnaest stanova nije priključeno na električnu struju, 379 stanova nema priključak na vodovod, 492 stana nema priključak kanalizacije, a čak 959 (92,56%) stanova nema riješeno centralno grijanje.

Tablica br. 12.

KRETANJE BROJA KUĆANSTAVA PO NASELJIMA OPĆINE ČAGLIN U RAZDOBLJU 1981 - 2001. GOD.									
Red. broj	Naselja	Popisne godine			Indeksi		Prosječne veličine broja članova		
		1981.	1991.	2001.	91/81.	2001./1991.	1981.	1991.	2001.
1.	Čaglin	221	246	219	111,31	89,02	3,06	2,91	3,09
2.	Darkovac	5	4	5	80,00	125,00	4,00	3,00	2,8
3.	Djedina Rijeka	62	54	45	87,09	83,33	3,37	3,05	3,66
4.	Dobra Voda	13	9	6	69,23	66,66	4,23	3,22	2,00
5.	Dobrogošće	13	9	5	69,23	55,55	2,30	2,11	2,20
6.	Draganlug	0	3	2	0	66,66	0	3,33	2,50
7.	Duboka	70	55	30	78,57	54,54	2,52	2,36	2,40
8.	Imrijevc	43	36	27	83,72	75,00	1,90	2,27	1,88
9.	Ivanovci	16	13	10	81,25	76,92	3,25	2,84	1,80
10.	Jasik	12	7	2	58,33	28,57	4,00	2,71	1,50
11.	Jezero	20	10	5	50,00	50,00	2,85	3,30	2,60
12.	Jurkovac	25	24	15	96,00	62,50	2,68	2,50	2,20
13.	Kneževac	39	43	29	110,25	67,44	3,84	3,04	3,31
14.	Latinovac	77	63	44	81,81	69,84	2,27	2,09	1,90
15.	Migalovci	77	59	51	76,62	86,44	2,72	2,59	2,86
16.	Milanlug	88	92	84	104,54	91,30	3,29	3,22	2,89
17.	Mokreš	17	14	9	82,35	64,28	3,05	2,71	2,44
18.	Nova Lipovica	0	16	17	0	106,25	0	2,62	2,82
19.	Nova Ljeskovica	77	71	61	92,20	85,91	6,64	8,09	10,92
20.	Novi Zdenkovac	7	5	5	71,42	100,00	3,28	3,08	1,80
21.	Paka	56	40	31	71,42	77,50	2,85	2,40	1,96
22.	Ruševo	138	112	105	81,16	93,75	3,10	2,85	2,95
23.	Sapna	59	51	31	86,44	60,78	3,05	2,72	2,90
24.	Sibokovac	26	22	19	84,61	86,36	3,46	2,81	2,78
25.	Sovski Dol	107	76	67	71,02	88,15	3,08	2,69	2,31
26.	Stara Ljeskovica	9	6	6	66,66	100,00	2,66	2,50	2,66
27.	Stari Zdenkovac	34	29	21	85,29	72,41	3,55	2,17	2,19
28.	Stojičinovac	5	4	3	80,00	75,00	3,60	3,25	2,33
29.	Veliki Bilač	30	26	20	86,66	76,92	2,60	2,26	2,45
30.	Vlatkovac	62	53	45	85,48	84,90	3,06	2,84	2,68
31.	Vukojevica	34	33	30	97,05	90,90	2,91	3,18	2,93
Ukupno Grad:		1.442	1.285	1.049	89,11	81,63	3,05	3,08	3,23

Izvor podataka: Popis stanovništva 1981., 1991. i 2001. god. i Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo 2004.g. i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Iz prikazanih podataka o kretanju broja kućanstava u naseljima općine Čaglin iz Popisa stanovništva u 2001. godini u odnosu na prethodno popisno razdoblje 1991. godinu vidljivo je da je u trinaest naselja (Čaglin, Djedina Rijeka, Dobrogošće, Duboka, Kneževac, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica, Ruševo, Sapna, Stara Ljeskovica, Stari Zdenkovac i Veliki Bilač) došlo do povećanja prosječnog broja članova kućanstava. Najveće smanjenje broja članova kućanstava vidljivo je u naseljima Novi Zdenkovac, Dobra Voda, Jasik i Ivanovci.

Uspoređujući prosječan broj članova kućanstava 2001. godine sa prosječnim brojem članova kućanstava u 1981. godini vidljivo je da je u naseljima Čaglin, Djedina Rijeka, Draganlug, Migalovci, Nova Lipovica, Novi Ljeskovica i Vukojevica povećan taj prosjek dok je u svim ostalim naseljima u tom razdoblju smanjen.

1.1.1.3. Naselja, građevinska područja i ostala izgrađena područja

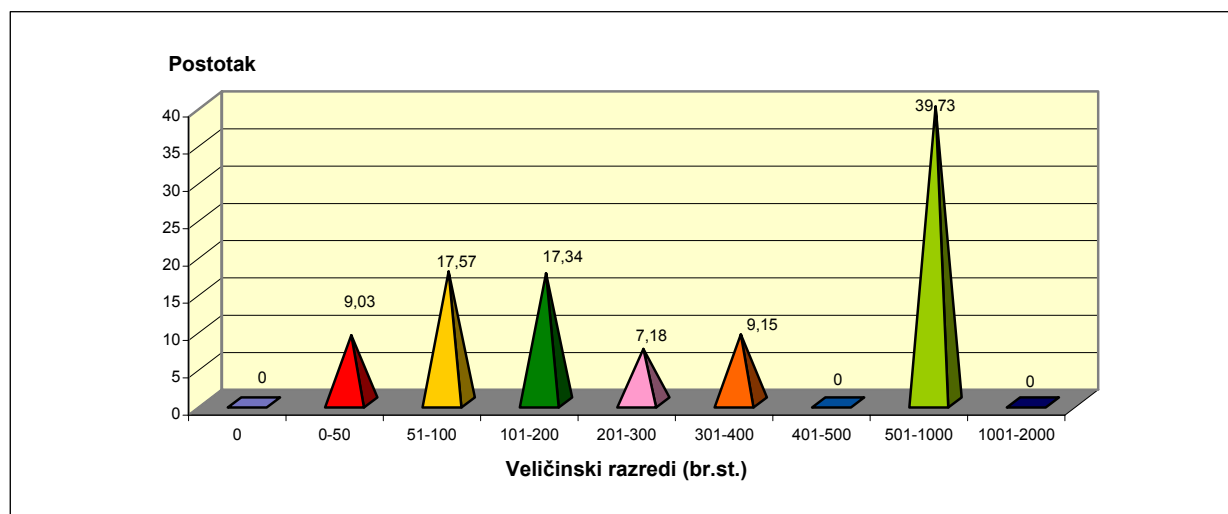
a) Naselja

Temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj ("NN", br. 86/06, 125/06 i 16/07) u sastavu općine Čaglin se nalazi 31 naselje. Naselje Čaglin je općinsko središte.

Tablica br. 13.

NASELJA PO VELIČINSKIM RAZREDIMA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN 2001.g.				
Veličinski razred (broj stanovnika)	Broj naselja	Broj stanovnika 2001. god.	Učešće u ukupnom broj naselja %	Učešće u ukupnom broju stanovnika %
0	0	0	0,00	0,00
0-50	15	306	48,39	9,03
51-100	8	595	25,80	17,57
101-200	4	587	12,90	17,34
201-300	1	243	3,23	7,18
301-400	1	310	3,23	9,15
401-500	0	0	0,00	0,00
501-1000	2	1.345	6,45	39,73
1001-2000	0	0	0,00	0,00
> 2000	0	0	0,00	0,00
UKUPNO:	31	3.386	100,00	100,00

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

UDIO UKUPNOG BROJA STANOVNIKA PO VELIČINSKIM RAZREDIMA U OPĆINI ČAGLIN

Prema broju stanovnika najviše prevladavaju naselja od 0 - 50 stanovnika što čini 48,39% od ukupnog broja naselja u kojima živi 9,03% stanovništva općine Čaglin. Najveći broj stanovnika Općine živi u naseljima Nova Ljeskovica i Čaglin. Naselje Čaglin ujedno je i općinsko središte, a broj stanovnika koji žive u Čaglinu i Novoj Ljeskovici u postotku čini 39,73% učešća u ukupnom broju stanovnika Općine. Smještajem Doma za psihički bolesne odrasle osobe znatno je povećan broj stanovnika u naselju Nova Ljeskovica u odnosu na preostala naselja u Općini.

Od svih naselja samo su naselja: Draganlug, Kneževac, Migalovci, Stari Zdenkovac, Veliki Bilač, Vlatkovac te dio naselja Čaglin smješteni u nizinskom dijelu dok ostala naselja su u nižim gorskim predjelima.

Po tipologiji izgradnje u naseljima prevladavaju građevine obiteljskog stanovanja s gospodarskim građevinama po dubini građevne čestice, koje su veće dubine u naselja u nizinskom dijelu, dok su u naseljima brdskog prostora građevne čestice u pravilu nepravilne i manje dubine.

a - a) Naselja općine Čaglin kroz povijest

ČAGLIN - općinsko središte

Naselje Čaglin (Cheglyn) je smješteno u istočnom dijelu Požeške kotline, na željezničkoj pruzi Pleternica - Našice. Spominje se kao posjed 1316. i 1434. god. kao trgovište (opidum) 1435. kao posjed, 1453., 1470., 1488., 1489., 1435. god. kada se ovdje nalaze dvije kurije, više zgrada i 44 urbane sesije.

U Čaglinu se razvilo trgovište koje 1435. godine ima dvije građanske i 44 kmetske kuće, s hrvatskim stanovništvom kojem pripadaju manja sela: Budimci, Blatanci, Kotlena, Gvedonci, Radojevci, Satnica, Tolči Dol, Dikojevci, Leštah Dol, Sapna, Dleškovci, Mihaljevci, Hrkanovica, Turšinci, Dupljevac i Trbušnjak. Vlasnici su ovog posjeda plemići velički Sudanovići i Bekafi. Čaglinu su pripadali zaseoci Srednja Vas i Topalovac. Kad su Turci osvojili ovaj kraj 1536. god., Topalovac je opustio, a Čaglin sa Srednjom Vasi prema stanju iz 1545. godine sačuvao je 33 kuće. Gdje je bila Srednja Vas, nezna se.

Godine 1702. spominje se ruševina crkve.

Čaglin

Stara čaglinska crkva Sv. Ivana Krstitelja, koju su Turci porušili, nalazila se na groblju uz Londžu. Možda je ondje i bilo glavno čaglinsko naselje, ali je zbog poplava i vlage preseljeno na prikladnije mjesto.

Danas se Stari Čaglin zove ulica koja se nalazila zapadno od ulice na cesti. Kako je staro hrvatsko stanovništvo u borbi za oslobođenje od Turaka dosta stradalo, došlo je oko 1700. godine nekoliko srpskih obitelji koje su brzo izumrle ili se odselile.

Potkraj 19. i početkom 20. stoljeća u većem broju doseljavaju Česi i Slovaci iz jugoistočne Slovačke u sljedeća sela: Kneževac, Migalovci, Zdenkovac i Čaglin, a pojedinačno u još neka naselja požeškog kraja.

Danas osim starosjedilaca i potomaka starih doseljenika ima i novijih doseljenika, najviše Slovaka.

Izgradnjom željezničke pruge i stanice u Čaglinu razvijaju se i popratne djelatnosti. Tu je u prvom redu izgradnja uskotračne pruge do Rozmajerovca kao utovarilišta drvene mase. Drvna masa pretovarala se u vagone normalnog kolosijeka, pa se tako razvilo stovarište u Čaglinu koje je zapošljavalo oko stotinjak ljudi. Od toga broja je oko 20 radnika radilo kao strojovođe, ložači, te održavali prugu i uređaje uskotračne pruge. Na željezničkoj stanici vršen je i utovar kamena iz kamenoloma u Krndiji.

Naselje Čaglin

Od jačih i poznatijih trgovačkih radnji prije II. svjetskog rata valja spomenuti Antuna Jakovca i Svetozara Markovića, te mlinara Senteša. Na željezničkoj stanici vršen je utovar kamena iz kamenoloma u Krndiji. Uz Ruševo i Ljeskovicu, Čaglin je također imao nogometni klub.

Novim ustrojem Čaglin je postao općinsko središte, a prema broju stanovnika nalazi se na pretposljednem mjestu unutar Županije. U Čaglinu se nalazi sjedište Općine, Mjesni ured (UDU u Požeško - slavonskoj županiji), osnovna škola, župna crkva sv. Alojzija, zdravstvena stanica, veterinarska ambulanta, kooperacija, šumarija, benzinska postaja, poslovnica PB, više trgovina i ugostiteljskih radnji. Gospodarski razvoj naselja vrlo je skroman. U naselju nema industrijskih pogona, a stanovništvo se uglavnom bavi poljoprivrednom proizvodnjom i stočarstvom.

Čaglin je 1961. godine ima 680, a 1971. godine 731 stanovnika.

Darkovac, selo smješteno u blizini Čaglina, poznat po plodnom polju. Nijemci su se u njega doselili potkraj 19. stoljeća, a napustili ga u toku II. svjetskog rata. Sredinom 20. st. selo je opet oživjelo, doselili su se Hrvati i Srbi. Broj stanovnika 1961. godine je 65, a 1971. godine 39.

Djedina Rijeka, selo u istočnom dijelu Požeške kotline, na cesti Pleternica - Ruševo, na Dili gori. Prvi put se spominje 1312. godine. Njezini su gospodari ili vlastelini prije 1312. godine Ivan Boškov, 1312. Nikola od Hanue, 1336. godine Dimitrije Aba, zatim Lovro Bogović. U 15. st žive ovdje mali domaći plemići s različitim nadimcima: od Dedine Reke (de Dedynareka) Petroča i Grapski, Grgur i Grapski napustili su selo pred Turcima pa 1544. godine traže u Beču od kralja Ferdinanda I. da im potvrdi pravo na posjede Djedinu Rijeku, Draganjce, Usivce, Brestovce i oba Bilača. Sva su ta imena do danas sačuvana u mjesnim nazivima. Godine 1555. Nikola Grapski Djedoranin studirao je na sveučilištu u Beču.

Djedina Rijeka

Iz najstarijeg turskog poreznog popisa, god. 1545. godine vidi se da su starosjedioci Hrvati ostali u selu kao turski podanici. Kasnije su prihvatili islam i 1687. godine se preselili u Bosnu. Na današnjem groblju stajala je u srednjem vijeku župna crkva Sv. Mihajla (spominje se 1332. i 1464. godine) koju su Turci pretvorili u džamiju.

U blizini je bio srednjovjekovni plemićki dvor u kojem je za Turaka stanovao turski aga ili spahija. To se mjesto danas zove Adžino kućište i Adžin dol. U opustjelu Djedinu Rijeku došli su oko 1700. godine novi stanovnici iz Bosne, koji se ističu svojim ikavskim - jekavskim govorom i novim naglaskom (kao Sesvečani i Brabarci).

Panorama kod Djedine Rijeke

Kasnije su se doselili Ličani, a u novije vrijeme Česi iz Moravske, koji su se već posve pohrvatili. U mjestu je područna škola OŠ iz Čaglina i Vatrogasni dom. Broj stanovnika 1961. godine je 332, a 1971. taj broj je pao na 271. stanovnika.

Dobra Voda, selo smješteno u Krndiji, istočno od Ljeskovice te jugoistočno od željezničke pruge Pleternica - Našice. Doseljenici iz Hrvatskog zagorja i Like doseljavali su se od 1930. do 1950. godine. Broj stanovnika 1961. godine je 102, a 1971. god. 100.

Dobrogošće, (Dobrogošte), zaselak u Dilj Gori, u istočnom dijelu Požeške kotline. Prvi put se spominje 1335. godine, a zatim 1347., 1448. i 1462. godine, kao posjed malih plemića koji su po imenu sela imali pridjevak Dobrogoščanski ili „od Dobrogošća“. Ovdje su tada živjeli Hrvati, koji su se održali i prvih godina turskoga vladanja. Svi gospodari kuća u ovom naselju spominju se 1545. godine u turskom poreznom popisu. Za turske uprave staro je stanovništvo nestalo, pa su se naselili Srbi. Broj stanovnika 1961. godine je 91, a 1971. svega 49 stanovnika.

Naselje Dobrogošće

Zvonik

Draganlug, zaselak u istočnome dijelu Požeške kotline, nastao je na prijelazu iz 19. u 20. st. U njemu je na kraju prošloga stoljeća kutjevački veleposjednik Milan Turković uredio majur (marof, pustara) s parnom pilanom. Po veleposjedniku Draganu Turkoviću majur je dobio ime Draganlug.

Od Turkovića je majur kupio veleposjednik Josip Ungar, koji je ondje stanovao sa svojim poljoprivrednim radnicima, najviše mađarskoga i njemačkih podrijetla. God. 1946. zemljište je nacionalizirano i podjeljeno doseljenicima koji su ovamo došli s raznih strana (Zagorje i dr.). Godine 1961. ima 46, a 1971. god. uključen je u popis stanovništva u selo Ciglenik.

Duboka, selo smješteno blizu Čaglina na obroncima Krndije, spominje se 1413. i 1499. godine. Tada postoje dva sela: Gornja i Donja Duboka, a oba pripadaju gospoštiji Gradište. Za turskoga vladanja starosjedioci su vjerojatno prešli na islam pa se preselili u Bosnu. U pusto selo dolaze Srbi, djelomično iz Bosne, a djelomično iz okolice. Broj stanovnika 1961. godine iznosi 260, a 1971. godine 230 stanovnika.

Imrijevci, (Imbrijevc) selo na istočnoj granici Požeške kotline, sjeverno od ceste Pleternica - Đakovo. Od 13. do 15. st. zovu ga Mala Paka ili Pačica kraj Sv. Imre, po mjesnoj župnoj crkvi Sv. Emerika, koja se spominje 1332. i 1334. godine. Njezine su se ruševine vidjele još donedavno.

Bunar u Imrijevcima

Crkva Sv. Ivana u Imrijevcima

Crkva Sv. Ivana

Selo je potkraj srednjega vijeka pripadalo gospoštiji Nevna ili Levanjske Varoši. Turski poreski popis 1545. godine daje selu ime Imrevci, kako ga zove i tamošnji narod.

Stambene građevine u Imrijevcima

Zapuštena zgrada OŠ u Imrijevcima

U selu je bila područna škola OŠ iz Čaglina, ali je zapuštena i u ruševnom stanju. Imrijevci su 1961. godine imali 240 stanovnika, dok 1971. godine imaju 208 stanovnika.

Ivanovci, naselje na području Dilj gore, južno od željezničke pruge Pleternica - Našice. U kasnom srednjem vijeku su pripadali gospoštiji u Djedinoj Rijeci. I tada i prvih godina turskoga vladanja žive ovdje Hrvati, što je vidljivo iz turskoga poreznoga popisa 1545. godine. U kasnije vrijeme turske uprave oni su vjerojatno, kao i Djedorci, prešli na islam i 1687. godine otišli u Bosnu. Oko 1700. godine dolaze ovamo Blagoje Latinovčanin, praotac Blagojevića, i još tri srpske obitelji, koje doskora izumiru. God. 1950. ovdje živi 121 stariji i noviji doseljenik. Selo 1961. godine ima 98, a 1971. godine 82 stanovnika.

Jasik, selo sjeverno od Čaglina koje je nastao poslije prvoga svjetskoga rata, oko 1920. godine na velikim krčevinama ispod Krndije. Godine 1931. ima 94, 1961. 104, a 1971. godine 84 stanovnika.

Jezero, selo istočno od Ljeskove. Naseljeno je od 1930. do 1950. godine na krčevinama nekadašnjih velikih šuma kutjevačkog vlastelinstva. Doseljenici su uglavnom iz Hrvatskog zagorja. Godine 1961. živjela su u ovom selu 152 stanovnika, a 1971. godine 112.

Jezero

Jurkovac, (Đurakovac) staro selo u Krndiji, sjeverozapadno od željezničke pruge Pleternica - Našice. Spominje se 1367., 1407. i 1491. godine kao posjed maloga domaćeg plemića. Starosjedioci su vjerojatno prešli na islam. Muslimansko stanovništvo se 1687. godine preselilo u Bosnu. Oko 1710. godine dolaze u prazno selo Srbi, koji brzo izumiru, pa na njihovo mjesto dolaze novi srpski doseljenici. Među novijim doseljenicima ima Srba i Hrvata. Broj stanovnika 1961. godine je 114, a 1971. godine 88 stanovnika.

Jurkovac

Kneževac, selo istočno od Čaglina, nastalo je oko 1903. godine na krčevinama na kojima su nekada bile goleme šume kutjevačkog vlastelinstva. Najviše su se ovamo doselili Slovaci, a zatim Česi i Poljaci. U Kneževac se 1934. godine preselilo nekoliko domaćinstava iz obližnjega Radnoga Polja, jer je to naselje tada raseljeno. Kneževac 1950. godine ima 203 stanovnika, 1961. godine 196, a 1971. taj broj je pao na 149 stanovnika.

Latinovac, selo kraj željezničke pruge Pleternica - Našice. U srednjem vijeku zvalo se Krnjakovci. Selo se spominje 1413. i 1499. godine kao posjed gradiškog vlastelinstva. Za turskog vladanja selo je dosta stradalo, a u opustošeni dio sela naselili su se Srbi.

Latinovac

Polja kod Latinovca

Tadašnji stanovnici bili su katolici, muslimani i pravoslavci. Vjerojatno je u to doba katolički dio dobio ime Latinovci, a muslimanski i pravoslavni zadržao ime Krnjakovci. Međutim, prilikom oslobođenja Slavonije od Turaka 1687. - 1691. katolici su izginuli, muslimani otišli u Bosnu, a pravoslavci su napustili svoj, lošiji dio u Krnjakovcima i preselili se u bolji i bogatiji dio Latinovce, pa se tako to ime zadržalo do danas.

U toku 18. i 19. st. najstariji srpski doseljenici uglavnom su izumrli, a doselile su se druge srpske obitelji. U posljednjih nekoliko godina nastanilo se ovdje nekoliko obitelji različitog podrijetla. Selo 1961. godine ima 307, a 1971. 252 stanovnika.

Migalovci, selo na obroncima Dilj gore, na cesti Čaglin - Ruševo. Spominje se 1422., 1450. i 1498. godine. Iz turskog poreznog popisa 1545. godine vidljivo je da ovdje žive Hrvati koji su se održali za vrijeme turskoga vladanja, a nestali tek u posljednjim turskim borbama 1687. - 1691. godine. U opustošeno selo došli su 1697. godine Srbi iz Bosne.

Migalovci

Od doseljenih 17 obitelji većina je brzo izumrla, a posljednja obitelj Rapčević na kraju prošloga stoljeća. U 18. i 19. st. sele se ovamo s raznih strana nove srpske obitelji, pa kako je do kraja 19. st. polovica njih izumrla, dolazi i dvadesetak slovačkih obitelji, koje danas čine polovicu sela. U selu je 1961. godine bilo 424, a 1971. 288 stanovnika.

Milanlug, selo smješteno u Krndiji, sjeverno od Čaglina. Dobilo je ime po nekadašnjem kutjevačkom vlastelinu Milanu Turkoviću, vlasniku ovdašnjega zemljišta, i šumi Lug koja se nekada protezala preko današnjega sela Milanlug. Prve su kuće ovdje građene 1905. godine. To je vrijeme postanka sela. Prvi su doseljenici kupovali zemlju od kutjevačkog vlastelinstva. Prije kupovanja zemlje posječena je šuma. U Milanlug su dolazile obitelji s raznih strana (Slovačka, Mađarska, Bosna i Hercegovina, Dalmacija, Lika i dr.) ali su se neke nakon nekoliko godina odselile u gradove i bogatija sela. God. 1961. ima 332, a 1971. 318 stanovnika.

Mokreš, selo izgrađeno u kraju oko gornjega toka rijeke Londže, sjeveroistočno od Čaglina. Naselje Mokreš naseljeno je 1922. godine. Pojedine obitelji kupovale su zemlju kod Malčića, zastupnika kutjevačkog vlastelinstva Turkovića, koji je imao svoj ured u Ljeskovici. Zemlja je tada stajala 500 -1000 dinara, po jednom jutru. Zemlja je bila razmjerno jeftina: jedno jutro zemlje kao 2-4 met. c. pšenice. Godine 1950. selo ima 33 kuće i 165 stanovnika. Doseljenici su novac zasluživali radeći kao šumski radnici. Njegovi su stanovnici doselili iz Hrvatskoga zagorja (Stubica, Bednja), Primorja (Jablanac), Brinja, Slovačke i dr. Godine 1961. selo ima 128 stanovnika, a 1971. samo 98 stanovnika.

Nova Lipovica, selo u sjeveroistočnom dijelu Požeške kotline, na tom mjestu je nekada bilo selo Vukčevci. To se selo spominje 1413. i 1499. godine kao posjed gradištanske gospoštije, i to pod mađarskim imenom Farkashaza. Za turskoga vladanja stanovali su u ovom selu Hrvati, katolici i muslimani. Godine 1687. katolici su nestali u borbi za oslobođenje Požeške kotline od Turaka, a muslimani su se odselili u Bosnu. Odande je u napušteno selo došlo osam srpskih obitelji od kojih su jedne brzo izumrle, a druge preselile u obližnje selo Latinovac.

Tako je selo 1740. godine ponovo opustjelo, pa je kutjevačka gospoštija ovdje uredila svoj alodij ili marof (pustara). Na početku 20. st. vlasnik marofa Ungar rasprodao je dio zemlje seljacima, a drugi dio je oko 1920. godine putem agrarne reforme podijeljen seljacima. U to doba nastalo je novo naselje prozvano Nova Lipovica, koja 1950. godine ima 12 kuća i 52 stanovnika. Selo je 1961. godine imalo 93 stanovnika, a 1971. je uključeno u popis sela Poreča.

Nova Ljeskovica ili Irenovac, je selo u istočnom dijelu Krndije, na željezničkoj pruzi Pleternica - Našice, kao naselje se počelo razvijati 1895. godine. Ovdje je sagrađena velika parna pilana oko koje su se okupljali šumski radnici, ugljenari, bravari, strojari, lugari, a sve u vezi sa željezničkom prugom i eksploatiranjem golemih šumskih površina u istočnome dijelu Krndije. Posao je trajao godinama, pa su se neki radnici i službenici ovdje skućili i trajno nastanili, kupivši nešto zemlje krčevine. U selu je područna škola OŠ Čaglin, društveni dom i dom za psihički bolesne odrasle osobe. Broj stanovnika 1961. godine je 391, a 1971. s naseljem Orov Panj 495 stanovnika.

Nova Ljeskovica

Paka, selo u Dilj gori, na cesti Pleternica - Đakovo. Prvi put se spominje 1281. godine i u njoj više malih plemića i zaselaka. Mala Paka kraj Sv. Katarine (današnja Paka) Mala Paka blizu Sv. Imre (danas Imrijevcji), Kindrova Paka (danas Kindrovo) i Kraljevska Paka. Pošto su izumrli mali plemići, Paka je 1310. godine potpala pod gospoštiju Nevna (Levanjska Varoš) i njezine gospodare Treutule, a kasnije Čehe Levanjske. Godine 1470. u zapadnom dijelu Pake gospodari su Berislavići Grabarski.

Kapela sv. Martina u Pakoj

Pravoslavna crkva sv. Petra i Pavla u Pakoj

God. 1332 - 1335. spominje se ovdje župa s crkvom Sv. Kate. Na početku turskoga vladanja, 1545. godine ima Paka dvije mahale i 16 kuća. Njezin je knez Ivan Trbović. Stanovnici su Hrvati i Srbi. Godine 1961. selo je imalo 291, a 1971. god. 254 stanovnika.

Ruševo, selo u Dilj gori, na raskrižju cesta Pleternica - Čaglin i Pleternica - Đakovo. Svi srednjovjekovni dokumenti pišu Ruševa, a narod tako govori i danas. Spominje se kao naselje 1221. godine te se u listovim pisalo Hrussova, Crussova.¹ u Hapszovo popisu, od 1702. godine zabilježeno je Hruseva². Blizu Ruševa je i Sovski dol (Šehovski dol), odakle se dolazi do Sovskog jezera kao i do prirodne osebujnosti Dilj gore.

Župna crkva Uzašašća Kristovog u Ruševu

Zgrada stare Općine

Stambena građevina u Ruševu

Plemićki utvrđeni dvorac ruševačke gospoštije nalazio se na brdu Zalazine, gdje se danas sastaju hatari Ruševo i Sovski dol koji su tada činili jednu gospoštiju. Toj gospoštiji su osim Ruševa pripadali svi zaseoci: Ravan, Zavratac, Završje, Čašljevc i Bačin-dol u ruševačkoj dolini, a Ribnjaci, Zabregovci ili Zagrabovci, Dvorišće i Zadvorje ili Odvorci u soljanskoj dolini. Gotovo sva ta imena sačuvana su do danas u mjesnim nazivima. U 13. st. vlasnici su ruševačke gospoštije županijski gradski jobagioni (podložnici) Voje (Vejići) koji kasnije postaju „plemići od Ruševa“ ili ruševački. Dio Ruševa imali su u 14. i 15. st. najprije Treutuli, zatim Česi Levanjski, gospodari Nevne ili Levanjske varoši, a poslije 1483. Berislavići Grabarski, vlastelini u Brodskom Grabarju. God. 1545. u Ruševu je sjedište nahije, kojoj pripadaju sela: Paka, Sovski dol, Zavrtač s Čašljevcem, Bračo-Dol, Zabregovac s Jankovcem, Vrhovine, Čaglin sa Srednjom Vasi i Topalovci, Migalovci, Imrevci i Dobrogošće. Župna crkva Sv. Nikole u Ruševu spominje se već 1251. godine, a župa 1332. i 1335. godine.

Ruševo

Ruševo je od 1848. godine pripadalo gospoštiji Pleternica i povijesno je središte tog kraja. Zgrada općine Ruševo sagrađena je 1907. godine. Mjesto je imalo načelnika i mjesnog suca, bilježnika i blagajnika. God. 1851. osnovano je ovdje bilježništvo, a 1875. godine općina. U Ruševu su se održavali i sajmovi na prostoru iza vatrogasnog doma sve dok je postojala istoimena Općina. Nakon 1955. godine općina Ruševo je ukinuta.

¹ Dr. Csanki Dezső: Kőrösmegye a XV.-ik században, str.103.

² Tad. Smičiklas: Dvjestogodišnjica oslobađanja Slavonije, II str.191.

Škola je otvorena prvi put 1770. godine, drugi put 1785., a treći put i konačno 1875. godine. Sad je to područna škola OŠ iz Čaglina. Kasnobarokna - klasicistička župna crkva (1807.) evidentirana je kao spomenik sakralne arhitekture. God. 1961. ima 648, a 1971. 571 stanovnika.

Uska dolina prema sjeveru spaja Ruševo s Čaglinom, gdje je željeznička stanica. Tom dolinom teče iz Dilj gore potok Ruševac te utječe između Vinišća i Krekovca kod Migalovaca u Londžu. Ruševačka je okolina za proučavanje Dilj gore najzanimljivija, a obiluje mnogim prirodnim ljepotama.

Sapna, selo istočno od Čaglina. Spominje se 1435. i 1499. godine. Imalo je sedam marturinskih sesija (selišta) i pripadalo je gradišćanskoj gospoštiji. U blizini je tada bio utvrđeni plemićki dvorac Trbuš i pod njim selo Trbušnjak (ime do danas sačuvano u mjesnom nazivu). Za turskoga vladanja žive u njemu Hrvati, koji su potkraj turske vladavine zbog progona raseljeni ili nestali. Tako je ovaj kraj dulje vrijeme bio pust. Tek oko 1735. godine sele se ovamo Srbi. U mjestu je 1961. godine bilo 241, a 1971. god. 220 stanovnika.

Sapna

Sibokovac, selo istočno od Čaglina, vjerojatno je postojalo i u srednjem vijeku, ali pod drugim imenom. Staro je stanovništvo propalo za turskoga vladanja, pa su ovamo doselili Srbi. Od tih najstarijih doseljenika održale su se do danas dvije obitelji, a osam ih je izumrlo. U mjestu se nalazi društveni dom. God. 1961. ima 158, a 1971. god. 127 stanovnika.

Sovski Dol, selo u Dilj gori, na cesti Pleternica - Ruševo - Đakovo. Prvi put se spominje u turskom poreznom popisu 1545. godine, a njegovi zaseoci i prije: Dvorišće i Završje 1422., 1428., 1481. i 1482. zaselak Janković zapisan je u poreznom popisu 1545. godine, a ime mu je do danas sačuvano u južnom dijelu sela.

Sovski Dol

Od turskih vremena do danas ostala je podjela sela u tri dijela, prema toku potoka od Dilja do Londže. Gornja, Srednja i Donja Mala (mahala).

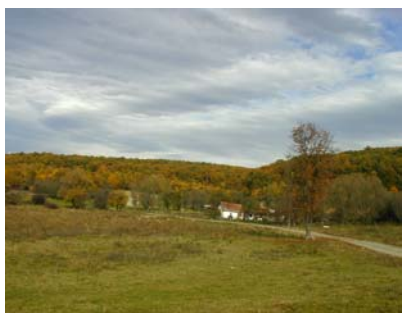
Starosjedioci su ovdje razmjerno dobro očuvani, 50% ukupnog stanovništva, kao njihov posavski govor (kao Ruševo) vjerojatno zbog zabačenog brdovitog kraja. Od novijih doseljenika osim Hrvata ima i Slovaka i dr. U mjestu je područna škola OŠ iz Čaglina i društveni dom. God 1961. ima 644, a 1971. 540 stanovnika.

Sovski Dol

Sovski Dol 1950. godine selo ima 230 kuća, od toga je 107 kuća prastanovnika, 14 kuća doseljenika iz vremena oko 1695. godine, 72 kuće doseljenika 1702. - 1880. godine, 37 kuća najnovijih doseljenika

Stojčinovac, selo smješteno sjeveroistočno od Čaglina, na granici požeške kotline. To je naselje vjerojatno postojalo i u srednjem vijeku, ali pod drugim imenom. Možda pod imenom Luna, na koju podsjećaju mjesni nazivi Lunjevac i Lunjevački dol. Staro je selo propalo za turskoga vladanja, pa su se ovamo doselili Srbi. Jedna od najstarijih doseljenih srpskih obitelji zvala se Stojčević, po kojoj je selo dobilo ime, a živjela je ovdje do 1840. godine. God. 1961. naselje ima 86, a 1971. godine 41 stanovnika.

Stojčinovac

Stara Ljeskovica, smještena je kraj željezničke pruge Pleternica - Našice. Spominje se 1322., 1329., 1336. i 1424. godine kao posjed raznih plemića. Za turske vladavine ovdje žive Hrvati, koji su potkraj turske vlasti izumrli ili bili raseljeni.

Tako je selo dugo godina bilo prazno i tek oko 1735. godine naseljeno je srpskim stanovništvom. Broj stanovnika 1961. godine je 86, a 1971. broji 67 stanovnika.

Veliki Bilač, selo smješteno na Dilj gori. Potkraj srednjeg vijeka sastavni je dio vlastelinstva koje ima sjedište u Djedinoj Rijeci. Selo se spominje prvi put 1544. godine kada plemići Grapski iz Djedine Rijeke traže od vladara u Beču potvrdu na svoje izgubljene posjede u Slavoniji. Slijedeće godine novi gospodari Turci sastavili su popis stanovnika Bilača za svoje porezne knjige. Iz toga se popisa vidi da su stanovnici Hrvati.

Od tih starosjedilaca preživjele su tursko vladanje samo četiri obitelji. Kako je za Turaka hrvatsko stanovništvo ovdje oslabilo, deselilo se nekoliko srpskih obitelji, a kasnije i noviji doseljenici Hrvati i Srbi. Broj stanovnika 1961. godine je 184, a 1971. godine 139.

Od 1702. - 1850. godine dakle u periodu oko 150 godina doselilo se u Veliki Bilač iz bliza i iz daleka 13 rodova i 16 obitelji Hrvata i Srba. Doseljene su obitelji vrlo brzo izumrle, rodovi su se držali dulje, a do danas se održalo 7, a koji 1950. godine imaju 119 stanovnika. Od 1850. - 1950. godine kroz stotinu godina, došlo je u selo veći broj obitelji, od kojih se do 1950. održalo 12 rodova sa 67 stanovnika. Stoga u ovom selu prevladavaju stariji doseljenici, a ne noviji, kako je to u mnogim okolnim selima. Veliki Bilač 1702. godine ima 10 kuća, 1760. taj broj se povećao na 23, zatim je 1849. taj broj smanjen na 18, dok 1950. u naselju ima 57 kuća.

Vlatkovac, selo istočno od Čaglina. Ovdje žive uglavnom Hrvati iz Like i Primorja te Slovaci. Naseljavanje je počelo 1902. godine na krčevinama nekadašnjih velikih šuma kutjevačkog vlastelinstva. Prve kuće bile su od nabijene zemlje ili sagrađene od prijesne cigle, pokrivene slamom. Nakon 1920. godine ziđu se kuće od pečene cigle iz domaćih ciglarskih peći, pa je selo sve više počelo dobivati izgled slavonskog sela. Od tog vremena su stanovnici stalni, više se doseljavaju, a manje iseljavaju. U selu je ranije bila područna osnovna škola OŠ iz Čaglina. Godine 1941. ima 488, a 1971. godine 342. stanovnika.

Vlatkovac

Vukojevica, selo u sjeveroistočnom dijelu Općine, na cesti Gradište - Čaglin. Nastalo je sredinom 20. st. doseljavanjem stanovništva iz susjednih sela, a na krčevinama nekadašnjih šuma kutjevačkog vlastelinstva. Godine 1961. selo ima 125, a 1971. 120 stanovnika.

Zdenkovac, naselje sjeveroistočno od Čaglina, počelo se razvijati 1901. godine na prostranim krčevinama. Dijeli se na Stari i Novi Zdenkovac. U Stari Zdenkovac došli su uglavnom Hrvati i Slovaci od kojih su se mnogi iseliti, kad su prestali šumski radovi. Stari Zdenkovac je 1961. imao 225, a 1971. godine 180 stanovnika. Oko 1930. godine tu je osnovana škola, koja danas ne funkcionira. Novi Zdenkovac su naselili Primorci iz Jablanca i Svetog Jurja. U selu je 1961. bilo 84 stanovnika, a 1971. godine svega 41 stanovnik. U selu je od 1958 godine osnovana župna crkva Gospe Lurdske. Kao siromašna crkva poslužila je seljačka drvena kućica, a od 1973. godine uz velike žrtve siromašnih stanovnika sazidana je nova župna crkva.

Župna crkva Gospe Lurdske u Zdenkovcu

b) Građevinska područja

Postojeća građevinska područja naselja općine Čaglin utvrđena su Prostornim planom ranije općine Požega ("Sl. vjesnik općine Slav. Požega", br. 6/80.), Revizija iz 1988. god. ("Sl. vjesnik općine Slav. Požega, br. 8/88), Izmjene i dopune iz 1991.godine ("Sl. vjesnik općine Požega, br. 2/91.), Izmjene i dopune iz 1993. godine ("Sl. vjesnik općine Požega", br. 2/93.), Izmjene i dopune iz 1997. godine ("Požeško-slavonski službeni glasnik", br. 4/97.)

Tablica br. 14.

POSTOJEĆA GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA OPĆINE ČAGLIN - STANJE 2001. g.						
Red. br.	Naselja	Broj stanovnika 2001. god.	Površina (ha)	Izgrađeni dio		Gustoća naseljenosti 2001. god. (st/ha)
				ha	%	
1.	Čaglin	677	127	61,28	48,25	5,33
2.	Darkovac	14	12,8	4,43	34,60	1,09
3.	Djedina Rijeka	165	25	14,03	56,12	6,60
4.	Dobra Voda	12	12,4	3,92	31,61	0,96
5.	Dobrogošće	11	3,21	0,51	15,88	3,42
6.	Draganlug	5	0	0	0	0,00
7.	Duboka	72	41	16,17	39,43	1,75
8.	Imrijevc	51	20,7	7,76	37,48	2,46
9.	Ivanovci	18	19,7	6,62	33,60	0,91
10.	Jasik	3	17,7	4,76	26,89	0,16
11.	Jezero	13	19,5	7,12	36,51	0,66
12.	Jurkovac	33	46,3	7,16	15,46	0,71
13.	Kneževac	96	17,8	10,39	58,37	5,39
14.	Latinovac	84	50,8	2,21	4,35	1,65
15.	Migalovci	146	49,1	16,68	33,97	2,97
16.	Milanlug	243	32,5	22,39	68,89	7,47
17.	Mokreš	22	26,8	4,23	15,78	0,82
18.	Nova Lipovica	48	20,8	4,51	21,68	2,30
19.	Nova Ljeskovica	668	67	25,85	38,58	9,97
20.	Novi Zdenkovac	9	14,5	1,92	13,24	0,62
21.	Paka	61	41	12,86	31,36	1,48
22.	Ruševo	310	55,4	27,62	49,85	0,54
23.	Sapna	90	41,3	13,48	32,63	2,17
24.	Sibokovac	53	23,1	6,95	30,08	2,29
25.	Sovski Dol	155	50,9	24,07	47,28	3,04
26.	Stara Ljeskovica	16	13,9	4,24	30,50	1,15
27.	Stari Zdenkovac	46	28,8	11,10	38,54	1,59
28.	Stojčinovac	7	13,2	2,11	15,90	0,53
29.	Veliki Bilač	49	19,6	6,38	32,55	2,50
30.	Vlatkovac	121	58,4	19,98	34,21	2,07
31.	Vukojevica	88	24,4	13,24	54,26	3,60
UKUPNO:		3.386	994	364,12	36,63	3,40

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije, Prostorni plan Županije, Prostorni plan (bivše) općine Požega, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. god.

Temeljem dosadašnjih demografskih i razvojnih trendova postojeća (građevinska područja) područja za razvoj naselja su uglavnom predimenzionirana. Stoga je opravdano da se postojeća područja za razvoj smanje prateći demografske i razvojne trendove. Izgrađenost u pojedinim naseljima iznosi od 4,35% (Latinovac) do najviše 68,89% (Milanlug). Stoga je u nekim naseljima, a ovisno o interesu, opravdano da se dio površina smanjiti, a istovremeno na drugom dijelu naselja izvršiti korekciju u smislu proširenja.

c) Ostala izgrađena područja

Na području općine Čaglin nema nekih značajnijih izgrađenih područja izvan postojećih površina za razvoj naselja, osim nekoliko montažnih građevina - nadstrešnica za odmor i rekreaciju na području zaštićenog krajobraza Sovsko jezero.

1.1.1.4. Osnovne kategorije korištenja prostora

Poljoprivredne površine u strukturi površina Općine zastupljene su udjelom od 52,41%.

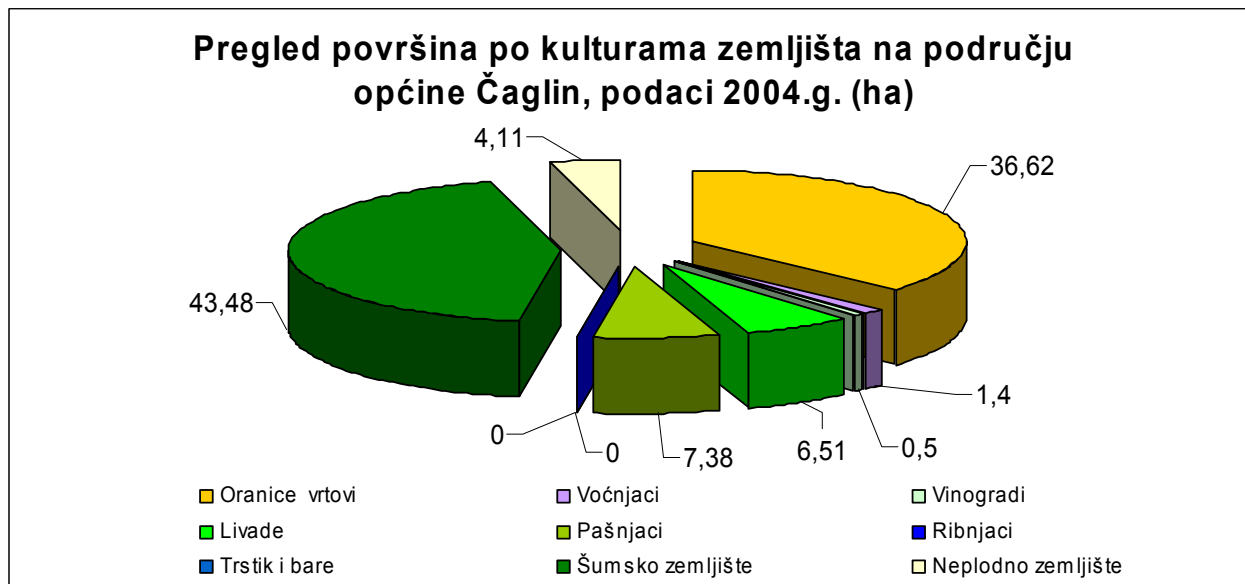
Obradive poljoprivredne površine Općine prostiru su na 8.087,18 ha, a čine ih oranice i vrtovi 81,34%, voćnjaci 3,12%, vinogradi 1,09% i livade 14,45 %.

Ukupne poljoprivredne površine iznose 9.414,09 ha.

Tablica br. 15.

Općina	od toga									Ukupne površine ha
	Oranice vrtovi	Voćnjaci	Vinogradi	Livade	Pašnjaci	Ribnjaci	Trstik i bare	Šumsko zemljište	Neplodno zemljište	
Čaglin	6.578,04	251,94	88,64	1.168,56	1.326,91	0	0	7.809,09	738,23	17.961,45
%	36,62	1,40	0,50	6,51	7,38	0	0	43,48	4,11	100

Izvor podataka: DGU, Područni ured za katastar Požega, prosinac 2005. g.

Udio ukupnih poljoprivrednih površina Općine u ukupnim poljoprivrednim površinama Županije iznosi 10,51% ukupnih obradivih površina Županije. Udio obradivih površina Općine čini 10,30% ukupnih obradivih površina Županije.

Broj stanovnika na svakih 100 ha ukupnih poljoprivrednih površina u općini Čaglin iznosi 36 stanovnika, u Županiji 96, a u Državi 141 st/ha.

Šumske površine u strukturi površina Općine zauzimaju 7.809,09 ha te čine 43,48% prostora Općine.

U ukupnoj količini šumskog zemljišta Županije, općina Čaglin sudjeluje s 9,50%.

Na 100 ha šumskih površina Općine dolazi 43 stanovnika što je ispod prosjeka Županije (104 stan/100 ha) i Države (225 stan./100 ha).

Građevinska područja obuhvaćaju izgrađene, ali dijelom i poljoprivredne površine zauzimaju 994,00 ha ili 5,53 % ukupne površine općine Čaglin. Temeljem podataka DGU, Područnog ureda za katastar Požega, neplodno zemljište 4,11%.

1.1.1.5. Prirodna obilježja

Reljef

Sagledavajući cjelokupni prostor općine Čaglin možemo utvrditi da on pripada širem području prirodno-geografske cjeline zapadne Slavonije kao dijelu Požeško - slavonske županije, odnosno šire geografske regije Istočne Hrvatske.

Požeško-slavonska županija u fizičko-geografskom smislu je dio megaregije panonskog bazena, odnosno složeni dio makroregije slavonskog gromadnog gorja, karakterističnog gorsko-zavalskog reljefa¹.

Istočni i dio južnog područja općine Čaglin zauzimaju dijelovi Dilj gore dok sjeverni i dio istočnog dijela zauzimaju dijelovi Krndije a zapadni dio općine zauzimaju ravničarska područja - polja. Osobito ravničarska područja smještena su uz rijeku Londžu isprepletena prirodnim i umjetnim vodotocima (kanalima), mjestimično zamočvarena područja.

Navedene značajke glavnih oblika reljefa i hidrografske mreže u nužnoj su vezi s neotektonskim gibanjima i litološkim sastavom naslaga. Erozijski i akumulacijski procesi oblikovali su se na konačnu sliku reljefa.

Nadmorske visine naselja na području općine Čaglin kreću se od 141 m (Draganlug) do 227 m (Jasik), a općinsko središte Čaglin je smještena od 142-183 m.n.v. U sljedećoj tablici navedene su nadmorske visine svih naselja općine Čaglin:

¹ Prostorni plan Požeško - slavonske županije

Tablica br. 16.

NADMORSKE VISINE NASELJA OPĆINE ČAGLIN		
Redni broj	Naselje	Prosječna nadmorska visina (m)
1.	Čaglin	142-183
2.	Darkovac	190
3.	Djedina Rijeka	160-170
4.	Dobra Voda	220
5.	Dobrogošće	200
6.	Draganlug	141
7.	Duboka	170
8.	Imrijevc	165
9.	Ivanovci	160
10.	Jasik	185-227
11.	Jezero	220
12.	Jurkovac	180
13.	Kneževac	147
14.	Latinovac	163
15.	Migalovci	150
16.	Milanlug	180
17.	Mokreš	160
18.	Nova Lipovica	170
19.	Nova Ljeskovica	160
20.	Novi Zdenkovac	190
21.	Paka	209
22.	Ruševo	168-183
23.	Sapna	192
24.	Sibokovac	193
25.	Sovski Dol	165-200
26.	Stara Ljeskovica	200
27.	Stari Zdenkovac	150
28.	Stojčinovac	163
29.	Veliki Bilač	150
30.	Vlatkovac	150
31.	Vukojevica	212

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Klima

Na području općine Čaglin vlada umjereno-kontinentalna klima koja pripada tipu srednjoeuropske humidne umjereno - kontinentalne klime. Nju karakterizira temperatura i vlaga zraka, oborine i vjetrovi, te ostali manje važni klimatski pokazatelji. Temperatura zraka tijekom godine najbolje odražava kontinentalnost klime. Osnovne osobine umjereno tople kišne klime su sljedeće:

- srednja mjesečna temperatura je viša od 10°C u više od četiri mjeseca u jednoj godini,
- srednja temperatura najhladnijeg mjeseca u godini kreće se između -3°C i -18°C , a ne prelazi -22°C,
- ukupne količine oborina kreću se 700-900 mm godišnje,
- vjetrovitost je promjenjiva, a značajke za ovo područje su slabi vjetrovi i tišina, dok su jaki vjetrovi rijetkost.

Obzirom na reljefnu raščlanjenost prostora Općine i Županije, na klimatske prilike kako užeg, tako i šireg prostora, utjecali su reljefni oblici i nadmorske visine, te su uočljive mikroklimatske razlike između gorskog okvira i zavale. Gore su hladnije i vlažnije u odnosu na zavalu, što je pogodovalo i razvoju mreža tekućica.

Klimatske osobine prostora općine Čaglin, dio su klimatskih osobina šireg prostora Istočne Hrvatske, koje karakterizira homogenost klimatskih osobina čemu su doprinijele reljefne osobine.

Prostor Istočne Hrvatske ima obilježja umjereno - kontinentalne klime, koju karakteriziraju česte i intenzivne promjene vremena, temperatura, vlaga zraka, oborine i vjetrovi.

Prvi mrazovi rijetko se javljaju u rujnu, češće u listopadu, a redovito u studenom. Posljednji mrazovi javljaju se vrlo rijetko u svibnju, često u travnju, a redovito u studenom. Posljednji mrazovi javljaju se rijetko u svibnju, često u travnju, a redovito u ožujku. Prosječna jačina vjetra iznosi 1,5 bofor. Prosječna godišnja oblačnost iznosi 6,3. Prosječna nadmorska visina nasada: od 150 do 350 m/m. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi 10,2°C. Srednja temperatura zraka za vrijeme vegetacije iznosi 16,9°C.

Ukupna suma temperatura iznosi 3090°C. Ukupna suma sunčevog sjaja iznosi 2000 sati godišnje.

Oborine obilježava postojanje primarnog i sekundarnog maksimuma koji se javljaju u lipnju i srpnju s 90 do 100 mm, te studenom s 70 mm oborina. Ovo ukazuje na prisutnost kontinentalnih i maritivnih svojstava klime (veće količine oborina značajke su maritivne klime, dok se kontinentalna klima odlikuje velikim količinama oborina u toplom dijelu godine.

Uzrok obilnijim kišama u proljetnim mjesecima su cikloni i s njim vezane hladne fronte. Ciklonska aktivnost proljeća i jeseni zahvaća šire područje, daje dugotrajne oborine najčešće manje intenzitete dnevnih oborina.

Najtopliji mjesec je srpanj, s prosječnom temperaturom od 20,9°C, dok je najhladniji siječanj, s prosječnom temperaturom od +0,5°C.

Najmanje oborina padne u mjesecu ožujku prosječno 37 mm, najviše u lipnju 114 mm. Raspored oborina tijekom godine je povoljan za razvoj vegetacije, jer u vegetacijskom periodu padne preko 55% od ukupne količine oborina.

Prema učestalosti i jačini podjednako su zastupljeni vjetrovi iz svih glavnih smjerova. Srednji broj dana s jakim vjetrom (≥ 6 Bof.) iznosi 7,5 dok učestalost olujnog vjetra (preko 8 bofora) iznosi prosječno 1,1 dan godišnje.

Oborine vrlo dobro karakteriziraju kontinentalnost klime. Raspored količina oborina tijekom godine vrlo je dobro raspoređen, a naročito u vegetacijskom periodu od IV-X mjeseca.

U prva četiri vegetacijska mjeseca: travanj, svibanj, lipanj, i srpanj padne 334 mm oborina, što je nešto manje od polovine ukupne godišnje količine oborina. Nešto je manje oborina u jesen, 194mm, nego u proljeće, 207mm. Prosječna godišnja relativna vlaga zraka iznosi 81%. Prosječno godišnje ima 172 sunčana dana.

Oborine donose uglavnom vjetrovi. Zimi su dosta jaki zapadni vjetrovi. Istočni i južni vjetrovi imaju mali utjecaj na klimu ovoga područja. Pojava mraza vrlo je važna za vegetaciju, jer može nanijeti velike štete prizemnom rašću i mladim izbojcima, zbog toga se navode pojave – datumi proljetnih i jesenskih mrazova.

Proljetni mrazovi: najraniji mraz 22.03., srednji 31.03. i najkasniji 14.04. Jesenski mrazovi: najraniji 25.09., srednji 14.11. te najkasniji 9.12.. Štetu nanose najraniji i najkasniji mrazovi.

Strujanje zraka na području Županije, u svim godišnjim dobima je sa zapada, što je i odlika prevladavajućeg zapadnog strujanja u umjerenim širinama, ali je uvjetovano pružanjem Županije u smjeru zapad - istok.

Vjetar

Osnovne podatke o strujnom režimu nekog područja daje ruža vjetrova. Radi se za 16 smjerova vjetra po klasama, jačina prema Beaufortovoj skali na temelju tri termina motrenja. Odnos stupnjeva bofora i m/sek, dan je kako slijedi:

Tablica br. 17.

BOFORI	m/sek
tišina	0,0 do 0,2
1	0,3 do 1,5
2	1,6 do 3,3
3	3,4 do 5,4
4	5,5 do 7,9
5	8,0 do 10,7
6	10,8 do 13,8
7	13,9 do 17,1
8	17,2 do 20,7
9	20,8 do 24,4
10	24,5 do 28,4
11	28,5 do 32,6
12	32,7 do 36,9

Smjer vjetra uvjetovan je općim strujanjem atmosfere širih razmjera i lokalnim faktorima, prije svega orografijom. S obzirom na smjer strujanja vjetrova u svim sezonama prevladava strujanje sa zapada što je posljedica prevladavajućeg zapadnog strujanja u umjerenim geografskim širinama. U godini prosječno oko četvrtina svih vjetrova ($261,3\%$) puše iz zapadnog smjera. Zapadnjak je najučestaliji ljeti ($300,8\%$), a tek nešto rjeđi zimi ($229,2\%$) kad je malo zastupljeniji vjetar iz sjevernog kvadranta ($182,6\%$). Tišine su vrlo rijetke, a najčešće su zimi ($5,7\%$).

Jačine vjetra po smjerovima se vrlo malo razlikuju. Srednja godišnja jačina vjetra bez obzira na smjer je 1,4 Beauforta. Tek nešto većom jačinom prosječno puše sjevernjak (1,6 Beauforta), a vjetar iz sjeverozapadnog smjera najmanje je jačine (1,2 B). Na prigorskom i podgorskom području vjetrovi su općenito intenzivniji nego na nižim područjima.

Vjetar je prosječno najjači u proljeće (1,5 B), ali su općenito razlike u jačini vjetra po sezonama minimalne (1,3 - 1,5 B). U svim sezonama sjeverni je vjetar najjači (1,5 - 1,77 B). U proljeće jednakom jačinom (1,7 B) pušu sjeveroistočni i istočni vjetar. Zimi je najslabiji istočnjak, a u ostalim sezonama jugozapadnjak.

Vlaga zraka

Vlaga zraka je obrađena u vidu relativne vlage zraka. Relativna vlaga zraka predstavlja stupanj zasićenosti zraka vodenom parom a može se definirati kao omjer između količine vodene pare koja postoji u zraku u danom momentu i maksimalne moguće količine vodene pare koju bi zrak, uz istu temperaturu sadržavao kad bi bio zasićen. Ako je zrak na površini vode zasićen, tlak vodene pare, kojim ona pritišće na podlogu je maksimalni ili ravnotežni i funkcija je temperature. Stvarni tlak vodene pare manji je ili jednak maksimalnom tlaku vodene pare (jednak u slučaju kad je relativna vlaga 100%). Rosište je ona temperatura koju bi imao zrak kad bi stvarni tlak vodene pare postao maksimalan.

Godišnji hod tlaka vodene pare i rosišta paralelan je s temperaturnim najnižim vrijednostima, najnižim u siječnju (4,9 hPa tlaka vodene pare i rosište $-3,0^{\circ}\text{C}$) a najvišim u srpnju (18,5 hPa odnosno $16,3^{\circ}\text{C}$).

Snijeg na području općine Čaglin pada u oko 19 dana u godini, najčešće od studenog do travnja, međutim, česta su odstupanja od navedenog prosjeka.

Hidrološka i hidrogeološka obilježja

Općina Čaglin nalazi se u sastavu Požeško - slavonske županije, a pripada vodnom području sliva Save i to slivnim području Orljava - Londža. Na vodotoku Londža značajniji su pritoci: Lončarski potok, potoci: Krajina, Dobra Voda, Pačica, Ruševac, Rosinac, Sovljanski potok i dr. Na rijeci Londži je izvedena djelomična regulacija s korekcijom krivina, ugradnjom objekata i popratnih nasipa.

To slivno područje se prostire između gorja Krndije i Dilj gore.

Značajniji vodotoci na području Općine su prikazani u sljedećoj tablici.

Tablica br. 18.

PODACI O VODOTOCIMA KOJI PRIPADAJU SLIVNOM PODRUČJU „ORLJAVA-LONDŽA“ UNUTAR GRANICA OPĆINE ČAGLIN								
Red. br.	Ime rijeke - vodotoka	Dužina u km			Površina područja u km ²			Utječe u vodotok, rijeku
		Ukupno	Od toga u Županiji	Od toga u Općini	Ukupno	Od toga u Županiji	Od toga u Općini	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	r. LONDŽA	43,00	30,50	16,95	487,20	423,19	215,65	r. Orljava
2.	p. TRNOVAC	6,40	6,40	-	6,39	6,39	2,73	r. Londža
3.	p. PUSTARE	3,00	3,00	3,00	2,27	2,27	2,27	r. Londža
4.	p. KOTLINE	2,50	2,50	2,50	1,21	1,21	1,21	r. Londža
5.	p. LONČARSKI	13,00	13,00	13,00	27,93	27,93	9,13	r. Londža
6.	p. BEDENIĆ	9,00	9,00	1,70	7,62	7,62	5,44	Lončarski p.
7.	p. JANKOVAC	3,70	3,70	3,70	3,85	3,85	3,85	r. Londža
8.	p. KRAJINA	11,00	11,00	8,10	31,36	28,16	28,16	r. Londža
9.	p. RASTOVAC	7,80	7,80	7,80	9,75	9,75	9,75	p. Krajina
10.	p. MEDAK	5,90	5,90	5,90	6,26	6,26	6,26	p. Krajina
11.	p. DUPLJEVAC	3,70	3,70	3,70	3,85	3,85	3,85	r. Londža
12.	SIMIN p.	2,00	2,00	2,00	1,57	1,57	1,57	r. Londža
13.	p. DEDOVAC	5,30	5,30	5,30	5,84	5,84	5,84	r. Londža
14.	p. KATIN DOL	4,20	4,20	4,20	3,38	3,38	3,38	r. Londža
15.	p. DOBRA VODA	7,00	7,00	7,00	11,83	11,83	11,83	r. Londža
16.	p. PAČICA	14,50	12,50	12,50	36,82	24,44	26,44	r. Londža
17.	p. DOBROGOŠĆE	2,90	2,90	2,90	5,19	5,19	5,19	p. Pačica
18.	p. SOVLJANSKI	8,40	8,40	8,40	11,74	11,74	11,74	r. Londža
19.	p. LOMLJE	3,00	3,00	3,00	4,14	4,14	4,14	r. Londža
20.	p. RUŠEVAC	7,50	7,50	7,50	20,99	20,99	20,99	r. Londža
21.	p. VRATAČKI	5,50	5,50	5,50	7,69	7,69	7,69	p. Ruševac
22.	p. VOJVODINE	1,95	1,95	1,95	1,45	1,45	1,45	r. Londža
23.	p. URIJE	3,20	3,20	3,20	2,95	2,95	2,95	r. Londža
24.	IVANOVAČKI p.	2,25	2,25	2,25	1,28	1,28	1,28	r. Londža
25.	p. ROSINAC	7,00	7,00	7,00	14,20	14,20	14,20	r. Londža
26.	p. TEKAJAC	3,00	3,00	3,00	4,71	4,71	4,71	p. Rosinac

Izvor podataka: Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save, VGI „Orljava-Londža“, Požega, prosinac 2006. godine.

Slivno područje rijeke Orljave na području Požeško - slavonske županije zauzima površinu od 1.580 km² na ušću u rijeku Savu te 745 km² na ušću rijeke Londže. Sliv je formiran u Požeškoj kotlini koju zatvaraju Papuk, Krndija, Dilj, Požeška gora i Psunj.

Rijeka Londža ima slivnu površinu 487,20 km² od toga u općini Čaglin je 51 % sliva, s većim pritocima kako je prikazano u tablici:

Tablica br. 19.

PRITOCI RIJEKE LONDŽE			
Red. br.	Vodotok	Slivna površina u km ²	Od toga u Općini %
1.	Krajina	31,36	90
2.	Lončarski potok	27,93	33
3.	Dobra Voda	11,83	100
4.	Pačica	36,82	72
5.	Ruševac	20,99	100
6.	Rosinac	14,20	100

Izvor podataka: Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save, VGI „Orljava-Londža“, Požega, prosinac 2006. godine.

Vodotok Krajina

Vodotok Jankovac

Hidrološke značajke prostora

Cijelo područje Općine pripada slivu rijeke Orljave, odnosno njegovoj glavnoj pritoci rijeci Londži. Nalazi se u centralnom dijelu Slavonije, okruženo planiskim vijencem (Papuk, Krndija, Dilj gora, Požeška gora i Psunj), što ga čini donekle izoliranim. Najviši vrh okolnog gorja nalazi se na planini Psunj visine 984 m (Brezovo polje). Na padinama okolnog gorja formiraju se brojni potoci, koji formiraju dva glavna vodotoka Orljavu i Londžu, koji nakon spoja, južno od Pleternice, teku pod zajedničkim nazivom rijeka Orljava.

Najveći pritoci Orljave su: Londža (487 km²), Brzaja (115 km²) i Veličanka (132 km²).

Na rijeci Londži izvedena je djelomična regulacija koja se sastojala u korekciji krivina, ugradnji objekata i popratnih nasipa.

Prostorom dominira umjereno kontinentalna klima na koju ima jak modifikacijski utjecaj reljef i nadmorska visina. U vegetacijskom periodu od IV - IX mjeseca, padne 550 mm kiše. Najviše padne u VII, VIII i IX mjesecu, a oko 10% oborina padne u obliku snijega. Oborine imaju veliku vremensku i prostornu varijabilnost, a karakterizira ih i postojanje primarnog i sekundarnog maksimuma koji se javljaju u lipnju i srpnju te studenom. Minimum oborina se javlja u veljači.

Vodotoke šireg okružja karakterizira kišno - snježni vodni režim koji gotovo u potpunosti prati hod oborina. Također ga karakterizira i obilje protjecanja u hladnom periodu godine na koji u prosjeku otpada 57% godišnjeg protjecanja. Odstupanja od srednjih mjesečnih protoka su velika te se događa da, iako je u jeseni prosječno otjecanje veliko, imamo slučajeve presušenja baš u to doba godine. Također u vrijeme uobičajeno malih voda pojavljuju se izrazito visoki vodni valovi.

Na području PPUO Čaglin nisu vršena mjerenja vodostaja ili protoka sve do 13.08.1997. godine kada je na rijeci Londži montirana vodokazna postaja (vodokaz), u km 19+200.

Uređenjem vodotoka ova postaja je ukinuta 05.05.2005. godine te je istovremeno uz novi most preko novouređenog korita rijeke Londže instalirana i nova vodomjerna postaja (vodokaz + limnigraf). Motriteljska mjerenja su vršena do 01.09.2006. godine kada su ukinuta uspostavom sustava automatske dojava (ADOS).

Vodokazna postaja na rijeci Londži - „ČAGLIN I“

Hidrogeološke značajke prostora

Značajni vodotoci na području općine Čaglin su: rijeka Londža, Lončarski potok i potoci Krajina, Dobra Voda, Pačica, Ruševac i Rosinac. Navedeni vodotoci imaju karakter brdskih bujica, s velikim količinama vode u kišnom periodu, uz velike količine nanosa, kao rezultat erozije. Rijeka Londža je glavni vodotok i recipijent brojnih brdskih potoka bujičnog karaktera te međuslivova između potoka.

Vodotoci ovog područja slijevaju se s padina Krndije i Dilj Gore. Južnim obroncima Krndije, koji su nastavak papučkog gorja, gdje je i najviši vrh Velika Brazda (404), nalaze se značajniji slivovi potoka Krajina, Lončarskog potoka i potoka Dobra voda. Ovi vodotoci su desne pritoke rijeke Londže. Sjevernim obroncima Dilj gore, formiraju se značajniji potoci, lijeve pritoke rijeke Londže: potok Pačica, potok Ruševac i potok Rosinac.

Brežuljci i brda Krndije i Dilj gore su raznolikog geološkog sastava no uglavnom su to tercijarne tvorevine miocena i pliocena, osim najnižih predjela koji pripadaju kvartaru. Sastoje se od gnajsa, vapnenca, lapora, škriljevaca, šljunka, pijeska i gline. Uz same vodotoke nalaze se diluvijalne naslage ilovine, dok su u nižim predjelima, oko ušća u rijeku Londžu, diluvijalno aluvijalne, zamočvarene naslage gline i ilovine.

Hidrografska mreža je dobro razvijena i predstavlja glavne odvodne arterije površinskih voda ovog terena u rijeku Savu. Londža izvire na području Krndije u blizini naselja Londžica.

Radovi na zaštiti od poplavljanja obuhvatili su gotovo sve značajnije površine na području sliva.

Rijeka Londža od ušća u rijeku Orljavu do Čaglina meandrirajući svojom dolinom i često se izliva ugrožavajući okolni prostor. Nakon izvedene regulacije koja je omogućila kapacitiranje većih količina voda situacija se poboljšala, jedino je problem veći u povećanim protokama na ušću u rijeku Orljavu, pa je potrebno rekonstruirati nasipe ili izgraditi retenciono akumulacijski objekt, koji bi doveo stanje u normalnu mjeru.

Rijeka Londža je vodotok bujičnog karaktera, koji prima zagađenja naselja kroz koja prolazi, te procjedne vode s poljoprivrednih površina, uglavnom opterećene tvarima, kojima se tretiraju poljoprivredne površine – pesticidi i herbicidi.

Regulacija rijeke Londže uzvodno od Pleternice izvršena je u dužini od 19.650 m potpuno novom trasom, koja je uvjetovana boljim iskorištenjem zemljišta lijevog zaobalja. Regulacija je izvedena uz popratne nasipe, no nije postignut stupan zaštite, koji je potreban da zadovolji današnje kriterije.

Na ovom području u tijeku su radovi na izgradnji retencije Londža.

Na pojedinim dionicama vodotoka izvedeni su određeni regulacijski radovi (izrada osnovnog korita s inundacijskim pojasom i zaštitnim nasipima), ali dobar dio je još uvijek neuređen. Na promatranom području regulirano je ukupno 33,10 km vodotoka i to: rijeke Londže - 7,00 km, potok Krajina – 6,00 km, Lončarski potok – 1,00 km, potok Dobra Voda – 1,00 km, potok Pačica 2,80 km, Sovljanski potok - 2,50 km, potok Ruševac – 4,30 km, potok Vratački 1,00 km, potok Rosinac – 2,00 km, potok Tekajac - 0,50 km, Simin potok 2,00 km te potok Pustare 3,00 km.

Pored poplavnih zona koje su registrirane u dolinama najvećih vodotoka postoje poplavne zone i uz pojedine manje vodotoke.

Zaštita od štetnog djelovanja voda podrazumjeva i odvodnju poljoprivrednih površina i snižavanja nivoa podzemnih voda radi ujednačenih prinosa u poljoprivredi.

Akumulacije i retencije predstavljaju ključne objekte u sistemu koji mora otkloniti uzroke šteta i nedostatka vode. Problematika zaštite od voda podrazumjeva također (prvenstveno u nizinskom dijelu) izradu obrambenih linija na određenoj udaljenosti od korita vodotoka, radi primanja velike vode. Takve površine predstavljaju rizični dio područja na kojemu se obično vrši poljoprivredna obrada, ali uz veliki rizik potpunog gubitka poljoprivrednog prinosa. Obrambene linije su definirane visokim terenom, koji se nalazi u cjelosti pod utjecajem poplavnih voda i na kojem se ne mogu izgraditi nikakvi objekti, pa te površine osim korištenja za poljoprivredu nemaju druge namjene.

Radovi na izgradnji akumulacije - retencije Londža

Princip obrane od poplava mora počivati na dosad izgrađenom sistemu, tj. treba izvršiti takvu redukciju velikih voda da postojeći profili korita zadovoljavaju, uz eventualne manje izmjene koje bi se riješile u sklopu redovnog održavanja. Obzirom da je grad Pleternica ugrožen od velikih voda potrebno je izvršiti zaštitu naselja podizanjem obrambenih nasipa, a planira se izvesti i lateralni kanal Orljava - Vrbova - Londža. Vodotok Londža svojim velikim vodama ugrožava zaobalje zbog nedovoljno dimenzioniranih izvedenih nasipa. Nasip je izveden od ušća u rijeku Orljavu do Čaglina, tj. skoro do pozicije buduće brane Londža. Kapacitet reguliranog korita je takav da je normalni nivo 25.v.v. do krune nasipa. Izgradnjom brane Londža i vrbova stanje bi se normaliziralo i svelo u okvire koji zadovoljavaju, osim u dijelu od ušća u rijeku Orljavu do ušća lateralnog kanala Londža.

Na tom dijelu, i pored redukcije voda, nasipi nisu dovoljno visoki, pa ih treba povisiti na potrebnu mjeru.

Erozija

Sliv rijeke Orljava - Londža sastavljen je od brojnih bujičnih tokova koji su uglavnom III. – V. kategorije razornosti. Princip uređenja bujica se sastoji u tome da se biološkim ili građevinskim mjerama smanji pad i brzina voda, kako bi se zaustavila razorna snaga vode koja svojim erozijskim djelovanjem razara korito potoka, što dovodi do produbljivanja, te urušavanja bokova poprečnih profila. Posljedica je da se ogromne količine nanosa transportiraju u nizinske djelove sliva. Tehnički i biološki radovi u slivu moraju osigurati zaštitu od erozije, smanjiti produkciju nanosa i povećati proizvodne potencijale ugroženog zemljišta. Objekti moraju biti izvedeni na takvoj poziciji da vrše retardiranje bujičnih valova, zaštićuju od poplava objekte i nizinsko područje. Intervencije na bujicama moraju biti na višim pozicijama vodotoka, kako bi se spriječila erozija na pozicijama najvećih padova i brzina.

Pedološka i biovegetacijska obilježja

Na području Općine zastupljena su automorfna i hidromorfna tla. Automorfna tla su nastala na ocjedinim formama reljefa, a na ravnim terasama, blagim padinama brežuljaka, odnosno razvila su se na terenima koja nemaju dodatnog vlaženja, što znači da nema poplavne ili slivne vode niti da podzemna voda dopire u aktivni profil, u solum, vlaženje je samo oborinama. To su površine iznad 100 – 985 m nadmorske visine, koje su dobre drenaže, kroz čiju masu zato dobro prekolira oborinska voda.

U dolinskom dijelu područja u uvjetima prekomjernog vlaženja ili s visokom podzemnom vodom razvila su se hidromorfna tla. To su tla na čiji razvoj i dinamiku ne utječu samo oborinske nego i dopunske nezaslanjene vode.

Zato su to površine na nižim ili udubljenim dijelovima pejzaža, to su tereni ispod izohipse 100 m na kojima poplavna voda (slivne vode s viših terena ili izlivne vode iz vodotoka) i/ili podzemna voda ulaze u solum i zadržavaju se u tlu kraći ili duži period godine. Takve vode koje prekomjerno zasićuju tla dominiraju i usmjeravaju procese u njima i ostavljaju svoj hidromorfni pečat.

Pedološke osobine prostora općine Čaglin dio su pedoloških osobina šireg prostora. Različite pedološke jedinice nastale su pod utjecajem reljefa, te specifičnih vodnih prilika u određenim klimatskim uvjetima, koji su utjecali na postanak i rasprostranjenost pojedinih vrsta tala.

Pedološke jedinice rasprostranjene na području općine Čaglin izdvojene su na temelju Pedološke karte 1:200.000 (A. Škorić i suradnici: Tla Slavonije i Baranje, Zagreb, 1977. god.). Od ukupno 58 pedoloških jedinica na području Slavonije i Baranje (prema A. Škorić i suradnici) na području općine Čaglin zastupljeno je ukupno 7 pedoloških jedinica, navedenih u sljedećoj tablici:

Tablica br. 20.

PEDOLOŠKE JEDINICE						
Red. br.	Naziv kartografske jedinice	Matični supstrant	Nagib %	Nadmorska visina m	Način upotrebe	Rasprostranjenost
2	Koluvij i močvarno glejno tlo (euglej)	holocen-glina, ilovača sa šljunkovitim materijalom	0-15	80-120	travnjaci, oranice, šume	Doline manjih rijeka i potoka
3	Rendzina, regosol i eutrično smeđe na laporu ili mekim vapnencima – dijelom antropogenizirana tla	Lapori, meki vapnenci, rožnjaci	15-45	150-300	Vinogradi, pašnjaci, šume	Brežuljkasto-brdovite obodne zone Papuka, Dilja, Psunja i Požeške gore - južni dio Općine
14	Kiselo smeđe i ranker, pretežno na gnajsu	Gnajs, filiti, škrljci	30-60	400-1000	šume	Papuk, Psunj, Požeška gora - sjeverni dio Općine
16	Kiselo smeđe i lesivirano, na pleistocenskim ilovačama – dijelom antropogenizirana tla	Pleistocenske ilovače	8-15	120-250	Oranice, voćnjaci, vinogradi, šume	Niži obronci Krndije, Dilja, Papuka i Bilogore - južni dio Općine
20	Lesivirano tlo, tipično i pseudoglejno, na lesu – pretežno antropogenizirana tla	les	3-15	150-250	oranice, vinogradi, voćnjaci, šume	Požeška kotlina - zapadni dio Općine
36	Pseudoglej obrončani i kiselo smeđe na pleistocenskim ilovačama	Pleistocenske ilovače	3-25	100-220	Šume, oranice, vinogradi	Obronci Krndije i Bilogore - sjeveroistočni i jugoistočnom dijelu Općine
46	Močvarno glejno (euglej) i koluvij	holocenski glinasti i ilovasti sedimenti	0-2	80-120	travnjaci, šume, oranice	Uže doline pritoka Save i Drave - istočni, južni i zapadni dio Općine

Izvor podataka: A. Škorić i suradnici – Tla Slavonije i Baranje, Zagreb, 1977. god.

Posebnu zonu čine tereni čija glavnina leži 150 - 300 m.n.v. Litološka – geološka podloga su prevladavajući tercijalni sedimenti: lapori, meki vapnenci, pliocenske gline ili pijesci, a u manjim plohama su još i pleistocenske ilovine. Na njima se razvijaju tla koja nose pečat klasičnih ili lako trošnih karbonatnih supstrata, a ovisno o eroziji i vegetaciji javljaju se članovi: sirozem (regosol) – redzina – eutrično smeđe – lesivirano tlo. Na uklopinama, čija je podloga nekarbonatna pleistocenska ilovača, ili drugi silikatni supstrati, razvija se distrično smeđe – lesivirano – pseudoglejno tlo.

Na brežuljkastom području, naročito Dilja, značajna je kartografska jedinica br.3, koju čine pretežno rendzina, regosoli i eutrično smeđa na laporu i mekim vapnencima. Na najnižim obrončanim pozicijama Krndije, Dilja i Papuka, na pleistocenskim ilovinama može se izdvojiti kartografska jedinica br. 16, koja ne prelazi 250 m n.v. koju sačinjavaju distrično smeđe i lesivirana tla, a obrončani pseudoglej i vitisol se javlja kao inkluzije.

Opća karakteristika ovog područja automorfni tala je da je to prirodna zona šume. Za razliku od kompaktne šumske cjeline, u ovu zonu se umiješao čovjek, iskrčio šumu gotovo na polovici površina pretvarajući ih u pašnjake, oranice, vinograde i voćnjake. Antropogenizacija nije na svakom dijelu podjednako intenziteta. No općenito je jača na brežuljkastim područjima Dilja i Psunja.

Vinogradi su pretežno na povoljnijim reljefskim formama i ekspozicijama, okupljeni najviše na diljskom dijelu, iako ih ima i na ostalim dijelovima opisane cjeline.

Oranične površine su stvorene na račun šuma, ali iako su obično izabrane najpovoljnije reljefske forme, po svojoj plodnosti jako zaostaju za oranicama istočnog područja Slavonije.

Mnogi ograničavajući faktori su prisutni i raznoliko utječu na limitiranje plodnosti. Pretežno sitni privatni posjedi, na brežuljkasto-brdskom dijelu bez mehanizacije i sa slabom primjenom kemijskih sredstava, razlog je da se oranice ovog dijela mnogo ne razlikuju od prirodnih tala.

To znači da pedogenetski procesi i dalje u ratarskoj proizvodnji teku po smjeru i intenzitetu kao i u prirodnim tlima: kao u rendzinama na laporu, ili u smeđim eutričnim ili lesiviranim ili pseudoglejnim tlima. Već ta pripadnost nekom od ovih tipova čini da su ova tla od mjesta do mjesta različitih svojstava i različite, za pojedino tlo poznate plodnosti. Uklanjanjem prirodne vegetacije brže se razgrađuje organska tvar, tlo siromaši na humusu, kvare se vodno-zračne prilike, brže se ispiru hranjiva ili odnose žetvom, a nerijetko se podstiče i erozija. Rezultati osvajanja ovih površina za ratarstvo su različite kombinacije spomenutih pojava, koje samo u uvjetima ekstenzivnog gospodarenja smanjuju plodnost. Zato je i razumljivo da će se u konkretnim uvjetima, kad se utvrdi prioritet i intezitet limitirajućih karakteristika tla, odabrati i kombinacija agrotehničkih mjera dovoljno efikasna kako bi se suprostavila smanjivanju plodnosti ili kako bi je povećala.

Među automorfnim tlima nalazi se kartografska jedinica br. 14, to su tla nastala na gnajsu, filitima, škriljcima i andenzitu. U ove tipove tala spadaju distrična smeđa tla i rankeri s dominacijom gnajsa, koja su obrasla prirodnom šumom, a u perspektivi ostaju isključivo šumska tla. Za ova tla je značajno to da će se evolucija nastaviti uglavnom u prirodnim uvjetima. Klima koja je u vezi s nadmorskom visinom, šumske vrste koje se prilagođavaju klimi i tlu ostaju u prirodnim uvjetima, a sva su tri elementa ekosistema u međusobnoj koaliciji.

Zasebnu i značajnu cjelinu čine zaravnjeni djelovi Požeške doline u koju se spuštaju padine okolnog gorja, koja je blago nagnuta, relativno dobre prirodne drenaže, pa se izdvaja dominantno lesivirano tlo, tipično ili pseudoglejno.

Ovo automorfno tlo je ponajviše u skladu s klimom, tj. prevladavaju procesi eluvijacije karakteristični za lesivirano tlo, a u slučajevima kad se u razvoju začepi teksturno teži B horizont (ili sloj), usporena perkolacija je razlog pseudoglejnih procesa. Evolucijski promatrano tla Slavonije i Baranje, mogli bi ovu dolinu smatrati nastavkom zone zapadnog dijela Đakovačkog ravnjaka, između kojih se utisnula Krndija i Dilj gora te tako prekinuli povezanost evolucijske sekvence.

Tla ove cjeline su na dubokim rahlim pleistocenskim lesnim i lesolikim sedimentima, pa je to razlog da su pretežno u poljoprivrednom korištenju, najviše dobre duboke oranice, zatim vinogradi i voćnjaci dok šuma ima malo.

Na području sjeveroistočnog i jugoistočnog dijela Općine nalaze se tla na pleistocenskim nekarbonatnim ilovinama i imaju specifičnu karakteristiku: njihovim procesima i svojstvima dominira neuređen vodni režim, ona trpe jednim dijelom godine od viška vode, a drugim dijelom od nedostatka. Razvojem lesivaže, ispiranjem gline u Bt horizont istakli smo da je smanjena unutarnja drenaža i da se zadržava oborinska voda u gornjem dijelu soluma. Uz ovu pojavu, čija geneza postoji i na ovom području koje sada razmatramo, ipak prevladava i drugi razlog zadržavanja vode u masi tla.

Na stare rastrošne zbijene mase reliktnih tala nanesen je vjetrom ili vodom plitki teksturno lakši materijal i tako je stvorena dvoslojna građa. Takva diferenciranost po teksturi i raspored oborina ovog humidnog područja razlog je što je u zimsko-proljetnom dijelu godine solum tla presaturiran vodom. Tada u njemu prevladavaju procesi redukcije difuzije i trošenja. U ljetnom periodu se gornji dio tla isušuje te prevladavaju oksidacija i izlučivanje konkrecija. To su poznati procesi koje nazivamo pseudooglejavanje i koji stvaraju mramorirani profili pseudogleja. Uz pseudoglej, koji je dominantno tlo, dakako, javljaju se i distrično smeđa i lesivirana tla na svim pozicijama gdje nisu ispunjeni uvjeti stagniranja vode, odnosno o većoj ili manjoj dreniranosti terena. Njihovo učešće označavali smo kao i u svim jedinicama do sada u nazivu jedinica ili u inkluzijama.

Za ovo područje značajna je kartografska jedinica br. 36 na obroncima Krndije. To su cjeline koje se rasprostiru do gornje granice ove zone, odnosno do 220 - 250 m n.v. Na obroncima koji ulaze u ove jedinice naglašeno je i bočno kretanje vode kroz masu tla, a po teškom propusnom sloju.

To je vrlo važno s nekoliko aspekata: na tim pseudoglejima je relativno skraćena mokra faza zbog brže ocjeditosti, reljefski su manje pogodni za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju i na tlima u poljoprivrednom korištenju je vrlo velika i štetna ubrzana erozija. Ova tla su i danas pretežno pod šumsko vegetacijom, a tek manje površine se koriste kao oranice i vinogradi.

Od grupe hidromorfni tala na području općine Čaglin zastupljena su močvarno glejno (euglej) i koluvij kartografska jedinica br. 46 i koluvij i močvarno glejno tlo (euglej) kartografska jedinica br. 2. Ova tla su pod travnjacima, oranicama i šumom.

Močvarno - glejna tla (euglej) su takva glejna tla koja nemaju veliko osciliranje suficijentne vode i zato je unutar soluma do 1 m ispod površine prisutno barem u dijelu, ako ne u cijelom profilu, konstantno prekomjerno navlaživanje. Stoga osim hidromorfnog humusnog horizonta, koji je plići od 50 cm, razlikujemo oksidoredukcijski i redukcijski glejni horizont. Za dinamiku ovih tala, a isto tako za hidromelioracije, presudno je koja voda prevladava. Ako je pretežno djelovanje gornje vode, takvo tlo označavamo kao posebni podtip epiglejnog, ako prevladava donja voda, to je hipoglejno, a ako su prisutna oba načina prekomjernog vlaženja, to su amfiglejna tla. Ova tla su se razvila na holocenskoj naplavnoj terasi, najčešće nadmorske visine 75 - 95 m, ali ipak s velikim razlikama i malo poznatim i mjeranim elementima koji su bili presudni. Uz poznate mikroreljefne razlike, koje je lako uočiti, ostali su malo poznati izvori, vrste i načini pritjecanja i komuniciranje podzemne vode. Isto tako nisu dovoljno detaljno izdvojeni holocenski sedimenti, posebno površinski, niti su objašnjene korelacije s topografsko - hidrološkim utjecajem na tlu. Tokom proteklih stotinu godina vršile su se melioracije različitog intenziteta i na različitim znanstvenim osnovama, no ne postoje kvantitativni pokazatelji, na temelju kojih bi utvrdili utjecaj na hidrološke prilike pojedinih predjela, a posebno na procese i svojstva tla.

Vodeći računa o morfologiji profila prvenstveno znakovima zamočvarivanja, o zastupljenosti pojedinih kombinacija, zatim o geografskim cjelinama i raznolikosti holocenskih sedimenata, izdvojeni su pritoci Save i Drave u uskim dolinama na teksturno težim holocenskim sedimentima euglejna tla s koluvijem (kartografska jedinica br. 46.), kao i male, ali oštro izražene disecirane dolinice zone koluvijalnih nanosa uz glejna tla u dolinama manjih rijeka i u pribriježnim zonama promatranog područja (kartografska jedinica br. 2).

Prirodni vegetacijski pokrov na području Požeške kotline, pa tako i općine Čaglin, je veoma bogat i raznolik, te je ovo područje i označeno kao posebno područje unutar Republike Hrvatske, gdje svaka biljna i životinjska vrsta predstavljaju dragocjenost prostora.

Vegetacijski pokrov na ovom prostoru prati geomorfološke oblike u prostoru, te se razlikuju dva osnovna tipa vegetacije: brdska i nizinska.

Brdski tip vegetacije čine šume hrasta kitnjaka i lužnjaka, graba, javora, jasena, cera i šume brdske bukve i šume bukve i jele.

Bogatstvu i raznolikosti biljnih vrsta na ovom području svjedoči i podatak da je na području Požeške kotline evidentirana 1/5 sveukupnih vrsta flore u Hrvatskoj.

Raznolikost flore i njena zanimljivost uvjetovana je i položajem i oblikom Požeške kotline i njenom otvorenosti prema istoku, odnosno utjecajima suše klime s popratnim biljnim vrstama.

Nakon šuma najstabilnije biljne zajednice su pašnjaci i livadne, od kojih su pojedine uz vodotoke i zamočvarene, sa specifičnom vegetacijom (joha, vrbe itd.).

Ostale površine koje nisu pod navedenim tipovima vegetacije su kultivirane, te su pod poljoprivrednim kulturama (oranice, voćnjaci).

Geološka i tektonska obilježja

Općina Čaglin je smještena u istočnom dijelu Požeško - slavonske županije na dijelu područja koje zauzimaju gorski masivi Krdije i Dilj gore, odnosno na dijelu slavonskih planina, kao i dijelu Požeške doline.

Slavonske planine (Krdija i Dilj gora) su vrlo stare stijene na koje, kao jezgro, naliježu mlađe, ali isto tako vrlo stare stijene, jako poremećene radijalnim i tangencijalnim tektonskim gibanjima, koje se zaključuje po izrazitom boranju i nagibanju naslaga između rasjeda i uzduž njih.

Kao temeljnu konstataciju treba spomenuti da su masivi Psunja, Papuka i Krndije izgrađeni od paleozojskih i mezozojskih stijena u pretežnom dijelu, pa im samo rubove pokrivaju naslage starijeg i mlađeg tercijara (paleogen i neogen). Dilj gora je izgrađena isključivo od naslaga neogenske starosti.

S južne strane Papuka i Krndije i uzduž sjevernih obronaka Požeške gore i Dilj gore, uzduž dubokih rasjeda koji se pružaju, generalno, smjerom zapad – istok, došlo je do spuštanja prostornog područja Požeške doline. Uzduž rasjeda, što su stvoreni uz sjeverne pristanke Požeške gore i Dilj gore, spuštanje je bilo jače pa je Požeška dolina nagnuta prema jugu.

Između Požeške gore i Dilj gore pruža se razmjerno široka, a po postanku, vrlo mlada tektonska dolina rijeke Orljave. Dolina je postala na taj način što se spustilo područje između dva usporedna rasjeda, smjera jug – sjever. To se spuštanje desilo po prilici u srednjem pleistocenu. Stijene koje nalazimo u najstarijim dijelovima slavonskog gorja tvore i "temeljno gorje" koje sačinjava i spušteno dno Požeške doline.

U masivu Krndije otkriveni su graniti, krupnozrnasti i svijetlosive boje. Uz ove najstarije stijene slavonskog gorja nalazi se i niz drugih stijena isto tako veoma starih. Tako uz granite Krndije nalazimo i gnajse u značajnom raširenju, ali su vidljivi na površini u manjoj mjeri, jer su pokriveni debelim pokrovom mlađih paleozojskih, mezozojskih i tercijarnih sedimenata.

Od metamornih stijena niskog stupnja metamorfizma s gnajcima su najuže povezani tinjčevi škriljavci, koji su u Krdiji rašireni u obliku uske zone. Osim spomenutih stijena na Krndiji su prilično raširene i stijene visokog stupnja metamorfizma, a to su amfiboliti i amfibolski škriljavci.

Filiti su stijene koje su u Krndiji vrlo raširene zajedno s kloritnim škriljancima, ali su ovi razvijeni ipak u manjoj mjeri. Filitima je pomoću ostataka graptolita određena gornjosilurska starost. Slijedeća vrsta stijena koje su na Krndiji razvijene u značajnoj mjeri su kvarciti, boje svijetlozelenkaste do svijetlosive, katkada i smeđe. Javljaju se u debelim slojevima, ali su vrlo zdrobljene.

U području Krndije mezozojske su nalage predstavljene tektonsko-erozijskim ostacima, koji leže na starom paleozojskom reljefu što je izgrađen od granita, migmatitskih gnajseva i visoko, te nisko, metamornih stijena.

Na mnogim mjestima u Krndiji vidi se kako klasične naslage donjeg trijasa naliježu transgresivno na paleozojske stijene. Sedimentacija terigenoga materijala dešavala se u plitkovodnoj morskoj sredini, a terigeni materijal ovih klasičnih naslaga potječe od granita, migmatičkih gnajseva i drugih stijena. Za vrijeme taloženja mlađega dijela donjih trijaskih naslaga basen se postupno vezao sa širim prostorom mediteranske geosinklinale. Najveća debljina donjih trijaskih naslaga je malena, od 100 do 150 m.

Ladiničke naslage srednjeg trijasa razvijene su na Krndiji u karbonatnom razvoju, pretežno u obliku dolomita. Jurske naslage vidljive su i u području Krndije. Cijela serija jurskih naslaga je većinom karbonatnog sastava i na nekim mjestima vrlo fino uslojena, a u nekim je slojevima nađeno vapnenaca i rožnačkih gomolja i kvrga. Sveukupna debljina jurskih naslaga ne prelazi vrijednosti od 100 m.

Tercijarne naslage su razvijene samo naslage mlađeg tercijara ili neogenske naslage, odnosno naslage miocena (helevet, torton) i naslage pliocena (naslage panona, naslage ponta), te najmlađe pliocenske naslage.

Trotonske su naslage razvijene u Dilj gori u dva različita litofacijesa. Sjeverni litofacijes značajan je žutosivim pjeskovitim laporima koji mjestimice prelaze u dobro uslojene vapnene lapore. Južni litofacijes je karakterističan po krupnozrnastim kalkarenitnim (vapnenačkim pješčenjacima) koji su dobro uslojeni, po litavskim vapnencima, pjeskovitim laporima i pjeskovitim glinama.

Donji pont – naslage panona ili tzv. Abihi - naslage se litofacijalno uopće se ne razlikuju od naslaga panona koje leže ispod njih. Ove naslage, izuzevši helvetske, razvijene su i na sjevernim obroncima Papuka i Krndije, kao i na istočnim obroncima Krndije, odakle se šire na Dilj goru i Požešku goru.

Gornji pont su naslage razvijene na južnim i istočnim obroncima Požeške i Dilj gore, kao i na sjevernim obroncima Krndije i Papuka. Tvore manje - više suvisle pojaseve koje okružuju spomenute starije naslage. U litofacijalnom pogledu sastavljene su od svijetlosmeđih, pjeskovitih glina s proslojcima i slojevima svijetlosivih, sitnozrnastih pijesaka. U viši dijelovima prevladavaju pjeskovite gline i glinoviti pijesci.

Eruptivne su stijene razvijene samo kao neznatne pojave u Dilj gori, a osim toga eruptivi su ustanovljeni i na Krndiji na više mjesta u manjem ili većem rasprostranjenju.

Požešku goru i Dilj goru s njihove južne strane prate rasjedi uzduž kojih je utočulo dno današnje savske patoline. Navedeni rasjedi razvijali su se u više mahova različitim intenzitetom, kao i posljedica tektonskih gibanja, izdizanja postali su gorski masivi horstovskog tipa, kojima je smjer pružanja određen rasjedima.

Požeška dolina je samostalna tektonska jedinica uokvirena slavonskim gorjem. Sjeverozapadni dio slavonskog gorja (Psunj i Papuk) je znatno viši i dobro raščlanjenog reljefa. Krndija, pa Požeška gora i Dilj gora su znatno niže i ne tako dobro izraženog reljefa.

Požeška dolina je tektonski uvjetovana kotlina, izduženog oblika i njezina duža os, smjer zapad – istok, iznosi oko 40 km, a kraća os, smjera sjever – jug mjeri 15 do 20 km.

Sa svih strana je dubokim rasjedima odvojena od gorskih masiva što ju okružuju. Prema današnjem tumačenju najstarije je gorsko čvorište masiv Psunja i Papuka s Krndijom. Od gorske mase Psunja odvajao se dugačak i razmjerno visoki gorski vijenac, sastavljen od istih stijena, što ih nalazimo u Psunju. Taj je gorski vijenac bio usmjeren prema jugoistoku i idući u tom smjeru od masiva Psunja, visina mu je sve više opadala. Taj je jugoistočni dio središnji, duboki dio današnje Požeške gore i Dilj gore, s napomenom da je dio koji danas tvori duboko podzemlje Dilj gore bio najniži. Zapadni dio Požeške gore utočuo je pod more krajem paleogena ili starijeg miocena, zajedno s Dilj gorom i postupno se dizao sve do kraja ponta tako da mlađe naslage opasaju središnje dijelove i Požeške gore i Dilj gore, dok im središnje dijelove tvore nešto starije panonske naslage.

Krajem gornjega ponta stvoreni su duboki rasjedi na južnom dijelu kotline (označenim mladim eruptivima), dok je njezin sjeverni rub dubokim rasjedima, što su postali u isto vrijeme, odvojio dolinu od papučko – krndijske gorske mase.

Valja istaknuti da je Požeška gora zajedno s Dilj gorom u doba kada su stvarani spomenuti rasjedi tvorila jedinstvenu cjelinu. Isto tako treba spomenuti da u dolini nije izbušena niti jedna duboka bušotina koja bi pružila sigurne dokaze o razvijenosti i raširenju naslaga koje su u njoj staložene tako da samo po analogiji možemo to zaključiti.

Dno doline sačinjavaju mezozojske stijene, najvjerojatnije stijene gornje kredne starosti. Na njima leže stijene starijega neogena, mlađega neogena, a pokrivene su najmlađim kvartarnim taložinama.

Sigurnije podatke o nekim važnim problemima tektonske naravi Požeške doline dala su geofizikalna istraživanja. Ta su istraživanja započela 1964. godine, metodom dubokog geoelektričkoga sondiranja. Izbušeno je ukupno 120 sondi na području cijele doline, koje je dalo sljedeće rezultate: ustanovljeno je da prema specifičnim otporima u dolini možemo izdvojiti 4 vrste stijena; ustanovljeno je da su stijene dna doline spuštene vrlo duboko; da su stijene što ispunjavaju dolinu nakon spuštavanja dna doline i njezinog ispunjavanja mlađim naslagama bile u najmanje dva maha zahvaćene značajnim tektonskim gibanjima i rasjednute uduž dva uzdužna i dva dijagonalna rasjeda; da su pojedini blokovi bili dizani i spuštani zajedno sa stijenama podloge.

Što se tiče starosti uzdužnih i dijagonalnih rasjeda, koji su određeni na temelju geofizikalnih istraživanja metodom dubokog geoelektričkoga sondiranja, rasjedi uzdužnoga pružanja su stariji, a dijagonalni rasjedi, jer sijeku uzdužne rasjede su mlađi, najvjerojatnije, srednjopleistocenske starosti. Dolina je tektonskom dolinom rijeke Orljave (između Požeške i Dilj gore) stupila u vezu s Posavinom tek u srednjem pleistocenu.

Potrebno je napomenuti poznavanje kvartarnih naslaga koje uvjetuju i omogućavaju detaljniju pedološku klasifikaciju zemljišta, što je nužno potrebno kod svih agrotehničkih zahvata s ciljem da se postigne što veća produktivnost i prinos na raznim tipovima tala.

Naslage kvartara na Psunju, Papuku, Krndiji, Požeškoj i Dilj gori slabo su rasprostranjene i male su debljine, a jedino je Požeška dolina ispunjena debelim kompleksom raznih pleistocenskih ilovača i u njoj doline potoka s recentnim aluvijalnim nanosima. Pleistocenske ilovine uglavnom se dijele u dvije grupe, i to u obrončane i beskarbonatne ilovine koje su nastale eolskim taloženjem prapora. Na svim mjestima gdje je moguće promatrati njihovu podlogu vidljivo je da pleistocenske naslage leže u erozionoj diskordanciji na naslagama starijih formacija (tercijaru, mezozojskim i paleozojskim stijenama, eruptivima i dr.).

Obrončane ilovine prekrivaju uglavnom područja na gorskim padinama po rubu Požeške kotline, odnosno južne padine i pribrežja Papuka, Krndije i Psunja, te sjeverne padine Požeške i Dilj gore. One su svijetlosmeđe do tamnosmeđe boje, mjestimice žućkaste i crvenkaste, što ovisi o lokalnom petrografskom materijalu iz kojeg su one nastale. U obrončanim ilovinama uklopljeno je razno kamenje, koje je gravitacijom snešeno s viših gorkih terena, a ono je pretežno ungularnog i supungularnog oblika, jer je transport bio kratak. Naročito je znatna količina ovakvog koluvijalnog kamenja uložena u obrončanim ilovinama sjevernije od Kaptola i okolice Velike. Prema jugu postupno se smanjuje količina i veličina kamenja, a povećava se stupanj zaobljenosti, jer je i transport bio duži. Oko 4,5 km južnije više nema u ilovinama uloženog kamenja, mjestimice je dijagenezom kamenje snažno rastrošeno i raspadnuto, što ilovinama daje lokalno razne nijanse boje.

Središnji i južni dijelovi Požeške doline pokriveni su svijetlosmeđom do žućkasto beskarbonatnom ilovinom, koja je nastala sukcesivnim eolskim taloženjem praporne prašine i ona predstavlja znatno promjenjeni i oguljeni prapor. Nataložena je u pojedinim hladnim fazama posljednje glacijacije, a debljina prapornog kompleksa iznosi i preko 20 m (na osnovi podataka iz nekih bunara). Ove praporne ilovine osobito su značajne za proučavanje najstarijih ljudskih naseljavanja u Požeškoj dolini, jer su istraživanja pokazala pronalasku paleolitskog kamenog oruđa i popratnu hladnodobnu gornjopleistocensku faunu (mamut, bizon i dr.).

Mlađe kvartarne, odnosno holocenske naslage zauzimaju u Požeškoj dolini dosta veliko rasprostranjenje, jer ispunjavaju doline rijeka Orljave i Londže, kao i doline brojnih potoka koji teku prema ovim rijekama s gorskih predjela slavonskih planina. To su aluvijalni nanosi koji su zastupljeni šljuncima, pijescima, muljem i raznim mineralogenim i organogenim detritusom. Holocenske aluvijalne naslage čine dobru podlogu za livade, dok su pleistocenske ilovine redovito pokrivene šumama ili poljoprivrednim kulturama.

Za Dilj goru je karakterističan laporovito - vapnenački razvoj tortona s probojima rizlita i metaandezita. Tortonski sedimenti gotovo kontinuirano okružuju trup Požeške Gore i Psunja te čine jezgru Dilja. Kao rezultat vulkanizma nastale su efuzivne i piroklastične stijene miocenske starosti na Papuku, Krndiji i Dilju.

Rioliti, metandeziti i tufovi izdvojeni su i u jezgri Dilj Gore. Vulkanska tijela prostorno su vezana uz bademske sedimente. To su bjeličaste i žučkasto - sive stijene masivne teksture. U riolitima prevladavaju kvarc i glinenci, a u metaandezitima kisel i neutralni plagioklasi.

Sarmatske naslage su najraširenije na rubnom području slavonskog gorja sa Savskom potolinom (južne padine Psunja, Požeške i Dilj Gore). Ima ih i na sjevernoj strani Dilj Gore, a registrirane su i u obodu Papuka, ali ograničeno na prostorno manje pojave. Ove naslage su litološki raznolike, a u području Dilja sastoje se od pijeska, lapora, mikritskih vapnenaca i pješčenjaka. Najčešći su siltozni pijesci i laminirani lapori.

Također u razvoju su laporovite gline i glinoviti pješčenjaci. Debljina naslaga sarmata kreće se maksimalno od 80 – 100 m. Stariji panon – croatica naslage sastoje se od laporovitih vapnenaca i lapora. Nekada su ih zvali „bijeli lapori“. Najveće rasprostranjenje imaju na Dilj Gori, te južnim padinama Požeške Gore i Psunja, kao i zapadnim padinama Psunja. Na području Dilj Gore naslage Panona imaju debljinu do 240 m.

Značajne naslage ekonomski vrijednih naslaga pijeska nalaze se na području istočnog dijela požeške kotline kod Mokreša, Zdenkovca i Polubaša. Osim dva markantna sloja kvarcnog pijeska tamo se javlja i sloj lignita. Pojave lignita su općenito karakteristične za vršni dio gornjeg pontaa.

Naslage srednjeg i gornjeg pliocena, takozvane paludinske naslage, najbolje su razvijene u zoni savskog rova na južnim padinama Požeške i Dilj Gore od Nove Gradiške do istočno od Slavonskog Broda. Naslage se sastoje od siltoznih glina, zaglinjenih pijesaka, pijeska, šljunka i slojeva lignita. U donjem dijelu naslaga prevladavaju pjeskovite gline s proslojcima i slojevima lignita. U pijescima žute i žutosmeđe boje koji osim kvarca i feldspata sadrži tinjce i minerale gline, karakteristična je unakrsna slojevitost te vapnenjačke konkrecije.

U holocenu su istaloženi proluvijalni i deluvijalni nanosi, organogeno - barski sedimenti, deluvijalne - proluvijalni nanosi i aluvijalni nanosi. Brdski sedimenti zauzimaju veće površine u dravskoj potolini. Sastoje se od nepravilne izmjene silta, pijeska, šljunka, zaglinjenog pijeska i siltozne gline, debljina im je do 10 m. Organogeno - barski sedimenti razvijeni su uz rijeku Londžu, Kutjevačku Riku i druge potoke Požeške kotline. Sastoje se od organogenog detritusa i glinovitog silta debljine do 1 m. Među fluvijalne sedimente se ubrajaju proluvijalni i aluvijalni nanosi, kao rezultat recentnih naplavlivanja i taloženja. Proluvij predstavljaju šljunkovito - pjeskovite naslage bivših trasa korita rijeka i potoka. Naslage su zbog naglog taloženja slabo sortirane, a debljine su im od 2-5 m. Potočne i riječne doline zapunjene su aluvijalnim sedimentima. Recentni materijal donešen je sistemom manjih tokova i postepeno pretaložen u niže dijelove terena u tektonski - eroziono predisponirane doline. Aluvijoni se sastoje od fragmenata raznih stijena, šljunka pijeska i silta. Mjestimično su prisutne kao produkt trošenja i aluvijane gline. Debljina aluvija uz gorje je do 15 m. Najčešća upotreba heterogenih šljunaka i pijeska aluvijalnih nanosa je za građevinarstvo, pod uvjetom da nemaju ili imaju samo minimalno organske supstance. Naravno, u holocenske naslage spada i plodno tlo koje je neophodno za poljoprivredu Slavonije.

Slavonsko gorje pripada južnim dijelovima Panonskog bazena i dodirnom području Panonske mase i Dinarida. U razmatranju geološke građe i rekonstrukcije strukturno - tektonskih odnosa evidentirani su tragovi više orogeneze. Iako su masivi slavonskih planina po svom geološkom sastavu vrlo stari jer stijene pripadaju predpaleozoiku, paleozoiku i mezozoiku, izdizanje samog planinskog lanca zbilo se kasnije.

Tektonska jedinica Požeška Gora - Dilj gora ima obilježje borane strukture poremećene uzdužnim i poprečnim rasjedima. Požeška Gora ima formu antiklinale. Naslage krede predstavljaju tektonsko-erozione ostatke paleoreljefa mezozojske antiforme (M. Šparica et. al., 1980.) se sastoji od više antiklinalnih i sinklinalnih formi, a centralni dio čine dvije antikline. Kao dio Dilj Gore strukturna jedinica Kasonja Brdo ima antiklinalni oblik sa jezgrom od sarmatskih naslaga.

Masiv Dilj Gore izgrađuju naslage miocena i pliocena, stoga su mineralne sirovine tipične za takav litostratigrafski razvoj: vapnenci, lapori, pijesci, gline i lignit. Jezgru antiklinalne strukture Dilj Gore izgrađuju tortonski vapnenci.

Na području Dilj Gore ima površinski i većih kompleksa tortonskih naslaga na površini terena. Najznačajnije je između Matković Male i Sovskog Dola i Pake, pravac pružanja zapad - sjeverozapad - istok - jugoistok.

Tortonske naslage Dilja okružuju površinski još raširenije naslage panona također vapnenjačko - laporovitog sastava. Južne padine Dilj Gore poznate su kao ugljenonosne.

Slojevi lignita nalaze se unutar paludinskih naslaga. Od čvrstih nemetalnih mineralnih sirovina treba istaći vapnence, laporovite vapnence i lapore Dilj Gore kao bazu za daljnji razvoj industrije punila i kao potencijalne sirovine za cementnu industriju. U razvoju romoidnih naslaga trebalo bi biti eksploatabilnih slojeva kvarcnog pijeska.

U usjeku nove ceste od Zdenkovca prema Mlincu otvoreni su kvarcni pijesci u dužini od preko 2 km. Vidljiva debljina otvorenih izdanaka je do 6 m. Pijesci su sive, smeđe, svjetložute i bijele boje u ovisnosti koliko se s usjekom ušlo u primarne dijelove sloja.

Osim kvarca sporedni minerali u pijesku su feldspati i tinjci. Idući od sjevera prema jugu prateći naslage pijeska po pružanju, primjećuje se okrupnjavanje pijeska. Uzduž otvorene zone izdanaka pijeska uzeta su na većim razmacima tri srednja uzorka (E. Krkalo, 1981.) u smjeru okomito na pružanje. Sadržaj SiO_2 u uzorcima se kreće od 84,71 - 90,70%. Granulometrijski sastav pijeska je povoljan; 85% zrnaca u pješčanoj masi pada po veličini u interval od 0,20 - 0,60 mm. U krovini pijeska nalaze se plavkaste i smeđe gline. Podina horizonta kvarcnog pijeska nije terenski utvrđena. Budući da se radi o regionalno razvijenom horizontu kvarcnog pijeska kakav je npr. razvijen u ležištu Mokreš i nalazištu Zdenkovac, debljina naslaga mora biti dekametarska. Zbog izvanrednog geomorfoloških karakteristika za otvaranje dnevnog kopa ova lokacija je važna za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju.

Dilj gora je jugoistočni najniži dio planinskog masiva Požeške kotline, koji ju djeli od Posavine. Na zapadu je od Požeške gore odvaja dolina Orljave, od Krndije na sjeveru odvojena je dolinom Londže i Breznice, a s juga joj teče Sava i Biđ. Glavno bilo, izgrađeno je od miocenskih taložina prekrivenih pleistocenom ilovačom, proteže se smjerom zapad - istok, a glavni su mu vrhovi: Pametni hrast (413 m), Predolje (459 m), Mlakino brdo (471 m) i Lipovica (423m). Sjeveroistočno od Mlakina brda, na visini od 300 m, okruženo pošumljenim vrhuncima, nalazi se maleno Sovsko jezero s obiljem okamina (foraminifera), ostataka miocenskog mora. Prema jugu teku potoci Petnja i Glogovica, a prema zapadu Gnojnica. Gora je obrasla bukovom i hrastovom šumom. U kotlinama gdje su se smjestila veća naselja, nalaze se pašnjaci i oranice a na jugu su vinogradi.

- Geološka istraživanja provedena u sljedećim eksploatacijskim poljima i istražnim prostorima u Općini:

1. Eksploatacijsko polje građevinskog pijeska "Mokreš" smješteno nedaleko od prometnice Čaglin - Đakovačka Breznica.

Ležište Mokreš nalazi se na brežuljkastom području najistočnijeg dijela Požeške zavale, na istočnim padinama brda Mokreš nedaleko od istoimenog naselja. Samo eksploatacijsko polje nalazi se na nadmorskoj visini 170 - 220 m.

Površina eksploatacijskog polja iznosi 146 ha, a eksploatacija je moguća površinskim kopom.

U neogenskoj sinklinalnoj strukturi između Krndije i Dilja, na površini su najdominantnije naslage pliocena odnosno gornjeg pont. Unutar ovih naslaga (E. Krkalo, 1983.g.) utvrđena su dva horizonta kvarcnog pijeska, a stariji horizont većeg rasprostranjenja detaljno je istražen bušenjem na lokaciji Mokreš sjeveroistočno od Čaglina. Ležište nije tektonski bitno poremećeno, naslage pijeska imaju debljinu od 26,50 - 30,00 m. U podini su glinoviti lapori na prelazu u laporovitu glinu, a krovinu čine naslage lesa i deluvijalni nanosi. Pijesci su uslojeni, a laminiranost se ogleda u izmjeni svjetlosivih, bijelih i žutih pijesaka s tankim proslojcima smeđih pijesaka. Glavni sastojak pijeska je kavrc, a sporedni sastojci su feldspati, čestice stijena i muskovit. Rijetka su zrnca vapnenca i dolomita. Među prozirnim mineralima „teške“ frakcije glavni sastojci su granit i epidot, a sporedni klorit, biotit, cirkon, rutil i turmalin. Od opakih minerala prisutni su magnetit i limonit.

Tablica br. 21.

SREDNJI KEMIJSKI SASTAV LEŽIŠTA MOKREŠ - KAKVOĆA KREMENOG PIJESKA								
Kemijski sastav	SiO ₂	Fe ₂ O ₃	Al ₂ O ₃	CaO	MgO	K ₂ O	N ₂ O	Gub. žar.
%	81,53	2,92	5,65	3,49	0,34	1,08	0,91	3,27

Izvor podataka: Institut za geološka istraživanja Zagreb, - mr.sc. Eugen Krkalo, dipl.inž.geol. - „Kompleksno definiranje geoloških odnosa Slavenskog gorja s prikazom mineralnih sirovina“, Zagreb 1990. g.

2. Na predjelu "Duboka" u k.o. Duboka, između južne strane prometnice Požega-Našice i sjeverno od naselja Stara Ljeskovica prema podacima UDU u Požeško - slavonskoj županiji, postoji lokacija na kojoj su 1995. godine provedeni istražni radovi - tehničkog građevinskog kamena "Duboka". Navedeni istražni prostor nije evidentiran u PPŽ-e.

3. Ostala nalazišta u Općini: uz nalazište **Mokreš**, a prema podacima iz PPŽ-a na području Općine nalazi se još nekoliko nalazišta **Duboka, Veliki Bilač, Latinovac, Dobrogošće, Zdenkovac, Ljeskovica, Jurkovac, Dobra Voda, Polubaše i Stojčinovac**, pripadaju istom litostratgrafskom horizontu i regionalnom razvoju 2 horizonta pijeska na istočnom dijelu Požeške kotline. To su pijesci vrlo slični onima na lokacijama Zdenkovac, Dobra Voda, Polubaše i Dobrogošće te ležištu Mokreš. Naslage su debele između 15 i 30 m i predstavljaju veliki resursni potencijal iako im je prosječni sadržaj SiO₂ u rasponu od 75-85%.

Lokalitet **Dobrogošće** nalazi se na padinama brda Crlenak u šumi Šišak sjeverno od sela Dobrogošće. Tu je prije II. svjetskog rata bio potkop kojim se eksploatirao sloj lignita debljine do 1,0 m. Po geološkim osobinama terena podaci se slažu, da se ispod kvarcnog pijeska nalazi tanji sloj ugljena. Na ležištu **Mokreš** istražnim bušenjem ispod istovjetnog horizonta kvarcnog pijeska nalazi se sloj lignita debljine oko 0,60 m, dok na istražnom bušenju kod naselja **Stojčinovac** sloj ugljena ima debljinu 0,80 m.

Pojave rijetkih minerala i elemenata nisu dovoljno istražene na ovom području i predstavljaju potencijal na području Slavenskog gorja koji je potrebno sve više i detaljnije istraživati.

Tijekom geoloških istraživanja lignita na južnim obodnom području Krndije i istočnom dijelu Požeške kotline (E. Krkalo, 1985) među lokacijama s ugljenom je naznačeno i nalazište Crno brdo – Pauče (susjedna županija).

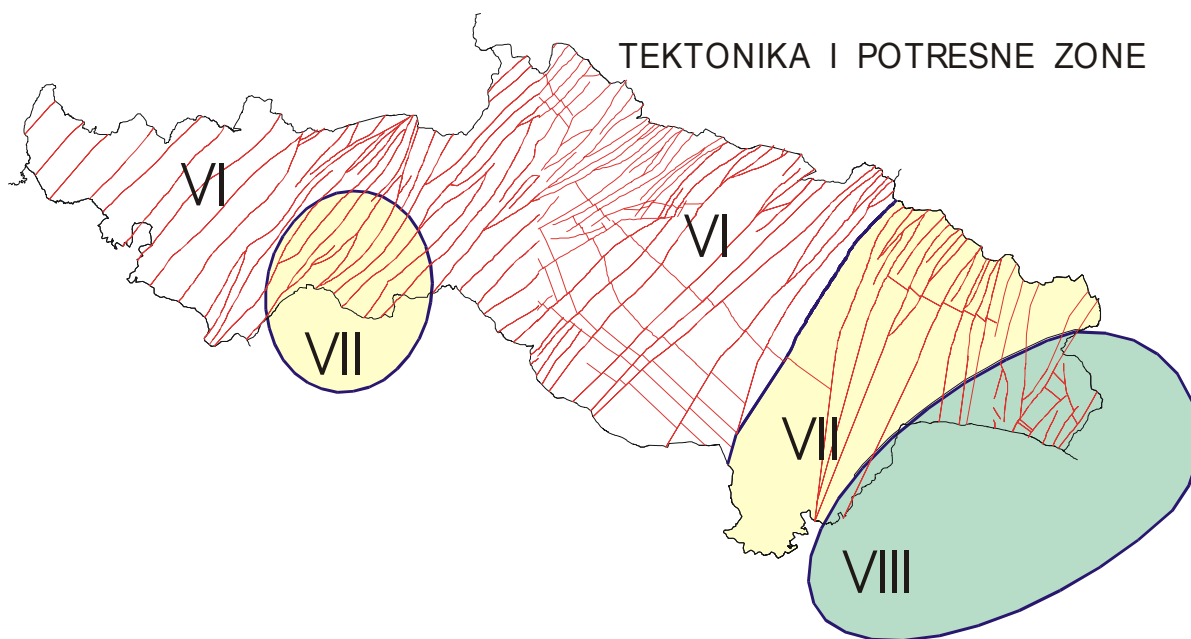
Na tom području na granici brdskog dijela terena i nizine otvoren je 1953. godine izdanak ugljena 0,70 m. Teren je sada pokriven obrončanim nanosima i ne vide se prave konture istraženog raskopa. Pažljivim pregledom mjesta zarušavanja u osulinskom materijalu nalazi se trunje ugljena. Prema geomorfološkom položaju neposredno ispod površine prisutan je I. krovinski ugljeni sloj koji je registriran u **Mokrešu, Stojčinovcu i Dobrogošću**.

Seizmotektonske značajke

Seizmička aktivnost je usko povezana sa strukturno – tektonskim odnosima i kretanjima pojedinih tektonskih cjelina. S obzirom na broj podjeljenih zona u koje je smještena RH, a koje su međusobno odvojene velikim pukotinama koje duboko zadiru u zemljinu koru, samim time ta svaka trusna zona predstavlja poseban seizmotektonski blok iz čega proizlazi da područje Požeško - slavonske županije pripada pod zonu savske potoline. Potresi na području Slavonije i Požeško - slavonske županije povezuju se na taj način s tektonskim nabiranjima slavonskog gorja. Seizmička aktivnost usko je vezana sa strukturno - tektonskim odnosima i kretanjima pojedinih tektonskih cjelina.

Prema seizmološkim kartama na području Psunja, Papuka, Krndije, Požeške gore i pored dosta izražene tektonike ocijenjena je samo kao zona VI stupnja pa čak i manjeg stupnja inteziteta. Pritom treba imati u vidu da je ovdje horstna struktura sasvim jasno izražena, a sve to upućuje na veću seizmičnost ove zone. Cijela Požeško-slavonska županija od krajnjeg istoka do krajnjeg zapada je površina stupnjevana kroz razne periode. Tako je:

- u periodu od 1.000 godina cijelo područje Županije VIII.° MSK intenziteta, a uočene su samo dvije manje zone s intenzitetom od IX.° MKS (oko Požege i Pakraca);
- u periodu od 500 godina uočeno da sjeverni dijelovi Požeštine obuhvaćaju područje VII.°, a ostali dijelovi Županije područja intenziteta VIII.° MKS. Samo područje oko grada Pakraca i Lipika je intenziteta IX.° MKS;
- u periodu od 200 godina uočeno da je uglavnom cijela Županija pokrivena VII.° MKS, a područje oko Dilj gore, te Pakraca i Lipika su u zoni VIII.°;
- u periodu od 100 godina uočen intenzitet od VI.° MSK na sjevernom dijelu Županije, dok su južni dijelovi požeško - pakračkog dijela Županije u VII.° MSK. Samo na jednom dijelu **Dilj gora** (u jugoistočnom dijelu) je u zoni VIII.°;
- u periodu od 50 godina cijelo područje Županije u VI.° MSK.

Požegi i u široj okolini, uključujući tu obronke Papuka, Psunja i Požeške gore ima više epicentara potresa koji ne formiraju izrazitije epicentralno područje. Jačina tih potresa ne prelazi iznose magnituda od 3,5. Prema maksimalnim magnitudama potresa na širem prostoru, jasno se izdvajaju epicentralna područja **Dilj gore** magnitude Mmax. > i jednako 5,5 uz obronke Krndije Mmax > i jednako 4,0, Požege Mmax. > i jednako 3,5. Prema maksimalnom intezitetu potresa, na ovom prostoru, na relaciji N.Gradiška-Požega-Našice mogu se očekivati potresi 6° MCS ljestvice, u zoni oko Pleternice, Pakraca i Lipika 7°MCS. Maksimalni intezitet potresa za povratno razdoblje promatranja od 200-500 godina kreće se od 7-8° MCS ljestvice, a prema seizmološkoj karti (NN br. 53/91.). Prema najnovijim pokazateljima za područje Pakraca - Lipika intezitet potresa od 8° MCS može se kao mogućnost dugotrajno isključiti.

1.1.1.6. Prirodne vrijednosti i kulturna dobra

a) Prirodne vrijednosti

Prostor Požeške kotline u sklopu kojega se nalazi i prostor ove Općine je posebno područje RH obzirom na bogatstvo i raznolikost prirodne baštine. Uz bogatu prirodnu baštinu različiti biotopi na ovom prostoru pogodovali su razvoju raznolike i brojne faune.

Raznolikost prirodnih staništa na prostoru Općine utječe i na razvoj raznovrsne flore i faune.

Biljne zajednice

Svaka biljna i životinjska vrsta je posebna vrijednost ovoga prostora. Osnovne reljefne osobine prostora Županije odredile su i osnovne tipologije vegetacijskog pokrova ovoga prostora. Dvije osnovne geomorfološke cjeline oblikovale su i dva osnovna tipa vegetacijskog pokrova – brdski i nizinski.

Brdski vegetacijski pokrov čine uglavnom šume hrasta (kitnjaka i lužnjaka), graba, javora, gorskog javora, jasena, cera i šume bukve i jele. Floru RH čini oko 7.500 vrsta, u Slavoniji i Baranji zabilježeno je oko 1.950 vrsta, u Požeškoj kotlini nalazi se čak 1.467 vrsta, a što čini oko petine sveukupne flore RH.

Studijom regulacije rijeke Londže te rješenjem Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša, dati su naglasci na očuvanju i zaštiti biološke raznolikosti, čuvanja ekosustava kao i podržavanju i poboljšanju prirodnog hidrološkog sustava. Nadalje, potrebno je pratiti razvoj prirodnog ekosustava i održavanje biološke raznolikosti u vodotoku i u plavnom području. U tu svrhu potrebno je naročito u nizvodnom dijelu, bar jednom godišnje, umjetno izazvati poplave. Cijeli sliv vodotoka Londže od izvora do ušća u Orljavu danas je još uvijek izvanredno sačuvan prirodni ekološki sustav. To visoko vrijedno svojstvo potrebno je sačuvati za budućnost, a sve razvojne projekte izrađivati i održavati u skladu s principima zaštite prirode.

Budući da je okoliš Londže vlažno područje, takvo je područje prirodno stanište nekih rijetkih i zaštićenih vrsta u flori RH, kao npr. **kockavica ili košuta (fritillaria-meleagris l.)** a možda i nekih drugih.

Ugroženost vrsta u Europi je razmjerno vrlo velika. Jedan od najčešćih uzroka smanjenja biološke raznolikosti u Europi je usitnjavanje i izolacija staništa. Nekada su biotopi bili prostrani i pristupačni, danas su usitnjeni i izolirani, prema tome i teže pristupačni. Uvjeti za preživljavanje biljnih i životinjskih vrsta su otežani. Zbog toga je jedan od najvažnijih zadataka zaštite biološke raznolikosti omogućiti rasprostranjivanje, migraciju i genetsku izmjenu. Da bi se to ostvarilo, potrebno je: svakoj vrsti osigurati dovoljno veliko stanište, migratornim vrstama osigurati prostor za razmnožavanje i hranilište preko zime, omogućiti uvjete za genetsku izmjenu između različitih lokalnih populacija (uspostaviti vezu između udaljenih i izoliranih staništa).

Fotografija rijetkih, ugroženih i zaštićenih biljnih vrsta. Kockavica (*fritillaria- meleagris* L.) i Božikovina (*Ilex aquifolium* L.)

Tablica br. 22.

ZAŠTIĆENE I UGROŽENE BILJNE VRSTE SLAVONSKIH GORJA					
Red. br.	Naziv zaštićene biljne vrste		Proglašenje zaštite temeljem Zakona o zaštiti prirode	Stanište	Uzroci ugroženosti biljne vrste
1.	Kockavica ili košuta *	<i>Fritillaria meleagris</i> L.	10. lipnja 1958. god.	uz rijeku Londžu nizvodno od Čaglina, uz Orljavu nizvodno od Pleternice i na zamočvarenim livadama uz pritoke Londže	isušivanje staništa, primjena umjetnih gnojiva i raznih kemijskih sredstava, sabiranje u vrijeme cvatnje
2.	Vratiželja	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.) L.C.M.Rich	06. srpnja 1972. god.	okolica Požege	branje cvjetova, sabiranje gomolja, promjene u staništu
3.	Bijela naglavica	<i>Cephalanthera damasonium</i> (Mill.) Druce	06. srpnja 1972. god.	Slavonsko gorje	branje cvjetova i promjene u staništu
4.	Dugolisna naglavica*	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch	06. srpnja 1972. god.	Požeška gora, Papuk, Krndija	branje cvjetova i promjene u staništu
5.	Crvena naglavica*	<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) L.C.M.Rich	06. srpnja 1972. god.	Požeška gora, Papuk, Krndija	branje cvjetova i promjene u staništu
6.	Crveni likovac	<i>Daphne cneorum</i> L.	16. travnja 1952. god.	Južni Papuk	branje dekorativnih cvjetova
7.	Lovorasti likovac*	<i>Daphne laureola</i> L.	16. travnja 1952. god.	Požeško gorje - naročito Krndija, Papuk i Psunj	branje u dekorativne svrhe, uništavanje staništa sječom šuma
8.	Kavkaski divokozjak	<i>Doronicum orientale</i> Hoffm. (syn. <i>D. caucasicum</i> Bieb.)	10. lipnja 1958. god.	Psunj, Lapjak i Požeška gora	branje, sječa šuma i šikara,
9.	Ozimnica*	<i>Eranthis hyemalis</i> (L.) Salisb.	10. lipnja 1958. god.	Papuk, Dilj gora i okolica Požege	krčenje šuma, preoravanje livada
10.	Božikovina*	<i>Ilex aquifolium</i> L.	09. lipnja 1953. god.	Požeško gorje, Krndija, Papuk, Psunj	sječa u dekorativne svrhe
11.	Zlatan*	<i>Lilium martagon</i> L.	13. ožujka 1970. god.	Papuk, Psunj, Požeška gora, Dilj gora i Krndija	sabiranje biljaka
12.	Bijeli vimenjak*	<i>Platanthera bifolia</i> (L.) L.C.M.Rich	06. srpnja 1972. god.	Psunju, Papuku, Požeškoj gori i Dilju	branje cvjetova, sabiranje gomolja
13.	Žučkasti vimenjak	<i>Platanthera chlorantha</i> (Custer.) Reichenb.	06. srpnja 1972. god.	Papuk	branje cvjetova, sabiranja gomolja, promjena u staništu
14.	Širokolisna veprina*	<i>Ruscus hypoglossum</i> L.	09. lipnja 1953. god.	Rasprostranjena na Požeškoj gori, rijede na Papuku, Psunju i Krndiji.	branje za potrebe cvjećarstva
15.	Tisa	<i>Taxus baccata</i> L.	09. svibnja 1969. god.	Pojedinačna stabla na Papuku u predjelu Tisovca i okolica Zvečeva	sječa kvalitetnog drveta, usporenog rasta

Izvor podataka: Zaštićene i rijetke biljne vrste Slavonskoga gorja autora: Mirko Tomašević, Ivica Samardić, Požega, 2000. god.

* Zaštićene biljne vrste čije je stanište na području općine Čaglin ili samo obuhvaća dio Općine.

Da bi se ova vrsta očuvala u flori, potreba je zaštititi i održavati prirodne uvjete na njenim staništima. Stoga je potrebno točno odrediti lokacije gdje se prirodni uvjeti staništa neće mijenjati.

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske planirano je da će RH na svim razinama primjenjivati međudržavne sporazume i konvencije koje je potpisala, osobito o održivom razvitku, biološkoj raznolikosti i ljudskim naseljima, te uspostaviti sustav zaštite ukupnih nacionalnih vrijednosti. Primjena načela zaštite okoliša u prostornom planiranju temelji se na suvremenim načelima i standardima zaštite okoliša, a kvaliteta okoliša mora biti osnovni kriterij prostornog planiranja.

Kategorije zaštićene prirode predstavljaju nacionalna dobra jedinstvenog upravljanja i gospodarenja s prioritetom očuvanja prirode, znanstvenog i izletničkog – posjetiteljskog turizma.

Zaštićena priroda od osobite je važnosti za prirodni i kulturni identitet ovoga prostora. Budući da su radovi oko sliva Londže u tijeku, a nešto je već i učinjeno u svezi s time, trebalo bi proučiti floru i vegetaciju toga područja prije ovih zahvata (ako to već nije kasno), a isto tako pratiti kako će novi uvjeti djelovati na ekosustave ovog područja nakon uspostave započetih radova.

Zbog već izvršenih nekih radova (nasipi) oko Londže, trebalo bi običi ova područja, točno utvrditi lokacije staništa kockavice i staviti ih pod zaštitu.

Brojne oranice i travnjaci u svom su izvornom obliku bili prekriveni šumom. To su nitrofilni ekosistemi u koje ubrajamo i voćnjake, vinograde, vrtove i sl. Na oranicama se koriste intenzivne agrotehničke mjere kojima se uzgajaju pšenica, zob, ječam, kukuruz, krumpir, šećerna repa, uljana repica, duhan i sl. Uzgajane kulture prate i zajednice korovne vegetacije. Na flornom sastavu ove vegetacije prevladavaju terofiti, jednogodišnje zeljaste biljke, uz znatani udio geofita biljaka s podzemnom stabljikom (lukovicom). Obzirom da korovna zajednica nepovoljno utječe na prinos kultiviranih biljaka, ona se suzbija mehaničkim i kemijskim metodama, što utječe i njen floristički sastav. Uz rubove kanala, oranica i živica javljaju se nitrofilne zajednice dvogodišnjih i višegodišnjih biljaka. U florističkom sastavu prevladavaju visoke zeljaste biljke: obični vratić, obični pelin, čičak, ambrozija, kopriva, vodopija i druge.

Na područjima uz vodotoke gdje je veća količina vlage nalazimo fragmente močvarnih fitoceneza koje su prepoznatljive po trsci, rogozu, šaševima, vrboliki i dr.

Travnjaci i oranice su elementi kultiviranog krajobraza tj. rezultat djelovanja čovjeka, stoga uvelike obogaćuju biološku i krajobraznu raznolikost ovoga prostora. Dio prostora zauzimaju područja brežuljaka i niskih brda izgrađuju ga prvenstveno šume bukve, hrasta kitnjaka, graba, te nešto nasada crnogoričnih kultura. Šuma bukve, hrasta lužnjaka i običnog graba javlja se na ocjednim, ali dovoljno vlažnim terenima. Na takvim površinama veći udio ima obični grab, ali uz njega su prisutni grmovi i zeljaste biljke koje rastu u grabovo - kitnjakovoj šumi. U nizinskim dijelovima (do cca 180 m.n.m.) prevladava hrast lužnjak, iako su njegove površine u prošlom stoljeću znatno smanjene zbog potreba širenja poljoprivernog zemljišta. Uz vodotoke razvijeni su pojasevi vlažnih šuma koje karakterizira bijela vrba, bijela topola, poljski jasen i crna joha.

Šumski rubovi su karakterističan oblik vegetacije koji se javlja između šumskih i antropogenih površina. Oni su izgrađeni od šikara ili živica visine 2 - 3 m. U njihovom flornom sastavu prevladava divlja šljiva, divlja ruža, glog, lijeska, kupina, bagrem i dr. Dio predstavnica orinotofaune dolazi na ove prostore tijekom zime, a dio u vrijeme seobe u proljeće i jesen.

Životinjske zajednice

Obzirom na zoogenetski položaj Slavonije ovdje obitavaju poznate srednjoeuropske životinjske vrste. Fauna prvenstveno obitava u relativno sačuvanim biološkim cjelinama kao što je Papuk, Požeška gora, Krndija i Dilj gora.

Na životinjski svijet djeluje niz negativnih čimbenika:

- zbog guste naseljenosti dio zemljišta pod znatnim je utjecajem čovjeka,
- širenje naselja i komunikacija,
- raštrkana izgradnja unutar lovišta,
- intenzivna poljoprivredna proizvodnja,
- korištenje umjetnih gnojiva i kemijskih sredstava,
- presijecanje prirodnih migracijskih putova,
- krčenje šumskih područja, uništavanje šumaraka i živica,
- buka,
- izvođenje melioracijskih zahvata,
- i drugi neprimjereni zahvati u okoliš i sl.

Osim područja zaštićenih i planiranih u smislu Zakona o zaštiti prirode potrebno je štititi i sve ugrožene biotope od lokalnog značenja (mikrolokaliteti), a važni su za preživljavanje mnogih vrsta usko prilagođenih isključivo jednom tipu staništa, vrsta čiji način života zahtjeva veliku pokretljivost (ptice selice), veliki prostor (grabežljive vrste) ili različita, međusobno povezana staništa.

Kako bi se očuvala biološka raznolikost vrsta, mreža očuvanih biotopa i prirodnih koridora mora biti gušća, jer izolirani "otoci" nisu dovoljni. Prilikom gradnje prometnica treba izbjegavati presijecanje ključnih staništa, osigurati prijelaze i prolaze za životinje, nastojati u najvećoj mjeri sačuvati postojeće živice, šumarke, prirodne potoke, vodena staništa, stare šume.

Ornitofaunu nizinskog dijela i područja uz manje ribnjake i jezera na području Županije pa tako i općine Čaglin čine mnogobrojne vrste ptica (gnjurac, čaplje, divlje patke i guske, čigra obična, trstenjaci i šljuke). Brojni predstavnici ornitofaune odlaze u vrijeme zime, te seoba u jesen i proljeće. Među rijetkim vrstama javljaju se jastreb cipolaš, kobac ptičar, lunja crvenkasta, orao štekavac, soko grlaš, a po seoskim područjima bijele rode.

U brdskim i nizinskim dijelovima Županije i ove Općine obitavaju grabljivice, dupljašice zelena žuna, mali i veliki dijetao, sjenice, kraljići, zebe, ševe, svračci, muharice, grmuše i drozdovi. Od ptica grabljivica na cijelom području nalazi se jastreb, svraka i škanjac mišar, te kao vrlo korisne sove (sova šumska, sova močvarica i čuk).

Od sisavaca na ovom području obitavaju gotovo svi predstavnici srednjoeuropske faune. Po suhim šumama obitava zec, hrčak, jež, krtica, rovka, voluharice, vjeverica, šišmiš i lasica.

Zaštićene su sve vrste i skupine šišmiša kao i vjeverica koja obitava na ovom području. Od glodavaca prisutni su hrčak i voluharice koji su štetni za usjeve.

U postojećim lovištima uzgaja se krupna divljač (srna, jelen, divlja svinja) srednje do pojedinačno visoke trofejne vrijednosti, te uzgoj zdrave i otporne sitne divljači (zec, fazan, trčka, prepelica). Pored uzgoja navedene krupne i sitne divljači na ovom prostoru obitavaju i ostale vrste divljači kao što su: lisica, kuna zlatica, obični jazavac, divlji golub, divlja mačka i dr. U planinskim predjelima obitava kuna zlatica i visoka i niska divljač.

Među brojnim predstavnicima europske faune u brdskim i nizinskim dijelovima izdvaja se fauna vodozemaca (zelena žaba, gatalinka, običan vodenjak, pjegavi daždevnjak) i gmazova (bjelouška, riđovka), dok po barama i močvarama žive barske kornjače.

U vodotocima ovoga područja od ribljih vrsta nalaze se: šaran, kečiga, smuđ, štika, som, crvenperka, amur, podust, babuška, karas, grgeč i dr.

Poremećajem prirodne ravnoteže, najčešće od strane čovjeka, dolazi do nestajanja prirodnih biotopa čime brojne životinjske vrste gube svoja obitavališta (regulacije vodotoka, melioracije, smanjenje nivoa podzemnih voda, neracionalna primjena insekticida, neracionalna sječa šuma i sl.) što utječe na smanjenje brojnosti i vrsta pojedinih predstavnika faune. Zbog svega toga brojne životinjske vrste izumiru i velik je broj onih kojima prijeti izumiranje. Kako bi se takve tendencije zaustavile pojedine prorjeđene i rijetke životinjske vrste se proglašavaju zaštićenima.

Međutim, kako bi se i druge životinjske vrste koje nisu obuhvaćene zakonskom zaštitom očuvale, potrebno je maksimalno zaštititi prirodu i time očuvati prirodne biotope kao njihova obitavališta.

1) Zaštićene prirodne vrijednosti

Prirodne vrijednosti zaštićene temeljem Zakona o zaštiti prirode:

Zaštićeni - značajni krajobraz – Sovsko jezero proglašeno je Odlukom Općinske skupštine Slav. Požega Klasa:612-07/89-01/01 Urbroj:2177-05-03-89-2 od 21.11.1989. godine. Prema dostavljenim **uvjetima i mjerama zaštite prirode** od strane Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode, Klasa:612-07/05-01/0789 Urbroj:532-08-02-2/5-06-4 od 01. ožujka 2006. godine zaštićeni značajni krajobraz Sovsko jezero, upisan je pod registarskim brojem 820 u Upisniku zaštićenih vrijednosti Ministarstva kulture.

Područje Sovskog jezera smješteno je na dijelu GJ Sjeverni Dilj II - čaglini i obuhvaća odsjeke 88a i 88b (dok sama površina jezera smještena je u odsjeku 88c).

Površina Sovskog jezera s obližnjim šumama i livadama obuhvaća površinu od **68,50 ha**.

Sovsko jezero predstavlja jedinstveni primjerak prirodnog jezera u brdsko-brežuljkastom području kontinentalne Hrvatske i predstavlja hidrogeomorfološku zanimljivost. Smješteno je na sjevernoj padini Dilja, neposredno ispod glavnog bila Mlakino brdo – 430 m i Jurje brdo - 471 m, na nadmorskoj visini od 430 metara. Jezero je u maloj depresiji, a s istočne i sjeveroistočne strane okružuju ga šuma hrasta kitnjaka i običnog graba te šuma bukve u jarcima. Zapadne i južne strane su pašnjaci i oranice. Istočno od jezera je malo uzvišenje – Jezero brdo, na vrhu kojega je piramida Vidikovac. Na sjeverozapadu ova udolina je otvorena i preko nje za vrijeme velikih voda istječe višak jezerske vode.

Sovsko jezero

Veličina jezera je oko **3.600 m²**, a maksimalna dubina je oko 8 - 10 metara. Rubovi jezera su obrasli trskom i rogozom. Širina ovog pojasa oscilira oko 3 mjestimično i do 7 m, pa je zbog toga površina vodnog zrcala jezera svedena na polovicu. U samom jezeru je vrlo izdašan izvor, što je vidljivo po jakim površinskim strujanjima na jugoistočnom dijelu jezera.

Istočna i sjeverna obala jezera nešto je položenija i plića od južne i jugozapadne obale koje su strmije. Na to ukazuje i vodena vegetacija običnog sita (*Juncus effusus*), vodene bokvice (*Alisma plantago*) i žute perunike (*Iris pseudacorus*) te zajednica ježinaca i trave potočne pirovine (*Sparganio-Glycerietum fluitans*) koja prolazi u zajednicu trske i rogoza (*Scripeto – Phragmitetum*). U dubljim dijelovima jezera vegetacija trske i rogoza naglo prestaje, a na nju se nadovezuje podvodno bilje zakorjenjeno na tlo zajednice raščike i mrijesnjava (*Ceratophyllo – Potamogetum crispum*). Na površini su vidljivi vodeni žabljak (*Ranunculus fluitans*), mješinarica, žabogriz, kocnja i lokvanj.

Područje zaštićenog krajobraza Sovsko jezero

Sovsko jezero se ne može tretirati kao ornitološki rezervat, ali je ono ekološki važno kao utočište manjeg broja ptica močvarica koje se u njemu gnijezde (trstenjak, liska, gnjurci i divlje patke). U jezeru ima gmazova i vodozemaca kao što su žabe, barske kornjače i bjelouške, kao i dosta konjskih pijavica. Od riba obitava samo karas. Kvaliteta vode zadovoljavajuća je, ali nije bakteriološki ispitana. Šuma oko jezera je dosta sječena i korištena. Dominira šumska zajednica hrasta kitnjaka i običnog graba (*Quercus Carpinetum illyricum* Hat.). Bukova šuma (*Fagetum illyricum montanum*) raste u dubokim jarcima sjeverne ekspozicije već na nadmorskoj visini 250 m pa naviše. Visinska granica šume bukve je za područje Dilja 410 m naviše. Od drveća ovdje dominira bukva (*Fagus sylvatica*) i hrast kitnjak (*Quercus petraea*), običan grab (*Carpinus betulus*), mliječ (*Acer pseudo-platanus*), a od grmlja lijeska (*Corylus avellana*), žestilj (*Acer tataricum*), crna bazga (*Sambucus nigra*), velelisna kurika (*Evonymus latifolia*) i klokoč (*Staphylea pinnata*).

Od prizemnog raslinja tu je veprina (*Ruscus hypoglossum*), mlječika (*Euphorbia carniolica*), šumski šaš (*Carex sylvatica*) i jaglac (*Primula vulgaris*).

Od termofilnih vrsta ovdje su jače zastupljeni od drveća hrast medunac i cer, brekinja, divlja trešnja, divlja kruška te u sklopu grmlja crni jasen, crna hudika i drijen. Sve šumske površine u granicama značajnog krajobraza treba tretirati kao šume s posebnom namjenom.

U slojevima vapnenca oko jezera nalaze se fosili morskih zvijezda i školjaka, ostaci nekadašnjeg Panonskog mora³.

Temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode značajni krajobraz je prirodni i kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno - povijesne vrijednosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja kakarakterističnih za pojedino područje, namjenjen odmoru i rekreaciji ili osobito vrijedni krajobraz utvrđen sukladno odredbama Zakona.

U značajnom krajobrazu nisu dopušteni zahvati i radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Prirodna baština zaštićena prema Zakonu o šumama i Pravilniku o uređenju šuma:

- Sjemenska sastojina hrasta kitnjaka u odjelima 21a, 22a, 23a i 23c površine 86 ha zaštićena je kao šuma s posebnom namjenom temeljem Zakona o šumama. Sastojina se nalazi na dijelu Krndije iznad sela Jurkovca i Ljeskovice.

Osobito vrijedna područja zaštićena sustavom prostorno planskih mjera temeljem PPŽ:

- **Dolina potoka Pačice** kao pejzažno bogata biološki interesantnim sadržajima, proteže se u smjeru sjever - jug ispod istočnih obronaka Dilj gore, a slijedi ju stara cesta za Đakovo. Živopisnu sliku dolinu čine vlažne livade s vrbicama i johama koje pružaju vizualnu sliku vijugavosti potoka Pačice. Šumski pojas čine pretežito četinjače od kojih je vrijedno spomenuti srš, duglaziju, borovac, smreku, šumski bor, čempres te autohtone vrste drveća hrasta lužnjaka i graba koje pružaju posebnu sliku razigranosti i daju poseban pečat dolini Pačice. Granice zaštićenog krajobraza potoka Pačice počinje 2 km od naselja Pake u pravcu Levanjske Varoši, obuhvaćajući zonu s obje strane potoka pa do visine šuma, sve do mosta. Unutar ovog područja ne bi se smjela dozvoliti bilo kakva izgradnja, a pri budućim izgradnjama i usavršavanju longitudinalnog pravca prometnice prema Đakovu obratiti svu pozornost na zaštitu prirode radi što boljeg očuvanja ovoga područja.

- **Gospodarska jedinica Sjeverni Dilj II – čaglinški** nalazi se na području sela Sovski dol i Ruševo u blizoj okolini Sovskog jezera koji obuhvaća šumarke i šikare na laporovitoj podlozi raste ozimica (*Eranthis hyemalis*) vrlo rijetka i zaštićena biljna vrsta.

2) Evidentirani dijelovi prirode

- **Područje rijeke Londže** prirodno je stanište još jedne rijetke, ugrožene i zaštićene biljne vrste, a to je **kockavica (*Fritiliaria meleagris*)**. Stanište obuhvaća područje sela Migalovci, Čaglin, Latinovac, Veliki (i Mali Bilač) te Sovski dol kao i područje uz pritoke Londže: (donji tokovi Kutjevačke rijeke kod sela Knežci, donji tokovi potoka Vrbova kod sela Gradac uz šumu Gložik – ovo područje nije unutar obuhvata općine Čaglin). Na pomenutim lokalitetima kockavica dolazi u malim populacijama, na vlažnim, plavljenim ili zamočvarenim livadama. Budući da su u tijeku radovi na regulaciji rijeke Londže dolazi do isušivanja naplavnih područja, a time i promjene svojstava staništa te do ugroženosti, smanjenja brojnosti ili potpunog nestanka ove vrste.

³ Požeški leksikon 1977. godine.

Potencijalna područja predviđena za zaštitu temeljem Zakona o šumama:

- **Gospodarskoj jedinici Sjeverni Dilj II – čaglinški** i to: unutar ove gospodarske jedinice područje sljedećih odsjeka: 7d, 9b, 9d, 11d, 13d, 14a, 14i, 16e, 18f, 19j, 19g, 19k, 20f, 23b, 23f, 23j, 24d, 24e, 24f, 36c, 47h, 49c, 50j, 51c, 52h, 52e, 54b, 67j, 75d, 76b, 77c, 79g, 81c, 84e, 85c, 85g, 86b, 88a i 88b značajno je sa stanovišta zaštite šuma.

- **Gospodarskoj jedinici Sjeverni Dilj I – pleternički** i to: unutar ove gospodarske jedinice područje odsjeka 46c, 47c, 48c, 48e, 50c, 50d, 50e, 51b, 51c, 51e, 51f, 52b, 52d, 55b i 55d značajno je sa stanovišta zaštite šuma.

U cilju očuvanja prirodne biološke raznolikosti treba očuvati postojeće šumske površine, šumske rubove, živice koje se nalaze između obradivih površina, te zabraniti njihovo pretvaranje u obradive površine; osobito štititi područja prirodnih vodotoka i lokvi od neprimjerenih zahvata i radnji.

b) Kulturna dobra

Područje općine Čaglin predstavlja značajno arheološko područje s lokalitetima putem kojih pratimo kontinuirano naseljavanje od mlađeg kamenog doba, srednjeg vijeka sve do danas.

Posebnu vrijednost u prostoru ove općine čini pitomi obronci Dilj gore naseljeni od prethistorijskih vremena. Tragovi tog naseljavanja vidljivi su po brojnim arheološkim lokalitetima u tom kraju. Tijekom srednovjekovnog razdoblja također je bujao život na ovom području. Naselja se osnivaju i početkom dvadesetog stoljeća kada se na mjestima iskrčenih šuma osnivaju nova naselja (Milanlug, Nova Lipovica, Draganlug, Stara i Nova Ljeskovica, Darkovac, Kneževac, Vlatkovac, Stari i Novi Zdenkovac, Jezero, Dobra Voda, Mokreš) i doseljava stanovništvo iz Like, Zagorja, Slovačke, Primorja, Češke, Njemačke, Moravske i Mađarske, odnosno iz svih dijelova Austrougarske.

Čaglin je danas središte općine. Nekadašnje trgovište novi značaj je dobilo izgradnjom željezničke pruge, kada postaje značajnije središte od tadašnjeg općinskog središta Ruševa. Eskploatacija šume s kraja 19. i početka 20. stoljeća bila je presudna za razvoj i naseljavanje tog kraja. Čaglinški kraj obuhvaća naselja sjevernog dijela općine. Pretežno su to novija naselja.

Ruševo je povijesno središte tog kraja, a osobito njegovog južnog dijela. U Ruševu je nekada bila Općina koja je ukinuta 1955. godine, u kojoj je uz načelnika, bilježnika, blagajnika bio i mjesni sudac.

Danas je cijelo područje zahvaćeno izrazitom migracijom i depopulacijom, te je broj stanovnika koji je do pred II. svjetski rat dostigao svoj vrhunac danas višestruko smanjen. Radi se brojnim naseljima koja su svedena na sam toponim. Od Draganluga danas nije preostalo gotovo ništa. Sela kao što su Dobra Voda, Jezero, Ivanovac, Bilač, Stojčinovac, Dobrogošće imaju svega nekoliko naseljenih kuća.

Od ruralnog krajobraza i seoske arhitekture preostalo je nešto samo u starijim naseljima i to prvenstveno naselja ruševačkog kraja: Ruševo, Sovski dol, Paka i Imrijevc. Cijeli taj potez naselja potrebno je zaštititi u smislu očuvanja postojećeg građevinskog fonda od nekontrolirane gradnje koja prijeti prolaskom nove - asfaltirane ceste od Ruševa prema Đakovu.

U smislu dosadašnjih popisa na području Općine nalaze se sljedeći evidentirani, preventivno zaštićeni i registrirani spomenici kulture u smislu nekadašnjih popisa kako slijedi:

Tablica. br.23

POPIS EVIDENTIRANIH, PREVENTIVNO ZAŠTIĆENIH I REGISTRIRANIH SPOMENIKA KULTURE U OPĆINI ČAGLIN			
MJESTO	NAZIV adresa/k.o., k.č.br.	VRSTA	STATUS
DJEDINA RIJEKA	„Krčavina“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
DJEDINA RIJEKA	„Močarnica“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
DJEDINA RIJEKA	„Meranac“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
DJEDINA RIJEKA	Antičko nalazište	arheološko	E
DJEDINA RIJEKA	Ranosrednjovjekovna nekropola	arheološko	E
DOBRA VODA	Nadgrobni spomenik Feđi Miliću, komesaru XXI br.	memorijalno	R-407
DOBROGOŠĆE	Šuma „Sječa“ – „Popina avlija“, prapovijesno gradinsko naselje	arheološko	E
DRAGANLUG	„Pilana“, višeslojno prapovijesno naselje	arheološko	PR
DUBOKA	Križevi obitelji Branežac	sakralno	E
DUBOKA	Petrov križ, groblje	sakralno	E
DUBOKA	Savin križ, groblje	sakralno	E
DUBOKA	Popadić R., križ, groblje	sakralno	E
DUBOKA	Ostojin kameni križ, groblje	sakralno	E
DUBOKA	Prapovijesno naselje	arheološko	E
IMRIJEVCI	Kapela sv. Ivana Krstitelja	sakralno	E
IMRIJEVCI	„Palačica“ („Polje“), latensko i antičko nalazište	arheološko	PR
IMRIJEVCI	„Kučiste“, antičko nalazište	arheološko	E
IMRIJEVCI	„Brazda“, antičko nalazište	arheološko	E
IVANOVCI	„Gradina“, prapovijesno utvrđeno naselje	arheološko	E
KNEŽEVAC	Antičko nalazište	arheološko	E
LATINOVAC	Pravoslavna crkva Velikomučenika Georgija	sakralno	E
LATINOVAC	Stambena prizemnica, Glavna 5	profano	E
LATINOVAC	Prapovijesno nalazište	arheološko	E
LATINOVAC	Antičko nalazište	arheološko	E
MIGALOVCI	„Turska gradina“, naselje iz kasnog brončanog doba	arheološko	PR
MILANLUG	Kapela Gospe od Krunice	sakralno	E
PAKA	Kapela sv. Martina	sakralno	E
PAKA	„Kremenac“, paleolitičko nalazište	arheološko	E
PAKA	Prapovijesna gradina	arheološko	E
PAKA	„Salaš“, ostava iz kasnog brončanog doba	arheološko	E
PAKA	Antičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	Župna crkva Uzašašća Kristovog	sakralno	E
RUŠEVO	Kuća Jakovac, sada Mroček	profano	E
RUŠEVO	Zgrada bivšeg poglavarstva, Ruševa	profano	E
RUŠEVO	Crkva sv. Marije, centar sela	sakralno	E
RUŠEVO	Kuća u Ruševu	etnološko	E
RUŠEVO	Paleolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Selište“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Baščice“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Gregića Bašča“, paleolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Čorin grob“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Pušivac“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Kamen“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Kamenjača“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Močnjak“, paleolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Pojašite“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	Neolitičko nalazište izvan sela	arheološko	E
RUŠEVO	„Jazbine“, neolitičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Vrčanj“, prapovijesno naselje	arheološko	E
RUŠEVO	Antičko nalazište	arheološko	E
RUŠEVO	„Zalazine“, ostaci srednjovjekovnog utvrđenog grada	arheološko	E
RUŠEVO	„Donja šuma“, srednjovjekovno nalazište	arheološko	E
SAPNA	Nalazište starčevačke kulture	arheološko	E
SAPNA	Antičko nalazište	arheološko	E
SOVSKI DOL	Kapela sv. Marije	sakralno	E
SOVSKI DOL	„Degman“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
SOVSKI DOL	„Busnovac“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
STARA LJESKOVICA	Ostava iz kasnog brončanog doba	arheološko	E
STARI ZDENKOVAC	„Lenja njiva“, višeslojno prapovijesno naselje	arheološko	E
VLATKOVAC	Nekropola iz kasnog brončanog doba	arheološko	PR
VUKOJEVICA	„Prosna“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
VUKOJEVICA	Antičko nalazište	arheološko	E

Izvor podataka: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi, studeni 2007.g.

TRADICIJSKO GRADITELJSTVO - ARHITEKTURA

Od tradicijske arhitekture na području općine Čaglin preostalo je nekoliko sačuvanih primjera seoskih kuća, poklonaca, kapela i sličnih elemenata tradicijskog graditeljstva. Premda je sačuvani fond tradicijskog seljačkog graditeljstva u naseljima Općine vrlo skroman, iz njega se ipak da naslutiti njegova nekadašnja tipološka i oblikovna raznovrsnost.

Prema dosadašnjim sačuvanim primjerima na terenu, vidljivo je da su neka naselja odskakala po brojnosti, prostornoj razvijenosti i kvaliteti oblikovanja tradicijskih stambenih i gospodarskih zgrada. To se prije svega može uočiti u Ruševu, Djedinoj Rijeci i Sovskom Dolu.

Većina sačuvanih primjera tradicijske arhitekture pokazuje vidljive znakove zapuštenosti i propadanja. To je u manjoj mjeri posljedica njihove starosti i kvalitete gradnje, a u znatno većoj mjeri je uzrokovano općim, posebno demografskim i ekonomskim, nazadovanjem sela, što je za posljedicu imalo nedostatno održavanje stambenih i gospodarskih zgrada. Ipak je na terenu zabilježeno i nekoliko iznimki od ovog općeg stanja. U takve primjere solidno održavanih tradicijskih zgrada treba ubrojiti zabatnu kuću u Sovskom Dolu, k.br. 43, kuću uzdužnog tipa u Imrijevcima, k.br. 34, zabatnu kuću u Zdenkovcu, k.br. 35 i kuću s tlocrtom „u ključ“ iz 1928. godine u Latinovcu, k.br. 70.

Sovski Dol k. br. 43

Imrijevcima k.br. 34

Zdenkovac k. br. 35

Latinovac k.br. 70. kuća iz 1928. godine

U nekim naseljima još uvijek se mogu identificirati manji graditeljski sklopovi javnog i javno-privatnog karaktera koji naseljima daju čvršću urbanističku strukturu s jasno definiranim središtem naselja. Tako je u Djedinoj Rijeci sačuvan graditeljski i ruristički zanimljiv sklop vatrogasnog doma i seoske kapele, dok je u Ruševu sačuvana kvalitetno sazidana zgrada stare općine u duhu historicizma s tradicijskom kućom u ključ koja se naslanja na nju.

Središte naselja Djedina Rijeka

Zgrada stare općine u Ruševu

Za prostorno, ali i kulturološko, točnije rečeno, duhovno definiranje naselja od velike su važnost i sačuvani primjeri male sakralne arhitekture, obično sagrađeni na dominantnim točkama u naseljima kao što su početak ili kraj naselja, središte naselja, raskrižje puteva i sl.

Ovi mali primjeri sakralnog graditeljstva imaju i vrijednost vjerskog i kulturnog identiteta, budući da se razlikuje mala sakralna arhitektura pravoslavnih od one u katoličkim naseljima. Dok su za naselja s rimokatoličkim stanovništvom karakteristična zidana ili lijevana metalna raspela i poklonci-kapelice, pravoslavnim selima svojstveni su drveni, dekorativno rezbareni križevi. Sve ove graditeljske primjere, bez obzira na stanje u kojem se nalaze, treba svakako sačuvati u prostoru naselja.

Ljeskovica

Latinovac

Ruševu

Križ u Ruševu

Križ u Djedinoj Rijeci

Raspelo u Zdenkovcu

Zvonara u Sapni

Ivanovci - jedini sakralni objekt u selu

Zvonara u Sibokovcu

Za identitet mjesta važni su i primjeri male sakralne arhitekture poput poklonaca, zvonara i raspela koji su manje značajni s aspekta povijest umjetnosti, a više s aspekta krajobraza i naselja. Posebno su zanimljiva drvena izrezbarena raspela koje smo zabilježili u naseljima Dobra Voda, Ivanovac, Latinovac i Sibokovac.

Drvena raspela i zvonare zabilježeni u mjestu Dobra Voda

Zvonik u Dubokoj

Javnu namjenu od iznimne važnosti nekoć je imala još jedna vrsta malih građevina koja se do danas sačuvala u selima čaglinskog kraja. To su javni zdenci izvedeni s karakterističnim đermom, a ponegdje i s valovom od izdubljenog debla za napajanje stoke. I ovoj vrsti objekata treba posvetiti veću pažnju kako bi se sačuvali i obnovili na svojim izvornim lokacijama.

Veliki Bilač

Brdska visokoprizemnica, Djedina Rijeka 28

Ambar, Sapna

Značajnu graditeljsku i povijesnu vrijednost ima i nekoliko pojedinačnih stambenih i gospodarskih zgrada koje treba sačuvati u prostoru barem do trenutka njihovog detaljnijeg dokumentiranja. To prvenstveno važi za kuću u Djedinoj Rijeci, k.br. 28 koja tipološki predstavlja brdsku visokoprizemnicu, karakterističan oblik pučke stambene arhitekture na obroncima Požeške kotline, te dekorativno izrezbaren ambar u selu Sapna, nekad jednu od najvažnijih gospodarskih zgrada seljačkih domaćinstava.

ARHEOLOŠKI LOKALITETI OPĆINE ČAGLIN

Arheologija čaglinskog kraja uvelike je uvjetovana njegovim prirodnim obilježjima, koja su činila i još uvijek čine temeljne preduvjete za život njegovih stanovnika, pa stoga i arheološke lokalitete treba promatrati u geomorfološkom kontekstu čitavog istočnog dijela Požeške kotline.

Markantni gorski vijenac gotovo potpuno okružuje izduženu požešku zavalu, pružajući joj na taj način svojevrsni ures i zaštitu, te je unatoč rubnom položaju u južnom dijelu Panonske nizine, čini specifičnim i jedinstvenim prostorom. Područje općine Čaglin počiva na „potkovi“ koju svojom reljefnom povezanošću tvore *Krndija* (792 m) i *Dilj gora* (491 m).

Naselja su dijelom raštrkana po gorskim uzvisinama, prigorjima i podgorjima, a dijelom „usidrena“ u nizini, gdje je smješteno i središte Općine. Povoljan smještaj na razmeđu Istoka i Zapada, istovremeno izoliran i komunikativan, bogatstvo zemlje i vode, klimatske i reljefne pogodnosti, kvalitetni izvori sirovina, sve je to utjecalo na gustu naseljenost i plodan, ugodan život u krilu Požeške kotline, na području koje sada pripada općini Čaglin.

Život u ovim naseljima prisutan je još od prapovijesti, pa preko antike, srednjeg i novog vijeka, sve do danas, kada na žalost postepeno izumiru ova naselja mahom zbog nepovoljnog privrednog stanja. Ipak, dobre ekološke prilike predstavljaju potencijali za razvoj seoskog turizma na ovom području.

Prirodni zlatovez prekriva uspomene davnih vremena, kultura i civilizacija

U dalekoj je prošlosti ovaj krajobraz, kao i čitavu Panonsku nizinu, pokrivalo more. Tako ostatke školjki i morskih životinja danas možemo naći i na vrhovima planina. Nastanak *Panonskog mora* ima prapočetke u Sredozemnom oceanu, koji je prije 200 milijuna godina preplavljao velik dio Europe. Taloženjem raznih tvari na dno oceana i pokretima Zemljine kore tijekom više milijuna godina nastali su vijenci planina, koji su se prije otprilike 30 milijuna godina počeli izdizati iznad površine mora, razdvojivši Ocean na Panonsko i Jadransko more. Panonsko je more, nadovezujući se na Crno, prekrivalo čitavu Panonsku nizinu kakvom je poznajemo danas; s vremenom se povlačilo i smanjivalo, pa je od njega nastalo slano Panonsko jezero, koje je postupno presušilo, te se pretvorilo u stepu.

Fosili ježinaca i školjki zabilježeni su i u čaglinskoj općini, kod sela **Latinovac**, a fosili školjki i pužica nađeni su u okolici **Ruševa**. Zanimljiva su i dva fragmenta kamene ploče s fosilom bukove grančice s lišćem, također iz **Ruševa**, koja su - prema interpretaciji Josipa Kunkere - stajala pokraj otvorenog ognjišta na kamenu uz vodu, kao „kućna svetinja“. Iz ruševačkog podneblja potječe i tzv. **"Diljski kamen"**, navodno iz razdoblja miocena. Vrlo je vjerojatno da će se fosili s vremenom pronaći i na drugim lokacijama unutar Općine.

Promatrano *gorje*, koje čini jedinstvenu cjelinu s ostalim dijelovima požeškog gorskog vijenca, sadašnji je izgled dobilo u razdoblju kvartara, erozijom, denudacijom i gibanjima Zemljine kore. Karakteristične stijene su metamorfni škriljavci, koji grade prigorje Krndije, a potječu iz razdoblja paleozoika. Fliške stijene Krndije nastale su u starijem tercijaru ili paleogenu, odnosno prije otprilike 65 milijuna godina. Naslage mlađeg tercijara ili neogena čine lapori, gline, pješčenjaci, odnosno sedimentne stijene, od kojih se sastoji cijeli Dilj, te najjužniji dijelovi Krndije. Nanosi na dnu kotline, kao i rahla tla prigorja i podgorja, nastali su kasnije, tijekom kvartara, tj. u razdoblju pleistocena (od oko 2,5 milijuna godina do oko 10000 godina prije sadašnjosti) i holocena - geološke sadašnjosti. Tektonika ovog područja bila je vrlo živa, kako u dalekoj prošlosti, tako i danas.

Glavna sirovina za izradu oruđa i oružja u prapovijesti je *kamen*, kasnije metal. Stoga će ključnu ulogu u tehnološkom i kulturološkom razvoju odigrati upravo geomorfološka struktura opisanog gorja, odnosno stijene i minerali od kojih se sastoji. Artefakti kamenog doba na ovom su prostoru izrađeni uglavnom od raznih vrsta jaspisa, rožnjaka, opala, kalcedona i lidita, u obliku kremenih konkrecija i potočnih valutica. Primarna ležišta navedenih kremenih stijena su Psunj, Papuk i ovdje posebno relevantna *Krndija*, ali su se sirovine uvozile i iz drugih krajeva, kao što je sjeverna Bosna, tako da valutice jaspisa i rožnjaka, npr., potječu vjerojatno iz rijeka Ukrene i Usore ili potoka oko planine Motajice. Distribucija oruđa također je nadilazila lokalne okvire, vjerojatno zbog potreba razmjene. S tim u vezi, sličnost ruševačkog materijala s materijalom nekih lokaliteta u Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj, Rumunjskoj i dijela Rusije Mirko Malez objasnio je migracijama koje su dovodile do razmjene tehnologija i sirovina.

Tipološke analogije s nalazištima u sjevernoj Bosni upućuju na kulturnu povezanost, koja je manje ili više aktivna tijekom svih arheoloških razdoblja. Tradicija upotrebe kamenog materijala i intenzivne izrade kamenog oruđa u prapovijesti sačuvana je i u toponomastici ovog kraja. Kao primjer mogu poslužiti paleolitičko - mezolitička nalazišta **"Kremenac" kod Pake (PR)**, te **"Kamen" (E)** i **"Kamenjača" (PR)** u **Ruševu**.

Osim kamena, kao sirovina je korišteno i kvalitetno *drvo* kojim su obilovale okolne šume, kao i *kosti* sisavaca, odnosno lovnih životinja.

Paleolitičko kameno i koštano oruđe, reminiscenciju na nekadašnja prapovijesna naselja, prekrile su beskarbonatne ilovače, nastale taloženjem praporne prašine; sada su to šume ili poljoprivredne površine. Mlađe, holocenske naslage šljunka, pijeska, mulja, kao i raznolikog mineralogenog i organogenog detritusa, koje zauzimaju velik dio doline Londže i njenih pritoka, danas su pokrivene livadama.

Tragovi prapovijesnih naselja još su prisutni pod plaštem oranica, šuma i livada

Važan faktor u oblikovanju reljefa čine upravo doline potoka i rijeka, prvenstveno Londže. Ispiranjem i taloženjem tla s okolnih planina, ravnica je zadobila naplavni sloj, u koji se usijecaju mlađi vodotokovi, pritoci Londže, a oni se opet, zbog plitkih korita, često izlijevaju i plave okolna područja. Tamo gdje se voda dulje zadržava, nastaju močvarne nizine. Hidrografija je jedan od najznačajnijih čimbenika razvoja pojedinih kultura. U Požeškoj kotlini, pa tako i na promatranom čaglinском području, dominiraju tekućice, među kojima je za spomenuto područje najvažnija Londža. Izvor je Londže na Krndiji, kod sela Londžice, na oko 300 m nadmorske visine, i s pritocima, kao što su Pačica, Sovljanski potok, Ruševac i dr., čini gustu vodenu mrežu, zahvaljujući više hidrogeološkim nego hidrometeorološkim faktorima.

Padaline, međutim, uzrokuju velike oscilacije vodostaja, što je od prapovijesti do danas zasigurno imalo velik utjecaj na izbor lokacije naselja, kao i zemljišta pogodnog za poljoprivredu. Vodeni tokovi, u simbiozi s klimom, oblikovali su današnji izgled općine Čaglin, ali i razvoj arheoloških kultura.

Prvi tragovi čovjeka u Požeškoj kotlini, kako je već naznačeno, potječu iz ledenog doba, tj. pleistocena ili diluvija, i to iz njegove završne, mlađe faze koju nazivamo neopleistocen. Klimatski, to je vrijeme trećeg wurmskog stadijala, a kulturološki razdoblje GORNJEG PALEOLITIKA, odnosno završnog stupnja starijeg kamenog doba, koje na promatranom području započinje prije otprilike 35000 godina, a završava oko 10000 godina prije sadašnjosti s početkom mezolitika ili srednjeg kamenog doba. Na području općine Čaglin zabilježeni su nalazi dvaju gornjopaleolitičkih kultura, aurignaciena (35 - 25000 godina prije sadašnjosti) i gravettiena (25 - 20000 godina prije sadašnjosti). Nositelj tih kultura je *Homo sapiens sapiens*, u antropološkom smislu današnji čovjek.

Čak 15 lokaliteta na području sela **Ruševa** može se pohvaliti artefaktima spomenutih kultura. Kuriozitet je da su neka aurignacijska oruđa rađena i starijom, mousterijskom tehnikom, što je važan argument i ilustracija za razvoj gornjopaleolitičkih kultura na tradiciji srednjeg paleolitika, a to je značilo ne samo dodir kultura nego i ljudi na različitom stupnju antropološkog razvoja, konkretno nenadertalca i sapiensa. Takva se oruđa, međutim, javljaju na tek nekoliko lokaliteta, dok se na većini lokaliteta zapaža mlađi aurignacien ili aurignacien II, koji se nastavlja u razne faze gravettiena i mezolitik. Artefakti se sastoje od odbojaka, oruđa ali i od jezgri od kojih su izrađena, što je vrlo korisno za izučavanje razvoja tipologije i tehnologije osnovnog i gotovo jedinog elementa paleolitičkog korpusa.

U vrijeme gornjeg paleolitika, odnosno Wurma III, dolazi do vrlo snažnog zahlađenja, alpski ledeni pokrov se širi, a razina mora je niža; u Požeškoj kotlini je stepa, a na gorama crnogorična šuma. Ovakva klima i vegetacija pogodovale su brojnosti lovnih životinja (mamut, bizon, divlji konj i dr.), što je za posljedicu imalo intenzivnije migracije i gušće naseljavanje lovačkih skupina.

Općina Čaglin, baš kao i čitava Požeška kotlina, vjerojatno je bila naseljena tijekom cijelog paleolitika, jer su za to postojali preduvjeti, ali je za sada arheološki potvrđen samo njegov najmlađi segment.

Razdoblje **EPIPALEOLITIKA I MEZOLITIKA** (geološki holocen ili aluvij) obilježeno je toplijom klimom, te se srazmjerno tome mijenjaju flora i fauna. Područje čitave Požeške kotline, pa tako i općine Čaglin, u tom je razdoblju prekriveno gustim šumama (uglavnom hrasta i graba) i livadama; pleistocenske vrste većinom izumiru, a pažnju lovaca privlače divlja goveda, divlje svinje, jeleni, ovce i koze; sve je „popularniji“ ribolov, kao i sakupljanje plodova, školjaka, puževa i jaja. Ovakve promjene odražavaju se i na izradu oruđa – alata potrebnog u svakodnevnom životu, te oružja. Sve tendencioznija mikrolitizacija, sve više artefakata od kosti, roga i drveta, bogata umjetnost, počeci domestikacije životinja oznake su mezolitičkog vremena. Oruđe se smanjuje, a skulptura povećava. U umjetničkom i tehnološkom smislu, kao i u načinu života, mezolitik je doista prijelazno razdoblje ka neolitiku kao naprednijem segmentu kamenog doba. O tome svjedoče i spomenuti lokaliteti oko **Ruševa**, na kojima većinom nalazimo i mezolitičku produkciju. Naselja su redovito uz izvore vode ili u neposrednoj blizini vodotoka, smještena na niskim brežuljcima sjeverne padine Dilj gore, koji se protežu uz često podvodnu dolinu Londže.

Na području **Ruševa**, na žalost, nije sačuvan organski (osteološki) materijal iz razdoblja paleolitika i mezolitika, jer je, čini se, posve uništen djelovanjem egzogenih faktora (humusne kiseline, smrzavanja, insolacije, itd.), iako nije sasvim isključeno da se u budućnosti koji zaostali trag ledenodobne faune ipak nađe. Ovu pomisao ohrabruje činjenica očuvanosti pleistocenskog osteološkog materijala u ne tako dalekom Zarilcu, koji u kulturološkom smislu pripada ruševačkoj paleolitičko - mezolitičkoj cjelini, premda nije od predmetnog interesa jer izlazi iz okvira Općine.

Šire područje **Ruševa** možemo promatrati kao jedinstven paleolitičko - mezolitički prostor. Do te je spoznaje došao i Josip Kunkera, svećenik, jedno vrijeme ruševački župnik, i neumorni istraživač „starina“ koji je 1979. godine objavio knjigu „Svetinje kamenog doba u srednjoj Slavoniji“, u kojoj govori o tisućama i tisućama prapovijesnih mikrolita s jezgrama, te antropomorfnim i zoomorfnim figuricama, koje je skupio istražujući ruševačku okolicu. Dio svoje zbirke poklonio je dijecezanskom muzeju u Velikoj i za isti načinio „Vodič kroz velički lichticum“ (1982.) Zajedno s Mirkom Malezom i Danicom Miletić objavio je 1984. rad pod naslovom „Paleolitik i mezolitik okolice Ruševa u Požeškoj kotlini“ (Požeški zbornik br. V).

Povijest otkrivanja i proučavanja kamenodobnih kultura u Požeškoj kotlini započinje, međutim, u 19. st. s Milanom Turkovićem, koji je sakupio brojne prapovijesne predmete (kamene nožice, strugala, svrdla, pilice, sjekire, kladiva, ručne žrvnjeve itd.) na južnom prigorju Krndije i uzduž Londže. Vremenska pripadnost predmeta prelazi granice paleolitičko - mezolitičkog konteksta, ali je ova Turkovićeve zbirka, koja se počinje formirati od 1907. nadalje, svakako relevantna u predmetnom smislu.

Zahvaljujući radu Josipa Kunkere, otkriveno je preko 40 lokaliteta litičkog materijala gornjeg paleolitika i mezolitika u široj okolici Ruševa, Brodskog Drenovca, na padinama Dilj gore, te u dolinama Orljave i Londže. Litički materijal s nalazišta oko **Ruševa** pohranjen je u Zavodu za paleontologiju i geologiju kvartara Istraživačkog centra HAZU. Radi se o nekoliko tisuća raznog oruđa i jezgri. Već i sam broj nalaza svjedoči o intenzivnom i kontinuiranom naseljavanju istočnog dijela Požeške kotline u navedenom razdoblju. Nameće se potreba za sustavnim istraživanjem barem dijela lokaliteta, pogotovo onih većih, kao što su "**Kamenjača**" (PR), "**Močnjak**" (PR) i "**Kremenac**" (PR).

Tablica. br. 24.

PALEOLITIČKO - MEZOLITIČKA NALAZIŠTA U OKOLICI RUŠEVA				
br.	Mjesto	Naziv adresa/k.o., k.č.br.	Vrsta	Status
1.	Djedina Rijeka	„Krčavina“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
2.	Djedina Rijeka	„Močarnica“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
3.	Paka	„Kremenac“, paleolitičko nalazište	arheološko	PR
4.	Ruševo	Paleolitičko nalazište	arheološko	E
5.	Ruševo	„Selište“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
6.	Ruševo	„Baščice“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
7.	Ruševo	„Gregića Bašča“, paleolitičko nalazište	arheološko	E
8.	Ruševo	„Čorin grob“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
9.	Ruševo	„Pušivac“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
10.	Ruševo	„Kamen“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
11.	Ruševo	„Kamenjača“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	PR
12.	Ruševo	„Močnjak“, paleolitičko nalazište	arheološko	PR
13.	Ruševo	„Pojatište“, paleolitičko nalazište	arheološko	E
14.	Sovski Dol	„Degman“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
15.	Sovski Dol	„Busnovac“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E

Izvor podataka: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi, studeni 2007.g.

Položaj paleolitičkog nalazišta „Kremenac“ kod Pake

Razdoblje **NEOLITIKA**, uz procvat zemljoradnje i domestikacije životinja, donosi još jednu veliku novost, a to je keramika. Keramičkoj produkciji pogoduju ležišta kvalitetne gline u Požeškoj kotlini, koja su se sve donedavno eksploatirala. Glavni materijal za izradu oruđa ipak ostaje kamen, te se kamenolomi i dalje koriste, samo se mijenja tehnologija. Klima je nekoliko stupnjeva toplija od današnje, pa je to razdoblje tzv. klimatskog optimuma, odnosno atlantika. Šume su obilan izvor drveta i lovno područje, a livade prostor za poljoprivredu i stočarstvo.

Neolitik započinje *starčevačkom kulturom*, koja u sjevernoj Hrvatskoj traje od 5300. do 4300. god. pr. Kr. Na području općine Čaglin starčevačka keramika ustanovljena je unutar prapovijesnih naselja **Draganlug – „Pilana“ (PR)** i **Ruševo – "Vrčan" (E)**, te na nepoznatom nalazištu kod **Sapne (E)**. Uglavnom se radi o malobrojnoj gruboj keramici i to uglavnom kupama na nozi, na temelju čega je nemoguće izvesti detaljniju determinaciju.

Na starčevačku se nadovezuje *sopotska kultura*, a u Požeškoj kotlini, koja čini njezini zapadni rub rasprostiranja, predstavlja najzastupljeniji neolitički fenomen, te traje od 4300. - 3500. godine pr. Kr. U općini Čaglin nalazimo je u višeslojnom naselju **Draganlug – "Pilana" (PR)**.

Nalazišta neolitičkog materijala koji ne dopušta konkretnu determinaciju su **neolitičko naselje** otkriveno prilikom kopanja kanala na neutvrđenom položaju **izvan sela Ruševa (E)** i nalazište neolitičke keramike na položaju **"Jazbine" u Ruševu (E)**. Osim keramike, prisutni su površinski nalazi kamenih sjekira, motika, glinenih utega za ribarske mreže i glinenih figurica (idola).

U razdoblju **ENEOLITIKA** (lat. aeneus – bakren, mjeden) dolazi do sljedećeg snažnog preokreta, prije svega u tehnološkom smislu, potaknutog otkrićem metala. Radi se doista o bakrenom dobu, ali kako je i dalje u velikoj mjeri prisutna upotreba i obrada kamena, još smo u kamenom dobu. O tome govori i etimologija, odnosno drugi dio imena ovog razdoblja (lithos, grč.– kamen). Nadalje, sve maštovitije i raskošnije izrađena keramika izazov je znanstvenom proučavanju i tipološkim analizama. Rudarstvo, metalurgija i stočarstvo sada su temeljne privredne grane, te vrše prevagu nad poljodjelstvom, dok su šume i dalje lovni prostor, te izvor drveta. Populaciju čine nomadi i stočari, čija su naselja sve više zaštićena, utvrđena, jer je ovo doba i prvih većih sukoba i ratova. Obrada metala, naime, potiče širenje trgovine, ali i koncentraciju dobara na jednom mjestu, odnosno konkurenciju. Stoga je eneolitik početak nemirnih i sve nemirnijih vremena. S druge strane, ovo je vrijeme i sve bogatijeg i evidentnijeg duhovnog života.

U općini Čaglin rani je eneolitik dokumentiran nalazima *lasinjske kulture* (4000. - 3300. god. pr. Kr.) na **"Lenjoj njivi" kod Starog Zdenkovca (E)**, ucrtanima u kompletni facies višeslojnog prapovijesnog naselja.

Tvorevine kasnog eneolitika nalazimo na lokalitetu **Draganlug – „Pilana“ (PR)**, u smislu ostavština *vučedolske kulture* (3000. - 2400. god. pr. Kr.), koja je nosilac izuzetno bogate keramičke dekoracije. Nijedna kultura ranije, a ni dugo vremena nakon nje, nije bila tako raznovrsna u keramičkim oblicima i načinu ukrašavanja. Vučedolska kultura rasprostirala se u svim današnjim zemljama srednje Europe, te tako čini zajedničko kulturno dobro svih naroda koji žive na tom tlu. Materijal iz Draganluga pronašao je Milan Turković i poklonio ga Arheološkom muzeju u Zagrebu, gdje se i danas nalazi.

Jednu kamenu kalupastu sjekiru darovao je Arheološkom muzeju još 1898. učitelj Ivan Šarić. Sjekira potječe s nepoznatog **prapovijesnog nalazišta u Latinovcu (E)**, a okvirno je možemo smjestiti u razdoblje neolitika ili eneolitika, jer nema neka specifična tipološka obilježja koja bi je jasnije odredila. Također se to odnosi na ulomak plosnate čekičaste sjekire nađen na oranici **"Meranac" (E)**, te ulomak kamene sjekire i crne keramike tanjih stijenki s neidentificiranog **prapovijesnog nalazišta kod Djedine Rijeke (E)**, kamenu sjekiru nađenu prilikom oranja na nepoznatoj lokaciji **prapovijesnog naselja u Dubokoj (E)**, kao i na nekoliko kamenih sjekira s rupom za nasad s lokaliteta **"Prosna" kod Vukojevice (E)**.

Prapovijesno nalazište „Prosna“ kod Vukojevice

BRONČANO DOBA, kako ime kaže, obilježeno je upotrebom bronce. U *ranom brončanom dobu*, međutim, proizvodnja bronce je još nerazvijena, a kulturne grupe vezane su čvrsto uz svoj eneolitički supstrat. Takav je slučaj i s *vinkovačkom kulturom* (2100. - 1900. god. pr. Kr.), koju u vidu 4 ulomka keramike i 1 cijele keramičke posude nalazimo na višeslojnom lokalitetu **Draganlug – "Pilana"(PR)**. Srednje brončano doba ovdje nije ostavilo traga, pa preskačemo jednu stepenicu do *kasnog brončanog doba*, kojem pripada nekoliko lokaliteta na području čaglinske općine, te je ona očito u tom periodu vrlo gusto naseljena.

Kasnobrončanodobne *ostave* zabilježene su na **"Salašu" kod Pake (E)** i kod **Stare Ljeskovice (E)**. Posljednja je iskopana u 19. st., a sadrži poluproizvode od bronce, te je očito ostavština nekog putujućeg lijevača. Za ostavu kod Pake nema jasnijih saznanja, ukoliko se uz nju ne može vezati podatak o nalazu 14 koplja na salašu 70-tih godina, što je vrlo nesigurna poveznica, tim više što su koplja navodno od željeza. Završila su u nekom zagrebačkom muzeju, kamo ih je poslao nalaznik.

Osim ostava, čaglinski je kraj od kasnog brončanog doba do danas uspio sačuvati ostatke jednog naselja i jedne nekropole. Gradinsko *naselje* otkriveno je i djelomično istraženo u šumi iznad **Migalovaca**, na položaju koji pamti nekadašnju utvrdnu, te se naziva **"Turska gradina" (PR)**, dok je nekropola iz vremena kulture polja sa žarama, koja je sinonim za kasno brončano doba na ovom prostoru, utvrđena u **Vlatkovcu (PR)**. Specifičnost je ove kulture, čije višestoljetno trajanje u raznolikim manifestacijama, grupama i podgrupama započinje oko 1300. god. pr. Kr., grobni ritus koji je podrazumijevao incineraciju, te ukop u jami na čije dno bi se položili pokojnikovi ostaci, a zatim prekrili posudom u funkciji urne ili žare (otud ime kulturi). Ponekad bi u grob bile priložene keramičke posude, pa i metalni predmeti, premda rijetko. Ovakav ritual ilustriraju nalazi u Vlatkovcu.

Nalazi brončanog doba zabilježeni su i na višeslojnom lokalitetu **"Lenja njiva" kod Starog Zdenkovca (E)**, ali bez točnije determinacije.

Brončanom ili željeznom dobu pripadaju utvrđena prapovijesna naselja **"Popina avlija" kod Dobrogošća (E)**, **"Gradina" kod Ivanovaca (E)**, **"Vrčanj" kod Ruševa**, te **prapovijesna gradina kod Pake (E)**. Moguća, ali za sada nepotvrđena lokacija prapovijesne gradine kod **Ivanovaca** je na položaju „Starac“, gdje su prema pričanju mještana vidljivi ostaci neke utvrde ili građevine, zarasli u šumsko raslinje, a puk smatra da je tu nekada bila džamija.

Prisustvo ilirske populacije **STARIJEG ŽELJEZNOG DOBA** (od oko 800. do oko 300. god. pr. Kr.) na području općine Čaglin, osim možda u gore navedenim utvrdama bez točnije datacije (koju će precizirati neka buduća istraživanja), posvjedočeno je na nalazištu **"Lenja njiva" kod Starog Zdenkovca (E)**, koje je sačuvalo i jedan halštatski sloj argumentiran ulomcima keramike.

MLAĐEM ŽELJEZKOM DOBU (4. st. pr. Kr.–1. st. poslije Kr.) pripadaju nalazi iz **Draganluga (PR)**, **Imrijevac (PR)** i **Starog Zdenkovca (E)**. Latenska je kultura na području Općine nazočna uglavnom u svojim kasnijim manifestacijama, i kao takva nam se prikazuje na „Pilani“ u Draganlugu, kao i na lokalitetu „Palačica“ („Polje“) kod Imrijevac. Determinacija se zasniva mahom na keramičkim nalazima, ali – u slučaju Imrijevac – i na vrijednom primjerku kasnolatske brončane pozlaćene fibule s trokutasto raskovanim lukom trakastog presjeka, za koji tipološke analogije nalazimo na nekoliko nalazišta Slavonije, Srijema i Baranje.

Prve nalaze *latenske kulture* u Požeškoj kotlini skupio je i Arheološkom muzeju poklonio Milan Turković. Kelti (najvjerojatnije Skordisci) su na širem području Kotline ostavili materijalni dah svoje nazočnosti, pomoću kojeg je moguće rekonstruirati čitavo vrijeme njihove dominacije, ali na području Čaglina imamo samo kasni laten. Upravo od Kelta prema nekim teorijama potječe riječ „Londža“, kako se danas naziva najznačajnija čaglinska tekućica. Kelti su dali rječici ime „Iliyn“, što je kasnije „Luna“, „Lona“, te naposljetku „Londža“, današnji najduži pritok Orljave.

Još brojnije tragove svoje vladavine ostavili su *Rimljani* u razdoblju ANTIKE. Do sada se najplodnijim u tom smislu pokazao imrijevački arheološki habitus, s nekoliko različitih nalazišta, koja je u budućnosti potrebno temeljito i sustavno istražiti.

Na njivi **„Polje“** u predjelu koji se naziva **„Palačica“ (PR)**, sjeveroistočno od **Imrijevac**, godinama su izoravane rimske opeke, te kamenje nekog zida, koje je korišteno za gradnju kuća i bunara u selu, gdje su i danas u mnogim kućama vidljivi ostaci opeke i crijepa pronađeni na obližnjim oranicama. Površinski nalazi izbačeni oranjem daju naslutiti kontinuitet naseljavanja ovog područja od prapovijesti (latenska keramika i fibule), preko antike (rimske fibule i novac) do srednjeg vijeka (ulomak slavenske keramike 11. st.). Arheološkim istraživanjima na nalazištu „Polje“ 1999. godine otkriven je dio metalurškog pogona za lijevanje željeza, koji je pripisan antičkom razdoblju.

Skelet u asocijaciji s rimskom fibulom pronađen je na površini nedalekog **„Kučića“ (E)**, jugozapadno od „Polja“ i bliže selu. Kada bi se na njivi „Polje“ potvrdilo rimsko naselje, „Kučić“ bi moglo predstavljati pripadajuću nekropolu, ali o tome je u ovom trenutku ipak prerano i neosnovano promišljati, jer nema dostatnih dokaza.

Zanimljivost predstavljaju evidentirani ostaci rimskog limesa na lokalitetu **„Brazda“ kod Imrijevac (E)**. Oni se možda mogu povezati sa zabilježenim ostacima limesa kod nedaleke Pake, a nije isključeno niti da je to jedan te isti lokalitet, jer i mještani Pake rado govore o „Brazdi“.

Rimski novac je, osim u Imrijevcima, pronađen i na nepoznatom **antičkom nalazištu u Djedinoj Rijeci (E)**, u **Vukojevici (E)**, te u **Ruševu (E)**. Južno od sela **Ruševa**, na brežuljku, navodno je postojala i neka rimska građevina.

Pored sela **Vukojevice (E)**, u blizini prapovijesnog naselja, zabilježeni su ostaci villae rusticae, tj. rimske ladanjske kuće, na osnovu mnoštva građevinskog materijala, keramike i željeznih predmeta za svakodnevnu uporabu pronađenog na velikoj površini.

Antičko nalazište evidentirano je i kod **Latinovca (E)**, ali bez ikakve deskripcije, pa ga je za sada nemoguće smjestiti u neki konkretni kontekst.

U „Vjesniku HAD-a“ iz 1898. god. Turković izvještava da je u selu **Sapna** našao trag rimskoj kulturi, eventualno i rimskom putu u smjeru prema Londici. Prema njegovim kasnijim podacima, cesta građena rimskom ciglom protezala se pravcem Sapna – Klisa – Ferovac – Tominovac – Treštanovci - Golobrdci.

Kroz **Ruševo** je navodno išla rimska cesta od *Marsonije* (Slavonskog Broda) preko postaje *Stravianis* (kod Našica) za *Mursu* (Osijek). U taj bi se pravac uklopili službeno evidentirani tragovi rimske ceste kod **Kneževca (E)** i **Sapne (E)**. Mještani **Sapne** pričaju o opekama, starom putu, tragovima građenja nađenim na pola metra dubine prilikom kopanja vinograda na položaju „Trbušnjak“, koji se nalazi na vrhu brda, sjeverno od sela. Možda se radi o evidentiranim ostacima rimske ceste, a možda je riječ i o naznakama srednjovjekovnog naselja, o kojem će kasnije biti riječi, ili pak o nečemu trećem. Ispod „Trbušnjaka“ prostire se „Kučar“, a takav toponim sugerira nekadašnje postojanje naselja, bilo antičkog, bilo srednjovjekovnog. Ipak, bez arheoloških činjenica ne može se sa sigurnošću ništa o tome reći.

Rimski car Oktavijan August osvojio je Panoniju 35. god. pr. Kr.; u sklopu Panonije Superior nalazila se i Požeška kotlina, koja je imala dva veća administrativna i trgovačka središta: *Incerum* (koji je za sada, bez čvrstih dokaza, lociran u okolicu Treštanovaca) i *Transvialis*, vojno uporište, koje se prema pisanim izvorima nalazilo na raskrižju cesta iz *Siscije* preko *Inceruma* za *Mursu* i *Cibalae* (Vinkovce), a Milan Turković smjestio ga je u područje između današnjih sela **Latinovca** i Gradišta.

Pisani spomenici nađeni u Slavoniji spominju dvije trase rimskih cesta koje su prolazile kroz Požešku kotlinu: *Siscia* (Sisak) – *Mursa* (Osijek) i *Siscia* – *Sirmium* (Srijemska Mitrovica). Na trasi ceste *Siscia* – *Sirmium* nalazila se postaja *Picentino*, koja bi odgovarala današnjem **Latinovcu** ili **Ruševu**.

Na suvremenoj šljunčanoj prometnici koja vodi od **Pake** prema **Sovskom Dolu** primijećeni su tragovi nekog starijeg puta, koji je na osnovu letimičnog opažanja neozbiljno datirati, pa može biti antičke, ali i srednjovjekovne provenijencije.

SREDNJI VIJEK na području Ruševa arheološki je slabo zastupljen i – što je karakteristično za slavonski prostor – neistražen.

Ranosrednjovjekovna nekropola evidentirana na području **Djedine Rijeke (E)** danas je zagonezna lokacija bez podataka o konkretnim nalazima. Ulomak *slavenske keramike 11. st.* iz *Imrijevac*, pojedinačan i ne baš pouzdan nalaz, nedostatan je za ambicioznije zaključke o slavenskom prisustvu na tom području.

Selo **Imrijevc** od 13. do 15. st. zove se Mala Paka ili Pačica kraj sv. Imre (Pačica je danas ime za potok u istom predjelu), po mjesnoj župnoj crkvi sv. Emerika koja se spominje 1332. i 1334., a ruševine su se vidjele još donedavno. Trenutno su nedohvatna saznanja o točnoj lokaciji tih ruševina, a kako nema ni pokretnih arheoloških nalaza koji bi vodili ususret bilo kakvom materijalnom podatku, za sada ostaju izvan službene evidencije.

Ostaci srednjovjekovnog utvrđenog grada na brežuljku **"Zalazine"** kod **Ruševa (E)** spominju se u literaturi, a vezani su uz Ruševo kao sjedište gospoštije u 15. st.

Na ruševačkom području srednjovjekovno nalazište zabilježeno je i na položaju **"Donja šuma" (E)**, izvan sela, negdje uz cestu prema Sovskom Dolu i bliže njemu: spominju se ostaci drvenog dvorca – šanci i pretpostavljeni podrumi.

U blizini **Sapne** nalazio se utvrđeni plemićki dvorac Trbus i pod njim selo *Trbušnjak*, čije je ime do danas sačuvano u mjesnoj toponimici. Građevinski ostaci spomenuti u pregledu antičkih nalazišta nisu datirani, iako postoji mogućnost da pripadaju i srednjem vijeku, i to možda baš navedenom dvorcu.

Nesigurno je u srednji vijek smjestiti i položaj **"Starac"** kod **Ivanovaca**, unatoč pučkoj etimologiji „džamije“, koja se može vezati uz oznaku „tursko“, a koju narod najčešće daje ostacima ili uspomena na starije građevine, obično srednjovjekovne, iako ima primjera gdje taj pridjev označava i antičke lokalitete. Položaj „Starac“ s druge strane, indikativnija je lokacija za prapovijesnu gradinu evidentiranu kod Ivanovaca, iako se ona mogla koristiti i u srednjem vijeku, pogotovo u tursko doba.

Također se za sada ne može ništa preciznije reći o položaju **"Tursko groblje"** kod **"Šiminog potoka"** u **Sapni**, gdje su prema pričanju mještana nalaženi "čupovi", premda nije isključeno da se radi o srednjovjekovnoj keramici.

U Imrijevcima je poznato da se SZ od Donje Male, u **Sovskom Dolu**, nalazi "Zomlje" koje se još naziva i **"Turska gradina"** ili **"Turski grad"**, ali ni o ovom položaju za sada nisu pribavljeni precizniji podaci.

Područje općine Čaglin arheološki je vrlo raznoliko, vrijedno i inspirativno. Potrebno ga je temeljito istražiti, prije svega pažljivim i sustavnim rekognosciranjima, a onda i arheološkim iskopavanjima, pogotovo tamo gdje je to neophodno radi zaštite lokaliteta, odnosno pribavljanja arheoloških podataka koje ti lokaliteti čuvaju.

Često je destrukcija lokaliteta nepredvidiva, pa i neizbježna zbog izostanka komunikacije interventa s tijelom nadležnim za zaštitu kulturnih dobara, ali je neophodno i u takvim slučajevima, ako se nepoželjna intervencija ne utvrdi prekasno, spasiti barem dio dragocjenih arheoloških informacija, i gdje god je to moguće barem dio arheološkog lokaliteta.

Arheološki značaj općine Čaglin daleko nadmašuje okvire konzervatorske podloge koja je ugrađena u ovaj Plan. Treba ga promatrati u širem kontekstu Hrvatske, pa i Europe.

Tablica. br. 25.

PREGLEDNA TABELA ARHEOLOŠKIH LOKALITETA U OPĆINI ČAGLIN				
Broj	MJESTO	NAZIV adresa/k.o., k.č.br.	VRSTA	STATUS
03/06	DJEDINA RIJEKA	„Krčavina“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
03/07	DJEDINA RIJEKA	„Močarnica“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
03/08	DJEDINA RIJEKA	„Meranac“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
03/09	DJEDINA RIJEKA	Antičko nalazište	arheološko	E
03/10	DJEDINA RIJEKA	Ranosrednjovjekovna nekropola	arheološko	E
05/01	DOBROGOŠĆE	Šuma „Sječa“ – „Popina avlija“, prapovijesno gradinsko naselje	arheološko	E
06/01	DRAGANLUG	„Pilana“, višeslojno prapovijesno naselje	arheološko	PR
07/04	DUBOKA	Križevi obitelji Branežac	sakralno	E
08/05	IMRIJEVCI	„Palačica“ („Polje“), latensko i antičko nalazište	arheološko	PR
08/06	IMRIJEVCI	„Kućište“, antičko nalazište	arheološko	E
08/07	IMRIJEVCI	„Brazda“, antičko nalazište	arheološko	E
09/02	IVANOVCI	„Gradina“, prapovijesno utvrđeno naselje	arheološko	E
13/01	KNEŽEVAC	Antičko nalazište	arheološko	E
14/05	LATINOVAC	Prapovijesno nalazište	arheološko	E
14/06	LATINOVAC	Antičko nalazište	arheološko	E
15/02	MIGALOVCI	„Turska gradina“, naselje iz kasnog brončanog doba	arheološko	PR
21/04	PAKA	„Kremenac“, paleolitičko nalazište	arheološko	PR
21/05	PAKA	Prapovijesna gradina	arheološko	E
21/06	PAKA	„Salaš“, ostava iz kasnog brončanog doba	arheološko	E
21/07	PAKA	Antičko nalazište	arheološko	E
22/12	RUŠEVO	Paleolitičko nalazište	arheološko	E
22/13	RUŠEVO	„Selište“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
22/14	RUŠEVO	„Baščice“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
22/15	RUŠEVO	„Gregića Bašča“, paleolitičko nalazište	arheološko	E
22/16	RUŠEVO	„Čorin grob“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
22/17	RUŠEVO	„Pušivac“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
22/18	RUŠEVO	„Kamen“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
22/19	RUŠEVO	„Kamenjača“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	PR
22/20	RUŠEVO	„Močnjak“, paleolitičko nalazište	arheološko	PR
22/21	RUŠEVO	„Pojatište“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
22/22	RUŠEVO	Neolitičko nalazište izvan sela	arheološko	E
22/23	RUŠEVO	„Jazbine“, neolitičko nalazište	arheološko	E
22/24	RUŠEVO	„Vrčanj“, prapovijesno naselje	arheološko	E
22/25	RUŠEVO	Antičko nalazište	arheološko	E
22/26	RUŠEVO	„Zalazine“, ostaci srednjovjekovnog utvrđenog grada	arheološko	E
22/27	RUŠEVO	„Donja šuma“, srednjovjekovno nalazište	arheološko	E
23/04	SAPNA	Nalazište starčevačke kulture	arheološko	E
23/05	SAPNA	Antičko nalazište	arheološko	E
25/06	SOVSKI DOL	„Degman“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
25/07	SOVSKI DOL	„Busnovac“, paleolitičko i mezolitičko nalazište	arheološko	E
26/01	STARA LJESKOVICA	Ostava iz kasnog brončanog doba	arheološko	E
27/03	STARI ZDENKOVAC	„Lenja njiva“, višeslojno prapovijesno naselje	arheološko	E
30/01	VLATKOVAC	Nekropola iz kasnog brončanog doba	arheološko	PR
31/01	VUKOJEVICA	„Prosna“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
31/02	VUKOJEVICA	Antičko nalazište	arheološko	E

Izvor podataka: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi, studeni 2007.g.

Višeslojno prapovijesno naselje **Draganlug – "Pilana" (PR)** smješteno je na povišenom, zaravnjenom platou nedaleko od seoske „nove pilane“. Sa zapadne strane lokaliteta vjerojatno je tekla manja rječica koja se ulijevala u Londžu, a u blizini je i izvor pitke vode. Arheološki materijal s ovog nalazišta darovao je Arheološkom muzeju u Zagrebu kutjevački vlastelin i tadašnji muzejski povjerenik Milan Turković. Keramika pripada starčevačkoj, sopotskoj, vučedolskoj, vinkovačkoj, te latenskoj kulturi, što pokazuje dugi kontinuitet življenja na ovom lokalitetu - od neolitika, preko eneolitika, pa sve do brončanog i željeznog doba, odnosno od 7. tisućljeća prije Krista do 1. st. poslije Krista. Osim keramike, pronađen je i jedan glineni idol, pršljen za vreteno, kao i 18 cijepanih kamenih artefakata, te fragmentarna osteološka građa (dva zuba, jelenje rogovlje).

Latensko i antičko nalazište na **"Palačici"** kod **Imrijevac (PR)**, nakon dugogodišnjih slučajnih nalaza u vidu latenske keramike, nakita (fibula), te rimske opeke i dijelova antičkog zida, probno je istraženo 1999. godine, i to u središnjem dijelu njive zvane „*Polje*“. Na površini od oko 30 m² otkriven je dio metalurškog pogona za lijevanje željeza: podnica od grubo postavljenih kamenih oblutaka vezanih vapnom s četiri ognjišta (peći); u jednoj peći pronađena je željezna posuda za grabljenje s ručkom i garom u recipijentu. Također je pronađeno više komada šljake. Prema analizi željeznih čavala radi se o visokoj tehnologiji i čistoći željeza (99,5%). Željezna ruda vjerojatno je dovežena iz Bosne, gdje nalazimo i analogije arheološki istraženih metalurških centara u dolini Japre s identičnim željeznim posudama za grabljenje (Majdanište). Tijekom istraživanja iste godine otkopan je kameni zid dužine 4,50 m, širine 0,80 m smjera istok - zapad, te polukružni zid na istoku koji se nastavlja na susjednu, neistraženu parcelu. U sjevernom dijelu sonde na dubini od 1 m, zatečeni su ostaci ljudskih i životinjskih kostiju, željezni ključevi, svrdla, klinovi i čavli.

Otkriveni metalurški centar datiran je u rimsko doba, što bi bio prvi dokaz o metalurškoj djelatnosti u požeškom kraju iz toga vremena. Navedene ili neke nove činjenice potkrijepit će rezultati budućih arheoloških istraživanja, koja bi svakako trebalo nastaviti, tim više što se lokalitet nalazi na poljoprivrednoj površini koja se odnedavno ne obrađuje. Zapuštena poljoprivredna površina dobra je prilika za istraživanje lokaliteta, koji je opet, zbog samog karaktera odnosno namjene površine, u stalnoj potencijalnoj opasnosti od devastacije, pa ga svakako treba zaštititi. Drugi dio njive „*Polje*“, na kojem je također prikupljen dio površinskih nalaza, prekriven je kukuruzima, te se aktivno obrađuje. Pretpostavljeno naselje, sudeći prema nalazima, protezalo se velikim dijelom „*Polja*“, vjerojatno i na čitavoj njegovoj površini. Nalaza ima i na drugim dijelovima „*Palačice*“, koja predstavlja gotovo nepregledno područje s obje strane ceste sjeverno od sela, te bi ovo područje trebalo pažljivo pregledati. Dio „*Palačice*“ je i „*Kučiste*“, brežuljak na kojem je slučajno otkriven ljudski skelet u asocijaciji s kasnoantičkom fibulom. Skelet je došao na površinu ispiranjem i erozijom tla. Probnim sondiranjem na tom mjestu, međutim, nije ništa nađeno, pa će sve pretpostavke u vezi ovog nalaza, kao i moguću vezu s nalazištem „*Polje*“, potvrditi ili opovrći buduća istraživanja.

Imrijevačko „*Polje*“ – nekad antički metalurški centar, danas zapuštena njiva

Na položaju **"Turska gradina"**, u šumi iznad mjesnog groblja u **Migalovcima (PR)**, nalazi se gradina s tri koncentrična bedema i opkopima; na površini povišenog platoa pronađeno je mnogo ulomaka kućnog lijepa i grube prapovijesne keramike. Tijekom probnih istraživanja Gradskog muzeja iz Požege 1999. god. otkriven je dio naselja iz kasnog brončanog doba, ostaci podnica, ulomci keramike i životinjske kosti.

Danas je ovo gradinsko naselje zaraslo u gustu vegetaciju, te je gotovo potpuno prekriveno šumom. Zbog značaja koji ono ima u kontekstu upoznavanja, interpretacije i međusobne povezanosti gradinskih naselja kasnog brončanog doba u čaglinskom kraju i Požeškoj kotlini uopće, te u kontekstu istraživanja brončanodobnih manifestacija u najširem smislu, ovaj bi lokalitet valjalo zaštititi, te provesti nastavak arheoloških iskopavanja.

Preko 200 sileksa sakupljeno je na oranicama niskog brežuljka zvanog **"Kremenac" (PR)**, kojega obilazi potok Pačica, a nalazi se istočno od sela Pake. Pronađeni materijal okvirno je pripisan razdoblju paleolitika.

Drugi veći paleolitički lokalitet predstavlja **"Močnjak" (PR)** u Ruševu. Nalazi kremenog materijala mlađeg aurignaciena i gravettiena, uključujući i definirane artefakte, pojavljuju se na čitavoj površini ovog brežuljka, koji je smješten iza župne crkve, u istočnom dijelu sela.

Također je vrlo značajno nalazište preko 2000 raznih sileksa na niskom brežuljku iza osnovne škole i župnog stana u Ruševu, na lokaciji poznatoj pod imenom **"Kamenjača" (PR)**. Sakupljene kremene alatke pripadaju mlađem aurignacieniu i početku gravettiena ili ranom mezolitiku, te je ovaj položaj identificiran kao paleolitičko - mezolitički lokalitet.

Kasnom brončanom dobu pripada i nekropola u **Vlatkovcu (PR)**. 80-tih godina prošlog stoljeća pronađena je velika keramička žara sa sitnim kostima na dubini od 30 cm prilikom kopanja jame u dvorištu kuće obitelji Vukman. Uz žaru su pronađeni i komadi triju manjih posuda, a dvadesetak metara dalje pronađena je i druga žara na istoj dubini. Ove su žare gotovo identične onima otkrivenima 1976. na Ciglani u Požegi u sklopu kasnobrončanodobne nekropole.

Prilikom kopanja temelja za dvorišnu zgradu obitelji Vukušić, na dubini od 1,50 m zatečene su tri kamene polirane sjekire jezičastog tipa, dijelovi manje posude, fragmenti kupa na nozi i ulomci žrtvene posude. Slična keramika pronađena je i na mjesnom groblju.

Jedna žara nađena na dubini od 60 - 70 cm u dvorištu obitelji Vukušić bila je ispunjena zemljom, a u drugoj su bile sitne kosti (možda djeteta).

Na ulomke keramike mještani nailaze gotovo stalno, obrađujući okolne njive, a neprestano se nalaze i na mjesnom groblju prilikom kopanja novih grobova.

Keramičke žare iz Vlatkovca pripadaju kasnom brončanom dobu, odnosno kulturi polja sa žarama, i to prema karakteristikama naznačenim u literaturi i analogijama s lokalitetom „Bajer“ na Ciglani u Požegi, te prema materijalu zatečenom na terenu – grupi Barice - Gređani virovitičke kulture (1300. - 1100. god. pr. Kr.). Radi se o nekropoli koja odražava specifični grobni ritus karakterističan za razgranatu populaciju kulture žarnih polja, ali nije isključeno da u Vlatkovcu imamo i stariji, možda eneolitički ili čak neolitički stratum. Ova je premisa potaknuta opisom spomenutih kamenih artefakata i keramike pronađenih prilikom kopanja na većoj dubini. Zbog svega navedenog, lokalitet je potrebno arheološki istražiti, a u međuvremenu o svakom daljnjem nalazu bez odgode obavijestiti nadležno tijelo.

Vlatkovac: dio lokacije nekadašnje nekropole kasnog brončanog doba

Ulomci keramičke žare iz Vlatkovca

POPIS KULTURNIH DOBARA PO NASELJIMA

Ukupan pregled svih zaštićenih (Z), preventivno zaštićenih (P), predloženih za zaštitu (PR), predloženih za zaštitu od lokalnog značaja (L) i evidentiranih (E) kulturnih dobara dan je u sljedećoj tabeli kako bi se olakšao uvid u njihov broj i razmještaj na području obuhvata plana. Tabela donosi sumarni pregled, odnosno detaljniju inventarizaciju nepokretnih kulturnih dobara po naseljima.

Tablica br.26.

PREGLED ZAŠTIĆENIH (Z), PREVENTIVNO ZAŠTIĆENIH, PREDLOŽENIH ZA ZAŠTITU, PREDLOŽENIH ZA ZAŠTITU OD LOKALNOG ZNAČAJA I EVIDENTIRANIH KULTURNIH DOBARA U OPĆINI				
br.	Mjesto	Naziv kulturnog dobra adresa/k.o., k.č.br.	Vrsta	Status
01/01	Čaglin	Crkva sv. Alojzija Gonzage	sakralni	PR
01/02	Čaglin	Stambeno poslovna katnica, Kolodvorska 5	profani	L
03/01	Djedina Rijeka	Raspelo iz 1935. godine	sakralni	E
03/02	Djedina Rijeka	Vatrogasni dom	profani	L
03/03	Djedina Rijeka	Kapela sv. Mihovila	sakralni	PR
03/04	Djedina Rijeka	Zgrada osnovne škole	profani	L
03/05	Djedina Rijeka	Brdska visokoprizemnica, br.28	profani	E
04/01	Dobra Voda	Zvonara	sakralni	E
04/02	Dobra Voda	Raspelo	sakralni	E
07/01	Duboka	Visoka prizemnica	profani	E
07/02	Duboka	Zvonara	sakralni	E
07/03	Duboka	Memorijalni spomenik	profani	E
08/01	Imrijevc	Uzdužna prizemnica br. 34	profani	E
08/02	Imrijevc	Kapela sv. Ivana Krstitelja	sakralni	PR
08/03	Imrijevc	Zabatna kuća br. 21	profani	E
08/04	Imrijevc	Drveno raspelo	sakralni	E
09/01	Ivanovac	Drveno raspelo	sakralni	E
12/01	Jurkovac	Memorijalni spomenik	profani	E
13/01	Kneževac	Kapela Marije Kraljice	sakralni	E
14/01	Latinovac	Pravoslavna crkva	sakralni	PR
14/02	Latinovac	Drveno raspelo	sakralni	E
14/03	Latinovac	Memorijalni spomenik	profani	E
14/04	Latinovac	Kuća u ključ br. 70	Profani	E
15/01	Migalovci	raspelo	sakralni	E
16/01	Milanlug	Kapela	sakralni	PR
20/01	Novi Zdenkovac	Kapela sv. Mihovila	sakralni	E

19/01	Ljeskovica	Kapela	sakralni	PR
19/02	Ljeskovica	Raspelo	sakralni	E
19/03	Ljeskovica	Dugačka uzdužna prizemnica u centru sela	profani	E
21/01	Paka	Pravoslavna crkva	sakralni	PR
21/02	Paka	Kapela	sakralni	PR
21/03	Paka	Zabatna kuća br. 4	sakralni	E
22/01	Ruševo	Crkva	sakralni	PR
22/02	Ruševo	Zabatna kuća br. 135	profani	E
22/03	Ruševo	Zabatna kuća br. 134	profani	E
22/04	Ruševo	Zabatna kuća br. 132	profani	E
22/05	Ruševo	Uzdužna kuća br. 128	profani	E
22/06	Ruševo	Uzdužna kuća br. 113	profani	E
22/07	Ruševo	Uzdužna kuća br. 117	profani	E
22/08	Ruševo	Uzdužna kuća br. 112	profani	E
22/09	Ruševo	Uzdužna kuća br. 35	profani	E
22/10	Ruševo	Ostaci židovskog groblja	profani	E
22/11	Ruševo	Zgrada općine Ruševo	profani	PR
23/01	Sapna	Uzdužna kuća na početku sela	profani	E
23/02	Sapna	Zvonara	sakralni	E
23/03	Sapna	Ambar udvorištu kuće br. 21	profani	L
24/01	Sibokovac	Zvonara	sakralni	E
24/02	Sibokovac	Zabatna kuća br.16	profani	E
24/03	Sibokovac	Memorijalni spomenik	profani	E
25/01	Sovski Dol	Zabatna kuća br.79	profani	E
25/02	Sovski Dol	Zabatna kuća br. 43	profani	E
25/03	Sovski Dol	Zabatna kuća	profani	E
25/04	Sovski Dol	Kapela	sakralni	E
25/05	Sovski Dol	Uzdužna kuća br. 105	profani	PR
27/01	Stari Zdenkovac	Raspelo	sakralni	E
27/04	Stari Zdenkovac	Kapela Gospe Lurdske	sakralni	E
28/02	Stari Zdenkovac	Zabatna kuća s uzdužnim trijemom br.35	profani	E
30/02	Vlatkovac	Kapela sv. Josipa Radnika	sakralni	E

Izvor podataka: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi, studeni 2007.g.

Valorizacija graditeljskog nasljeđa

Samo općinsko središte Čaglin smješteno je u središnjem dijelu teritorijalne jedinice općine Čaglin, uglavnom u ravnici.

Prostorni razmještaj naselja općine uglavnom je ostao sačuvan i prepoznatljiv, te je moguće prepoznati i definirati povijesnu strukturu i oblik naselja. Mogu se razlikovati dvije glavne grupe naselja koja se međusobno razlikuju s obzirom na područje na kojem su smještene: niža gorska i ravničarska naselja. Na južnom dijelu općine na obroncima Dilj gore smještene su naselja: Veliki Bilač, Djedina Rijeka, Ruševo, Sovski dol, Paka i Imrijevc. U podnožju Krndije su naselja: Vukojevica, Duboka, Jasik, Jezero, Stara i Nova Ljeskovica, Dobra Voda, Stojčinovac i Sibokovac.

U Općini najveće naselje je Čaglin.

Ravničarska naselja čini manji dio naselja na području Općine koja možemo definirati kao naselja pretežno izduženog tipa smještenih uz lokalne komunikacijske pravce. Većina naselja Općine uglavnom je sačuvala svoju povijesnu matricu, podjelu zemljišta, organizaciju parcela.

Djedina Rijeka

Na ovom području uglavnom ćemo se susresti sa stambenim i gospodarskim građevinama građenim čerpićem i opekom. Za gradnju stambenih i gospodarskih građevina u brdskim naseljima uz opeku tipičan građevinski materijal je kamen. Građevine su većinom ostajale neožbukane. Možemo razlikovati i naselja prijelaznog oblika koja ujedinjuju značajke brdskih i nizinskih naselja.

Za naselje Čaglin možemo reći da je samo dijelom ravničarsko naselje s nizovima kuća poredanim s obje strane uglavnom ravne prometnice. Na području Općine tradicijski građevinski fond dijelom je degradiran. U pojedinim naseljima još uvijek je moguće pronaći zgrade koje predstavljaju konzistentan primjer tradicijskog seljačkog graditeljstva ili nekih oblika povijesne arhitekture.

Slab gospodarski potencijal, prometna izoliranost i nepovezanost, ostarjelo i malobrojno stanovništvo, loši demografski pokazatelji ne pružaju ni malo optimističnu perspektivu razvoja ovih naselja. Stambene građevine većinom su prizemnice, okrenute zabatnom stranom prema ulici, nisu rijetke kuće u ključ i postavljene uzdužnim pročeljem prema cesti.

Tradicionalne stambene i pomoćne građevine u naseljima Općine

Identitet naseljima osobito daju stare zabatne i uzdužne kuće građene čerpićem i dijelom od kamena iz prve polovine 20. st. U valorizaciji prostora naselja gospodarske zgrade tradicijski su manje važne, obzirom da su raspoređene po dubini parcela pa nisu toliko prisutne u slici naselja.

Tamo gdje su parcele šire ili su gospodarske zgrade podignute uz ulični građevinski pravac, one imaju značajniju ulogu u vizurama naselja, no takvih je primjera u ovom prostoru razmjerno malo. Tradicijske gospodarske zgrade nestaju iz naselja, budući da se tradicionalni način gospodarenja u seoskim domaćinstvima značajno promijenio.

Jurkovac

Djedina Rijeka

Ipak treba istaknuti štagljeve, višenamjenske gospodarske zgrade koje su služile kao staje, sjenici i kolnice. Isti svojom veličinom dominiraju na seoskim dvorištima, a spomenički su vrijedni štagljevi građeni od kamena u brdskim naseljima Općine. Osobitu važnost u seoskim domaćinstvima od tradicionalnih gospodarskih zgrada imali su mlinovi, naročito male vodenice koje su zbog jednostavne i jeftine konstrukcije i održavanja bile najbrojnija vrsta mlinova na ovom prostoru što je davalo posebno obilježje seoskim prostorima ovog dijela Slavonije. Značajnu ulogu u formiranju izgleda naselja imaju veličina parcela, smještaj i raspored stambenih i gospodarskih zgrada. Ranije građevinske parcele imale su velike širine što je danas prava rijetkost. Raznim diobama i naslijeđivanjem iste su uzdužno cijepane tako da je nastalo više parcela što je dovelo do stvaranja dosta uskih građevinskih parcela i nesrazmjerno velike gustoće na pojedinim područjima.

Uske parcele u pojedinim dijelovima seoskih naselja utječu i na broj, veličinu i raspored gospodarskih zgrada na okućnicama. Na taj način uske parcele naseljima daju gust i zbijen izgled s obzirom na nekadašnje široke parcele.

Ruševo

Nova Ljeskovica

Imrijevcu

Starije obiteljske građevine obično su građene na susjednoj međi i uličnom građevnom pravcu što naseljima daje pravilan i uređen izgled. U zadnjih nekoliko desetljeća prilikom gradnje stambenih građevina dolazi do uvlačenja od ulične linije na različitu udaljenost u dubinu parcela. Obzirom na različitost građevinskih materijala, tehnike gradnje, raznih oblika, visine, katnosti te odstupanja u gabaritima svodi se na to da isti imaju vrlo malo zajedničkog s graditeljskom tradicijom, a time pojedina naselja dobivaju pomalo i neuredan izgled.

Ruševo

Jurkovac

Djedina Rijeka

Revitalizacija ruralnih područja temelji se prvenstveno na zaustavljanju procesa napuštanja sela. Temeljem sustavnih mjera potrebno je usporiti emigracije i stvarati pravnogospodarski povoljne uvjete, a posebno poticati opstanak i razvoj početno malim, ali sigurnim ulaganjima u životni standard sela, uključujući kulturne i rekreacijske potrebe stanovništva. Posebno je potrebno poticati temeljne vrijednosti ruralnog naslijeđa, duhovnih i materijalnih dobara kao i tradicije te obogaćivanja veze grada i sela, a što je do sada nedovoljno učinjeno na ovom području. Posebno ruralnom stanovništvu treba osigurati uvjete za izgradnju kvalitetnih stambenih građevina uz dužnu pozornost prema tradicijskom graditeljstvu. Na cjelokupnom prostoru Općine potrebno je osigurati suvremeni infrastrukturni standard čime se ovo područje do sada nije isticalo.

SAKRALNI SPOMENICI POSTOJEĆE STANJE

U općini Čaglin posebno vrijedno kulturno dobro predstavljaju sakralne građevine. Poseban identitet naseljima daju sakralne građevine koje su obično smještene na dominantnim točkama u naseljima koje time daju središnju urbanističku vrijednost.

Sakralne građevine s povijesnog, povijesno - umjetničkog i ambijentalnog stajališta važne su u stvaranju identiteta i prostorne organizacije naselja.

Na području općine Čaglin zabilježeno je 14 sakralnih građevina (crkve i kapele) od kojih su dvije pravoslavne crkve u derutnom stanju. Riječ je o kapelama i crkvama koje su sagrađene krajem 18., u 19. i početkom 20. stoljeća.

Pregled sakralnih građevina na području općine Čaglin dan je kroz sljedeću tablicu:

Tablica. br.27.

SAKRALNE GRAĐEVINE U OPĆINI ČAGLIN		
Red. br.	Naselje	Naziv kapele/crkve
01/01	Čaglin	Crkva sv. Alojzija Gonzage
03/03	Djedina Rijeka	Kapela sv. Mihovila
08/05	Imrijevc	Kapela sv. Ivana Krstitelja
13/01	Kneževac	Kapela sv. Marije Kraljice
14/01	Latinovac	Pravoslavna crkva Velikomučenika Georgija
16/01	Milanlug	Kapela Gospe od Krunice
19/01	Nova Ljeskovica	Kapela Duha Svetog
20/01	Novi Zdenkovac	Kapela sv. Mihovila
21/01	Paka	Pravoslavna crkva sv. Petra i Pavla
21/02	Paka	Kapela sv. Martina
22/01	Ruševo	Crkva Uzašašća Isusovog
25/04	Sovski dol	Kapela sv. Mateja
27/04	Zdenkovac	Kapela Gospe Lurdske
30/04	Vlatkovac	Kapela sv. Josipa Radnika

Izvor podataka: Ministarstvo kulture, Konezrvatorska podloga za PPUO Čaglin, studeni 2007. godine.

Župna crkva svetog Alojzija u Čaglinu sagrađena je 1763. godine. Smještena je na uzvisini tako da svojim položajem dominira širim krajobrazom i predstavlja u kulturološkom i urbanističkom smislu jednu od najvažnijih točaka prostora Općine. Izgrađena je kao jednobrodna građevina s dva zvonika na pročelju i dvijema polukružnim bočnim kapelama.

Župna crkva sv. Alojzija Gonzage u Čaglinu

Župna crkva Uzašašća Isusovog u Ruševu sagrađena je u prvoj polovini 19. stoljeća kao kasnobarokno - klasicistička jednobrodna građevina. Crkva ima nešto suženo svetište, zvonik na pročelju i katnu sakristiju uz zapadni zid svetišta. Glavno pročelje je jednostavno, lezenama podijeljeno u tri polja s centralno postavljenim polukružnim portalom iznad kojeg je okulus i uski vertikalni otvor. Iznad kordonskog vijenca diže se visoka atika. Zvonik završava piramidalnim krovom. Uz crkvu je groblje.

Kapela Gospe od Krunice u Milanlugu sagrađena je 1934. godine na uzvisini uz cestu za Čaglin. U pročelju se ističe blago rizalitno naglašen zvonik, sa svake strane zvonika je valovita atika. Zvonik završava piramidalnom kapom.

Kapela sv. Martina u Paki sagrađena je 1926. godine na mjestu stare crkve sv. Pavla. Riječ je o jednobrodnoj građevini sa zvonikom ukomponiranim u pročelje. Nad ulazom u crkvu polukružnog završetka je okulus. Zvonik završava piramidalnim krovom.

Crkva svetog Mihovila sagrađena je u Djedinoj Rijeci. Predložena je za zaštitu u popisu kulturnih dobara.

Crkva sv. Mihovila u Djedinoj Rijeci

Kapela Duha Svetog u Ljeskovici

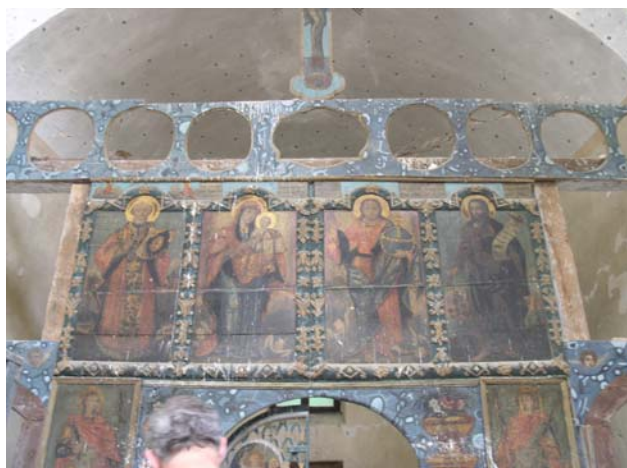

Crkva Velikomučenika Georgija u Latinovcu

Kapela Marije Kraljice u Kneževcu

Pravoslavna crkva sv. Petra i Pavla u naselju Paka sagrađena je 1797. godine kao jednobrodna građevina sa zvonikom ukomponiranim u pročelje.

U crkvi se nalazi ikonostas, te drveni kor. Crkva je uslijed ratnih djelovanja devastirana, dio krovništa je porušen, te su zabilježeni slučajevi krađe dijelova ikonostasa što govori o potrebi za što hitnijom sanacijom.

Unutrašnjost crkva sv. Petra i Pavla u Pakoj

Pravoslavna crkva Velikomučenika Georgija u Latinovcu smještena je u centru sela. Crkva je opasana cinktorom koji je djelomično razrušen.

Spomenički važno na području Općine je i dio **židovskog groblja** koje se, iako u sklopu katoličkog groblja, nalazi izvan prostora groblja ograđenog žičanom ogradom. Od nekadašnjeg groblja ostalo je svega nekoliko grobova sa spomenicima, a neki spomenici su porušeni. Područje uz ogradu potrebno je očistiti od raslinja, te istražiti uz prisutnost nadležnog konzervatora. Smještaj grobova pokojnika druge vjeroispovjesti izvan ograđenog prostora groblja govori o kulturnom i civilizacijskom nivou, te brizi o naslijeđu.

Ruševo - Pogled na ostatke židovskog groblja

REGISTRIRANA KULTURNA DOBRA

Na području općine Čaglin nema registriranih kulturnih dobara.

DEGRADACIJE

Velik problem područja općine Čaglin je mali broj stanovnika i daljnja depopulacija i degradacija sela. Pojedina sela su dijelom napuštena, dosta je zgrada neodržavano. Sela imaju jedva nekoliko stanovnika uglavnom starije životne dobi. S druge strane mogućnosti pojedinih, rijetkih vlasnika rastu, a sa njima i njihove želje i potrebe.

Za većinu stanovnika sela poljoprivreda je više način života nego proizvodnje, pa su i naselja odraz takvih odnosa. Snažan utjecaj na ruralističku i arhitektonsku degradaciju naselja općine ima pomanjkanje financijskih sredstava i loša demografska situacija. Mnoge tradicijske kuće i okućnice su napuštene ili se zbog pomanjkanja sredstava neadekvatno održavaju. Nažalost ili nasreću trend iseljavanja i depopulacije najvažniji je čimbenik da je degradacija krajobraza novom izgradnjom izrazito mala. Poneka takva kuća nađe se samo u selima uz glavnu cestu, prvenstveno u Čaglinu, a nešto manje u Milanlugu, Ruševu i Migalovcima.

Velik problem u degradaciji prostora predstavljaju na području Županije, općine Čaglin pa i šire na području Slavonije intenzivna **obnova električne mreže** po naseljima. Obnova električne mreže provodi se pomoću armiranobetonskih stupova okruglog presjeka koji su vrlo nezgrapni, masivni, nanizani u gustom rasporedu, najčešće uz same prometnice na mjestima postavljeni čak u cestovnim jarcima ili javnim površinama između prometnica i građevinskih parcela. Na taj način drastično se narušavaju vizure samog naselja jer isti dominiraju svojom visinom, masivnošću, visinom i upadnošću te potiskuju stambene građevine u drugi plan. Postavljanje takvih stupova zaista nema nikakvog estetskog smisla i odgovornosti prema naselju, a isti se očito postavljaju po principu najjeftinijih rješenja.

Obnova električne energije na takav način u estetskom i urbanističkom smislu je ispod svake razine. Tako se na malom prostoru miješaju stupovi različite debljine, a instalacije se montiraju neuredno dok se rasvjetna tijela postavljaju glomaznih i nezgrapnih oblika. Ranije postavljane instalacije izvođene su na vitkim i elegantnim drvenim stupovima koji su se u pravilu postavljali najčešće unutar građevinskih parcela što je vizualno stvaralo sasvim suprotnu sliku današnjoj. Stoga bi hitno trebalo zaustaviti takav način degradacije naselja ovoga područja te nastojati provoditi obnovu dotrajale elektroinstalacije kabliranjem, a javnu rasvjetu izvoditi na pocinčanim vitkim stupovima (predviđenim isključivo za postavljanje javne rasvjete) što je urbanistički daleko kvalitetnije rješenje.

Korištenje suvremenih građevinskih materijala i tehnike dovelo je do promjena u načinu gradnje koji je izgubio svaku vezu s graditeljskom baštinom. Posebno je to vidljivo u većim i razvijenijim naseljima u kojima je razvijena tendencija nestajanja tradicijske arhitekture osobito gradnjom prizemnica i katnica bez ikakvih karakterističnih obilježja. Pomanjkanje spoznaje o vrijednosti povijesnog prostora, neplanska urbanizacija i degradacija tradicijskog graditeljstva dovelo je do anarhične izgradnje velikih i neuglednih stambenih zgrada, a što na sreću ovo područje nije toliko zahvatilo obzirom na područja drugih općina i gradova. Na taj način otežana je identifikacija strukture prostora uz sve prisutnije uništavanje tradicijskog stambenog fonda ruralnog ambijenta i krajobraza.

Demografska slika na ovom području je loša, ostarjelo stanovništvo, niska dohodovnost i usitnjenost poljoprivrednih posjeda nekoliko je faktora koji negativno utječu na stagnaciju i nazadovanje mnogih naselja posebno onih manjih i udaljenijih od regionalnih prometnih pravaca.

ANALIZA TRADICIONALNE I NOVE IZGRADNJE GRAĐEVINA NA PODRUČJU OPĆINE					
Materijali		Tlocrtni formati građevina		Odnos građevine i otvorenog prostora	
tradicionalna gradnja	novi način	tradicionalna izgradnja	nova izgradnja	tradicionalni način	nova izgradnja
prirodni materijali: drvo, opeka, žbuka za pročelja, crijep za pokrivanje krovova, prozori na potkrovlju pojavljuju se isključivo na zabatu, krovne plohe su jedinstvene	krovovi prekriveni tegolom i betonskim crijepom, proizvoljno oblikovanje krovnih kućica, različite pastelne boje na pročeljima unose dosta grube kontraste u formirane ambijente	tlocrtna izgradnja odvija se u longitudinalnim formatima, pri čemu je kraća dimenzija građevine obavezno manja od 8 m zbog čega se ukupni volumen kuće na taj način lakše i kvalitetnije integrira u prostor	najčešće kvadratnog tlocrtnog formata, tako da se ukupni volumen kuće nepotrebno i neprihvatljivo povećava	otvara se prema prostoru dvorišta, karakterističnim drvenim trijemovima koji osiguravaju prožimanje kuće i okoliša	tradicionalni trijemovi nestaju te se primjenjuju arhitektonski motivi balkona, erkera i loggia neprimjereni zatečenom prostornom kontekstu, odbojni odnos prema okolini češće potpuno zatvorenih volumena

Kod projektiranja i izgradnje novih stambenih građevina na području općine Čaglin preporučuje se istraživanje i primjena arhitektonskog oblikovanja koje će koristiti pozitivna iskustva i dostignuća tradicionalne arhitekture karakteristične za ovo područje. Prostorni identitet bitan je psihološki činbenik u toliko isticanom i potrebnom zadržavanju stanovništva. Prilikom izgradnje novih građevina treba težiti stvaranju kvalitetne i autentične arhitekture koja uvažava elemente tradicije. U blizini središnjih građevina u naseljima potrebno je ograničiti izgradnju i odmaknuti je od javnih sadržaja. Prostorno dominantne točke potrebno je čuvati u tlocrtnom i u vizualnom smislu. Ne preporuča se skrivanje građevina iza visokih raslinja.

KARAKTERISTIKE KRAJOBRAZA

Dilj gora najniža je od svih požeških gora. U njoj se na visini od preko 300 metara nalazi Sovsko jezero smješteno južno od sela Sovski dol. Više je dugogodišnjih akcija pokrenuto za spas Sovskog jezera. Zbog stalne nestašice vode stalna je i opasnost od zamuljenja i isušivanja.

Sovsko jezero - atrakcija u šumovitom krajobrazu Dilj gore sa potencijalima turističkog odredišta

Karakteristične blage padine omogućavaju korištenje zemljišta kao poljoprivrednih površina i pašnjaka. No relativno male površine su obrađene, a poljoprivredni potencijali ovog područja su veliki.

Pogled na Ljeskovicu s mjesnog groblja

Pogled na Milanlug iz Jasika

Ograda u Ruševu

Osim degradacija prostora u općini Čaglin postoje i izvedeni zahvati koje možemo smatrati afirmacijom prostornih vrijednosti. Kao takve posebno možemo istaknuti:

- Značajni krajobraz Sovsko jezero
- ribnjaci Latinovac - Čaglin
- dolina potoka Pačice i dr.

Ribnjaci Latinovac – Čaglin

Zelene površine

U svim naseljima Općine do sada nije posvećeno dovoljno odgovarajuće pažnje uređenju i održavanju zelenih površina što je vidljivo i u činjenici da ne postoje uređene zelene površine, a koja je bitan urbani sadržaj. Izuzetak čini vrlo malo pojedinačno uređenih okućnica. Stoga bi trebalo posvetiti daleko više pažnje od dosadašnje uređenju vrlo oskudnih postojećih te formiranju i uređenju budućih zelenih površina.

Posebno se to odnosi na veća naselja u kojima je uočljiv nedostatak urbanog zelenila. Osim rada stručnjaka potrebno je poticati i građane i druge organizacije za njihov doprinos u osmišljavanju, uređenju i održavanju zelenih površina.

1.1.1.7. Krajobrazne značajke prostora Općine

Pojam krajobraz ili krajolik u prostorno planskom kontekstu označava cjelovitu prostornu, biofizičku i antropogenu strukturu, u rasponu od potpuno prirodne do pretežito ili gotovo potpuno antropogene (visokourbanizirane ili tehničko - tehnološki prostori). Mnogobrojne kominacije biofizičkih i antropogenih značajki stvaraju jedinstvenu cjelinu i daju određenom prostoru osebujnu fizionomiju.

Krajobraz (pejzaž, krajolik – lik određenog kraja) je prvenstveno prirodni ili djelovanjem čovjeka obrađena i oblikovana cjelina određenog prostora (predjela), koja se očituje svojstvenim fizionomsko oblikovanim osobinama.

U bio - ekološkom smislu (odnosi se uglavnom na prirodni krajobraz), održava uz oblikovnu komponentu (vanjsko lice) i unutarnji dinamični sustav raznolikih ekoloških odnosa i međuutjecaja.

U prostoru područja općine Čaglin krajobraznu sliku i osnovne značajke za pojedina područja ili dijelove, koji ga izdvajaju u kategoriji posebnih uvjeta ili ograničenja u korištenju, možemo uočiti tri prostorne cjelovitosti krajobraza:

- a) Ravnica, dolina i polja
- b) Brdski krajevi
- c) Niži gorski krajevi

a) Ravnica, dolina i polja

Ravnica, dolina i polja čine prostor geometriziranih poljodjelskih površina s mrežom puteva i kanala, a ovoj plošnoj prirodi oblika suprotstavljaju se grupe visokog i niskog raslinstva uz veće vodotoke kao što je: Londža, Lončarski potok, potok Krajina, Ruševac, Rosinac i dr. te pojedinačno drveće i šumarci. Njihova izmjena daje plastičnost ovom krajobrazu. Unutar ove plošne strukture nalaze se naselja: dio naselja Čaglin, Draganlug, Kneževac, Migalovci, Stari Zdenkovac, Veliki Bilač i naselje Vlatkovac.

Vizurno ovu cjelovitost obilježava otvorenost prostora i vizure na brdski i niži gorski krajobraz okružja. Prostor ravnica, dolina i polja zauzima manji središnji dio općine, a odnosi se pretežito na poljodjelske površine koje ubrajamo u vrijedna obradiva tla.

b) Brdski prostor

Brdski prostor čine područja čija se nadmorska visina nalazi od 301 m.n.v. pa na više. U Općini Čaglin ta područja obuhvaćaju vrlo malu površinu na njenom južnom dijelu, a to je područje obuhvaćeno Dilj Gorom i na njenom sjevernom dijelu dio područja Krndije.

c) Niži gorski krajevi

Niži gorski krajevi čine najveću cjelovitost. Ovdje su smještena većina naselja a to su: dio naselja Čaglin, Darkovac, Djedina Rijeka, Dobra Voda, Dobrogošće, Duboka, Imrijevc, Ivanovci, Jasik, Jezero, Jurkovac, Latinovac, Milanlug, Mokreš, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica, Novi Zdenkovac, Paka, Ruševo, Sapna, Sibokovac, Sovski Dol, Stara Ljeskovica, Stojčinovac i naselje Vukojevica. U ovoj skupini obuhvaćena su naselja čija se nadmorska visina nalazi od 151 – 300 m. n.v.

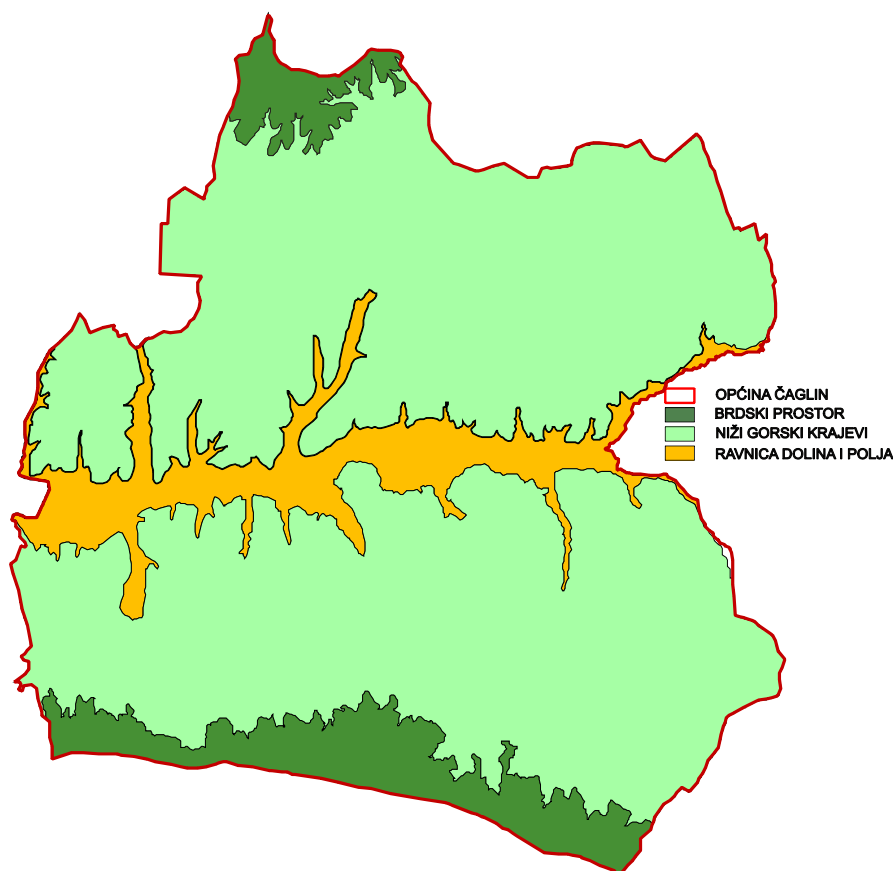
U ovom prostoru izmjenjuju se njive, livade, voćnjaci i vinogradi (dijelom zapušteni koje osvaja šumska vegetacija) šumarci i šume. Različitost se očituje i među oblicima u njihovoj veličini, a koji se međusobno isprepliću dajući plastičnost ovim prostorima.

Osnovne značajke padina i obronaka slavonskog gorja Dilja i Krndije su:

- gorja bez dominantnih vrhova,
- gorja i obronci većim dijelom obrasli šumom,
- bogatstvo biljnih i šumskih vrsta.

Najveće bogatstvo ovog prostora upravo je raznolikost krajobraznih osobitosti. Zbog relativne neizvjesnosti ovoga prostora očuvan je dio prostora u prirodnim oblicima. Želja za povećanjem standarda i ubrzanim razvojem najveća je opasnost po okoliš pa tako i za njegove krajobrazne elemente.

PRIKAZ PROSTORNE CJELOVITOSTI KRAJOBRAZA OPĆINE ČAGLIN

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Prirodni potencijal i korištenje resursa

a) Poljoprivredne površine

Poljoprivredno zemljište predstavlja prirodno bogatstvo i vrijedan prirodni resurs koji je pod zaštitom Države. Predstavlja obnovljiv prirodni resurs koji je relativno dobre očuvanosti i plodnosti, te je stoga veoma važno racionalno gospodariti takvim resursom.

Ukupne poljoprivredne površine na području općine Čaglin čine ukupno **9.414,09** ha, što čini udio od **52,41%** ukupne površine Općine (prema podacima DGU Područni ured za katastar Požega, prosinac 2005. g.). U odnosu na udio poljoprivrednih površina na razini Županije koji iznosi **49,3%**, općina Čaglin ima veći udio poljoprivrednih površina od prosjeka Županije.

Poljoprivredne površine Duboka - Jasik

Obradive poljoprivredne površine Općine prostiru se na **8.087,18 ha**, a čine ih oranice i vrtovi 81,34%, voćnjaci 3,12%, vinogradi 1,09% i livade 14,45 %.

Obradive površine Latinovac

U ukupnim poljoprivrednim površinama zastupljeni su i pašnjaci s ukupno **1.326,91** ha, odnosno 14,09% ukupnih poljoprivrednih površina.

Prema podacima DGU Područnog ureda za katastar u strukturi zemljišta ostale površine ubrajaju se trstici i bare koji na ovom području nisu evidentirani.

Šumske površine u strukturi površina Općine zauzimaju **7.809,09** ha te čine **43,48%** prostora Općine.

U ukupnoj količini šumskog zemljišta Županije, općina Čaglin sudjeluje s **9,50%**.

Na 100 ha šumskih površina Općine dolazi 43 stanovnika što je ispod prosjeka Županije (104 stan./100 ha) i Države (225 stan./100 ha).

Tablica br.28.

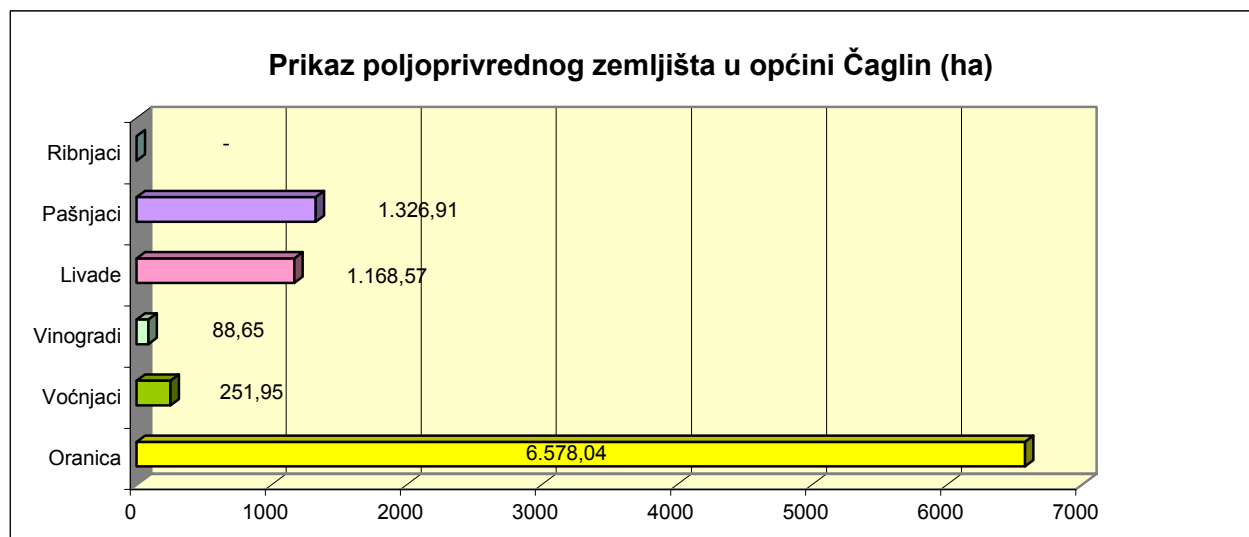
STRUKTURA ZEMLJIŠTA PO KATEGORIJAMA KORIŠTENJA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN 2005.g.												
	Obradive poljoprivredne površine				Ukupno obradiva površina	Ostale poljoprivredne površine		Ukupno ostale poljo. površine	Ostale površine		Neplodno tlo	Ukupna površina (ha)
	Oranica i vrtovi	Voćnjaci	Vinogradi	Livade		Pašnjaci	Ribnjaci		Trstike i bare	Šume		
Ukupno:	6.578,04	251,94	88,64	1.168,56	8.087,18	1.326,91	-	1.326,91	-	7.809,09	738,23	17.961,45

Izvor podataka: DGU, Područni ured za katastar Požega, prosinac 2005. g.

Tablica br.29.

PREGLED POVRŠINA PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN 2004.g. ha										
Općina	od toga									Ukupne površine ha
	Oranice vrtovi	Voćnjaci	Vinogradi	Livade	Pašnjaci	Ribnjaci	Trstik i bare	Šumsko zemljište	Neplodno zemljište	
Čaglin	6.578,04	251,94	88,64	1.168,56	1.326,91	0	0	7.809,09	738,23	17.961,45
%	36,62	1,40	0,50	6,51	7,38	0	0	43,48	4,11	100

Izvor podataka: DGU, Područni ured za katastar Požega, prosinac 2005. g.

Postojeća građevinska područja obuhvaćaju izgrađene, ali dijelom i poljoprivredne površine te zauzimaju 994,00 ha ili 5,53 % ukupne površine općine Čaglin. Temeljem podataka DGU, Područnog ureda za katastar Požega, neplodno zemljište 4,11%.

Sve prethodno navedene kategorije zemljišta pripadaju u plodna tla (obradive površine, ostale poljoprivredne površine i ostale površine), dok dio ukupnih površina čini neplodno tlo, koje je na prostoru općine Čaglin zastupljeno s 738,23 ha ukupnog teritorija, što čini udio od 4,11%.

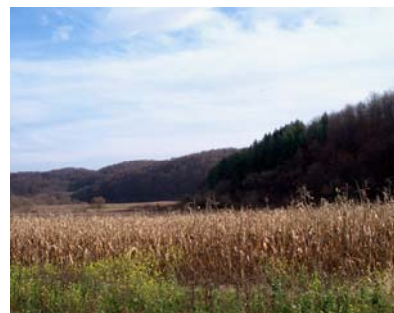
U okviru iskazanih površina po kategorijama zemljišta, najzastupljenija kategorija zemljišta su šume s 43,48% površine, poljoprivredne površine sa 52,41% općinskog teritorija, što čini ukupno 95,89% ukupnog teritorija Općine, a ostatak od 4,11% pripada neplodnom tlu.

Imrijevci

Duboka - Jasik

Imrijevci

Prema strukturi vlasništva, prema iskazanim površinama, poljoprivredno zemljište se iskazuje u državnom i privatnom vlasništvu. Prema podacima DGU, Područni ured za katastar Požega, prosinac 2005. g u ukupnom poljoprivrednom zemljištu, udio privatnog vlasništva je 30,20% u odnosu na 69,80% u državnom vlasništvu.

Latinovac

Imrijevci

Latinovac

U ukupnim obradivim površinama udio privatnog vlasništva je 40,98% u odnosu na 50,02% u državnom vlasništvu.

Tablica br. 30.

STRUKTURA ZEMLJIŠTA PO KATEGORIJAMA KORIŠTENJA I VLASNIŠTVA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN 2005.g												
Oblik vlasništva	Obradive poljoprivredne površine ha				Ukupno obradiva površina ha	Ostale poljoprivredne površine ha		Ukupno poljopriv. površine ha	Ostale površine ha		Neplodno tlo	Ukupna površina (ha)
	Oranica	Voćnjaci	Vinogradi	Livade		Pašnjaci	Ribnjaci		Trstike i bare	Šume		
Državno	2.955,74	36,67	23,61	298,57	3.314,59	1.075,56	0,00	4.390,15	0,00	7.573,10	573,60	12.536,86
Privatno	3.622,30	215,27	65,03	869,98	4.772,58	251,35	0,00	5.023,93	0,00	236,03	164,59	5.424,59
Ukupno:	6.578,04	251,94	88,64	1168,55	8.087,17	1.326,91	0,00	9.414,08	0,00	7.809,13	738,19	17.961,45

Izvor podataka: DGU, Područni ured za katastar Požega, prosinac 2005. g.

Za prikazane površine u Općini imamo različite podatke DGU, Područnog ureda za katastar i Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjeka za gospodarstvo koji se neznatno razlikuju.

Prema podacima Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjeka za gospodarstvo 2006. god površina općine Čaglin iznosi 18.200,30 ha. Prostorni plan uređenja općine Čaglin, izrađen je na topografskoj karti mjerila 1:25.000 dobivenoj od Državne geodetske uprave i računalnim očitovanjem površine Općine sa spomenute karte je ustanovljeno da površina općine Čaglin iznosi 17.961,45 ha dakle, manja je za 238,85 ha u odnosu na podatak Ureda državne uprave. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina u Planu baziraju se na ukupnoj površini Općine od 17.961,45 ha kako je dato u pokazateljima DGU Područni ured za katastar Požega.

Općina Čaglin ima poljoprivrednu tradiciju, značajne mogućnosti i kapacitete kao i ljudski potencijal za razvoj poljoprivrede. Do sada se nije razvijala u skladu sa svojim mogućnostima. Posebno je zanimljiv ovaj prostor da se uz vrlo mala ulaganja prilagodi razvoju stočarstva, a posebno ima velik potencijal za razvoj govedarstva, ovčarstva, svinjogojstva, proizvodnje mlijeka, mesa, meda, uzgoj ribe, ljekovitog i začinskog bilja, uzgoj i sabiranje gljiva, kao i proizvodnju voća i povrća.

Zbog povoljnih ekoloških uvjeta za uzgoj voćaka, voćarstvo je kao poljoprivredni fenomen Slavonije i Baranje, odavno nadaleko poznato. Već od 1906. godine razvija se u sklopu velikog voćarskog gospodarstva u Kutjevu na šest plantaža kod nas prvo industrijsko voćarstvo. Među plantažama samo plantaža Draganlug imala je površinu od 497 ha sa 170.000 stabala najkvalitetnijih domaćih i stranih sorti voćaka, a bila je jedna od tada najvećih i najmodernijih u Europi (Turković, 1969.), što potvrđuje da ovo područje pruža velike mogućnosti razvoju voćarstva.

Podizanje novih plantaža vinograda Duboka - Jasik

Tek posljednjih godina pristupa se bržem razvoju i unapređenju voćarstva na privatnim gospodarstvima u Županiji, uvođenjem potrebnih financijskih potpora u vidu kreditiranja i davanja određenih poticaja za ulaganja u svrhu podizanja suvremenih voćnjaka.

Na prikladnim položajima i plodnim tlima ovoga područja postoje praktično neograničene mogućnosti za razvoj suvremene voćarske proizvodnje koja omogućava, u sadašnjim prilikama, najveću produktivnost na jedinici površine. Prema tome voćarstvu ovoga područja tek predstoji brži i značajniji razvoj.

Za podizanje voćnjaka na ovom području su vrlo prikladna tla dubine 1,2 – 2,0 m ukoliko u profilu nema zbitih i nepropusnih horizonata koji ograničavaju ravnomjerno rasprostiranje i razvijenost karakterističnih habitusa korijenove mreže ili uvjetuju stagnaciju površinskih voda.

Osim toga podzemna voda ne smije biti visoka, već ispod 1,2 – 1,5 m. Obzirom na teksturu najprikladnija su pjeskovito ilovasta, ilovasta i glinasto ilovasta tla kod kojih u profilu rizosfere volumena specifična težina iznosi od 1,20 do 1,50 m.

Sve vrste voća nisu jednako osjetljive prema većim količinama karbonata, najosjetljivije su dunje, kruške cijepljene na dunji i jagodaste voćke (malina, jagoda, ribiz) koje obolijevaju od kloroze, odnosno reflektiraju simptome poremetnje u hranidbi željezom na tlima koja u zoni rizosfere sadrži oko 1,5 – 3% aktivnog vapna. Breskve obolijevaju od kloroze na tlima koja sadrže preko 4,5% aktivnog vapna, dok kruške i jabuke cijepljene na generativnim podlogama podnose oko 6-8% aktivnog vapna u zoni rasprostranjenja osnovne mase korijenja. Poznato je da sve voćne vrste nemaju iste zahtjeve prema tlu. To rezultira iz razlika bioloških osobina pojedinih voćnih vrsta, sorti i podloga. Zbog toga se izbor tla za voćke i opseg agromelioracije prije sadnje ne može razmatrati samo kao osnova poznavanja svojstava tla, već treba dobro poznavati i specifičnosti reagiranja pojedinih vrsta, sorti i podloga voćaka prema svojstvima tla, odnosno treba poznavati relacije između voćaka i tla.

Temeljem istraživanja općenito se smatra da je tlo povoljno za uzgoj jabuka, krušaka, dunja, kajsija, trešanja i oraha ako se u njemu osniva masa korijenja (75%) rasporostire do dubine oko 50 do 70 cm, a maksimalno prodire dublje od 100 cm. Za breskvu, višnju, lijesku i šljivu prikladna su tla u kojima se osnovna masa korijenja pruža do dubine od oko 40 do 60 cm, a maksimalno prodire do 100 cm. Osnovna masa korijenja jagodastih voćaka prostire se u prikladnim tlima do dubine od oko 30 cm.

Osnovni je cilj agromeliorativnih zahvata tla za uzgoj voćaka da osiguraju trajanje pogodne uvjete rasta, rasprostiranja i fiziološke funkcije korijenove mreže i to do veće dubine.

Poljoprivrednu proizvodnju i preradu potrebno je usmjeriti na razvoj eko proizvodnje, razvoj seoskog turizma i povezivanje s turističkom djelatnošću na lokalnom prostoru. Poticajna uloga Općine za razvoj poljoprivrede i preradu poljoprivrednih proizvoda – subvencioniranje kamatnih stopa i financijska potpora poljoprivrednim projektima nužno je pokrenuti s nulte točke.

Postoje i određene slabosti na području poljoprivrede, a odnose se prije svega na usitnjenost poljoprivrednih površina i neriješenih vlasničkih odnosa. Stoga je potrebno provesti sređivanje katastarskih i zemljišnih knjiga u pojedinim katastarskim općinama u svrhu okrupnjavanja zemljišnih posjeda gdje god to sama konfiguracija terena dozvoljava s obzirom na specifičnost položaja ove Općine.

Obzirom na postojeće stanje poljoprivredne proizvodnje potrebno je pristupiti poticanju razvoja poljoprivrede i poljoprivredne proizvodnje, koji bi u današnje vrijeme zadovoljavao potrebe ne samo u Općini, odnosno Županiji, nego bio i jedan od faktora izvoza. Iz dosadašnjih ulaganja, razvijenosti i organiziranosti možemo očekivati:

- daljni razvoj i unapređenje proizvodnje u ratarstvu (pšenica, kukuruz, industrijsko bilje, krmno bilje, povrće), ali pod uvjetom većeg ulaganja i korištenja postojećih površinskih kapaciteta preko hidromelioracijskih zavata, drenaže, odvodnje i navodnjavanja, a što će se posebno omogućiti izgradnjom retencije - akumulacije Londža,
- sprječavanje usitnjenosti većih zemljišnih posjeda i okrupnjavanja rasparceliranih površina, nastavak na komasaciji, arondaciji, prodaji državnog zemljišta i slično, a u cilju povezivanja i proširenja poljoprivrednih površina,
- ostvarivanje visokih prinosa boljim korištenjem genetskih svojstava biljaka, pogodnosti tala, razvojem znanstveno istraživačkih timova u području razvoja hibridne proizvodnje,
- unapređenje proizvodnje unutar poljoprivrednih domaćinstava i gospodarstva u svrhu povezivanja s prehrambenom industrijom radi proizvodnje zdrave i ekološke hrane,

- kvalitetnija proizvodnja mesa i mlijeka intenzivnijim razvojem stočarskih mini farmi s povezivanjem rataske proizvodnje te zaokruživanjem cjelokupnog procesa. Stvaranje uvjeta za razvoj konjogojstva, ovčarstva, pčelarstva i ribnjačarstva,
- razvoj osnovnih stada u stočarstvu, peradarstvu i pčelarstvu s razvojem reproduksijskih materijala.

U dosadašnjoj poljoprivrednoj proizvodnji najviše participiraju obradive ratarske površine. U sadašnjim okvirima proizvodnja ima velik naglasak na proizvodnju sjemena svih ratarskih kultura, sjemena krmnog bilja, proizvodnju industrijskog bilja, duhana te proizvodnju hrane za stočarstvo. Od ratarskih kultura najviše se uzgaja pšenica, kukuruz, šećerna repa i duhan. U posljednje vrijeme neznatno se povećao uzgoj vinove loze i voćnjaka.

Razvoj poljoprivrede u Županiji vezan je i uvjetovan promjenama i razvojem na razini RH, a Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva je zadržalo visok stupanj centralizacije i ovlaštenja.

Obzirom da su zakonske nadležnosti i proračunske mogućnosti Županije vrlo male, stoga treba nastojati da se što više sredstava za razvoj poljoprivredne proizvodnje osigura u državnom proračunu bilo kroz subvencije, subvencioniranje kamate ili na druge načine.

Od značajnijih poljoprivrednih gospodarskih djelatnosti na ovom području nalaze se: u naselju Darkovac farma za uzgoje tovne junadi, ovaca i goveda, zatim u naseljima Migalovci, Milanlugu, Vukojevici i Jasiku nekoliko farmi i tovilišta za uzgoj goveda i svinja te poljoprivredna zadruga za uzgoj autohtonih kokoši u naselju Veliki Bilač.

Poljoprivredno gospodarstvo u Jasiku

b) Šumske površine

Velika prirodna bogatstva i dobro od općeg interesa predstavljaju šume i šumska zemljišta koja su stoga pod posebnom brigom i zaštitom Države.

Šume i šumsko zemljište su prirodna bogatstva i dobra od općeg interesa koja su stoga pod posebnom brigom i zaštitom Države. To su, kao i poljoprivredno zemljište obnovljiv prirodni resurs kojim je potrebno vrlo racionalno gospodariti. Osim gospodarske, šume imaju i druge općekorisne funkcije (zaštita zemljišta, utjecaj na vodni režim, klimu), ali je veoma značajan i ekološki utjecaj šuma (zaštita i unapređivanje čovjekove okoline), ali su šume i prirodna osnova za razvitak turizma (odmor i rekreacija), te razvitak lovstva.

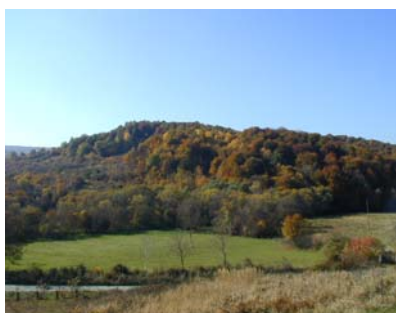

Panorama kod Pake

Na osnovu podataka Državne geodetske uprave, Područni ured za katastar Požega, šume na području općine Čaglin zauzimaju **7.809,09** ha, što čini 43,48% ukupnog teritorija Općine, odnosno površine šuma općine Čaglin čine 9,50% u odnosu na ukupne površine šuma u Županiji. Udio šuma na prostoru Županije iznosi 45,26%, to znači da je općina Čaglin po udjelu šuma, ispod prosjeka Županije, ali i iznad prosjeka Države, koji iznosi 37%.

Šume u površini od 7.573,10 ha odnosno 96,97% nalazi se u državnom vlasništvu dok 236,03 ha odnosno 3,03% nalazi se u privatnom vlasništvu.

Prema dostavljenim pokazateljima "Hrvatskih šuma", Uprave šuma Podružnice Požega, šume i šumsko zemljište na području općine Čaglin zauzimaju 7.793,01 ha, što se razlikuje od podataka Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Požega koji iznosi **7.809,09** ha, a što je manje za 16,08 ha. Istovremeno prema dostavljenim pokazateljima Ureda za gospodarstvo Državne uprave u Županiji površine šuma i šumskog zemljišta zauzimaju 7.956,20 ha prema kojima je površina šuma veća za 147,11 ha od podataka Državne geodetske uprave. Prema pokazateljima Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarenje, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo (2004. god) u državnom vlasništvu nalazi se 7.706,70 ha što čini 96,86% šuma, u privatnom vlasništvu nalazi se 249,50 ha odnosno 3,14%.

Panorama kod Pake

Čaglin - Latinovac

Livade kod Čaglina

Gospodarenje šumama u vlasništvu Države, kao dobru od nacionalnog interesa, povjereno je poduzeću "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb, koje u svom sastavu prema teritoriju imaju uprave šuma, a za područje Požeško - slavonske županije to su: Uprave šuma Podružnice Požega.

Na na području općine Čaglin prostiru se tri gospodarske jedinice i to:

- Gospodarska jedinica **"Južna Krndija I – Čaglinska"** s ukupnom površinom od 3.088,14 ha od čega Požeško - slavonskoj županiji pripada 2.291,71 ha i na općinu Čaglin otpada 2.291,71 ha,
- Gospodarska jedinica **"Sjeverni Dilj II – Čaglinski"** s ukupnom površinom od 4.606,87 ha od čega na općinu Čaglin otpada 4.406,87 ha,
- Gospodarska jedinica **"Sjeverni Dilj I – Pleternički"** s ukupnom površinom od 3.501,98 ha od čega na općinu Čaglin otpada 894,43 ha.

Tablica br.31.

PODACI O POVRŠINAMA ŠUMA I ŠUMSKIH TALA					
Gospodarska jedinica	Površina šuma i šumskih tala				
	Obraslo	Neplodno		Neplodno	Ukupno
Južna Krndija Čaglinska	2.202,51	4,32	41,83	43,05	2.291,71
Sjeverni Dilj Čaglinski	4.487,38	22,25	44,92	52,32	4.606,87
Sjeverni Dilj Pleternički	872,30	0	11,12	11,01	894,43
UKUPNO:	7.562,19	26,57	97,87	106,38	7.793,01

Izvor podataka: "Hrvatske šume" d.o.o. - Uprava šuma Požega, prosinac 2005.g.

Tablica br.32.

PODACI O ŠUMSKOM FONDU OPĆINE ČAGLIN KOJIMA GOSPODARE "HRVATSKE ŠUME"						
Gospodarska jedinica	Ukupna površina gospodarske jedinice (ha)	Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta u općini Čaglin (ha)	Površina šuma (obrasla površina) u općini Čaglin (ha)	Postojeća drvena zaliha u općini Čaglin (m³)	Godišnji prirast u općini Čaglin (m³)	Etat drvena zaliha za sječu u općini Čaglin (m³)
Južna Krndija Čaglinska	3.088,14	2.291,71	2.202,51	580.672	16.462	52.541
Sjeverni Dilj Čaglinski	4.606,87	4.606,87	4.487,38	897.726	20.790	163.285
Sjeverni Dilj Pleternički	3.501,98	894,43	872,30	207.999	5.029	23.507
UKUPNO:	11.196,99	7.793,01	7.562,19	1.686.397	42.281	239.333

Izvor podataka: "Hrvatske šume" d.o.o. - Uprava šuma Požega, prosinac 2005.g.

Šume izuzete iz redovnog gospodarenja:

1. Zaštitne šume

Prirodna baština zaštićena prema Zakonu o šumama i Pravilniku o uređenju šuma

Sjemenska sastojina hrasta kitnjaka koja se nalazi na dijelu Krndije iznad sela Jurkovca i Ljeskovice.

Osobito vrijedna područja predviđena za zaštitu sustavom prostorno planskih mjera

- **Gospodarska jedinica Sjeverni Dilj II – čaglinski** nalazi se na području sela Sovski dol i Ruševo u bližoj okolici Sovskog jezera koji obuhvaća šumarke i šikare na laporovitoj podlozi raste ozimica (*Eranthis hyemalis*) vrlo rijetka i zaštićena biljna vrsta.

- **Područje rijeke Londže** prirodno je stanište još jedne rijetke, ugrožene i zaštićene biljne vrste, a to je **kockavica (*Fritillaria meleagris*)**. Stanište obuhvaća područje sela Migalovci, Čaglin, Latinovac, Veliki (i Mali Bilač) te Sovski dol kao i područje uz pritoke Londže: (donji tokovi Kutjevačke rijeke kod sela Knežci, donji tokovi potoka Vrbova kod sela Gradac uz šumu Gložik – ovo područje nije unutar obuhvata općine Čaglin). Na pomenutim lokalitetima kockavica dolazi u malim populacijama, na vlažnim, plavljenim ili zamočvarenim livadama.

Potencijalna područja predviđena za zaštitu temeljem Zakona o šumama

- **Gospodarska jedinica Sjeverni Dilj II – čaglinški** unutar ove gospodarske jedinice područje odsjeka 9b, 9d, 13d, 14a, 14i, 15f, 16e, 17b, 18f, 19g, 20f, 23f, 23k, 24d, 24e, 24f, 32d, 49c, 49d, 50j, 52e, 53e, 54b, 56e, 57b, 65c, 67g, 75d, 79g, 71c, 76b, 85c, 85g i 86b značajno je sa stanovišta zaštite šuma.

- **Gospodarska jedinica Sjeverni Dilj I – pleternički** unutar ove gospodarske jedinice područje odsjeka 46c, 47c, 48c, 48e, 50c, 50d, 50e, 51b, 51c, 51e, 51f, 52d, 55b, 55d, 57c i 59a značajno je sa stanovišta zaštite šuma.

2. Šume s posebnom namjenom za odmor i rekreaciju

Šume na području općine Čaglin, kojima gospodare "Hrvatske šume" najvećim dijelom su gospodarske šume, dok su zastupljene i druge kategorije šuma (prema Zakonu o šumama), šume posebne namjene za odmor i rekreaciju, šume posebne namjene - sjemenske sastojine i zaštitne šume (zaštita tla od erozije).

Tablica br. 33.

STRUKTURA ŠUMSKIH POVRŠINA PREMA KATEGORIJAMA U OPĆINI ČAGLIN					
Gospodarska jedinica	Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta (ha)	Gospodarske jedinice	Šume posebne namjene		Zaštitne šume (ha)
			za odmor i rekreaciju (ha)	sjemenske (ha)	
Južna Krndija Čaglinska	2.291,71	2.123,41	0	79,10	0
Sjeverni Dilj Čaglinški	4.606,87	4.308,86	14,34 značajni krajobraz	4,98	164,37
Sjeverni Dilj Pleternički	894,43	788,01	0	0	83,49
UKUPNO:	7.793,01	7.220,28	14,34	84,08	247,86

Izvor podataka: "Hrvatske šume" d.o.o. - Uprava šuma Požega

Karakteristična šumska tla za g.j. „Južna Krndija Čaglinska“ su: distrično smeđe tlo, lesivirano tlo, eutrično smeđe tlo, koluvijalno tlo.

Za g.j. "Sjeverni Dilj Čaglinški" karakteristična tla su: lesivirano tlo, rendzina, eutrično smeđe tlo i koluvijalno tlo.

Za g.j. "Sjeverni Dilj Pleternički" karakteristična tla su: lesivirano tlo, koluvijalno, eutrično smeđe tlo i rendzina.

Najviše zastupljene šumske sastojine u g.j. „Južna Krndija Čaglinska“ su: hrast kitnjak, bukva, obični grab, hrast, cer, bagrem i joha.

U g.j. "Sjeverni Dilj Čaglinški" najviše su zastupljene sljedeće šumske sastojine: hrast kitnjak, hrast lužnjak, medunac, bukva, obični grab, cer i nešto umjetno unesene crnogorice (običan bor, a. borovac, ariš, c. bor. smreka i duglazija).

U g.j. "Sjeverni Dilj Pleternički" zastupljene su šumske sastojine: hrast kitnjak, bukva, hrast medunac, obični grab, crni jasen, hrast lužnjak, cer od crnogoričnih vrsta (smreka, o. bor, a. borovac).

U g.j. "Južna Krndija Čaglinska" prevladavaju sjemenjače starosti 31 do 105 starost panjača je 10 do 45 godina. U g.j. „Sjeverni Dilj Čaglinški“ prevladavaju sjemenjače starosti 30 do 115 godina; starost panjača je od 10 do 65 godina. U g.j. „Sjeverni Dilj Pleternički“ prevladavaju sjemenjače starosti 30 do 130 godina, starost je panjača 30 do 80 godina. Šume su najvećim dijelom u državnom vlasništvu. Od ukupno 7,793,01 ha privatnih je šuma 205,30 ha.

Šume područja Općine su uglavnom listače. S obzirom na različite nadmorske visine terena na području Općine, različite su i vrste šumske vegetacije.

U nižim područjima se javljaju šume hrasta lužnjaka, cera i običnog graba. Na nešto višim terenima dolaze šume hrasta kitnjaka, a iznad njih dolazi pojas bukovih šuma. Najviše dijelove zauzimaju sastojine javora i jasena, te bukve i jele.

Šumske površine na području općine Čaglin su uglavnom prirodne šume, dok umjetno podignute kulture zauzimaju male površine (bor, crni bor). Šume su uglavnom srednje dobne i mlađe sastojine, dok zrelih, starih sastojine ima malo, te je i njihova gospodarska funkcija iza očekorisknih funkcija šume.

Raznoliki prirodni predjeli šuma, ali i prostori u okruženju šumskih površina, proplanci, livade, zaravni su područja koja su poznata prirodne obitavališta divljači. Na širem prostoru općine Čaglin, pa i na području Županije, ovi prostori su obitavališta visoke i niske divljači, te su stoga to područja značajna kao područja lovišta i mogućnosti razvoja lovstva.

c) Lovišta i lovna divljač

Na području općine Čaglin nalazi se sedam lovišta. Raznolikost i bogatstvo prirodnih šumskih predjela, ali i prostori u okruženju šumskih površina, proplanci, livade i zaravni su područja poznata kao prirodna obitavališta visoke i niske divljači. Na širem prostoru Općine, pa i na području Županije lovišta su vrlo značajna i pružaju široku mogućnost u pogledu razvoja lovnog turizma.

LOVIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN

Tablica br. 34.

UKUPNA POVRŠINA LOVIŠTA, VLASNIŠTVO, OD TOGA ŠUMSKE I POLJOPRIVREDNE POVRŠINE TE VRSTE DIVLJAČI U LOVIŠTIMA							
Broj	Naziv lovišta	Ukupna površina lovišta ha	Vlasništvo lovišta u ha		Od toga zemljište lovišta je		vrste divljači u lovištu
			državno	privatno	šumsko	poljoprivredno	
XIV	Buk	3.129	1.872	1.257	961	2.168	srna obična, divlja svinja, zec, fazan, trčka, prepelica
XV	Bektež	2.472	1.468	1.004	168	2.304	srna obična, divlja svinja, zec, fazan, trčka, prepelica
XVI	Čaglin	4.496	2.604	1.892	1.353	3.143	srna obična, divlja svinja, zec, fazan, trčka, prepelica
XVII	Ruševo	4.494	3.092	1.402	2.532	1.962	srna obična, divlja svinja, zec, fazan
XVII	Sovski dol	2.432	2.087	345	1.722	710	srna obična, divlja svinja, zec, fazan
XI/13	Ljeskovica	1.989	1.989	-	-	-	
XI/22	Sjeverni Dilj	5.150	5.150	-	-	-	
Ukupno:		24.162	18.262	5.900			

Izvor podataka: - Upravni odjel za gospodarstvo Požeško - slavonske županije i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Tablica br. 35.

LOVIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN					
Broj	Naziv lovišta	Vlasništvo	Zakup/Koncesija	Površina lovišta (ha)	
				Ukupno	Općina Čaglin
XIV	Buk	Zajedničko lovište	Zakup	3.129	575
XV	Bektež	Zajedničko lovište	Zakup	2.472	908
XVI	Čaglin	Zajedničko lovište	Zakup	4.496	4.496
XVII	Ruševo	Zajedničko lovište	Zakup	4.494	4.494
XVII	Sovski dol	Zajedničko lovište	Zakup	2.432	2.432
XI/13	Ljeskovica	Državno lovište	Zakup	1.989	1.989
XI/22	Sjeverni Dilj	Državno lovište	Zakup	5.150	767
Ukupno:				24.162	15.661

Izvor podataka: - Upravni odjel za gospodarstvo Požeško - slavonske županije i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Na području općine Čaglin u površini od 845 ha nalazi se i dio lovišta pod oznakom broj XIV Popovac - Krstović, a koje svojim većim dijelom pripada Osječko - baranjskoj županiji.

Lovno gospodarenje je gospodarenje resursima divljači, a podrazumjeva utvrđivanje broja i vrste (divljači) koja se može uzgajati bez štetnih posljedica za normalo gospodarenje šumama i poljoprivrednim površinama i predviđa mjere zaštite od divljači radi obnove i uzgoja sastojina šuma te poljoprivrednih kultura.

Prostor ove Općine po svojim prirodnim osobitostima izuzetno je kvalitetan za lovno gospodarstvo.

d) Mineralne sirovine

Požeško - slavonska županija zahvaća brdsko - planinsko područje svih masiva Slavonskog gorja. Geološki sastav područja je vrlo raznolik i litostrategijski, strukturno i tektonski. Stoga na ovom području možemo govoriti o velikom prirodnom potencijalu glede iskorištavanja mineralnih sirovina.

Današnje osobine prirodne osnove područja županije pa tako i Općine plod je složene geološke i fizičkogeografske evolucije prostora. U skladu s tim snažno je izražena njegova prirodna diferenciranost, definirana kompleksnim geološkim sastavom i tektonskom strukturom, izraženom reljefnom dinamikom (hipsometrija, rasčlanjenost, nagibi, orografska struktura, specifična geomorfogeneza i evolucija), klimatskim posebnostima, bogatstvom voda tekućica, raznovrsnošću biljnog i pedološkog pokrova. U fizičkogeografskom smislu općina Čaglin dio je megaregije panonskog bazena. Predstavlja složeni dio makroregije slavonskog gromadnog gorja, svojstvene gorsko - zavalskim reljefom.

I. Eksploatacijsko polje građevinskog (kvarcnog) pijeska "Mokreš" udaljeno je oko 13 km od Čaglina, nedaleko od prometnice Čaglin - Đakovačka Breznica i povezano je dobrom makadamskom cestom. Ovaj prostor je brdovit, prekriven zapuštenim pašnjacima, djelomično obrastao gustom šikarom i rijetkom hrastovom šumom. Unutar eksploatacijskog polja nema javnih cesta, dalekovoda ili drugih objekata.

Površina eksploatacijskog polja iznosi **cca 146 ha**. Eksploatacija građevinskog pijeska moguća je površinskim kopom, a služi za potrebe izgradnje objekata i oblaganja instalacijskih podzemnih plinskih i elektro vodova. Obzirom na konfiguraciju terena i otvorenu etažu radovi su predviđeni u više etaža. Ukupne rezerve iznose cca 1, 051.700 m³.

II. Na području općine Čaglin postoji lokacija "Duboka": za koju je izdato rješenje Klasa:UP-I-01/94-01/5 Urbroj:2177-01-02/2-94-5 od 18. ožujka 1994. g. o odobrenju za istražni prostor tehničkog građevinskog kamena, a čije je istraživanje provedeno 1995. godine. Kako u zakonskom roku od 3 godine nije zatraženo rješenje za odobrenje eksploatacijskog polja "Duboka" isto nije uvršteno u PPŽ-e. Istražni prostor ima oblik četverokuta **površine 82,17 ha**.

III. Napušteni kamenolom „Krndija“: godinama se ne koristi, nalazi se neposredno uz prometnicu Požega - Našice na padinama brda Velika Brazda. Navedeni istražni prostor nije evidentiran kao napušteno eksploatacijsko polje u PPŽ-e.

Na ovom prostoru osim nalazišta „Mokreš“ možemo se susresti s još nekoliko otkrivenih nalazišta mineralnih sirovina i to:

Nalazišta kvarcnog pijeska koja pripadaju istom litografskom horizontu i regionalnom razvoju nalaze se kod naselja Duboka, Veliki Bilač, Latinovac, Bučje, Dobrogošće, Zdenkovac, Ljeskovica, Jurkovac, Dobra Voda, Polubaše i Stojčinovac.

Na lokaciji sjeverno od naselja Dobrogošće na padinama brda Crlenak nalazimo u određenim količinama **lignit**.

1.1.2.2. Gospodarski potencijal

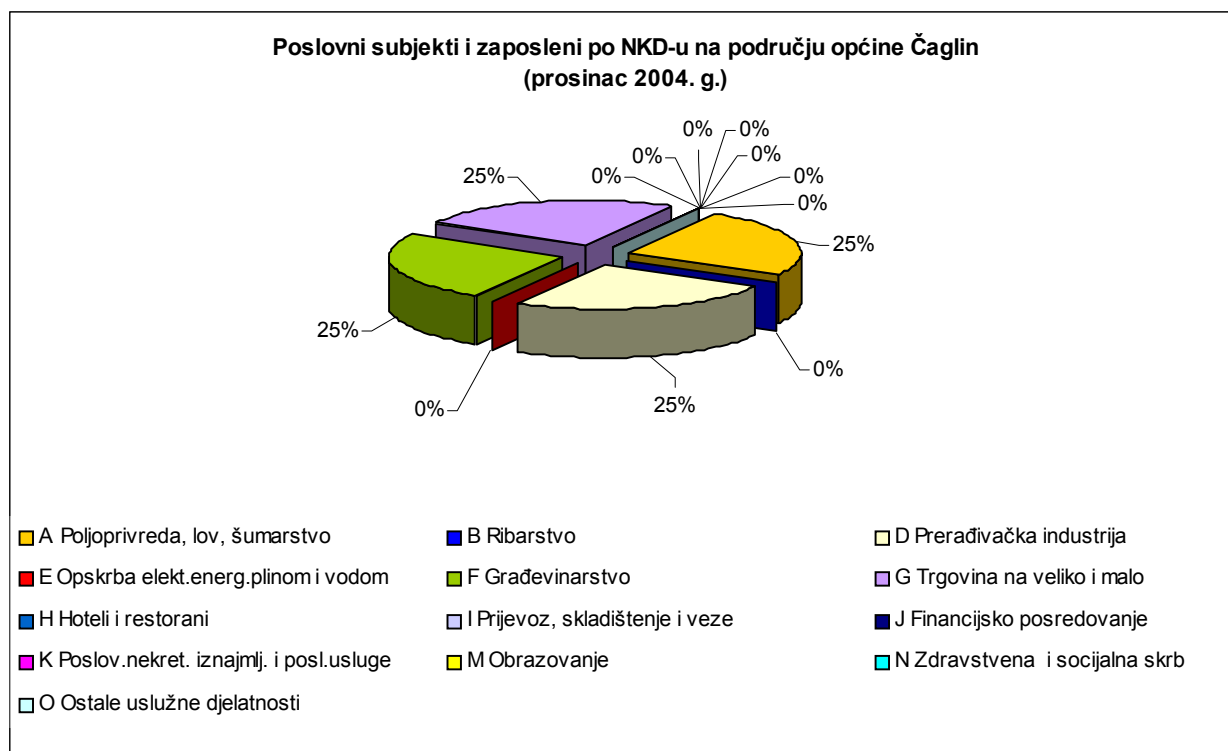
a) Gospodarska struktura

Prema podacima HGK-Županijske komore Požega na području općine Čaglin u 2004. godini registrirano je svega je četiri trgovačka društva - poslovna subjekta u kojima obavlja djelatnost svega 15 zaposlenih.

Tablica br. 36.

POSLOVNI SUBJEKTI I ZAPOSLENI U NJIMA PO NKD-u U OPĆINI ČAGLIN (prosinac 2004.g.)				
Šifra po NKD-u	Djelatnost	Broj trgovačkih društava	Zaposlenost	
			Broj	Struktura %
A	Poljoprivreda, lov, šumarstvo	1	14	93,33
B	Ribarstvo	-	-	-
D	Prerađivačka industrija	1	1	6,67
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	-	-	-
F	Građevinarstvo	1	0	0
G	Trgovina na veliko i malo	1	0	0
H	Hoteli i restorani	-	-	-
I	Prijevoz, skladištenje i veze	-	-	-
J	Financijsko posredovanje	-	-	-
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	-	-	-
M	Obrazovanje	-	-	-
N	Zdravstvena i socijalna skrb	-	-	-
O	Ostale uslužne djelatnosti	-	-	-
UKUPNO:		4	15	100,00

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Požega, siječanj 2006. god.

Broj poslovnih subjekata registriranih na području Općine je vrlo skroman, stoga bi istih trebalo biti znatno više na ovom području kao i svih drugih koji do sada nisu zastupljeni.

Kako je iz prikazanih podataka vidljivo, na području općine Čaglin najviše ima uposlenih kod trgovačkih društava u djelatnosti poljoprivrede, lova i šumarstva što brojčano iznosi svega 14 ili 93,33% i svega 1 uposlen u prerađivačkoj industriji što čini 6,67%. Prema navedenim pokazateljima vidljivo je da gospodarska slika u općini Čaglin poražavajuća u odnosu na druge jedinice lokalne samouprave.

Osim ove četiri djelatnosti trebale bi biti zastupljene i druge djelatnosti.

Poslovni subjekti uglavnom su smješteni u općinskom središtu Čaglin.

Broj stanovnika u Čaglinu 1991. godine iznosio je 717 stanovnika dok 2001. godine taj broj je smanjen na 677 stanovnika. Prema broju stanovnika Čaglin je najveće naselje u Općini.

Čaglin je administrativno središte Općine. Glavni izvor prihoda lokalnog stanovništva Općine čine poljoprivredna obiteljska gospodarstva, trgovina na veliko i malo, građevinarstvo i prerađivačka industrija.

Gospodarstvo je osnova poljodjelstva (eko proizvodnje, povrtlarstva, uzgoj i ubiranje ljekovitog bilja, sakupljanje gljiva i šumskih plodova), stočarstva, vinogradarstva i voćarstva, te razvoju poljoprivrede, a sve u funkciji obavljanja turizma kao i pružanju drugih usluga kao i razvoju šumarstva i drvne industrije.

Tablica br.37.

Tablica 21-07:

STANOVNIŠTVO PREMA AKTIVNOSTI I SPOLU U ŽUPANIJI I OPĆINI ČAGLIN POPIS 2001.g.					Požeško-slavonska županija	Općina Čaglin	
ukupno stanovništvo	svega				85.831	3.386	
	od toga žene				44.433	1.733	
aktivno stanovništvo	svega				34.954	970	
	obavlja zanimanje				28.080	786	
	žensko	svega			14.632	306	
		obavlja zanimanje			11.686	244	
osobe s osobnim prihodom		svega			21.758	1.118	
		žensko			12.419	625	
uzdržavano stanovništvo		svega			29.119	1.298	
		žensko			17.382	802	
		od osoba u zemlji			20.120	671	
		od osoba u inozemstvu			2.293	59	
udio u %		aktivno stanovništvo u ukupnom stanovništvu				40,72	28,65
		aktivno žensko stanovništvo u ukupnom broju ženskog stanovništva				32,93	17,66

Izvor podataka: DZS Popis stanovništva 2001.g. i Zavod za prostorno uređenje 2006.g.

Od ukupno 3.386 stanovnika u Općini aktivno stanovništvo obuhvaća 970 stanovnika od kojih 786 zaposleno prema položaju u zaposlenju obavlja zanimanje.

Od ukupno aktivnog stanovništva 306 su žene od kojih 244 obavlja zanimanje. Od toga 1.298 stanovnika spada u kategoriju uzdržavanog stanovništva od čega su 802 žene. Udio aktivnog stanovništva Općine u ukupnom stanovništvu je 28,65% od čega 17,66% aktivnog ženskog stanovništva u odnosu na ukupni broj stanovništva u Općini.

Tablica br. 38.

AKTIVNO STANOVNIŠTVO PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI PO ZANIMANJU I SPOLU U OPĆINI ČAGLIN POPIS 2001.g.				
spol		svih	muških	ženskih
ukupno		970	664	306
Zaposleni prema položaju u zaposlenju	svega	786	542	244
	zaposleno u bilo kojem sektoru vlasništva	439	298	141
	samozaposleni ne zapošljavaju radnike	13	8	5
	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	210	180	30
	samozaposleni zapošljavaju radnika	5	3	2
	individualni poljoprivrednici zapošljavaju	1	1	-
	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju	4	3	1
	pomožuci članovi obitelji u poduzeću, obrtu od članova	1	1	-
	pomažuci članovi obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	94	31	63
	ostali zaposleni	19	17	2
Nezaposleni	svega	184	122	62
	nezaposleni, traže prvo zaposlenje	69	43	26
	nezaposleni, traže ponovno zaposlenje	115	79	36

Izvor podataka: DZS Popis stanovništva 2001.g. i Zavod za prostorno uređenje 2006.g.

Na području Općine ukupno je 970 aktivnih stanovnika prema pretežitoj aktivnosti po zanimanju, od čega je zaposlenih prema položaju u zaposlenju 786 od toga su 542 (68,95%) muškarca i 244 (31,05%) žene.

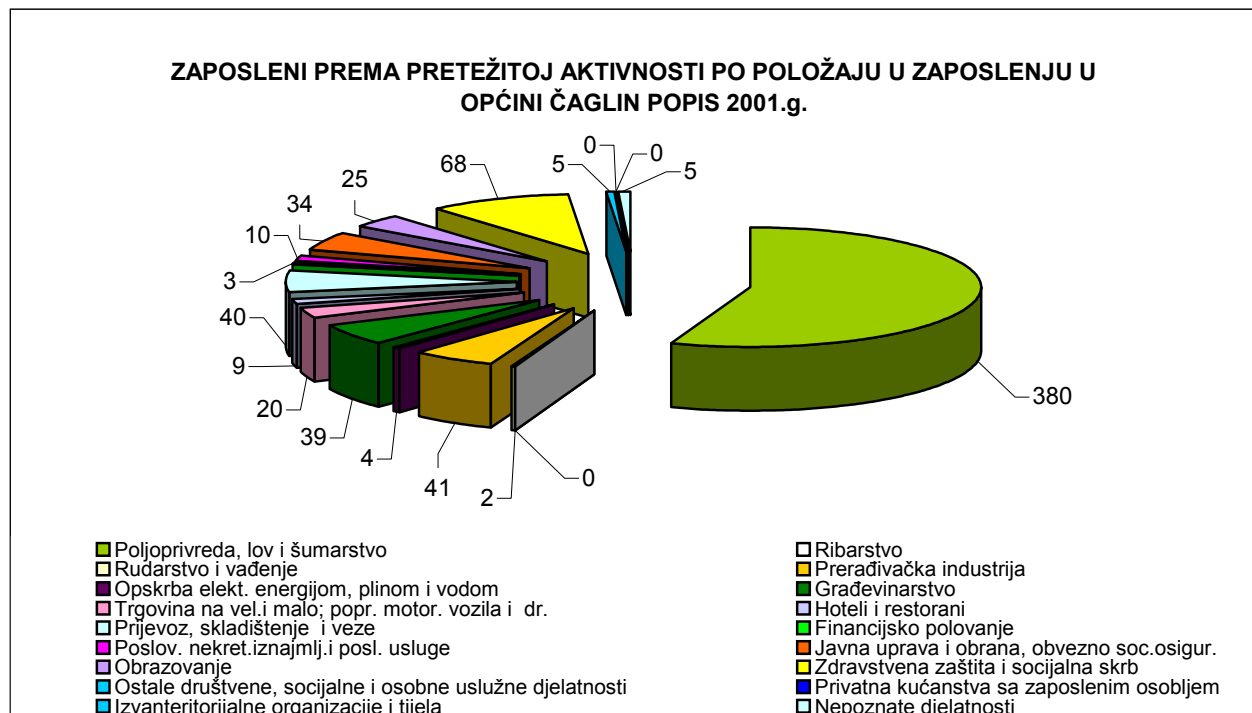
Tablica br. 39.

ZAPOSLENE OSOBE U OPĆINI ČAGLIN PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI PO POLOŽAJU U ZAPOSLENJU, POPIS 2001.g.										
	Zaposleni prema položaju u zaposlenju									
	Ukupno	Zaposleni u bilo kojem sektoru	samozaposleni ne zapošljavaju radnike	individualni poljopriv. ne zapošljavaju.	samozaposleni zapošljavaju radnike	individualni poljopriv. zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu autorskom	pomažući član obitelji u poduzeću	pomažući član obitelji u poljopriv.	ostali
Općina Čaglin	786	439	13	210	5	1	4	1	94	19
Poljoprivrede, lov i šumarstvo	380	78	-	208	1	1	1	-	91	-
Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rudarstvo i vađenje	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	41	37	3	-	-	-	-	-	-	-
Opskrba elekt. energijom, plinom i vodom	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	39	36	1	1	-	-	1	-	-	-
Trgovina na veliko i malo; popravak motor. vozila i motoc. te predmeta za osob. upotr. i kućan.	20	17	2	-	1	-	-	-	-	-
Hoteli i restorani	9	6	3	-	-	-	-	-	-	-
Prijevoz, skladištenje i veze	40	36	3	-	-	-	-	1	-	-
Financijsko polovanje	3	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	10	9	-	-	1	-	-	-	-	-
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	34	34	-	-	-	-	-	-	-	-
Obrazovanje	25	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	68	67	-	-	1	-	-	-	-	-
Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Izvanteritorijalne organizacije i tijela	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznate djelatnosti	5	2	-	-	-	-	1	-	2	-

Izvor podataka: DZS Popis stanovništva 2001.g. i Zavod za prostorno uređenje 2006.g.

Iz navedenih pokazatelja vidljivo je da od ukupno 786 zaposleni osoba 48,34% je zaposleno u poljoprivrednoj djelatnosti i šumarstvu, zatim slijedi: zdravstvena zaštita 8,65%, prijevoz skladištenje i veze 5,09%, prerađivačka industrija 5,21%, građevinarstvo 4,94%, javna uprava 4,32% i dr.

Gospodarska osnova na ovom području trebala bi se temeljiti prvenstveno na poljodjelstvu, (razvoju povrtlarstva, prvenstveno eko proizvodnje, uzgoju i ubiranju ljekovitog bilja, sakupljanju šumskih plodova, voćarstvu, vinogradarstvu, stočarstvu) šumarstvu, a posebnu pažnju treba posvetiti razvoju poljoprivrede u funkciji obavljanja turizma i pružanju drugih usluga.

Industrijska zona Čaglin:

Detaljni plan uređenja "Industrijske zone" Čaglin ("Službeni glasnik općine Čaglin" br. 4/04.) obuhvaća neizgrađeno područje na jugozapadnom dijelu naselja Čaglin u ukupnoj površini od 28.970,92 m². Gospodarska namjena obuhvaća 7 građevinskih čestica ukupne površine od 18.327,62 m². Uz gospodarsku namjenu u industrijskoj zoni planirane su površine infrastrukturnih sustava, zaštitne zelene površine kao i prometne površine. U gospodarskoj zoni je moguća gradnja građevina pretežito proizvodne ili pretežito poslovne namjene, te pomoćnih građevina u funkciji osnovne namjene. U ovoj zoni potrebno je izgraditi neophodnu infrastrukturu i to: električna energija, rasvjeta, trafo stanica, plin, vodovod, kanalizacija, telefon, kao i pristupne prometnice. Izradom Detaljnog plana uređenja „Industrijska zona“ Čaglin stvoreni su uvjeti za plansko uređenje područja namijenjenog za gospodarske djelatnosti. Otvaranje Industrijske zone na ovom području stvorile bi se veće mogućnosti za ostanak mladih ljudi na ovom području kao i bolji uvjeti privređivanja i razvoja ovoga siromašnoga kraja.

Iako je DPU „Industrijske zone“ Čaglin donijet još 2004. godine do danas nije ništa realizirano zbog neriješenih imovinsko - pravnih odnosa između Općine i Hrvatskih voda vezanih uz regulaciju vodotoka u naselju.

Čaglin je uredno naselje s ekološkog stajališta u kome je neophodan razvoj mladih kadrova i razvoj malog i srednjeg poduzetništva na području poljoprivredne proizvodnje i pružanja usluga. Kako bi se spriječilo demografsko odumiranje te zaustavilo napuštanje i odlazak mladog stanovništva iz seoskih sredina, a time i povratak mladog stanovništva u ovu sredinu, neophodno je Općini pružiti odgovarajuće financijske potpore, a budućim poduzetnicima dopunske edukacije u domeni rasta i razvoja.

Malim poduzetnicima potrebno je međusobno povezivanje po sistemu obrtničkih zadruga ili poljoprivrednih zadruga ili po sistemu klastera. Povezivanje treba osmisliti kao zajednički nastup na tržištu (zadruga) ili zajednički nastup u proizvodnji (klasteri).

Predlaže se sačiniti regionalizacija poljoprivrede, tj. odrediti područja preporučene namjene za pojedine djelatnosti u poljoprivredi (voćarstvo, ratarstvo, povrtlarstvo, vinogradarstvo, svinjogojstvo, ostale farme za tov ili proizvodnju mlijeka) i temeljem toga subvencijama poticati određene grane.

Posebno je ovo područje zanimljivo za farmerski uzgoj stoke na pašnjacima, a što bi se uz vrlo mala ulaganja moglo lako realizirati. Potrebno je poticati finalizaciju u poljoprivrednoj proizvodnji o preradi poljoprivrednih proizvoda usmjerenoj na razvoj turizma i povezivanja s turističkom djelatnošću koju je također potrebno oživjeti na lokalnom terenu.

Zahvaljujući pojedincima entuzijastima situacija se danas ipak pokušava promijeniti, a nekadašnje negativnosti pretvoriti u prednost. Pa se tako ovo područje s ekološke strane može smatrati najčistijim i najpogodnijim područjem u Županiji pogodnim za bavljenje eko proizvodnjom, a također ima velike prednosti pred ostalim JLS u razvoju ruralnog turizma.

Strateški plan kao dokument predstavlja strateška opredjeljenja, odnosno programske aktivnosti koje trebaju osigurati ciljeve Strateškog plana tj. ostvarenje vizije Općine. Stoga je temelj tog planiranja vizija i dugoročni ciljevi budućeg društvenog i gospodarskog stanja Općine kao cilj kojem se teži.

Zona male privrede

Zona male privrede je uređeno građevno zemljište namijenjeno prodaji obrtnicima, malim i srednjim poduzećima za izgradnju poslovnih prostora. U zoni male privrede potrebno je izgraditi infrastrukturu i to: električnu energiju, plin, vodovod, kanalizaciju, telefon, trafo stanicu, prometnice i rasvjete. Za sada u Općini nema takvih zona.

Malo gospodarstvo, kao segment gospodarstva, u ukupnom gospodarskom razvitku, ima sve izraženiju ulogu, obzirom da se mali gospodarski subjekti bolje i brže prilagođavaju te prihvaćaju zahtjeve tržišta, ostvaruju kvalitetnije financijske rezultate i povećavaju broj zaposlenih. Obzirom da ono ne može poslovati izdvojeno nadovezuje se na velike gospodarske subjekte poglavito u djelatnostima koje su strateški pravci ukupnog gospodarskog razvoja. Stoga je jedan od ciljeva malog gospodarstva njegovo povezivanje, kako unutar subjekata malog gospodarstva, tako i s velikim gospodarskim subjektima na području Županije. Razvoju, posebno malog, gospodarstva u Općini, mogu doprinijeti različiti oblici institucija potpore. To se prvenstveno odnosi na poduzetničke ili tehnološke centre, poduzetničke inkubatore, te poduzetničke poslovne, gospodarske ili industrijske zone, koje pružaju stručnu, tehničku i prostornu potporu poduzetnicima.

Svake se godine za provedbu programa u JLS izrađuje provedbeni program razvoja poduzetničkih zona kojima se podupire ulaganje Općina s odgovarajućom komunalnom infrastrukturom i uređenjem prostora za obrt i poduzetništvo. Te poslovne, gospodarske ili industrijske zone trebaju riješiti potrebe obrtnika i poduzetnika, a u svrhu bržeg razvoja i jeftinijeg ulaganja za poslovnim prostorima i zajedničkim korištenjem pripadajuće komunalne opreme. Iste u svojoj završnoj fazi moraju biti opremljene potrebnom komunalnom infrastrukturom, a misli se na komunalno i vlasnički uređeno zemljište. Izrađen pristupni put i ostale komunikacije, te uređen okoliš da bi se mogla odvijati nesmetana gospodarska aktivnost.

Trgovina

Gradnju novih trgovačkih sadržaja kao i prenamjena drugih postojećih sadržaja u trgovačke, ne samo na području Županije nego bi se trebala pokrenuti barem neka i na području općine Čaglin.

Na području Općine do sada nije izgrađen niti jedan poslovni centar iako postoji potreba za gradnjom građevina takve vrste na ovom prostoru barem u općinskom središtu Čaglin.

b) Proizvodne djelatnosti

Sve proizvodne djelatnosti prema NKD-u⁵ su prerađivačka industrija. Na području općine Čaglin registrirano je 4 trgovačka društva s uposlenih 15 djelatnika od čega je 14 uposleno u poljoprivredi i šumarstvu te 1 u prerađivačkoj industriji.

U prerađivačku industriju spadaju:

- proizvodnja, obrada i konzerviranje mesa,
- proizvodnja kruha, svježe tjestenine i kolača,
- proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda,
- proizvodnja odjeće za dojenčad i malu djecu i sportske odjeće,
- proizvodnja građevinske stolarije i elemenata,
- proizvodnja metalnih konstrukcija,
- kovanje, prešanje, štancanje i valjanje metala i
- proizvodnja instrumenata i aparata za mjerenje, kontrolu i ispitivanje.

Najviše zaposlenih 380 ima u poljoprivrednoj djelatnosti i šumarstvu, slijedi zdravstvena zaštita i socijalna skrb 68 prerađivačka industrija 41 zaposlen, prijevoz, skladištenje i veze 40, građevinarstvo 39, javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje 34, trgovinskoj 20, ugostiteljskoj 9 i dr. djelatnostima.

c) Turizam

Općina Čaglin obzirom na posjedovanje svojih prirodnih potencijala i mogućnosti, posebno ljepota svojih šuma, i ostalih prirodnih vrijednosti za sada ne samo nedovoljno nego možemo reći gotovo i nikako ne nudi turistu namjerniku, jednodnevnim grupama, ljubiteljima prirode lova i športa usluge turističkih ponuda. Ovo područje bi u budućnosti trebalo biti obzirom na svoje postojeće bogatstvo vrlo prepoznatljiva ruralna turistička destinacija, s najljepšim atrakcijama što Slavonija može ponuditi, a između ostalog kao mjesto slavonske gastronomske kuhinje i starih običaja u atraktivnom prirodnom okruženju. Posebno bi trebali biti zanimljivi različiti oblici obilazaka ovog područja te upoznavanje prirodnih osobitosti (flora i fauna), kao i mogućnosti različitih oblika rekreacije kao što su šetnje, planinarenje brojnim planinskim stazama Dilja i Krndije.

Stoga je neophodno što hitnije pokrenuti i zaživjeti turističku ponudu ovog očuvanog i prirodnim ljepotama bogatog područja. Ovaj prostor trenutno se nalazi u pogledu razvoja na najnižem stupnju razvoja turističkih ponuda u Županiji, ali po očuvanosti postojećih prirodnih potencijala i ljepota, nedirnute i zdrave prirode te bogatstva flore i faune ovo područje može se smatrati među najbogatijima u Županiji.

Usmjerenost na razvoj lova, turizma i seoskog turizma te povezivanje s proizvodnim i preradbenim djelom poljoprivrede. Temelj za razvoj turističke ponude je nedirnutu prirodu te ljepote ovog pitomog kraja, kao i bogata kulturna i povijesna baština.

U Općini za sada ne postoji nikakva turistička ponuda.

Što se tiče ruralnog turizma (seoska arhitektura, autohtoni domaći proizvodi) do sada je neiskoristešni potencijal ovoga područja. Potrebno je otvoriti turističku agenciju koja bi se bavila poslovima turizma, vođenjem, organiziranjem smještaja i svime što ovakav vid turizma traži, uz redovne djelatnosti agencije te oživljavanje ruralnog turizma.

⁵ Nacionalna klasifikacija djelatnosti

Osim pomenutih potencijalnih mogućnosti ponudu je potrebno obogatiti prigodnim tradicionalnim manifestacijama i organizacijama raznih sadržaja u kojima bi se predstavljali gastronomski (kruh, sirevi, slavonski kulen, vino, gljive, med, jela od divljači i sl.), folklorni (KUD) i drugi sadržaji koji doprinose općoj slici koju posjetitelji i turisti sa sobom odnose. Očit je i izvjestan problem nepostojanje smještajnih kapaciteta.

Rijeka Londža i obližnja Dilj gora posebno područje Sovskog jezera, mjesta su za rekreaciju nedaleko od općinskog središta Čaglina. Mnogobrojni izletnici posebno tijekom ljetnog perioda posjećuju zaštićeni krajobraz Sovsko jezero ne samo iz naše nego daleko više iz susjedne Brodsko - posavske županije.

Zaštićeni krajobraz Sovsko jezero

Na području Općine postoje dobri preduvjeti za razvoj ruralnog turizma temeljeni na prirodnim, povijesnim i kulturnim (običajima, tradicija) potencijalima. Međutim, **slaba** zainteresiranost od strane lokalnog stanovništva (jer se radi većinom o starijoj populaciji, dok su mladi u velikom broju napustili ovaj prostor) za razvoj turizma predstavlja posebnu negativnu stranu. Sam geografski položaj ovoga područja, udaljenost od većih urbanih sredina brz prometni pristup pogoduju razvoju turističke djelatnosti. Trendovi u razvoju "povratak prirodi" pogoduju razvoju ruralnog turizma. Širok spektar ciljnih skupina koje su potencijalni konzumenti usluge i proizvoda, a posebno šumsko bogatstvo raznovrsne divljači u ostvarenim kontaktima predstavlja veliko područje tržišnog djelovanja.

Međutim, s druge strane postojeće stanje ukazuje na određene slabosti i opasnosti koje mogu ugroziti razvoj, a odnose se na: neorganiziranost i nepovezanost turističke ponude i sadržaja, gotovo nikakva razvijenost smještajnih kapaciteta, nedovoljna institucijska potpora subjektima koji imaju potencijala za razvoj turizma na svojim gospodarstvima, nedovoljna financijska moć subjekata koji se žele baviti turizmom, nikakva turistička promidžba i slično. Možemo reći da je potrebno poboljšati povezanost turističkih destinacija i agencija, a nedostaje i adekvatni sistem obilježavanja turističkih sadržaja i potencijala Općine kao i okolice – smeđa signalizacija. Stoga je sljedeći korak u implementaciji aktivnosti izrada marketinških planova za svako gospodarstvo s isticanjem i razvojem specifične ponude sadržaja i proizvoda na tom gospodarstvu. Kroz izrade i osmišljavanja prezentacijskih sadržaja u funkciji marketinške promocije grada i okolice, potrebno je osmisliti i uključiti prezentaciju kulturne i povijesne tradicije ovoga područja. Posebnu pažnju treba posvetiti edukaciji turističkih djelatnika kojih na ovom području za sada niti nema kao i predstavnika obiteljskih gospodarstava koji se bave ruralnim turizmom.

Ribnjak između Latinovca i Čaglina

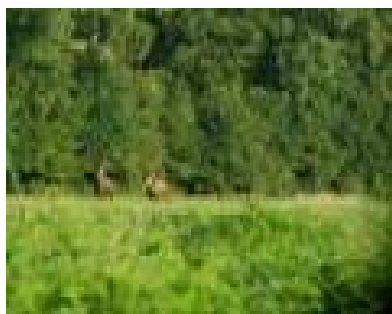
Pružanje izletničkih usluga na području zaštićenog značajnog krajobraza Sovsko jezero, šetnje šumskim predjelima Dilj gore i Krndije, kao i poludnevni izleti za grupe kojima se Općina može predstaviti kao mjesto brojnih arheoloških iskopina.

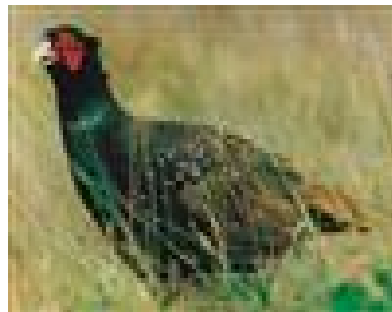
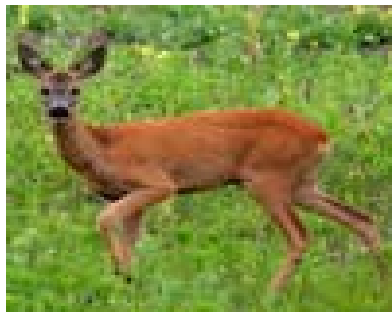
Duga je tradicija lova u Državi pa tako i na ovom području i predstavlja dio naše kulturne baštine. U kvalitetno uređenim lovištima imamo dobro uređene lovno gospodarske objekte, a također i lovnotehničke objekte. Kvalitetna organizacija lovstva, dobar je marketinški pristup i ova grana može postati značajna za upotpunjenje turističke ponude te produžiti turističku sezonu.

Lov je sva djelatnost koja se obavlja radi unapređivanja razumnog i trajnog uzgoja divljači, primjenom pravila tehnike lova uz pridržavanje zakona, a u interesu unapređivanja lova kao grane gospodarstva.

Županija obiluje raznolikim brdskim predjelima, povoljnim klimatskim prilikama, te ima veoma dobre uvjete za razvoj lovnog turizma. Na ukupnoj lovnoj površini biljni pokrov oranica, šuma, livada i pašnjaka toliko je raznolik da divljači osigurava dovoljno dobre i raznovrsne hrane, te odličan zaklon cijele godine. Na području Županije imamo dvadeset i četiri zajednička lovišta brdskog, nizinskog i brdsko - nizinskog tipa. Zajednička lovišta koja su u zakupu lovačkih društava i koja njeguju ovaj sportsko - rekreativni vid djelatnosti osiguravaju mogućnosti razvoja turističke ponude na prostoru Županije. Od lovne divljači koja prirodno obitava, ili se uzgaja, ističu se jelen obični, srna obična, divlja svinja, zec, fazan, trčka, prepelica, poljska jarebica, divlje patke i šljuke. Potreba je čovjeka za boravkom u prirodi, druženjem i željom da tu prirodu očuva od svih neželjenih utjecaja, da vodi brigu o uzgoju i zaštiti divljači, osobito ugroženih vrsta, a da višak divljači odstreljuje kao zasluženu nagradu za svoj rad. Odstrel divljači i stjecanje trofeja današnji je civilizacijski odraz prastarog odnosa čovjeka i prirode.

Dio turističke ponude su šumska područja osobito bogata divljači.

Divljač na području lovišta Dilj gore i Krndije

Prirodne ljepote, bogatstvo i raznolikost našeg kraja, pružaju velike mogućnosti za razvitak lova i lovnog turizma. Međutim, sada je taj vid turističke ponude nedovoljno organiziran i provodi se individualno po lovačkim društvima, te nije registriran kroz turistički promet. Zbog toga je potrebno da se osnuje turistička agencija kako bi osmislila komercijalno pružanje navedenih usluga i koje bi bilo povezano s Turističkim zajednicama.

Nova Ljeskovica

Sovsko jezero

Veliki Bilač

Kao dio turističke ponude općina Čaglin je sve bogatija i sportskim aktivnostima. Svake se godine tradicionalno 15. kolovoza održavaju **biciklistička natjecanja** u Djedinoj Rijeci.

Gastronomska ponuda: Temelji se na bogatoj tradiciji i domaćim proizvodima slavonskog podneblja. Karakteristike razvoja ruralnog turizma vezane su za određenu ponudu proizvoda proizvedenih na samom obiteljskom gospodarstvu.

Kako u općinskom središtu tako i u drugim naseljima potrebno je urediti i osigurati smještajne kapacitete kao i pokrenuti razvoj ruralnog turizma. Potrebna je animacija poduzetnika za pokretanje ulaganja u turizam uz promociju turizma. Potrebno je dosta toga učiniti na uređenju okoliša prvenstveno oko ustanova, dječjih igrališta, pa i samih okućnica.

Čaglini kraj kao najnerazvijeniji u Požeško - slavonskoj županiji ima **status područja od posebne državne skrbi**, no bez obzira na to upravo taj kraj nudi velike mogućnosti u budućnosti. Posebno su prepoznate blagodati Dilj Gore koje su odavno prepoznali ljubitelji prirode i brojni izletnici koji posjećuju zaštićeni značajni krajobraz Sovsko jezero. Iako sporo ali u posljednje vrijeme ovaj zaostali i nerazvijen kraj pokušava se pretvoriti u turističku oazu, ali i idealno mjesto za razvoj stočarstva. Jedno od takvih mjesta je i naselje Dobrogošće u kojem se pokrenulo ulaganje u seosko gospodarstvo koje se bavi ovčarstvom.

Dodatni problem za ova siromašna, napuštena i izolirana sela predstavljaju pristupni putovi čak i ljeti jer se radi o izuzetno lošim makadamskim cestama, a posebno zimi ova naselja su gotovo odsječena od općinskog središta i većih naselja. Stoga bi Država trebala kroz različite programe i povlastice stimulirati ljude koji žive i žele živjeti u ovim područjima, te prvenstveno uložiti u poboljšanje pristupnih prometnica i ostale potrebne komunalne infrastrukture.

Eko selo Latinovac

U naselju Latinovac djeluje Eko - centar Latinovac i Centar za mir Osijek. Isti obogaćuju treninge rekreativnim vikendima koji okupljaju djecu, mlade i odrasle osobe u zajedničkim aktivnostima, radi učenja, rada, zabave i odmora, kao i stjecanje osobnog iskustva zajedničkog sudjelovanja u stvaranju i razvijanju novih ideja. Također, doprinose razvijanju osobnih kapaciteta i strategija u suočavanju s novim situacijama, te potiču toleranciju i skladnu komunikaciju. U prostoru osnovne škole u naselju uredit će se edukacijska kuća koja će se pretvoriti u mjesto njegovanja i istraživanja novih, drugačijih pristupa, mjesto učenja i prakticiranja nenasilja, mjesto održavanja obrazovnih programa Centra za mir i Eko - centra Latinovac, mjesto re/kreativno – oporavnih vikenda, mjesto koje će neprofitnim rezidecijskim uslugama i vrijednostima koje njeguje biti pristupačno različitim udrugama, institucijama i pojedincima. Edukativni programi su sadržajno i metodološki prilagođeni potrebama i interesima sudionika. Ciklus iskustvenog učenja sudionici prolaze u radionicama, uz razne metode izlaganja, vođenje razgovora, rada u malim grupama kao i različitog kreativnog izražavanja kroz komunikacijske vježbe, igre i dr.

Eko centar "Javorove livade" - naselje Mokreš

Djeluje na području istočne Krndije u selima Mokreš i Stari Zdenkovac, tako da priprema projekte i radionice od kojih su najzanimljiviji podizanje rasadnika starih sorti voća čaglinskog kraja. To su sela pred izumiranjem, a svojim djelovanjem Eko - centar ih nastoji revitalizirati. Na tom području priprema se sadnja sadnica različitog voća, istodobno s time započinje i sadnja autohtonog ljekovitog bilja s područja Krndije i Dilj - gore. Tijekom godine selo Mokreš posjeti više stotina posjetitelja kojima se nude novi programi iz eko djelatnosti, zaštite okoliša, poljoprivrede, očuvanja etno baštine i slično. Jedan od zanimljivijih projekata je uređenje i restauriranje stare kuće, originalne, koju je udruga dobila, a nalazi se u selu Jezeru. Obzirom na suradnju s pejzažnim stručnjacima, udruga će raditi na unapređenju okoliša.

Selo Mokreš

Uz zainteresirane posjetitelje tu će pomoći i restauratori, etnolozi i drugi stručnjaci. Taj bi objekt trebao biti svojevrsni rasadnik kulture, posebice kada je riječ o očuvanju etno baštine ne samo čaglinskoga nego i šireg požeškog kraja. Obzirom da su u ovoj Općini uglavnom sela pred izumiranjem, svojim djelovanjem Eko - centar ih nastoji revitalizirati.

Ribnjačarstvo

Ribnjačarstvo je ekonomska jedinica sastavljena od umjetno izgrađenih ribnjaka, u kojima se provodi planski intenzivni uzgoj ribe. Razni faktori utječu na klasifikaciju ribnjaka, ali obično se dijele na hladnovodne (intenzivni uzgoj salmonida) i toplovodne ili šaranske ribnjake. Tip ribnjačarstva određuju klimatski uvjeti i kvaliteta vode. Ti uvjeti određuju specifičnos tehnološkog postupka i kompleks mjera, koje intenzificiraju moguće prinose ribe. Šaranski ribnjaci su plitki vodeni ekosistemi, prosječne dubine 1 - 2 m. Obilježavaju ih specifični fizičko - kemijski uvijeti kao rezultat dubine i kvalitete dotočne vode, kvalitete tla ribnjaka, klimatskih uvijeta, bioloških faktora i tehnološko - intenzifikacijskih mjera.

Ribnjak između Latinovca i Čaglina

Ribnjačarstvo, kao privredna grana, ima u našim krajevima prilično dugu tradiciju razlog tome je visok stupanj profitabilnosti, te proizvodnje. Slatkovodno ribarstvo kao poljoprivredna djelatnost ima neke komparativne prednosti, kao što su:

- neovisnost o uvozu, uz odlične izvozne rezultate,
- visoki prinosi u odnosu na susjedne zemlje, zbog skraćenog proizvodnog ciklusa (utjecaj klime),
- u odnosu na druge grane stočarstva, povoljniju stopu konverzije (za prirast 1 kg ribe utroši se prosječno 2,70 kg dodatne hrane, u svinjogojstvu 4 - 5 kg, a u govedarstvu 7 - 8 kg).

Ribnjačarstvo na području općine Čaglin planirano je na rijeci Londži kod Čaglina u površini od 150 F/ha, površine sliva 157 Fa/km². Radovi na izgradnji akumulacije - retencije u završnoj su fazi.

Športsko ribolovni savez Požeško - slavonske županije u svom članstvu ima 22 Športsko ribolovne udruge u kojima je tijekom 2005. godine bilo uključeno oko 750 članova seniorskih i juniorskih kategorija. U općini Čaglin nema niti jedne udruge uključene u Športsko ribolovni savez Županije.

Ribolovne vode Športsko ribolovnog saveza Županije nalazi se unutar administrativnih granica Županije, a otvorene vode u Općini su: Rijeka Londža od 0 do 19+200 km, s pritocima.

U ribolovne vode također spadaju još i poplavna područja, prirodna i umjetna jezera, bare, mrtvaje, umjetni vodotoci, kanali, akumulacije i druge vode koje su trajno ili povremeno povezane s glavnim tokovima voda.

Na ovom području nalazi se nekoliko manjih ribnjaka zanemarivih površina i to: na prostoru između Latinovca i Čaglina i dr.

Ribnjaci između Latinovca i Čaglina

d) Eksploatacija mineralni sirovina

Najznačajnija mineralna sirovina s aspekta gospodarskog iskorištavanja je kvarcni pijesak u eksploatacijskom polju "Mokreš": ("Hrvatske šume"d.o.o. - Zagreb, Uprava šuma Požega).

Ovo nalazište kvarcnog pijeska svrstava se u građevinski pijesak zbog niskog sadržaja SiO_2 u mineralnoj sirovini.

Temeljem dostavljenih podataka od Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo na području općine Čaglin nalaze se sljedeća eksploatacijska polja i istražni prostori:

Tablica br. 40.

EKSPLOATACIJSKA POLJA I ISTRAŽNI PROSTORI NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN					
Red. br.	Naziv eksploatacijskog polja i pravna osoba	Vrsta mineralnih sirovina	Postojeća dokumentacija	Površina (ha)	Napomena
1.	"Mokreš" – JP "Hrvatske šume" – Uprava šuma Požega	kvarcni pijesak	- Odobrenje za eksploatacijsko polje izdato rješenje Općine Požega, Sekretarijata gospodarstva i graditeljstva, Odsjeka gospodarstva Klasa:UP/I-310-01/92-01/1 Urbroj: 2177-06-04/2-92-5 od 04. studenog 1992. godine.	146,00	Prema PPŽ je eksploat. polje
2.	Istražni prostor "Duboka"	tehnički građevinski kamen	- Postoji rješenje o odobrenju Klasa:UP-I-01/94-01/5 Urbroj:2177-01-02/2-94-5 od 18. ožujka 1994. g. Rok u kojem su se trebali izvršiti svi pripremni radovi i započeti istraživanje je 01. srpnja 1994. g. navedeno rješenje za istražni prostor vrijedilo je 3 g. Istraživanje je provedeno 1995. godine. Ministarstvo gospodarstva donijelo je rješenje Klasa:UP/I 310-01/95-03/25 Urbroj:526-04-95-05 od 28.04.1995. godine kojim potvrđuje količine i kakvoće rezervi. Nikad nije zatraženo rješenje za eksploatacijsko polje.	82,17	Rješenje isteklo i nije evidentirano u PPŽ
3.	Napušteni kamenolom Krndija	tehnički građevinski kamen	- Napušten prije oko 30-ak godina nije saniran, postoji interes da se isti ponovo eksploatira	16,30	Nije prikazano u PPŽ
4.	Istražni prostor "Sava"- INA naftaplin	nafta i plin	- Rješenje kojim se potvrđuje količina i kakvoća rezervi ugljikovodika na eksploatacijskom polju "Janja Lipa", Ministarstva gospodarstva Klasa:UP/I-310-01/02-03/206 Urbroj:526-04-02-05 od 18. 12. 2002.g. (rok 31.12.2006.g.) odnosi se na južni dio Općine Čaglin		Nije prikazano u PPŽ

Izvor podataka: Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarenje, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo 2005. god.

Na ovom području uz naprijed navedene postoji **napušteni kamenolom „Krndija“** koji se godinama ne koristi. Obzirom da postoji zainteresiranost za eksploataciju na ovom prostoru ovim Planom će se rezervirati prostor do izrade stručne podloge/studije, a na temelju kriterija iz PPŽ-a.

1.1.2.3. Društvene djelatnosti

Skupini središnjih uslužnih funkcija pripadaju društvene djelatnosti – javne službe (uprava, pravosuđe, prosvjeta, visoko školstvo i znanost, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i šport), te udruge građana, političke stranke, vjerske zajednice i druge organizacije.

Razvitak društvenih djelatnosti, dimenzioniranje, razmještaj i struktura ove skupine središnjih uslužnih funkcija treba slijediti razvitak i razmještaj njihovih korisnika i time podizati i poboljšavati standard i kvalitetu života stanovništva. U pojedinim kategorijama središnjih naselja razvijaju se svojstvene javne službe, koje kao središnje uslužne funkcije imaju svoje utjecajno područje i pružaju usluge korisnicima ili je prema njima usmjereno stanovništvo odgovarajućeg gravitacijskog područja. Time se stvara sustav, mreža i hijerarhija pojedinih skupina javnih službi od osobite važnosti za razvijanje sustava središnjih naselja.

O mreži centralnih naselja i centralno mjesnih institucija ovisi opskrba stanovništva, što neposredno utječe na stabilnost naseljenosti. Racionalnijim, ekonomičnijim i funkcionalnijim prostornim rasporedom tih funkcija postiže se veći stupanj homogeniziranosti prostora. Sustavno sređivanje središnjih uslužnih funkcija temeljnih skupina javnih službi treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema odgovarajućim mjerilima (standardima) za svaku pojedinu skupinu ili podskupinu, odnosno instituciju, uključujući stvarne potrebe i veličinu njihovog utjecajnog i gravitacijskog područja.

Uprava

Općina Čaglin kao upravna jedinica formirana je temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Sastavni je dio Požeško - slavonske županije, i obavlja poslove lokalne samouprave. Zbog gospodarskog značaja, brojnosti središnjih funkcija i broja stanovnika općina Čaglin u planiranom sustavu središnjih naselja u Požeško - slavonskoj županiji razvrstana je u **VII. kategoriju** odnosno **kategoriju manjeg lokalnog/općinskog središta**, kojem Strategijom nije utvrđen stupanj centraliteta.

Naselje Čaglin osim upravne funkcije treba imati i funkciju opskrbe općinskog prostora robom i uslugama, a osim toga u njemu je potrebno usmjeravati i izgradnju proizvodnih sadržaja ako bi se gospodarski razvijala i prenosila taj razvoj na cjelokupni općinski prostor.

Temeljem Zakona o lokalnoj samoupravi općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva. U svom samoupravnom djelokrugu općina obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koja nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje
- komunalne djelatnosti,
- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,
- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu i civilnu zaštitu

Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti odredit će se poslovi koje je jedinica lokalne samouprave dužna organizirati te poslovi koje jedinica lokalne samouprave može obavljati, ako je osigurala uvjete za njihovo obavljanje.

Općina ima svoje vijeće, poglavarstvo i upravna tijela koja obavljaju poslove lokalne samouprave na općinskoj razini.

Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga jedinice lokalne samouprave te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom jedinice lokalne samouprave.

Izvršna tijela u općini su općinski načelnik i općinsko poglavarstvo.

U dijelu lokalne samouprave djeluju sljedeća tijela:

- Poglavarstvo općine Čaglin,
- Općinsko vijeće i
- Vijeće srpske nacionalne manjine.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine ustrojen je jedinstveni upravni odjel. U zgradi Općine smješten je i matični ured koji pruža svoje usluge građanima dva puta tjedno (utorkom i četvrtkom), a isti djeluje u sklopu UDU u Požeško - slavonskoj županiji.

Temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi na području Općine djeluje **dvadesetjedan** Mjesnih odbora i to MO: **Čaglin, Djedina Rijeka, Dobrogošće, Duboka, Imrijevc, Jurkovac, Kneževac, Latinovac - Ivanovci, Migalovci, Milanlug - Jasik, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica - Stara Ljeskovica, Stari Zdenovac - Novi Zdenkovac - Dobra Voda - Jezero - Mokreš - Stojčinovac, Paka, Ruševo, Sapna - Darkovac, Sibokovac, Sovski Dol, Veliki Bilač - Draganlug, Vlatkovac i MO Vukojevica.**

Mjesni odbori imaju svoje područje s određenim granicama, pripadajućim ulicama i kućnim brojevima. Mjesni odbor čine svi građani koji imaju prebivalište na tom području. Punoljetni građani s područja mjesnog odbora biraju svoje predstavnike u Vijeća mjesnih odbora. Vijeće mjesnih odbora evidentira probleme i potrebe građana na svom području i određuje godišnje prioritete, uz pomoć udruga, komunalnih društava i nadležnih odjela općinske uprave.

Putem Vijeća mjesnih odbora građani mogu:

- pokretati inicijative za uređenje pojedinih objekata i uređenja komunalne infrastrukture (izgradnju nogostupa, asfaltiranje, uređenje dječjih igrališta, proširenje i izgradnju javne rasvjete, postavljati prometnu signalizaciju, saniranje divljih deponija, odvodnja i prikupljanje sredstava komunalne naknade,),
- pokretati i utjecati na problematiku rješavanja komunalnog nereda u svom okruženju (divlje deponije, olupine automobila, uzurpacije, zagađenje okoliša i sl.),
- pokretati i utjecati na saniranje oštećenih komunalnih objekata (oštećenje fasada, odrona, ograda, branika, stupova, dječjih sprava na igralištima, autobusnih čekaonica, javne rasvjete i sl.),
- tražiti pomoć i posredstvo vijeća mjesnih odbora u slučaju otežanog odvoza smeća, potrebi povećanja kontejnera za glomazni otpad,
- inicirati potrebu o određenim sadržajima iz područja kulture (organizirati razne izložbe, izložbe slikara, slikara amatera, likovne radionice, pjesničke večeri i večeri glazbe, predstave i igrokaze),
- inicirati potrebu za određenim sadržajima iz područja brige o djeci (dječje igraonice, lutkarske predstave, priredbe uz prigodne dane Sv. Nikole, sportske aktivnosti za djecu i sl.),
- inicirati akcije čišćenja i uređenja okoliša, te akcije natjecanja za najljepšu okućnicu, najljepši balkon, prozor, ulicu vrt i sl.

Područje Općine ima **status područja od posebne državne skrbi** temeljem Zakona o područjima posebne državne skrbi, stoga su na tom području osigurani lakši uvjeti privređivanja.

Izradom ROP-a (regionalnog operativnog plana) Požeško - slavonske županije provedba Strateškog plana općine Čaglin je znatno olakšana.

Općina do sada nije postigla dovoljnu suradnju s međunarodnim institucijama koje pružaju znatnu financijsku i stručnu pomoć gospodarskom razvoju. Mogućnost korištenja sredstava iz predpristupnih fondova EU značajna je financijska potpora u razvoju gospodarstva, stoga bi istu ubuduće trebalo maksimalno iskoristiti.

Interes susjednih regija u RH i EU za gospodarsko povezivanje (partnerstvo s Austrijom, Mađarskom, Italijom) prilika je za regionalno povezivanje i za uključivanje gospodarstva Općine u regijske i europske prostore.

Na raspolaganju su brojni nacionalni programi za poticanje razvoja malog i srednjeg gospodarstva (poticajni programi su dodatna prilika za poduzetnike početnike i poduzetnike u rastu za lakše poduzimanje novih gospodarskih aktivnosti).

Interreg je inicijativa Europske zajednice koja je pokrenuta s ciljem razvijanja prekogranične suradnje između pograničnih područja na unutarnjim i vanjskim granicama Europske Unije. Financijska sredstva u Interreg-u osiguranju su za zemlje članice EU iz strukture fondova, odnosno iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF).

Suradnja u Inicijativi Interreg ostvaruje se izradom projektne dokumentacije, provođenjem te financiranjem zajedničkih aktivnosti prema definiranim područjima suradnje.

Općina je podnijela zahtjev za pomoć u financiranju kanalizacije „Industrijske zone“, izgradnju športske dvorane, geodetske izmjere, ali do sada nije odobren niti jedan zahtjev jer ne postoji odgovarajuća dokumentacija temeljem koje bi se odobrila financijska pomoć.

Općina Čaglin je područje niskog životnog standarda i slabe zaposlenosti, mala mogućnost zapošljavanja, niska primanja i visoka nezaposlenost uzrokuju niži standard stanovništva. Na ovom području nema niti jednog proizvodnog gospodarskog subjekta koji bi zapošljavao veći broj stanovnika. Iako vrlo skromna, ali ipak najjača od svih djelatnosti je poljoprivreda.

Socijalna zaštita

Jedna od vrlo važnih društvenih djelatnosti je briga o djeci, a jedan od vidova te brige je djelatnost dječjih vrtića i jaslica. Vrtići pružaju pomoć roditeljima kao i društvu u cjelini preko stručnog djelovanja u socijalizaciji najmlađe populacije do pripreme mališana za polazak u školu. Nažalost, na području općine Čaglin ne nalazi se niti jedan dječji vrtić bez obzira što postoje potrebe za pružanjem takvih usluga.

Djelatnost **socijalne skrbi** od posebnog je interesa kako za RH i za Županiju pa tako i za područje Općine, kojom se ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih i drugih građana. Socijalna skrb radi sprečavanja i otklanjanja uzroka i stanja socijalne ugroženosti, pruža potporu obitelji, posebice djeci i drugim osobama koji ne mogu brinuti sami o sebi. Svatko je dužan prvenstveno svojim radom, prihodima imovinom pridonositi sprečavanju, otklanjanju ili ublažavanju vlastite socijalne ugroženosti i ugroženosti svoje obitelji.

Sustav socijalne skrbi djeluje kroz složenu mrežu službi i ustanova. Zakonom o socijalnoj skrbi i podzakonskim aktima određene su vrste ustanova socijalne skrbi (centar za socijalnu skrb, dom socijalne skrbi i centar za pomoći negu) i njihov ustroj, a osnivaju se sukladno normativima i standardima te potrebama određenog područja koje utvrdi nadležno ministarstvo. Za područje općine Čaglin djeluje Centar za socijalnu skrb u Požegi.

Uslugu skrbi izvan vlastite obitelji u Općini pružaju dvije udomiteljske obitelji i to: za kategoriju odraslih osoba, ali najviše do pet korisnika.

U naselju Kneževac jedna obitelj pruža **udomiteljski smještaj starim i nemoćnim osobama**, dok druga obitelj u naselju Sapna pruža udomiteljski smještaj za osobe s mentalnim i tjelesnim poteškoćama.

Korisnici socijalne skrbi su samci i obitelji koje nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom ili prihodima od imovine ili iz drugih izvora kao i tjelesno, mentalno ili psihički bolesno dijete kao i odrasle osobe kojima je pomoć potrebna.

Suvremeni problemi mladeži, droga, alkohol, maloljetnička delinkvencija briga su cjelokupne zajednice, stoga Županija u suradnji s Vladom RH, komisijom za suzbijanje zlouporabu droga pristupa donošenju programa, odnosno osnivanju i sufinanciranju Savjetovališta za prevenciju i liječenje ovisnosti pa tako i na ovom području. Temeljna je zadaća poticati prevenciju ovisnosti na svim razinama. Posebno je potrebno poticati provođenje prevencije ovisnosti u odgojno - obrazovnim, religioznim i drugim ustanovama.

Mrežom ustanova socijalne skrbi treba omogućavati približno jednake uvjete života svim stanovnicima, a temeljem plana razvitka ocijenjeno je kao jedan od najvećih problema svih kategorija ustanova socijalne skrbi, nedostatak smještajnih kapaciteta. To se posebno odnosi na ustanove koje zbrinjavaju starije osobe, osobe otežane pokretljivosti, duševno bolesne i mentalno retardirane osobe koje adekvatnu skrb ne mogu dobiti u obitelji. Stoga planirana mreža i kapaciteti navedenih ustanova, te otvaranje manjih staračkih domova, rezultiraju većim planiranim standardom središnjeg naselja u odnosu na mrežu nadležnog ministarstva. Razvitak društvenih djelatnosti, dimenzioniranje, razmještaj i struktura ove skupine središnjih uslužnih funkcija treba slijediti razvitak i razmještaj njihovih korisnika koji treba biti u skladu s postavljenim ciljevima u prostoru i planiranim društveno-gospodarskim razvitkom. Isti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i odgovarajućim standardima kako je određeno Strategijom i Programom prostornog uređenja.

Razvitak središnjih funkcija i središnjih naselja podložan je stalnim promjenama i usavršavanju. To traži od prostornih planera da stalno prate odvijanje društvenih, gospodarskih i prostorno planerskih procesa, da predlažu odgovarajuća nova rješenja i mjere stalno vodeći računa o potrebama i mogućnostima županije, o stupnju društveno - gospodarske razvijenosti, o prihvaćenim standardima i kvaliteti života stanovništva, domaćinstava i naselja. Jedan od glavnih nedostataka prostorno planske dokumentacija u području društvenih djelatnosti je nedovoljna usklađenost s planovima nadležnih ministarstava.

Dom za psihički bolesne odrasle osobe Ljeskovica, jedan je od 15 domova u RH koji osigurava skrb psihički bolesnoj osobi izvan vlastite obitelji, kojoj nije potreban smještaj u bolnici, a skrb joj se ne može pružiti u vlastitoj obitelji. Kako je broj ovakvih ustanova vrlo mali na području RH može se zaključiti da je smještajni kapacitet ove ustanove nedostatan, te da smještaj čeka velik broj korisnika. U sklopu stalnog smještaja korisnicima se pružaju usluge stanovanja, prehrane, održavanja higijene, briga o zdravlju, njega, radne aktivnosti, psihosocijalna rehabilitacija i korištenje slobodnog vremena.

Dom je smješten u naselju Nova Ljeskovica, a pruža usluge smještaja psihički bolesnih odraslih osoba s područja Županije.

Tablica br. 41.

PODACI O USTANOVAMA SOCIJALNE SKRBI, KORSNICIMA, KATEGORIJI, UPOSLENIM, POVRŠINAMA I POTREBAMA PROŠIRENJA ISTIH NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN										
naziv objekta	naselje	kapacitet doma	ukupan broj korisnika	kategorija	broj uposlenog osoblja			površina građevine m ²	površina građev. parcele ha	potreba za proširenjem građevina
					socijalni radnici	zdravstveno osoblje	pomoćno			
Dom za psihički bolesne odrasle osobe Ljeskovica	Nova Ljeskovica	328	382	ustanova socijalne skrbi	4	17	75	5.234,81	cca 25	ne planira se

Izvor podataka: Doma za psihički bolesne odrasle osobe Ljeskovica, studeni 2005. godine.

Obrazovanje

Odgoj i obrazovanje su temeljne kategorije životnih potreba čovjeka za zajednički suživot i rad među ljudima. U sklopu razvitka prosvjetne djelatnosti cjelokupni sustav odgoja i obrazovanja obuhvaća predškolski odgoj, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje te domski smještaj učenika. Mreže odgojnih i obrazovnih institucija pružaju njegu, odgoj, zaštitu i čuvanje djece predškolske dobi, osiguravaju obvezatno i besplatno osnovno školovanje, dostupno i pod jednakim uvjetima svoj djeci u zemlji, omogućavaju odrasloj djeci i drugim stanovnicima srednjoškolsko obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje u skladu s njihovim sposobnostima, ali i potrebama u zemlji. Dijelovi školskog sustava su i druge brojne institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži.

Predškolski odgoj

Jedna od vrlo važnih društvenih djelatnosti je briga o djeci, a jedan od vidova te brige je djelatnost predškolskog odgoja i naobrazbe koja se provodi u ustanovama dječjih vrtića.

Sustav predškolskog odgoja čine primarni ili redoviti program, program za djecu predškolske dobi s teškoćama u razvoju, programi predškole, vjerski programi i ostali kraći programi (igraonice i sl.), a osnivačka prava nad ustanovama u ovoj djelatnosti ima županija, gradovi, općine, vjerske zajednice, te fizičke i pravne osobe.

Kako vrtići pružaju pomoć roditeljima i društvu u cjelini preko stručnog djelovanja u socijalizaciji najmlađe populacije do pripreme mališana za polazak u školu, tako se i na području Općine pojavila potreba za osnivanjem jaslica i vrtića.

Premda je postojala inicijativa za otvaranje ustanove vrtića, na području Općine ne postoji predškolska ustanova (jaslice, vrtić), već se planira otvaranje ustanove predškolskog uzrasta koja će zadovoljiti potrebe stanovništva Općine.

Osnovnoškolsko obrazovanje

Djelatnost osnovnog školstva provodi se na području općine Čaglin u sklopu jedne osnovne škole i to OŠ "Stjepana Radića" te četiri područne škole u naseljima Djedinoj Rijeci, Ljeskovici, Ruševu i Sovskom dolu koje su u sastavu iste.

OŠ Stjepana Radića Čaglin

Tablica br. 42.

PODACI O OSNOVNIM ŠKOLAMA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN ZA ŠK.GOD. 2005/06.											
Red. br.	Matična škola (I-VIII razreda)		Područna škola (I-IV razred)		Površina parcele m ²	Površ. neto škol. prostora (m ²)	Broj učenika	Broj učionica	Broj razrednih odjela	Sportska dvorana (m ²)	Broj djelatnika
	Sjedište i naziv	Gravitacijsko područje	Sjedište i naziv	Gravitacijsko područje							
1.	OŠ "Stjepana Radića" Čaglin	sva naselja u Općini	-	-	12.346	1.126	190	11	9	-	23
2.			Područni odjel Djedina Rijeka	Djedina Rijeka	5.636	130	11	1	1	-	2
3.			Područni odjel Ljeskovica	Ljeskovica	2.306	76	4	1	1	-	2
4.			Područni odjel Ruševu	Ruševu	719	234	25	2	2	-	3
5.			Područni odjel Sovski dol	Sovski dol	385	78	12	1	1	-	2
UKUPNO:					9.046	1.644	242	16	14	-	32

Izvor podataka: Osnovna škola "Stjepana Radića" Čaglin, školska godina 2005/06, podaci prosinac 2005.g.

Područni odjeli OŠ u: Sovskom dolu

Ruševu

Djedinoj Rijeci

Tablica br. 43.

STRUKTURA UPOSLENIH U OSNOVNOJ ŠKOLI STJEPANA RADIĆA ČAGLIN (Škg. 2003/2004.god.)									
Redni broj	Djelatnici	Broj zaposlenih		Stručna sprema					
		Ukupno	Od toga žene	VSS	VŠS	SSS	KV/VKV	NSS i PKV	NKV
I.	Učitelji razredne nastave	10	7	1	7	2			
	Učitelji predmetne nastave	10	4	4	3	3			
	UKUPNO (I.)	20	11	5	10	5			
II.	Ravnatelj	1	1	1					
	Voditelj smjene								
	Voditelj područnog razrednog odjela (škole)								
	UKUPNO (II.)	1	1	1					
III.	Pedagog	1		1					
	Psiholog								
	Defektolog								
	Zdravstveni djelatnik								
	Socijalni radnik								
	Knjižničar								
	UKUPNO (III.)	1		1					
IV.	Tajnik	1	1			1			
	Administracija								
	Računovodstvo	1	1			1			
	UKUPNO (IV.)	2	2			2			
V.	Čistačice	7	5						7
	Kuharice	1	1						1
	Domar	1					1		
	UKUPNO (V.)	9	6				1		8
	SVEUKUPNO:	33	20	7	10	7	1		8

Izvor podataka: Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, studeni 2005. godine.

Na području općine Čaglin nema niti jedne **srednje škole**.

Školska knjižnica postoji samo u Osnovnoj školi u Čaglinu koristi samo za potrebe škole.

U pojedinim naseljima u Općini (Zdenkovac, Migalovci, Imrijevcu, Paka i dr.) sada postoje napuštene i u vrlo zapuštenom stanju zgrade Područnih odjela osnovnih škola u kojima se nekada obavljala nastava za prva četiri razreda osnovne škole.

Napuštene Područne OŠ u: u Pakoj

Zdenkovcu

Migalovcima

Zdravstvo

Na razini Županije pa tako i na razini općine Čaglin zdravstvena politika se provodi u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zdravstvenom osiguranju kao i drugim zakonima i podzakonskim aktima.

Mreža zdravstvenih ustanova od osobite je važnosti za RH, Županiju, odnosno Općinu a obavlja se kao javna služba u zdravstvenim ustanovama na primarnoj (dom zdravlja, ustanova za hitnu medicinsku pomoć, ustanova za zdravstvenu njegu u kući i ljekarne), sekundarnoj (opće i specijalne bolnice, poliklinike i lječilišta) i tercijarnoj (zdravstveni zavod,) razini. U općini Čaglin od pomenutih javnih službi u zdravstvenim ustanovama zastupljena je primarna zdravstvena zaštita u djelatnosti opće – obiteljske medicine te jedan tim stomatološke zdravstvene zaštite.

Zdravstvene ustanove osnivaju se u skladu s mrežom zdravstvene djelatnosti i na temelju programa mjera i plana koje predlaže nadležno ministarstva uvažavajući zdravstveno stanje, broj, starosnu i socijalnu strukturu pučanstva; jednake uvjete/mogućnosti za korištenje zdravstvenih usluga; potreban opseg djelatnosti pojedinih razina, stupanj organizacije područja, prometnu povezanost i specifičnosti naseljenosti te dostupnost na demografski ugroženim područjima.

Tablica br. 44.

MREŽA ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U POŽEŠKO - SLAVONSKOJ ŽUPANIJI I OPĆINI ČAGLIN U 2004. g.						
Županija /općina	Timovi opće/obiteljske medicine na razini primarne zdravstvene zaštite	najveći mogući broj timova	Timovi zdravstvene djelatnosti predškolske djece	najveći mogući broj timova	Timovi polivalentne stomatološke zdravstvene zaštite	najveći mogući broj timova
Požeško-slavonska	43	47	6	9	36	40
Čaglin	2	2	-	-	1	1

Izvor podataka: Strateški ciljevi Požeško - slavonske županije

U statusu zaposlenika Doma zdravlja Požeško - slavonske županije za područje općine Čaglin na razini primarne zdravstvene zaštite djeluju:

- jedan tim koji obavljaju djelatnost opće/obiteljske djelatnosti u naselju Čaglin,
- jedan tim koji obavljaju djelatnost opće/obiteljske djelatnosti stacioniran u Domu za psihičke bolesne osobe u Novoj Ljeskovici,
- jedan tim koji obavljaju djelatnost stomatologije,

Jedan liječnički tim se sastoji od jednog doktora i jedne medicinske sestre.

U naselju Čaglin nalazi se jedna privatna ljekarna u sastavu 1 mr. farmacije i 1 farm. tehničar.

Djelatnost **doma zdravlja** obuhvaća: opću medicinu, zdravstvenu zaštitu žena i djece i zubozdravstvene djelatnosti. Dom zdravlja mora osiguravati hitnu medicinsku pomoć, laboratorijsku, radiološku i drugu dijagnostiku ako te djelatnosti nisu organizirane u sklopu bolnice.

Stanovnici Općine ove usluge mogu koristiti samo u Domu zdravlja Požega jer na svom području nemaju osigurano pružanje takvih usluga.

Čaglin Dom zdravlja

Mreža zdravstvenih djelatnosti za koju treba osigurati prostor i uvjete rada obuhvaća zdravstvene ustanove u državnom vlasništvu, županijskom, kao i značajne specijalne medicinske ustanove u privatnom vlasništvu.

Sukladno osnovnoj mreži i ugovorenim timovima na primarnoj razini zdravstvene zaštite za područje općine Čaglin Osnovna mreža zdravstvene djelatnosti je popunjena.

Temeljem mreže ustanova ocjenjuje se da su primarna zdravstvena zaštita (ambulante i ljekarne) nedovoljno disperzirane na ruralnom području, stoga ju je potrebno unaprijediti.

U prostornom planu koji iznosi planirane klasifikacije središnjih funkcija i kategorizaciju središnjih naselja daje se veći standard od dosadašnjeg.

Na području Općine djeluje **veterinarska služba** koja pruža svoje usluge u svim naseljima na ovom području.

Kultura i udruge

U kulturi su upravna područja najvećim dijelom uređena posebnim zakonom, a osnivačka prava nad ustanovama u ovoj djelatnosti na području Županije imaju općine i gradovi. U području kulture stručni poslovi odnose se na praćenje razvoja, uređivanje i predlaganje mjera za promicanje kulture, kulturnog života, pojedinih kulturnih djelatnosti, zaštitu i obnovu kulturne baštine, pripremanje podloge za izradu programa javnih potreba u kulturi u suradnji s ministarstvom kulture i osnivačima ustanova, a sve radi poticanja i promicanja kulture, kulturnog stvaralaštva i svekolikog kulturnog života u Općini.

Na području Općine kulturne djelatnosti obavljaju ustanove kulture, kulturne udruge i pojedinci. Građevine kulture i udruge zastupljene su u vidu domova kulture koji su često zajedno s vatrogasnim domom.

Kulturno - umjetnička društva i udruge su osnovni nositelji i organizatori glazbenih priredbi, folklora i ostalih manifestacija koje su bitan čimbenik očuvanja i njegovanja ne samo slavonske već i druge glazbeno-scenske tradicije, narodnih običaja, te očuvanja nacionalnog identiteta i promoviranja u Hrvatskoj i svijetu.

Od Udruga registrirano je Kulturno umjetničko društvo, ali trenutno nije aktivno, dok Matica umirovljenika Općine djeluje od 1994. godine i broji 50 članova.

U Općini se organizira niz kulturnih priredbi u sklopu osnovne škole, a odnosi se na dječje predstave povodom raznih prigoda.

Ovdje ne postoji niti jedna knjižnica ili čitaonica (osim u sklopu OŠ u Čaglinu).

Građevine kulture i udruga zastupljene su u naseljima Općine u vidu domova kulture koji su često zajedno s vatrogasnim domom. U većini građevina je potrebno provesti barem manje adaptacije.

Tablica br. 45.

GRAĐEVINE KULTURA I UDRUGA					
Red. broj	Naselje	Imovina	Korištenje	Potreba	Stanje
1.	Čaglin	Vatrogasni dom	DVD Čaglin		
2.	Darkovac	Nema	-		
3.	Djedina Rijeka	Vatrogasni dom	DVD Djedina Rijeka		
4.	Dobra Voda	Društveni dom			
5.	Dobrogošće	Nema			
6.	Draganlug	Nema			
7.	Duboka	Koristi se zgrada stare škole	MO Duboka		zgrada u izuzetno lošem stanju - ruševna
8.	Imrijevc	Koristi se zgrada stare škole			
9.	Ivanovci	Nema			
10.	Jasik	Nema			
11.	Jezero	Društveni dom			
12.	Jurkovac	Nema			
13.	Kneževac	Društveni dom	MO Kneževac		
14.	Latinovac	Društveni dom	MO Latinovac		
15.	Migalovci	Zgrada stare škole	MO Migalovci		
16.	Milanlug	društveni dom	MO Milanlug		
17.	Mokreš	Nema			
18.	Nova Lipovica	Nema			
19.	Nova Ljeskovica	Vatrogasni dom	DVD Ljeskovica		
20.	Novi Zdenkovac	Nema			
21.	Paka	Koristi se zgrada stare škole	MO Paka		
22.	Ruševo	Vatrogasni dom	DVD Ruševo		
23.	Sapna	Društveni dom			
24.	Sibokovac	Društveni dom			
25.	Sovski Dol	Društveni dom			
26.	Stara Ljeskovica	Nema			
27.	Stari Zdenkovac	Nema			
28.	Stojčinovac	Nema			
29.	Veliki Bilač	Društveni dom			
30.	Vlatkovac	Društveni dom	MO Vlatkovac		
31.	Vukojevica	Društveni dom	MO Vukojevica		

Izvor podataka: Općina Čaglin, 2006.g.

Samo u općinskom središtu Čaglin postoji dječje igralište, dok potreba za dječjim igralištima vidljiva je u većini naselja.

Vjerske institucije i zajednice

Od vjerskih institucija u Općini nalaze se Rimokatoličke i Srpsko praoslavne crkve.

U općini Čaglin najbrojnije je katoličko stanovništvo što čini čak 80,48% stanovništva, praoslavno stanovništvo 12,85%, agnostici i neizjašnjeni čine 2,89%, nepoznati 2,57%, nisu vjernici 0,56%, islamskoj vjerskoj zajednici pripada 0,53%, dok evangelisti i grko - katolici čine 0,06% od ukupnog broja stanovnika.

Temeljem Popisa stanovništva 2001. godine na području Općine Čaglin od ukupno 3.386 stanovnika izjašnjeno je da su sljedeće vjeroispovijesti:

Tablica br. 46.

POPIS STANOVNIKA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN PREMA VJEROISPOVIJESTI POPIS 2001.G.									
Red. broj	Crkva		Svega	%	Red. broj	Crkva		Svega	%
1.	Katolička		2.275	80,48	6.	Židovska		-	-
2.	Grko-katolička		2	0,06	7.	Adventistička		-	-
3.	Staro-katolička		-	-	8.	Baptistička		-	-
4.	Praoslavna crkva	Svega	435	12,85	9.	Evangelistička		2	0,06
		Bugarsko	-	-	10.	Jehovini svjedoci		-	-
		Crnogorsko	-	-	11.	Kalvinistička		-	-
		Grčko	-	-	12.	Metodistička		-	-
		Makedonsko	-	-	13.	Kristova-pentekostna		-	-
		Rumunjsko	-	-	14.	Ostale vjere		-	-
		Rusko	-	-	15.	Agnostici i neizjašnjeni		98	2,89
		Srpsko	-	-	16.	Nisu vjernici		19	0,56
5.	Islamska vjerska zajednica		18	0.53	17.	Nepoznato		87	2.57

Izvor podataka: Popis stanovništva 2001.g. Državni zavod za statistiku i Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Prema prikazanim pokazateljima na ovom području ne postoje vjerske zajednice koje pripadaju praoslavnoj crkvi: bugarsko, crnogorsko, grčko, makedonsko, rumunjsko, rusko i srpsko praoslavnoj kao niti onih koji pripadaju židovskoj, adventističkoj, baptističkoj, Jehovinim svjedocima, kalvinističkoj, metodističkoj crkvi kao niti Kristovoj pentekostnoj zajednici.

Rimokatoličke građevine pripadaju Požeškoj Biskupiji.
Na ovom području nalaze se tri župne crkve i to:

- župna crkva sv. Alojzija u Čaglinu,
- župna crkva Uzašašća Kristovog u Ruševu i
- župna crkva Gospe Lurdske u Zdenkovcu.

Župna crkva Sv. Alojzija u Čaglinu

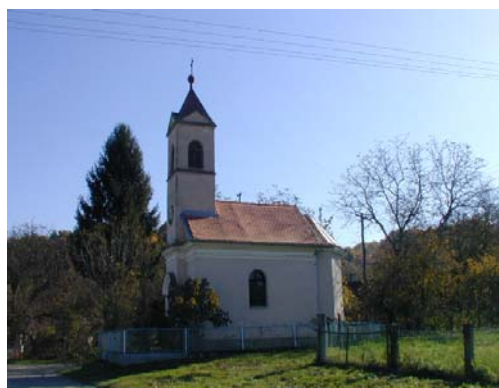
Župna crkva Uzašašća Kristovog u Ruševu

U Općini se nalazi i nekoliko manjih crkvi i kapela u sljedećim naseljima:

- crkva sv. Mihovila u Djedinoj Rijeci
- crkva sv. Ivana u Imrijevcima,
- crkva sv. Marije Kraljice u Kneževcu,
- crkva Gospe Lurdske u Zdenkovcu,
- kapela Gospe od Krunice u Milanlugu,
- kapela sv. Mateja u Sovskom dolu,
- kapela sv. Duha u Novoj Ljeskovici,
- kapela sv. Mihovila u Novom Zdenkovcu,
- kapela sv. Martina u Pakoj i
- kapela sv. Josipa Radnika u Vlatkovcu.

Mrtvačnica u Čaglinu

Kapela Gospe od Krunice u Milanlugu

Crkva sv. Mateja u Sovskom dolu

Crkva sv. Mihovila u Djedinoj Rijeci

Srpske pravoslavne građevine:

Crkva sv. Velikomučenika Georgija u Latinovcu

1. Praoslavna crkva Velikomučenika Georgija u Latinovcu,
2. Križevi obitelji Branežac, Duboka,
3. Petrov križ, groblje Duboka,
4. Savin križ, groblje Duboka,
5. Popadić R. križ, groblje Duboka,
6. Ostojin kameni križ, groblje Duboka.

Šport i rekreacija

Športski objekti prema Zakona o športu su zatvoreni i otvoreni objekti kao i prirodno uređene površine koje udovoljavaju uvjetima za obavljanje športske djelatnosti. Za podizanje športskog standarda u redovnoj nastavi samo u naselju Čaglin planirana je izgradnja športske dvorane uz postojeća vanjska igrališta.

Na ovom području potrebno je razvijati i obnavljati i ostale sadržaje koji su većim dijelom devastirani ili neizgrađeni, a osobita je potreba za organiziranjem športskih manifestacija.

Programska aktivnost športskih udruga u Općini odvija se u sklopu programa djelovanja i sustava natjecanja pojedinih športova.

Potrebno je spomenuti djelovanje školskog sporta i školskih klubova, sa zasebnim sustavima natjecanja od županijske sve do državne razine.

Objekti športa i rekreacije analizirani su prema kriterijima definiranim Pravilnikom o prostornim standardima, normativima, te urbanističko - tehničkim uvjetima za planiranje mreže športskih objekata.

Navedeni pravilnik građevine športa i rekreacije klasificira u jedinice koje su ovisne o vrsti športskog terena, njegovoj veličini, te opremljenosti pratećim i pomoćnim sadržajima:

1. **Dvoranskom jedinicom** smatra se dvorana veličine 15x27 m koja raspolaže s odgovarajućim prostorom za uskladištenje opreme, dvije svlačionice kapaciteta 30 korisnika s WC-om i praonicom koje se mogu koristiti iz obje svlačionice. Tjedni prosječni kapacitet dvoranske jedinice je 1500 sati-korisnika, računajući na dvoransku jedinicu izgrađenu uz organizaciju odgoja i obrazovanja.

2. **Bazenskom jedinicom** smatra se bazen veličine 16 2/3 x 25 m koji raspolaže s odgovarajućim pratećim prostorom i s najmanje dvije garderobe koje mogu primiti ukupno 400 kupača.

Tjedni prosječni kapacitet bazenske jedinice kod zatvorenih bazena je 11.800 sati-korisnika, a kod otvorenih bazena 9800 sati-korisnika.

3. **Igrališnom jedinicom** (nogomet, hokej na travi, ragbi i slično, mali nogomet, rukomet, košarka, odbojka) smatra se igralište normalne veličine koje raspolaže s najmanje dvije svlačionice s WC-om i praonicom.

Igralište za mali nogomet, rukomet, košarku, i odbojku imaju sljedeće kapacitete jedinica:

• mali nogomet	2,0 jedinice
• rukomet	1,4 jedinice
• košarka	1,0 jedinica
• odbojka	1,2 jedinice

Tjedni prosječni kapacitet igrališta za nogomet, hokej na travi, ragbi i sl. je 470 sati - korisnika, a igralište jedinice malog nogometa, rukometa, košarke i odbojke 450 sati - korisnika.

4. Igrališnom jedinicom za tenis smatra se normalno tenisko igralište koje raspolaže svlačionicom s WC-om i praonicama za najmanje 5 korisnika, pri čemu uvijek moraju postojati najmanje dvije svlačionice. Kod 4 - 8 igrališta kapacitet svlačionica može biti do 20 % manji, a kod 9 i više igrališta do 25 % manji.

5. Bočališnom jedinicom smatra se normalna joga za boćanje koja raspolaže sa svlačionicom za barem 10 korisnika.

Prosječni tjedni kapacitet iznosi 225 sati - korisnika.

6. Jedinicom kuglanje smatra se jedna kuglačka staza koja raspolaže svlačionicom s WC-om i praonicom za 8 korisnika, pri čemu uvijek moraju postojati dvije svlačionice. Kod 6 i više staznih kuglana kapacitet može biti manji za 25 %.

Prosječni tjedni kapacitet jedne staze iznosi 220 sati - korisnika.

7. Jedinicom streljane smatra se jedno pucačko mjesto koje osim toga raspolaže s najmanje dva WC-a i praonicom i dvije svlačionice za 3 korisnika po mjestu. Kod streljane s 10 i više mjesta kapacitet svlačionica može biti manji za 25 %.

Prosječni tjedni kapacitet pucačkog mjesta je kod zračne streljane 180 sati-korisnika, a kod ostalih streljana 80 sati-korisnika.

8. Jedinicom kazališta smatra se klizalište normalne veličine koje raspolaže s najmanje dvije svlačionice s WC-om i praonicom za korisnike kapaciteta svaka po 25 korisnika, te garderobom za rekreacijsko klizanje. Prosječni tjedni kapacitet zatvorenog klizališta iznosi 1800 sati-korisnika, a otvorenog 15.000 sati-korisnika.

9. Jedinicom ostalih otvorenih i zatvorenih sadržaja smatra se sadržaj normalnih veličina kojeg mogu istodobno koristiti po 10 korisnika i koji ima svlačionice i odgovarajuće sanitarije za najmanje 20 korisnika. Prosječni tjedni kapacitet jedinica ostalih sadržaja kod otvorenih objekata je 350 sati-korisnika, a kod zatvorenih 6.540 sati - korisnika.

10. Jedinicom za atletiku sadrži kružnu atletsku stazu dužine 400 m sa 6 staza, na ravnom djelu 7 staza, po jedno bacalište za koplje, kladivo, disk i kuglu, dva skakališta za skok u dalj i troskok, te po jedno skakalište za skok uvis i skok s motkom. Osim toga jedinica za atletiku treba sadržavati dvije svlačionice s WC-om i praonicom, ukupnog kapaciteta 45 korisnika. Prosječni tjedni kapacitet je 2.000 sati-korisnika.

11. Jedinicom skijališta se smatra skijalište opremljeno vučnicom ili žičarom, kojeg može koristiti istodobno 100 korisnika. Skijalište treba da je opremljeno potrebnim sanitarijama i drugim pomoćnim prostorima za normalno korištenje. Prosječni tjedni kapacitet skijališne jedinice je 1.800-3.000 sati - korisnika ovisno o lokalnim uvjetima skijališta.

Igrališta u Čaglinu

Građevine športa i rekreacije otvoreni i zatvoreni sportski tereni zastupljeni su samo naseljima kako je prikazano u tablici.

Tablica br. 47.

POSTOJEĆI OTVORENI I ZATVORENI ŠPORTSKI OBJEKTI									
Red. br.	Naselje	Športska dvorana (m ²)	Nogometno igralište (m ²)	Rukometno igralište (m ²)	Košarkaško igralište (m ²)	Odbojkaško igralište (m ²)	Otvoreni bazen (m ²)	Teniski teren (m ²)	Bočalište (m ²)
1.	Čaglin	-	1.000	(2 igrališta) 2000	(2 igrališta) 1500	1000	-	-	-
2.	Djedina Rijeka	-	1.000	-	-	-	-	-	-
3.	Milanlug	-	1.000	-	-	-	-	-	-
4.	Ruševo	-	1.000	-	-	-	-	-	-
4.	Sovski Dol	-	1.000	-	-	-	-	-	-
5.	Nova Ljeskovica	-	1.000	-	-	-	-	-	-

Izvor podataka: Općina Čaglin, travanj 2006. g.

1.1.2.4. Komunalne djelatnosti

Prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu pod komunalnim gospodarstvom razumijeva se obavljanje komunalnih djelatnosti, a naročito pružanje komunalnih usluga od interesa za fizičke i pravne osobe, te financiranje građenja i održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture kao cjelovitog sustava na području jedinica lokalne samouprave.

Komunalne djelatnosti su:

- opskrba pitkom vodom,
- odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda,
- prijevoz putnika u javnom prometu,
- održavanje čistoće,
- odlaganje komunalnog otpada,
- održavanje javnih površina,
- održavanje nerazvrstanih cesta,
- tržnice na malo,
- održavanje groblja i krematorija, te obavljanje pogrebnih poslova,
- obavljanje dimnjačarskih usluga i
- izgradnja i održavanje javne rasvjete.

Opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, te zbrinjavanje komunalnog otpada u nadležnosti je komunalnog poduzeća "Tekija" Požega.

Zbrinjavanje komunalnog otpada vrši se na odlagalištu Vinogradine koje se nalazi cca 50 km od naselja Čaglin. Odvoz smeća vrši se jednom tjedno u sljedećim naseljima:

- Čaglin,
- Djedina Rijeka,
- Latinovac,
- Milanlug,
- Nova Ljeskovica,
- Ruševo,

Odlagalište je ograđeno i ima protupožarni zaštitni pojas, objekt za mehanizaciju, prilazni put i rampu. Naselja iz kojih se organizirano odvozi komunalni otpad i kućni otpad iz domaćinstava ne posjeduju zeleni otok za odlaganje (stakla, papira i PVC) koji bi se redovito mjesečno prazio.

Na području Općine planira se izgradnja reciklažnog dvorišta za odvojeno sakupljanje i ostalog otpada kao što su tehnika, odjeća, obuća, namještaj, akumulatori i ostalo te nabava preša za prešanje i baliranje papira i PVC-a.

Tablica br. 48.

GODIŠNJE KOLIČINE OTPADA U OPĆINI ČAGLIN		
Red.broj	Vrste otpada	količina otpada u (t)
1.	Komunalni otpad	
2.	Tehnološki otpad	-
3.	Opasni otpad	-

U pojedinim naseljima nalaze se divlja odlagališta kako je prikazano u sljedećoj tablici:

Tablica br.49.

Priloga br. 16:

EVIDENCIJA „DIVLJIH“ ODLAGALIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN					
Red. br.	Naselje	k.č.	k.o.	Površina odlagališta cca m²	Vrsta otpada
1.	Čaglin	447/1	Čaglin	22.500	komunalni otpad
2.	Migalovci	839	Migalovci	1.030	komunalni otpad
3.	Djedina Rijeka	746	Djedina Rijeka	5.800	komunalni otpad
4.	Milanlug	628	Milanlug	6.961	komunalni otpad
		627		2.835	
		626		1.855	
Sveukupne površine „divljih“ odlagališta				40.981	

Izvor podataka: Općina Čaglin, rujan 2007.g.

Prijevoz putnika u javnom prometu obavlja Autoprometno poduzeće iz Požege i Hrvatske željeznice.

Postoji potreba da se u naseljima uredi autobusna stajališta.

Održavanje javnih površina i nerazvrstanih cesta vrši Općina.

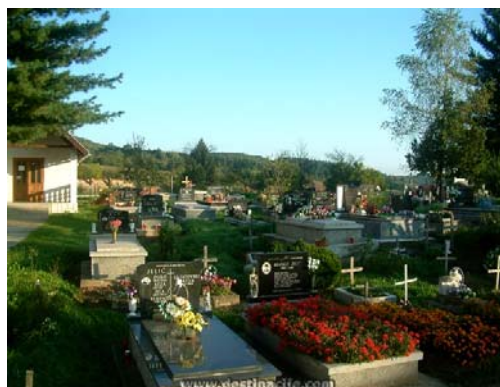
Tržnica na malo ne postoji niti u jednom naselju osim što su postavljene klupe na otvorenom prostoru u Čaglinu.

Za **održavanje groblja** i obavljanje pogrebnih usluga koncesiju ima komunalno poduzeće „Tekija“, te privatna poduzeća: „Prizma“, „Palma“ i „Vječnost“.

Na području Općine nalazi se oko tridesetak mjesnih groblja koja se nalaze u 24 naselja. U sklopu nekih mjesnih groblja izgrađene su mrtvačnice i to u sljedećim naseljima: Čaglin, Milanlug, Duboka, Ljeskovica, Migalovci, Ruševo, Djedina Rijeka, Sovski Dol, Vlatkovac, Nova Lipovica i Kneževac.

Mrtvačnica u Djedinoj Rijeci

Groblje u Ruševu

Groblje u Djedinoj Rijeci

Groblje u Jasiku

Mjesno groblje u Dubokoj

Groblje u Ljeskovici

Mjesna groblja nalaze se u sljedećim naseljima.

Tablica br. 50.

GROBLJA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN					
Lokacija groblja	Naselja – korištenje	Groblja (RKT/Pravoslavno)	Uređena mrtvačnica s zvonikom	K.č.br.	Površina m ²
Čaglin	Čaglin	RKT i Pravoslavno	da	499	3313
Darkovac	Darkovac	RKT	-	122	2935
Djedina Rijeka	Djedina Rijeka	RKT	da	68	2917
Dobra Voda	Dobra Voda i Jezero	RKT	-	685	7747
Dobrogošće	Dobrogošće	RKT	-	1110	1705
Draganlug	-	-	-	-	-
Duboka	Duboka	Pravoslavno	da	116	1532
Imrijevci	Imrijevci	RKT i Pravoslavno	-	703 202	1050 727
Ivanovci	Ivanovci		-	1036	212
Jasik	Jasik	RKT	-	501	860
Jezero	<i>koristi mjesno groblje u Dobroj Vodi</i>		-	-	-
Jurkovac	Jurkovac	RKT	-	264	2723
Kneževac	Kneževac	RKT	da	584	2337
Latinovac	Latinovac	RKT i Pravoslavno	-	431 445	2223 6726
Migalovci	Migalovci	RKT i Pravoslavno	da ne	dio k.č. 820/1, 820/2, 820/3, dio k.č. 843 202	3485 2127
Milanlug	Milanlug i Vukojevica	RKT i Pravoslavno	da	730	2087
Mokreš	<i>koristi mjesno groblje u Vlatkovcu</i>			-	-
Nova Lipovica	Nova Lipovica	Pravoslavno	da	360/5	1037
Nova Ljeskovica	Nova Ljeskovica i Stara Ljeskovica	RKT i Pravoslavno	da	445 dijelu k.č. 446 127	5496 1766 1767
Novi Zdenkovac	<i>koristi mjesno groblje u Vlatkovcu</i>	RKT	-	-	
Paka	Paka	RKT Pravoslavno	-	dio k.č. 319 448	5442 898
Ruševo	Ruševo	RKT	da	1 1259	3949 392
Sapna	Sapna	RKT i Pravoslavno	da	dio k.č. 234 dio k.č. 51	2182 4514
Sibokovac	Sibokovac	RKT	-	396	1924
Sovski Dol	Sovski Dol	RKT	da	1164 1258/7	2420 4562
Stara Ljeskovica	Stara Ljeskovica	Pravoslavno	-	110	1486
Stari Zdenkovac	<i>koristi mjesno groblje u Vlatkovcu</i>	-	-	-	-
Stojčinovac	Stojčinovac	-	-	993	483
Veliki Bilač	Veliki Bilač	Pravoslavno RKT	-	557 dio k.č.br. 369	870 -
Vlatkovac	Vlatkovac koristi zajedno s Novim i Starim Zdenkovcem	RKT	da	400/234 400/235	1672 5755
Vukojevica	<i>koristi mjesno groblje u Milanlugu</i>	-	-	-	-

Izvor podataka: Općina i Zavod za prostorno uređenje

Napomena: Površine groblja izračunate su korištenjem orto-foto podloga, digitalnih katastarskih podloga te podataka iz zemljišnih knjiga, obzirom da isti nisu međusobno usklađeni može doći do manjih odstupanja od navedenih podataka prikazanih u tablici.

Mjesno groblje u Vlatkovcu

Groblje u Migalovcima

Obavljanje dimnjačarskih usluga ne obavlja trenutno nitko, ali se planira pružanje ovih usluga u sklopu novoosnovanog Komunalnog poduzeća.

Javna rasvjeta izvedena je u sljedećim naseljima.

- Čaglin,
- Milanlug,
- Ruševo,
- Nova Ljeskovića,
- Stara Ljeskovića i
- Djedina Rijeka.

Izgradnja javne rasvjete u naseljima koja nemaju izvoditi će se etapno, za sada je u planu u naseljima Migalovci i Latinovcu. Održavanje javne rasvjete će se dati u koncesiju.

1.1.2.5. Prometni infrastrukturni sustav

Prostor općine Čaglin nalazi se u istočnom dijelu Požeško - slavonske županije, a povezuju ga prometni koridori državnih, županijskih i lokalnih cesta, koje omogućavaju povezivanje svih dijelova i naselja, te povezivanje s ostalim dijelovima Republike Hrvatske.

Takav smještaj Općine ima niz ograničenja uzrokovanih prirodnim karakteristikama obližnje Dilj gore i Krndije.

Cestovni promet

U sastavu javnih kategoriziranih cesta na prostoru općine Čaglin nalaze se dvije dionice državnih cesta i to:

- **D-38** Pakrac D-5 - Požega - Pleternica - Đakovo D-7 u dužini od 21,31 km i
- **D-53** GP D. Miholjac (gr. R.M.) – Našice – GP Slav. Brod (gr. R. BiH) u dužini od 14,22 km.

Postojeće trase navedenih prometnih pravaca, definiranih u okviru državnih cesta D-38 i D-53 imaju probleme i ograničenja kao i gotovo sve druge trase značajnijih cesta na području RH. Navedene trase nastale su na matricama starih cesta, te projektirane i izvedene u vrijeme tadašnjih standarda, danas imaju niz ograničenja prvenstveno u pogledu primijenjenih horizontalnih elemenata trase. U međuvremenu su doneseni i novi standardi u poprečnom presjeku javnih cesta. Osim toga jedan od najznačajnijih problema je naseljenost trase, odnosno prolaz trase kroz građevinska područja naselja. Sve to negativno utječe na razinu prometnih usluga i sigurnost prometnih tokova. Stoga su to i osnovni razlozi planiranja i formiranja novih koridora promatranih cestovnih pravaca, kojima bi se omogućili bolji prometni pravci povezivanja podravskog i posavskog prometnog koridora.

Područjem Općine prolaze državne ceste u ukupnoj dužini od 35,53 km.

Pored državnih cesta Općinom, prolazi jedna **županijska cesta u ukupnoj dužini od svega 5,01 km, lokalnih cesta je 34,31 km**, od toga je samo dio asfaltiran, dok veći dio lokalnih cesta čini nasuti kameni materijal - makadam.

Mreže kategoriziranih cesta (državnog, županijskog i lokalnog karaktera) su dijelom asfaltirane, a kolnici tih cesta su u lošem stanju zbog nedovoljnog održavanja što uvjetuje ograničenja u prometu.

Osim javnih kategoriziranih cesta imamo i nekategorizirane ceste o kojima brigu vodi općina Čaglin, a za čije održavanje Općina osigurava potrebna sredstva u svom proračunu.

Kategorizirane cestovne mreže na području Općine su sljedeće:

Tablica br. 51.

POSTOJEĆE KATEGORIZIRANE CESTOVNE MREŽE			
Red. broj	Oznaka ceste	Naziv dionice	Duljina km
Državne ceste			
1.	D 38	Pakrac (D-5) - Požega - Pleternica - Đakovo (D-7)	21,31
2.	D 53	GP D. Miholjac (gr. R.M.) – Našice – GP Sl. Brod (gr. R. BiH)	14,22
UKUPNO:			35,53
Županijske ceste			
1.	Ž 4124	Nova Ljeskovića – D53	5,01
UKUPNO:			5,01
Lokalne ceste			
1.	L 41004	Kula (D 51) - Ciglenik - Veliki Bilač	1,77
2.	L 41045	Kula (D 51) - Poreč - Latinovac (L41064)	3,08
3.	L 41046	Duboka - D 53	2,46
4.	L 41047	Jurkovac - Ž 4124	1,20
5.	L 41048	Jezero - Stari Zdenkovac - Kneževac - Čaglin (D 53)	15,48
6.	L 41064	Čaglin (D 53) - Latinovac - Ivanovci Požeški	5,95
7.	L 41065	Sapna - L 41048	2,63
8.	L 41066	Sibokovac - L 41048	1,74
UKUPNO:			34,31
SVEUKUPNO:			74,86

Izvor podataka: ŽUC Požeško - slavonske županije, podaci ožujak 2005. god. I Hrvatske ceste d.o.o. Zagreb.

Željeznički promet

Prostorom općine Čaglin prolazi željeznička pruga II. reda II 207 Nova Kapela-Batrina (MG2) – Našice (I 100) ukupna duljina pruge iznosi 59,851 km. Pruga je jednokolosječna i neelektrificirana. Dio ove pruge prema svojim tehničkim parametrima ulazi u najlošiju kategoriju, a po ekonomskom značenju nerentabilna je. Ipak, prednost ove pruge su u njenom geoprometnom značenju.

Ona povezuje podravsku s posavskom nizinom, pa otuda i njezino strateško značenje koje se i dokazalo tijekom Domovinskog rata. S tog aspekta gledano ne dolazi u obzir njeno demontiranje, jer bi to donijelo zajednici više štete nego koristi.

Željeznički kolodvor u Čaglinu

Osovinski opterećenje iznosi 16,0 t, a najveća dopuštena brzina kretanja vlakova iznosi 40 km/h. Konfiguracija terena kojom prolazi željeznička pruga je brdovita. Krivinski elementi su ispod svih dozvoljenih normativa, a niveleta je također nepovoljna. To se osobito odnosi na dio pruge od Našica do Pleternice.

Zračni promet

Na ovom području postoji jedno improvizirano poljoprivredno uzletište kod naselja Darkovac, a koje se isključivo koristi u poljoprivredne svrhe.

Poštanski promet

Na području RH radi funkcioniranja poštanskog prometa i obavljanja djelatnosti pružanja poštanskih i drugih usluga osnovana je HP-Hrvatska pošta d.d. (u daljnjem tekstu: Društvo). Pružanje poštanskih i drugih usluga utvrđeno je Statutom Društva, a u skladu s Zakonom i Pravilnikom o pošti. Organizacijske dijelove Društva čine:

- Uprava Društva
- Područna uprava Društva
- Poštanska središta Društva

Područna uprava

Područna uprava Slavonija na razini Slavonije i Baranje ustrojena je Osijeku kao jedna od četiri područne uprave Društva. Njen zadatak je obavljanje utvrđenih programa i radnih procesa za poštanska središta na svom području kao što je:

- Organizacija i realizacija poštanske tehnologije
- Organizacija i realizacija kadrovskih poslova
- Organizacija i realizacija investicija i održavanja
- Organizacija i realizacija gospodarskih poslova

Poštansko središte

Poštanska središta imaju zadatak pružanja poštanskih i drugih usluga u ime Društva. Na području područne uprave Slavonija postoje četiri Poštanska središta i to:

- PS Osijek
- PS Vukovar
- PS Požega
- PS Slavonski Brod

Za pružanje poštanskih i drugih usluga u poštanskom prometu na području općine Čaglin nadležno je Poštansko središte Požega u čijem se sastavu nalazi i poštanski ured Čaglin.

Izvršna jedinica

Na području Poštanskog središta zbog racionalizacije upravljanja procesa rada, nadzora i kontrole procesa rada, kadrovskih rješenja i održavanja mogu se osnivati jedna ili više izvršnih jedinica, koje obuhvaćaju određeni broj poštanskih ureda, programa i radnih procesa.

Temeljem navedenog za područje općine Čaglin osnovana je jedna Izvršna jedinica.

Poštanski ured

Poštanski ured 34550 Čaglin obavlja sve poštanske usluge, poslove gotovinskog platnog prometa, usluge ostalog novčanog prometa (poslove štednje i isplata po tekućim računima Hrvatske poštanske banke i gotovo svih poslovnih banaka u RH, usluge uplata i isplata po ugovorima), mjenjačke poslove, brzojavne usluge, telefonske usluge iz javnih govornica u poštama, prodaju maraka i vrijednosnica, te prodaju određenog asortimana trgovačke robe (poštanske opreme i pribora, knjiga, kazeta, novina, cigareta i drugo), kao i prodaju srećaka Hrvatske lutrije.

Zgrada u kojoj je smješten poštanski ured

Poštanski ured Čaglin nalazi se u središtu naselja Čaglin, sastoji se od šalter sale, uredskih prostorija i sanitarnog čvora.

U sljedećoj tablici prikazani su pokazatelji o poštanskoj mreži u Općini:

Tablica br. 52.

POŠTANSKA MREŽA OPĆINE ČAGLIN				
Poštanski ured	Pripadajuće naselje	Naselja obuhvaćena tjednom dostavom		
		5x	3 x neparni tjedni	2 x parni tjedni
34350 Čaglin	Čaglin, Darkovac, Djedina Rijeka, Dobra Voda, Dobrogošće, Draganlug, Duboka, Imrijevc, Ivanovci, Jasik, Jezero, Jurkovac, Kneževac, Latinovac, Migalovci, Milanlug, Mokreš, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica, Novi Zdenkovac, Paka, Ruševo, Sapna, Sibokovac, Sovski Dol, Stara Ljeskovica, Stari Zdenkovac, Stojčinovac, Veliki Bilač, Vlatkovac, Vukojevica	Čaglin	Darkovac, Djedina Rijeka, Dobra Voda, Dobrogošće, Draganlug, Duboka, Imrijevc, Ivanovci, Jasik, Jezero, Jurkovac, Kneževac, Latinovac, Migalovci, Milanlug, Mokreš, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica, Novi Zdenkovac, Paka, Ruševo, Sapna, Sibokovac, Sovski Dol, Stara Ljeskovica, Stari Zdenkovac, Stojčinovac, Veliki Bilač, Vlatkovac, Vukojevica	Darkovac, Djedina Rijeka, Dobra Voda, Dobrogošće, Draganlug, Duboka, Imrijevc, Ivanovci, Jasik, Jezero, Jurkovac, Kneževac, Latinovac, Migalovci, Milanlug, Mokreš, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica, Novi Zdenkovac, Paka, Ruševo, Sapna, Sibokovac, Sovski Dol, Stara Ljeskovica, Stari Zdenkovac, Stojčinovac, Veliki Bilač, Vlatkovac, Vukojevica

Izvor podataka: - HP d.d. Područna uprava Slavonije, Poštansko središte Požega.

Poštanski ured Čaglin obavlja poštanske usluge u naseljima koja po teritorijalnoj podjeli pripadaju Općini. Poštanske usluge obavljaju se pet puta tjedno samo u naselju Čaglin dok u preostalim naseljima tri puta neparnog, odnosno dva puta parnog tjedna.

Telekomunikacije

Telekomunikacijska mreža je postigla relativno visok stupanj razvijenosti ne samo na području Županije nego i na području općine Čaglin i prati dostignuća razvijenih država zapada. Obzirom da se u pravilu nalazi u koridorima drugih infrastrukturnih sustava i zahvaljujući uvođenju novih tehnologija, odnosno zamjeni postojećih novima, telekomunikacijski sustav ima relativno male zahtjeve za prostorom. Unatoč tome, potrebno je što hitnije riješiti problem izgradnje mreže odašiljača za potrebe mobilne TT usluge, jer način na koji se izgradila postojeća mreža ne zadovoljava osnovne kriterije smještaja u prostoru i devastira ga.

Nepokretna mreža

Ustroj javnih telekomunikacija definiran je Zakonom o telekomunikacijama, Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u nepokretnoj mreži i Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži.

Dugoročne kontinuirane i redovite aktivnosti T Com, HT– Hrvatske Telekomunikacije d.d., kojima se razvija i unapređuje javna telekomunikacijska djelatnost sadržane su u Srednjoročnim i Dugoročnim Planovima razvoja.

U društvu su organizirani telekomunikacijski centri u skladu s teritorijalnim ustrojem Republike Hrvatske. T Com, HT- Hrvatske Telekomunikacije d.d., Regija 4 – Istok - centar Požega po teritorijalnom ustroju pokriva Požeško-slavonsku županiju te je odgovoran za razvoj i funkcioniranje telekomunikacijskog sustava na području Županije.

T Com, HT– Hrvatske Telekomunikacije d.d., mreža Požeško - slavonske županije sastavni je dio jedinstvenog telekomunikacijskog sustava Republike Hrvatske i tretira se kao mreža od posebnog javnog interesa.

Sustavi javnih telekomunikacija u nepokretnoj mreži su:

- telefonska mreža,
- telegrafska mreža i
- mreže za prijenos podataka.

Sustavi javnih telekomunikacija dijele se na sustave komutacija i sustave prijenosa i prijenosnih medija. Telefonska mreža podijeljena je na prometna područja i ustrojena u tri hijerarhijske razine:

- pristupnoj,
- tranzitnoj i
- međunarodnoj.

U gradu Požegi postoji jedna tranzitna centrala koja ujedno obavlja i funkciju pristupne centrale, izravno ili posredovanjem udaljenih pretplatničkih stupova.

Udaljeni pretplatnički stupanj je izmješteni dio pretplatničkog stupnja pristupne centrale koji se s matičnom pristupnom centralom povezuje spojnim vodovima.

U nepokretnoj telekomunikacijskoj mreži, osim pretplatnika direktno povezanih na pristupne centrale i udaljene pretplatničke stupnjeve, postoje instalirane kod većih korisnika i pretplatničke telefonske centrale, od kojih je važno spomenuti digitalne pretplatničke telefonske centrale instalirane u poduzećima ili ustanovama.

Na užem području općine Čaglin telekomunikacijska mreža izgrađena je uglavnom podzemno direktnim polaganjem TK kabela u zemlju, a svjetlovodni kabeli su uvučeni u položene cijevi.

U manjem broju naselja na širem području, TK mreža izgrađena je na način da je podzemno izgrađen primarni dio TK mreže, dok je sekundarni dio mreže izveden zračno sa samonosivim TK kabelima po stupovima i kućama.

Telekomunikacijska oprema i uređaji smješteni su u čvrsto izgrađenim objektima za tu namjenu, osim udaljenih pretplatničkih multipleksera (RSM) u Djedinoj Rijeci, Velikom Bilču i Imrijevcima koji su kabinetske izvedbe za vanjsku montažu. RSM u Novoj Ljeskovici nalazi se u objektu porte Doma za stare i nemoćne osobe. Podatke o točnim lokacijama TK objekata prikazani su u tablicama.

Na području općine Čaglin nalaze se tri udaljena pretplatnička stupnja (RSS), te četiri udaljena pretplatnička multipleksera (RSM). Iz prikazanih tablica vidljivo je da RSM Veliki Bilač pokriva i naselja Mali Bilač i Tulnik koja se nalaze izvan područja općine Čaglin, odnosno teritorijalno pripadaju gradu Pleternici. Naselja Vukojevica i Duboka koja teritorijalno pripadaju općini Čaglin pokriva RSS Gradište koje pripada gradu Kutjevi. Isto tako i naselje Nova Lipovica pokriva RSS Kula koje teritorijalno pripada gradu Kutjevi.

Tablica br. 53.

POPIS TK OBJEKATA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN					
Red. br.	Naziv	Funkcija	Tip	Naselje	Smještaj
1.	Čaglin	UPS	RSS	Kolodvorska bb	Zgrada T-HT
2.	Sovski dol	UPS	RSS	Sovski dol	Zgrada T-HT
3.	Vlatkovac	UPS	RSS	Vlatkovac bb	Zgrada T-HT
4.	Nova Ljeskovica	UPS	RSM	Nova Ljeskovica 30	Objekt porte Dona za stare i nemoćne
5.	Djedina Rijeka	UPS	RSM	Djedina Rijeka bb	Kabinet
6.	Imrijevci	UPS	RSM	Imrijevci bb	Kabinet
7.	Veliki Bilač	UPS	RSM	Velik Bilač bb	Kabinet

Izvor podataka: T Com HT - Hrvatske telekomunikacije d.d. Regija 4-Istok, Sjedište Regije Osijek, rujan 2007.g.

Svi TK objekti, osim objekata povezanih u telekomunikacijski sustav RR vezom, povezani su međusobno ili na matičnu AXE centralu u Požegi prijenosnim sustavima koji rade po svjetlovodnim kabelima.

Na području općine Čaglin, na županijskom nivou u radu je jedan županijski SDH prsten, a na tranzitnom nivou rade dva međužupanijska SDH prstena. Svi SDH prsteni rade na postojećim trasama svjetlovodnih kabela.

Trenutno su u radu dva svjetlovodna kabela u funkciji privoda, i to SVK Čaglin – RSM Ljeskovica, te privod za RSM Imrijevci.

Za potrebe povezivanja udaljenih lokacija TK objekata u radu je nekoliko relacija RR prijenosa sustava za koje je potrebno osigurati zaštitu koridora RR veze.

Važno je napomenuti da je telekomunikacijska oprema instalirana, te da će se i ubuduće telekomunikacijska oprema instalirati u prostorijama postojećih objekata, a da su telekomunikacijski kabeli uvučeni u položene cijevi kroz koje će se uvlačiti novi u slučaju potrebe.

Kompletna nova telekomunikacijska mreža na ovom području izgrađena je prije nekoliko godina.

Razvojni ciljevi su usmjereni na daljnju modernizaciju postojeće TK opreme i uređaja, odnosno praćenja rasta standarda telekomunikacijskih tehnologija i usluga.

Tablica br. 54.

IZGRAĐENOST TK MREŽA U NASELJIMA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN			
Red. broj	Naziv TK mreža (prema lokaciji)	Naselja obuhvaćena mrežom	Napomena
1.	TKM Čaglin	Čaglin	izgrađeno
		Darkovac	izgrađeno
		Jasik	izgrađeno
		Jurkovac	izgrađeno
		Latinovac	izgrađeno
		Migalovci	izgrađeno
		Milanlug	izgrađeno
		Sapna	izgrađeno
2.	TKM Ljeskovica	Nova Ljeskovica	izgrađeno
		Stara Ljeskovica	izgrađeno
3.	TKM Vlatkovac	Vlatkovac	izgrađeno
		Dobra Voda	izgrađeno
		Dobrogošće	izgrađeno
		Jezero	izgrađeno
		Kneževac	izgrađeno
		Mokreš	izgrađeno
		Novi Zdenkovac	izgrađeno
		Stari Zdenkovac	izgrađeno
		Sibokovac	izgrađeno
		Stojčinovac	izgrađeno
4.	TKM Sovski Dol	Sovski dol	izgrađeno
		Paka	izgrađeno
		Ruševo	izgrađeno
5.	TKM Imrijevc	Imrijevc	izgrađeno
6.	TKM Djedina Rijeka	Djedina Rijeka	izgrađeno,
7.	TKM Veliki Bilač	Veliki Bilač	izgrađeno
		Draganlug	izgrađeno
		Ivanovci	izgrađeno
		Mali Bilač	izgrađeno - područje grada Pleternica
		Tulnik	izgrađeno - područje grada Pleternica
8.	TKM Gradište	Gradište	izgrađeno - područje grada Kutjevo
		Bektež	izgrađeno - područje grada Kutjevo
		Vukojevica	izgrađeno
		Duboka	izgrađeno
9.	TKM Kula	Kula	izgrađeno - područje grada Kutjevo
		Poreč	izgrađeno - područje grada Kutjevo
		Ciglenik	izgrađeno - područje grada Kutjevo
		Knežci	izgrađeno - područje grada Kutjevo
		Nova Lipovica	izgrađeno

Izvor podataka: T Com HT- Hrvatske telekomunikacije d.d. Regija 4-Istok, Sjedište Regije Osijek, prosinac 2005.g.

Napomena:

Naselja izvan PPUO Čaglin

Komutacije

U Požeško - slavonskoj županiji nepokretna mreža je organizirana unutar područja Županije kao jedno pristupno područje i to PP Požega. Pristupno područje obuhvaća pristupnu centralu s njenom pristupnom mrežom i pripadne udaljene pretplatničke stupnjeve s njihovim pristupnim mrežama. U sklopu svakog pristupnog područja smještena je pripadajuća pristupna centrala na koju su korisnici priključeni izravno ili posredovanjem UPS-a ili UPM-a. Na komutacijske čvorove pretplatnici se priključuju korisničkim vodovima koji povezuju svakog pojedinog pretplatnika na najbliži komutacijski čvor koji omogućuje pružanje traženih telekomunikacijskih usluga.

Pristupna mreža se sastoji od: korisničkih uređaja i aparata, sustava prijenosa i jedne ili više pristupnih centara, a obuhvaća područje mjesnog telefonskog prometa.

U pristupnoj mreži korisnički terminal je korisničkim vodom spojen na pristupnu centralu. Pristupna mreža može biti centralizirana i decentralizirana. Centralizirana pristupna mreža je sa samo jednom pristupnom centralom koja se naziva mjesna centrala. Mjesna centrala u centraliziranoj mjesnoj mreži je spojnim vodovima povezana s tranzitnim centralama u županiji.

Prijenos

Danas se u mreži javnih telekomunikacija upotrebljavaju u načelu samo digitalni sustavi prijenosa, SDH (sinkrone digitalne hijerarhije) i PDH (pleziokrone digitalne hijerarhije), s iznimkom korisničkog pristupnog područja gdje će u dužem vremenskom razdoblju prevladavati analogni sustavi s tendencijom da se točka digitalizacije što više približi onom korisniku gdje je takav zahtjev ekonomski opravdan.

Na području općine Čaglin u javnoj telekomunikacijskoj mreži upotrebljavaju se sljedeći prijenosni mediji:

- svjetlovodni kabeli,
- bakreni kabeli,
- digitalni radijski sustavi,

Svjetlovodni kabeli instalirani su u TK centru Požega, uglavnom u svim smjerovima na tranzitnom i na lokalnom nivou, kao i na području općine Čaglin i po njima rade najsuvremeniji optički sustavi prijenosa.

Komutacijski objekti povezani su sa TC/PC Požega optičkim sustavima prijenosa svjetlovodnim kabelima. Za povezivanje pojedinih lokacija kao što su RR postaje na kojima nema komutacijskih objekata koriste se i radijski relejni uređaji.

Radijski relejni sustavi prijenosa kao i sustavi prijenosa po simetričnim paricama nemaju znatnijeg udjela u odnosu na ukupan broj raspoloživih kanala i relacija. Dio radijskih relejnih relacija uskoro će se zamjeniti optičkim sustavima prijenosa.

Najsuvremeniji optički sustavi prijenosa izgrađeni su na tranzitnoj razini, a to su dva međuzupanijska SDH prstena brzine prijenosa 622 Mbit/s, po kojima je Požeško-slavonska županija povezana s ostalim županijama i na nadređene centrale u Osijeku i Đakovu.

Prvi međuzupanijski SDH prsten povezuje Đakovo-Požegu-Novu Gradišku-Slavonski Brod-Županju-Vinkovce-Vukovar-Osijek -Đakovo.

Drugi međuzupanijski SDH prsten povezuje Đakovo-Požegu-(Pakrac)-Viroviticu-Slatinu-Našice-Osijek-Đakovo.

Međuzupanijski prstenovi osiguravaju neprekidnost odvijanja telekomunikacijskog prometa na tranzitnom nivou te uspostavljanje novih veza bez ograničenja.

Na županijskoj razini izgrađeni su sljedeći SDH prstenovi:

- prvi županijski SDH prsten Požega-Brestovac-Velika-Jakšić-Požega,
- drugi županijski SDH prsten 155 Mbit/s Požega-Kula-Čaglin-Pleternica-Požega,
- lokalni SDH prsten 155 Mbit/s Pakrac-Lipik-Gaj-Pakrac.

Pristup

Povezivanje korisničkih terminala uređaja na najbliže čvorove javne telekomunikacije omogućava pristupna mreža.

U pristupnoj mreži mogu postojati sljedeći vodovi:

- korisnički (između pristupnih centrala i telefonskih aparata i uređaja),
- spojni (između UPS i matičnih LC (PC))

U svim naseljima Županije T- Hrvatski Telekom ima izgrađene pristupne mreže pa tako i u naseljima koja pripadaju općini Čaglin. Kapacitet pristupnih mreža je od 1,5 – 2 parice po domaćinstvu. Po kvaliteti izgrađenosti T-Hrvatske i Telekom mreže omogućavaju, osim osnovne funkcije, povezivanja telefonskih pretplatnika na komutaciju i korištenje svih novih usluga koje se pružaju u telefonskom prometu do usluga prijenosa podataka.

Pokretne komunikacije

T-Mobile

Na ovom području T-Mobile Hrvatska d.o.o. ima izgrađenu jednu osnovnu postaju (u Migalovcima) i u planu je izgradnja još dvije. T-Mobile Hrvatska d.o.o. izgrađuje i upravlja telekomunikacijskim mrežama više sustava pokretnih komunikacija.

VIPnet

Na području obuhvata PPUO Čaglin započeta gradnja bazne stanice.

Tele 2 na ovom području nema baznih postaja, ali planira izgraditi samostojeće antenske stupove za osnovne postaje.

RTV sustav veza

Izgrađeni objekt Lončarski Vis - Migalovci GSM i Migalovci GSM - Degman pokrivaju općinu Čaglin i šire RR sustavom veza.

Tablica br. 55.

RR veze na području općine Čaglin		
Red br.	Naziv/relacija	Napomena
1.	Lončarski Vis - Migalovci GSM	osigurati koridor
2.	Migalovci GSM – Degman (vojna baza)	osigurati koridor

Izvor podataka: T Com HT- Hrvatske telekomunikacije d.d. Regija 4-Istok, Sjedište Regije Osijek, rujan 2007.g.

1.1.2.6. Energetski sustav

Plinoopskrba

Dosadašnji razvoj plinske mreže vezan je uz veće gradove i naselja, koja su smještena uz magistralni i regionalni plinovod ili koja se nalaze u blizini izgrađenih mjerno redukcijских stanica. Razvoj plinske mreže uglavnom je uvjetovan kraćom i jeftinijom plinskom mrežom te blizinom većih i velikih potražaca za što očito do sada nije bilo većih potreba.

Na cijelom području Općine nema izgrađene distribucijske plinovodne mreže po naseljima pa se smatra najzaostalijim distributivnim područjem, ali je ista planirana.

U Županiji imamo pet distributivnih područja i to: Pakrac, Badljevin, Požega, Ferovac i Čaglin. Za sada postoji devetnaest zona plinifikacije s tim da imamo naselja u kojima je provedena plinska mreža i kojima se ista tek mora izgraditi, a među koja spadaju i sva naselja u Općini.

Ovim područjem prolaze **magistralni plinovodi Našice – Slavonski Brod DN 300/50 i Čaglin – Požega DN 150/50.**

Planirana je izgradnja **magistralnog visokotlačnog plinovoda Slobodnica – Donji Miholjac DN 1000/75** čija bi trasa prolazila područjem Općine (u tijeku je javni uvid Studije o procjeni utjecaja na okoliš).

Pored objekata Plinovodnog sustava Like i Dalmacije, najvažniji objekt drugog razvojno ulagačkog ciklusa 2007. - 2011. godine, je magistralni plinovod Slobodnica - Donji Miholjac - (Dravaszerdahely RM). Njegova je namjena višestruka te će on, povezujući posavski i podravski plinovodni transportni pravac, bitno povećati pouzdanost i opseg dobave prirodnog plina u ovaj dio Hrvatske. Njegovom izgradnjom će se stvoriti uvjeti za otvaranjem novog dobavnog pravca iz Mađarske, povezivanjem s mađarskim transportnim sustavom, međunarodnim plinovodom Donji Miholjac - Dravaszerdahely RM, što će omogućiti dobavu novih, značajnih količina prirodnog plina za hrvatsko tržište, ali i tranzit za BiH. Magistralna plinovodna mreža dio je visokotlačnog sustava distribucije zemnog plina RH. Postojeći sustav nije izgrađen u cijelosti.

Osnovni cilj glede razvoja plinoopskrbnog sustava je daljnja izgradnja magistralnog sustava, te na taj način ostvarivanje uvjeta za izgradnju detaljnog magistralnog razvoda plina i sigurnog i kvalitetnog povezivanja svih područja unutar šire regije i Države.

Na ovom području planirana je i izgradnja **magistralnog visokotlačnog plinovoda Našice - Slav. Brod.**

Elektroenergetika

Potrošnja električne energije

Područje općine Čaglin električnom energijom opskrbljuje distributer HEP distribucija d.o.o. DP "Elektra" Požega.

Opskrba električnom energijom potrošača na području općine Čaglin ostvaruje se isključivo iz elektroenergetske mreže Republike Hrvatske, jer na području ne postoje energetska postrojenja za proizvodnju električne energije.

Potrošnja električne energije na područje općine Čaglin u 2005. godini iznosila je 544.507 kWh.

U sljedećoj tablici prikazana je potrošnja električne energije 2005. godine po vrsti potrošača:

Tablica br. 56.

POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN U 2005.g.		
Redni broj	Potrošač	Potrošnja (kWh)
1.	Kućanstva	202.856
2.	Gospodarstvo, javni sadržaj (uprava, školstvo i sl.)	262.197
3.	Javna rasvjeta	79.454
U K U P N O:		544.507

Izvor podataka: HEP-Distribucija d.d. Zagreb; DP "Elektra", Požega siječanj 2006.g.

Prijenosna mreža

Prijenosna mreža na ovom području sadrži samo jednu građevinu na 400 kV naponskoj razini, a to je:

- dalekovod DV 400 kV koji prolazi vrlo malim dijelom prostora općine Čaglin u smjeru istok-zapad odnosno Ernestinovo-Žerjavinec.

Ovaj dalekovod samo prolazi ovim područjem i izravno ne doprinosi elektroopskrbi potrošača na području Općine.

Distribucijska mreža

Na području Općine distribucijska mreža sadrži građevine na 10(20) kV i 0.4 kV naponskoj razini kao i javnu rasvjetu.

Distribucijska elektroenergetska mreža na 10(20) kV naponskoj razini sadržava trafostanice 10(20)/0,4 kV, te nadzemne i podzemne kableske dalekovode.

1. Postojeća elektroenergetska postrojenja

Tablica br. 57.

ELEKTROENERGETSKI DISTRIBUCIJSKI SUSTAV U OPĆINI ČAGLIN				
red. broj	Naponska razina	Vrsta objekta	Jedinica mjere	Iznos/količina
1.	10(20) kV	Zračni dalekovod	km	61,648
2.	10(20) kV	Kabelski dalekovod	km	0,090
3.	10/0,4 kV	Trafostanice	kom	41
4.	10/0,4 kV	Transformatori	kom	41
5.	10/0,4 kV	Transformatori, snaga	kVA	2.630

Izvor podataka: HEP-Distribucija d.d. Zagreb; DP "Elektra", Požega siječanj 2006.g.

Javna rasvjeta, gdje je ima, izgrađena je uglavnom s rasvjetim tijelima na građevinama, a dio je izgrađen postavljanjem rasvjetnih tijela na betonske stupove.

1.1.2.7. Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrba

Za opskrbu pitkom vodom, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda te zbrinjavanje komunalnog otpada nadležna je Tekija d.o.o.

Vodoopskrbni sustav općine Čaglin dio je vodoopskrbnog sustava Požeštine, koji se bazira na tri gradska crpilišta (bušeni zdenci) na području grada Požege i tri otvorena zahvata na gorskim izvorima.

Gradska crpilišta su:

- **Zapadno polje** koje sačinjava 10 tzv. teglica i 10 bunara sa sabirnim spremnikom iz kojeg se voda nakon dezinfekcije upućuje potrošačima i prema vodospremi Sv. Vid zapremine 3000 m³. Izdašnost crpilišta je, ovisno o periodu godine i stanju vodonosnika, od 60 do 80 l/s;
- **Istočno polje** (kapaciteta 20 l/s) od početka 1997. godine zatvoreno zbog onečišćenja, te je izvan funkcije, a u budućnosti se može planirati za korištenje kao tehnološka voda za potrebe gospodarstva i crpilište **Luke** koje se nalazi zapadno od grada Požege, a sjeverno od rijeke Orljave. Sačinjavaju ga četiri zdenca ukupnog kapaciteta 60 l/s, transformatorska stanica s elektroagregatom i mjerno-klorna stanica.

Gorska izvorišta su:

- **Stražemanka** smještena neposredno uz lijevi bok vodotoka Stražemanka na koti od 427 m nadmorske visine, izdašnosti izvora od 35 do 40 l/s opremljeno suvremenom opremom za dezinfekciju vode te telemetrijskom vezom spojeno s nadzornim centrom u Tekiji d.o.o.,
- **Veličanka**, preljevnog tipa, nalazi se na 515 m nadmorske visine, a postojeća kaptaža drenira isključivo preljevne vode izvorišta, koje su u vrijeme ljetnih i jesenskih mjeseci nedostatne za vodoopskrbu, a u razdoblju zima-proljeće pojavljuje višak preljevnih količina vode koje postojeći cjevovodi ne mogu prihvatiti. Izvorište je opremljeno suvremenom opremom za dezinfekciju vode, telemetrijskom vezom spojeno s nadzornim centrom u Tekiji, a zahvaćene količine kreću se ovisno o periodu godine od 20 do 110 l/s
- i **Površinski zahvat Kutjevačka Rika** je bočni zahvat vodotoka na Kutjevačkoj Rici kapaciteta 10 l/s, problem se javlja kod obilnijih padalina, kao i stara i dotrajala oprema koju je potrebno hitno dograditi i modernizirati.

Vodoopskrba u općini Čaglin izvedena je kako je prikazano u sljedećoj tablici:

Tablica br. 58.

Vodoopskrba u naseljima općine Čaglin u 2005.g.								
Općina	Naselje	Dužina distribut. mreže m'	Broj priključ.	Br. stan. 2001.	Br. st. na jav. vodovod	Br. st. na vlastitom vodov.	Opskrbljenost (%)	Posebne napomene
Čaglin	Čaglin	5.500	170	677	677		100	J.V.S.
	Darkovac	2.000	7	14	12		86	J.V.S.
	Djedina Rijeka	4.500	46	165	165		100	Z.VOD.S.- Djedina Rijeka
	Dobra Voda			12		12	0	VL.VO.
	Dobrogošće			11		11	0	VL.VO.
	Draganlug			5		5	0	VL.VO.
	Duboka			72		72	0	VL.VO.
	Imrijevci			51		51	0	VL.VO.
	Ivanovci			18		18	0	VL.VO.
	Jasik			3		3	0	VL.VO.
	Jezero			13		13	0	VL.VO.
	Jurkovac			33		33	0	VL.VO.
	Kneževac			96		96	0	VL.VO.
	Latinovac			84		84	0	J.V.S.*
	Migalovci	2.000	35	146	146		100	J.V.S.**
	Milanlug	3.000	67	243	243		100	J.V.S.
	Mokreš			22		22	0	VL.VO.
	Nova Lipovica			48		48	0	J.V.S.*
	Nova Ljeskovica	2.000	37	668	668		100	J.V.S.
	Novi Zdenkovac			9		9	0	VL.VO.
	Paka	5.600	37	61	61		100	Z.VOD.S. - Paka
	Ruševo	5.000	91	310	310		100	Z.VOD.S. - Ruševo
	Sapna	2.000	27	90	90		100	J.V.S.
	Sibokovac			53		53	0	VL.VO.
	Sovski Dol	4.600	56	155	155		100	Z.VOD.S.- Sovski Dol
	Stara Ljeskovica	800	3	16	15		94	VL.VO.
	Stari Zdenkovac			46		46	0	VL.VO.
	Stojčinovac			7		7	0	VL.VO.
	Veliki Bilač			49		49	0	VL.VO.
	Vlatkovac			121		121	0	VL.VO.
	Vukojevica			88		88	0	VL.VO.
	Ukupno:	37.000	576	3.386	2.542	841	75%	

Izvor podataka Tekija d.o.o. Požega, 2006.g.

Napomene: J.V.S. (jedinstveni vodoopskrbni sustav požeštine), Z.VOD.S. (zasebni vodoopskrbni sustav u požeštini) VL.VO. (vlastito rješenje vodovoda-podzemna voda iz bunara), J.V.S.* kroz naselja Latinovac i Nova Lipovica prošao je glavni vod jedinstvenog vodoopskrbnog sustava požeštine, međutim stanovništvo i dalje koristi svoje vlatite bunare (VL.VO.), J.V.S.** Migalovci prošao JVS ali se vodoopskrba rješava iz postojećeg izvorišta.

Procjenjuje se da će potreba za vodom Općine Čaglin do 2022. godine iznositi 11,81l/s/24h. Lokalni čaglinški vodoopskrbni sustav dugoročno je planiran kao dio regionalnog vodoopskrbnog sustava Požeštine.

Svrha vodoopskrbnog sustava je da na optimalan način i uz minimalne troškove dovede vodu od izvorišta do potrošača. Na području Općine riješena je vodoopskrba iz javnog vodoopskrbnog sustava požeštine kod 75% stanovništva, dok 25 % stanovništva ima riješenju vodoopskrbu iz vlastitih vodovoda (bunara). Uz regionalni vodoopskrbni sustav postoji niz lokalnih vodovoda s kaptažama izvorišta izdašnosti od 0,5 do 4,0 l/s. Samostalni vodoopskrbni sustavi koji su dugoročno planirani kao dio regionlanog sustava su Čaglinški sustav: Paka, Sovski dol i Djedina Rijeka. Osnovni problem većine od ovih zahvata je neadekvatna izgradnja zahvatnih građevina i zamućenje kod obilnijih padalina, te nedostatak dovoljne količine vode zbog klimatskih promjena, ali i povećanih zahtjeva potrošača u pripadajućim naseljima. Nuža je ugradnja za mjerenje zahvaćenih količina vode i opreme za dezinfekciju.

Odvodnja otpadnih voda

Javni kanalizacijski sustav na cijelom području općine Čaglin ne postoji, osim što naselje Nova Ljeskovica posjeduje zasebni kanalizacijski sustav odvodnje za potrebe Doma za stare i psihički bolesne osobe. Dužina ovog kanalizacijskog sustava iznosi svega 250 metara sa izgrađenim biodiskom.

Tablica br. 59.

ODVODNJA OTPADNIH VODA U NASELJIMA OPĆINE ČAGLIN								
Općina	Naselje	Dužina kanaliz. mreže (m)	Broj priključaka	Broj stanovnika 2001.	Br. st. na javnoj kanalizaciji	Uređaj za mehaničko pročišć. otpad. voda	Uređaj za biološko pročišćavanje	Broj stanovnika na vlastitoj odvodnji
Čaglin	Nova Ljeskovica	250	1	668	600	da	biodisk	62
	UKUPNO:	250	1	668	600			62

Izvor podataka: Tekija d.o.o. Požega, siječanj 2006.g.

Na području Čaglina planiran je mehaničko – biološki uređaj za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta u I. fazi 4.000 ES te u II. fazi 5.000 ES, efekt pročišćavanja je 95%. (podaci iz Vodoprivredne osnove sliva rijeke Orljave, JVP "Hrvatska vodoprivreda", Zagreb 1991.g.)

Uređenje vodotoka i voda

Zaštita od poplava je neophodna djelatnost koja bitno utječe kako na proizvodnju tako i na životni standard.

Požeško-slavonska županija ima vrlo nepovoljan geomorfološki oblik za prihvrat većih količina padalina. Na ovom području prisutan je utjecaj bujica i erozija, pa su nužni hidrotehnički radovi, koje je potrebno kompleksno planirati i provoditi. Cjelovita zaštita korištenja do sada izgrađenih objekata ne postoji. Uređene dionice pojedinih vodotoka zaštićuju dijelove značajnijih naselja i objekata lokalno, kao i uspostavljena djelomična odvodnja u melioracijskim područjima. Zbog nedovoljne sigurnosti i obrambene moći sustava, periodično dolazi do plavljenja površina tako da su štete velike, a najveće posljedice nastaju u stambenim građevinama, gospodarskim kao i poljoprivrednom površinama. Najkvalitetnije rješenje za uspostavljanje sustava obrane od poplave je izgradnja i uspostavljanje retencijskih prostora koji se mogu staviti pod kontrolu.

Razvoj vodnog režima mora ići u dva pravca:

- izgradnjom obrambenih linija i odvodne mreže na ugroženim područjima i
- izgradnjom višenamjenskih akumulacija

Zaštita od poplava

Na ovom prostoru događaju se plavljenja i bujično erozijska djelovanja, pa je zaštita od štetnog djelovanja voda važna i neophodna djelatnost koju u idućem razdoblju treba usmjeriti na provedbu uglavnom već planiranih aktivnosti. U svim etapama, od odluke za zaštitom prostora od poplava preko analize varijantnih rješenja i izbora rješenja zaštite sve do izgradnje, korištenja i održavanja zaštitnog sustava, mora postojati gospodarska opravdanost.

Izgradnjom i korištenjem poplavama ugroženih nizina uz vodotoke često se ulazi u rizik da povremeno izlivena velika voda korisnicima tog prostora nanese gubitak i štetu. Zaštita od poplava, iako se mnogo ulaže u izgradnju zaštitnih objekata, još je i danas jedna od značajnijih vodogospodarskih djelatnosti.

Glavni problemi djelatnosti uređenja vodotoka i zaštite od štetnog djelovanja voda su nedovoljni stupnjevi zaštite branjenih područja od poplava, a koji se pojavljuju zbog nedovoljne izgrađenosti sustava. Naselja su djelomično zaštićena od velikih voda, ovisno o lokaciji, a poželjno bi bilo područje svakog naselja zaštititi na 50 godišnju veliku vodu, a poljoprivredne površine na 25 godišnju veliku vodu.

Kao prioritetni zahvat u vodnogospodarskom sustavu sliva rijeke Orljave, uz primarnu funkciju redukcije velikih voda kao i veliki značaj s aspekta korištenja voda je objekt retencije - akumulacije "Londža".

Retencija - akumulacija Londža locirana je u gornjem dijelu sliva i pokriva sa svojih cca 140 km² gotovo 1/3 ukupnog sliva rijeke Londže. Pozicija pregrade je u dolinskom suženju, oko 1 km uzvodno od Čaglina i 3 km nizvodno od naselja Kneževac. Dolinski dio predstavlja relativno široku zonu izloženu dosta često plavljenju vodama Londže pri nailasku velikog vodnog vala. Upravo takav karakter doline je i dodatni razlog za poduzimanje mjera za izgradnju ovakvog sustava.

Tablica br. 60.

KARAKTERISTIKE RETENCIJE - AKUMULACIJE LONDŽA							
Red broj	Vrsta objekta	Naziv objekta	Vodotok	Recipijent	Namjena	Površina sliva iznad pregrade km ²	Volumen m ³
1.	A - R	"Londža"	r. Londža	r. Orljava	OP, NA	140	4.600.000 m ³ retencijski prostor 4.000.000 m ³ akumulacijski prostor

Izvor podataka: Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save, VGI „Orljava-Londža“, Požega prosinac 2006. godine.

A - akumulacija R - retencija OP - obrana od poplave VO - vodoopskrba NA - navodnjavanje RI - ribnjaci

Retencija - akumulacija „LONDŽA“ – u izgradnji
(gruba rešetka, ulazni prag i uljevno okno)

Retencija - akumulacija "Londža" se gradi etapno. Kroz I. etapu izgradnje objekt se gradi i osigurava za funkcioniranje na nivou retencije, odnosno samo za povremeno zadržavanje vode u zaplavnom prostoru. U II. etapi izgradnje ona će služiti za akumuliranje vode, a ujedno je ostavljena mogućnost da se na relativno jednostavan način nastavi izgradnja (dogradnja) pregrade u III. etapi izgradnje.

Na području Općine izvedeni su regulacijski radovi na najugroženijim i najosjetljivijim dijelovima toka vodotoka. Opća značajka izvedenih zahvata jest parcijalnost rješenja koja zbog različitog pristupa i kriterija nisu mogla dati danas zadovoljavajuću sigurnost branjenih područja.

Korito rijeke Londže kod naselja Veliki Bilač
(potreba otvaranja korita krčenjem)

Tablica br. 61.

DIJELOVI UREĐENIH TOKOVA VODOTOKA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN				
Red. br.	Naziv vodotoka	Ukupna dužina (km) u Općini	Dužina reguliranog dijela (km)	Napomena
1.	r. Londža	16,95	7,0	djelomično uređeno, bez nasipa, do brane „Londža“
2.	p. Krajna	8,10	6,0	u naselju Čaglin, na području „sedam baraka“ do naselja Ljeskovica
3.	Lončarski p.	13,00	1,00	pritok p. Lončarski
4.	p. Dobra Voda	7,00	1,00	u naselju Zdenkovac
5.	p. Pačica	12,50	2,80	
6.	p. Sovljanski	8,40	2,50	nizvodno naselja D. Mala
7.	p. Ruševac	7,50	4,30	od ušća u r. Londžu do naselja Migalovci u naselju Ruševo
8.	p. Vratački	5,50	1,00	u naselju Ruševo
9.	p. Rosinac	7,00	2,00	nizvodno naselja Djedina Rijeka
10.	p. Tekajac	3,00	0,50	u naselju Djedina Rijeka
11.	Simin p.	2,00	2,00	do ceste Čaglin - Kneževac
12.	p. Pustare	3,00	3,00	

Izvor podataka: Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save, VGI „Orljava-Londža“, Požega prosinac 2006. godine.

Korito potoka Krajina nizvodno od naselja Čaglin

Zaštitne i regulacijske građevine

Za zaštitu od štetnog djelovanja voda na pojedinim vodotocima su izvedeni regulacijski zahvati i korekcije korita pod određenim uvjetima.

Na slivu rijeke Londže koja je glavni vodotok na ovom području kao i recipijent brojnih brdskih potoka bujičnog karaktera te međuslivova između potoka, postavljaju se sljedeći uvjeti zaštite od poplava:

- naselja industrijske zone i glavne prometnice uz manje vodotoke štite se od 50 - godišnjih velikih voda,
- poljoprivredne površine, ribnjaci i šumske površine štite se od 25 - godišnjih velikih voda.

Akumulacija - retencija Londža

Na dijelu slivnog područja "Orljava - Londža" koje se nalazi na području obuhvata PPUG Čaglin započeta je izgradnja retencije - akumulacije Londža između naselja Čaglin i Kneževac. Volumen retencijskog prostora je 4.600.000 (4.700.000) m³, dok volumen akumulacijskog prostora iznosi 4.000.000 m³.

Brana Londža je buduća zemljana nasuta brana na poziciji naselja Čaglin, izuzetno je povoljno locirana, te zatvara velik zaplavni prostor s relativno niskom branom. Kota krune brane je 146,85 m.n.m. Kota preljeva je 144,85 m.n.m. Dužina preljeva je 20 m, a temeljni ispušt profila 1.300 mm. Ugrađen je i ispušt profila 600 mm koji će biti u funkciji opskrbnog cjevovoda. Izgradnja je predviđena u tri etape.

- I. etapa; retencija od 4.700.000 m³,
- II. etapa; akumulacija od 4.000.000 m³ + retencija 4.700.000 m³,
- III. etapa; akumulacija

Akumulacija Londža ima zapreminu korisnog volumena od 12.600.000 m³. Višenamjenski je objekt koji pored funkcije akumuliranja vode ima i funkciju za zaštitu od štetnog djelovanja voda (funkcija obrane od poplave) kao i športsko-rekreacijske objekte, te navodnjavanje. Dovod vode za planirano navodnjavanje osigurao bi se putem rijeke Londže, a svaki od korisnika ili grupa korisnika ima svoj zahvat i distribuciju vode za navodnjavanje s mjernom opremom. Uvažavajući postojeće i planirane kulture te pravilnost površina predlaže se korištenje samohodnih raspršivača – tifona ili lineara za navodnjavanje na parcelama. Prilikom odabira strojeva treba se voditi računa o postojećim i planiranim dalekovodima koji su položeni preko planiranih parcela u Dolini Londže. Potrebno je naglasiti da se dio planiranih površina nalazi u III. zoni sanitarne zaštite crpilišta Pleternica (prema prostornom planu Požeško - slavonske županije) što dobrim dijelom predstavlja bitan ograničavajući faktor za primjenu navodnjavanja (umjetna gnojiva, sredstva za zaštitu bilja).

Rijeka Londža pritječe sa istočnog dijela Požeške kotline kao otplavni recipijent rijeci Orljavi, koja formirajući se na obroncima Krndije i Dilja, teče u smjeru istok - zapad, ulijevajući se u Orljavu kod Pleternice. U razdoblju od 20 godina uređeno je korito rijeke Londže od ušća u rijeku Orljavu do brane retencije - akumulacije Londža u dužini od 20,20 km.

Na prostoru između naselja Čaglin i Kneževac započeta je izgradnja akumulacije Londža. Ista je predviđena dužine oko 400 metara, potencijalne visine 8 m i zatvara 10.6 miliona m³, a dužina preljevnog objekta iznosi 20,0 metara.

Izgradnjom akumulacije rijeke Londže kod Čaglina spriječile bi se poplave grada Pleternice, a može i služiti kao višenamjenski objekt za navodnjavanje, te opskrbu ribnjaka i sl. Izgradnjom iste osigurati će se prostor za prihvrat vodnog vala, čime se otklanja uzrok šteta i nedostatka vode. Tehnička rješenja moraju biti tako izrađena da ne dođe do promjena prirodnih osobina vode u smislu zagađenja i sl. Akumulacija Londža izuzetno je povoljno locirana, te zahtjeva veliki zaplavni prostor s relativno niskom branom.

Prikaz veličina akumulacijskih objekata.

Tablica br. 62.

PRIKAZ VELIČINA AKUMULACIJSKIH OBJEKATA U OPĆINI ČAGLIN				
Red. br.	Naziv objekta (vodotoka)	Korisna zapremina $\times 10^6 \text{ m}^3$	Bruto prihod akumulacije	
			l/s	$\times 10^6 \text{ m}^3$
1.	Lončarski potok	2,73	100	3,16
2.	Rosinac	1,65	61	1,91
3.	Krajina	0,60	22	0,69
4.	Jurkovac	0,65	24	0,75
5.	Londža	14,47	530	16,73

Izvor podataka: Vodoprivredna osnova za vodno područje sliva rijeke Save, VGI „Orljava – Londža“.

Ribnjaci

Vode sliva rijeke Orljave oduvijek su bile bogate ribom. Prvo ribolovno društvo osnovano je 1938. godine u Požegi. U dolini rijeke Londže još 1955. godine, namjeravalo se izgraditi 2.335 ha ribnjaka na plavnim površinama uzvodno od Čaglina, ali se odustalo od izgradnje radi nedostatka sredstava. U toku regulacijskih radova na rijeci Londži, koji su vršeni etapno od ušća uzvodno, predložena je izgradnja ribnjaka na lijevoj obali ukupne površine 750 ha. Izrađena je tehnička dokumenatcija (1971. godine), ali se od gradnje odustalo. Površine su poslije meliorirane i pretvorene u proizvodne table PPK Kutjevo. Danas, u gornjem dijelu sliva rijeke Orljave, egzistiraju jedino mali sportski ribnjaci, zanemarivih površina.

Tablica br. 63.

POKAZATELJI O RIBNJACIMA NA LONDŽI						
Naziv ribnjaka	Površina F (ha)	Površina sliva Fs (km ²)	Fs/F (km ² /km ²)	Godišnji dotok Vd ($\times 10^6 \text{ m}^3$)	Godišnje potrebe Vp	Vd/Vp
Londža Čaglin	150	157,0	104,7	20,06	4,09	4,90
Londža ušće	204	324,0	158,8	43,46	5,26	8,26

Izvor podataka: Vodoprivredna osnova sliva rijeke Orljave, Zagreb 1991.g

Melioracijska odvodnja i navodnjavanje

Melioracijska odvodnja

Melioracijskih površina na području općine Čaglin imamo uz vodotok Londžu. Izvedeni su određeni regulacijski radovi (izrada osnovnog korita s inundacijskim pojasom i zaštinim nasipima), ali dobar dio je još uvijek neuređen.

Regulacijski radovi izvedeni su osim dijelom uz rijeku Londžu (7,0 km) i na najugroženijim i najosjetljivijim dijelovima toka sljedećih vodotoka i to: potok Kajina (6,0 km), Lončarski potok (1,00 km), potok Dobra Voda (1,00 km), potok Pačica (2,80 km), potok Sovljanski (2,50 km), potok Ruševac (4,30 km), potok Vratački (1,00 km), potok Rosinac (2,00 km), Potok Tekajac (0,50 km), Simin potok (2,00 km) te potok Pustare (3,00 kma).

Dosadašnji radovi izvide se parcijalno i ne daju dovoljnu sigurnost branjenim površinama.

Zaštita od štetnog djelovanja voda podrazumjeva i odvodnju poljoprivrednih površina i snižavanja nivoa podzemnih voda radi ujednačenih prinosa u poljoprivredi.

Melioracijsko navodnjavanje

Nedostatak vode u kritičnom vegetacijskom razdoblju je uslijed klimatskih promjena u posljednjih dvadesetak godina sve izraženiji, a naročito su ugrožene visoko akumulacijske kulture (sjemenske). Kako bi se štete svele na minimalnu moguću mjeru potrebna je primjena suvremenih tehnologija obrade tla i izgradnja melioracijskog sustava za navodnjavanje.

Za intenzivne poljoprivredne proizvodnje navodnjavanje predstavlja značajan aspekt u razvoju, a samim tim i podizanje standarda i kvalitete življenja.

Navodnjavanje predstavlja vid funkcije koja se sastoji u dodavanju (umjetnom) vode za optimalan rast i razvoj poljoprivrednih kultura, kada u tijeku vegetacijskog razdoblja nedostaje vode u tlu.

Navodnjavanjem područja deficitarnog vodom, bilo kao osnovnom ili dopunskom mjerom, otvara se mogućnost povećanja poljoprivredne proizvodnje, promjene strukture sjetve i planske poljoprivredne proizvodnje dohodovnih kultura. Iako se mjere navodnjavanja pojavljuju u samim počecima ljudske civilizacije, ono danas predstavlja suvremeni način upravljanja poljoprivrednim zemljištima.

Problemi koji se javljaju u razvoju sustava navodnjavanja su prije svega nedovoljna sredstva, jer da bi se projektiralo, izgradilo i upravljalo sustavima navodnjavanja potrebno je izgraditi kapitalne objekte, koji onda u pravilu postaju višenamjenski objekti kako bi se opravdalo ulaganje u njih. Prisutan je i problem vezan uz zakonodavnu osnovu koja je u ovom području nedefinirana te ukazuje na nužnost da se u najkraćem razdoblju postavi dobra osnova koja bi definirala nositelje investicija, način financiranja, upravljanja, održavanja, koncesije i drugo neophodno za funkcioniranje sustava navodnjavanja.

U srpnju 2005. godine je izrađen „Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj“, a u listopadu 2005. godine za područje Požeško - slavonske županije izrađen je projekt „Osnove navodnjavanja na području Požeško - slavonske županije“.

Analizirajući razvoj sustava navodnjavanja na području Požeško - slavonske županije pa tako i općine Čaglin, planiranje aktivnosti na istom vezana su uz izvore osiguranja dovoljnih količina vode, koje će biti riješeno izgradnjom višenamjenskih akumulacija i retencija.

1.1.2.8. Gospodarenje s otpadom

Na prostoru općine Čaglin zbrinjavanje otpada organizirano se prikuplja i odvozi iz osam naselja (Djedina Rijeka, Čaglin, Latinovac, Migalovci, Milanlug, Nova Ljeskovica, Ruševo i Vukojevica). Prikupljanje i odvoz obavlja „Tekija“ d.o.o. iz Požege jednom tjedno. Prikupljeni otpad odlaže se na županijsko odlagalište Vinogradine kraj Požege. Odlagalište je ograđeno, ima protupožarni zaštitni pojas, objekat za mehanizaciju, prilazni put i rampu.

Potrebno je organizirati prikupljanje odvojenog komunalnog otpada po vrsti (staklo, papir, istrošene baterije, limena ambalaža i sl.) na jednoj ili više lokacija te urediti reciklažno dvorište na kojem bi se odlagale ostale vrste otpada (krupni otpad, metalni otpad, otpadna ulja, kiseline i sl.). Ovakvim suvremenim pristupom znatno se smanjuje količina otpada koju je potrebno odlagati na komunalnoj deponiji, jer se veći dio korisnog otpada može koristiti kao sekundarna sirovina (željezo, papir i sl.).

Krupni (glomazni) otpad iz naselja Djedina Rijeka, Čaglin, Latinovac, Migalovci, Milanlug, Nova Ljeskovica, Ruševo i Vukojevica prikuplja se i odvozi dva puta godišnje.

Nova zakonska regulativa o određenom skupljanju reciklažnih materijala (plastična ambalaža, auti, gume i sl.) nije dovoljno osvijestila ljude te i dalje postoje divlje deponije na području Općine. Kako bi nastajanje divljih deponija prestalo uz uvažavanje naprijed navedenog Općina planira izgraditi zelene otoke i reciklažna dvorišta, kao i privremenu deponiju krupnog otpada na određenoj lokaciji u Čaglinu. Osim toga slijedi uvođenje kontrole kojom se želi spriječiti nastajanje novi divljih deponija, zagađivanje prirode i okoliša u kojima ljudi borave i žive.

Divlja odlagališta i na ovom području predstavljaju velik problem, ista se povremeno saniraju prema financijskim mogućnostima Općine, ali i ponovo otvore. Stoga je potrebno na nivou Općine pronaći nove i prihvatljive lokacije uz svu zakonsku proceduru i mjere kako bi mogle dobiti potreban legalitet.

Naselja iz kojeg se organizirano odvozi komunalni otpad ne posjeduju zeleni otok za odlaganje, s eko kontejnerima za tri vrste otpada (staklo, papir i PVC) koji bi se redovito mjesečno praznio od strane preuzimača.

Ovakvim suvremenim pristupom znatno se smanjuje količina otpada koju je potrebno odlagati na komunalnoj deponiji, jer se veći dio korisnog otpada može koristiti kao sekundarna sirovina (staklo, papir).

Na ovom području planira se izgradnja reciklažnih dvorišta za odvojeno sakupljanje i ostalog otpada kao što su tehnika, odjeća, obuća, namještaj, akumulatori i sl. te nabava preša za prešanje i baliranje papira i PVC. Također se planira odvoženje komunalnog otpada u svim preostalim naseljima gdje god je to moguće, a u kojima do sada nije organizirana odvožnja komunalnog otpada započeti s zbrinjavanjem otpada.

Tablica br. 64.

ODLAGALIŠTE KOMUNALNOG OTPADA U ŽUPANIJI							
Općina	Naziv odlagališta	JLS koje odlažu na odlagalište	Površina u ha	Početak odlaganja	Zona sanitarne zaštite u ha	Procjena odloženih količina u t	Krajobraz
Čaglin	Vinogradine	Požega, Plterenica, Čaglin, Brestovac, Jakšić, Kutjevo, i Velika					šuma, livada

Izvor podataka: Izvješće o stanju u prostoru Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja RH.

Tablica br. 65.

GODIŠNJE KOLIČINE OTPADA U OPĆINI ČAGLIN			
Red.broj	Vrste otpada	količina otpada u (t)	
1.	Komunalni otpad	sakupljač Tekija d.o.o.	252,00
		obrađivač Tekija d.o.o.	409,50
2.	Neopasni tehnološki otpad	proizvođač	47,274
3.	Opasni otpad	proizvođač	118,566

Izvor podataka: Ured državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo lipanj 2006.g.

Unatoč organiziranom odvozu otpada i u ovoj Općini pojavljuju se „divlja“ odlagališta. Prema dobivenim podacima evidentirano ih je nekoliko i to kako je prikazano:

Tablica br. 66.

EVIDENCIJA „DIVLJIH“ ODLAGALIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE ČAGLIN					
Red. br.	Naselje	k.č.	k.o.	Površina odlagališta cca m ²	Vrsta otpada
1.	Čaglin	447/1	Čaglin	22.500	komunalni otpad
2.	Migalovci	839	Migalovci	1.030	komunalni otpad
3.	Djedina Rijeka	793/2	Djedina Rijeka	8.000	komunalni otpad
		857/3			
4.	Milanlug	628	Milanlug	6.961	komunalni otpad
		627		2.835	
		626		1.855	
Sveukupne površine „divljih“ odlagališta				40.981 m ²	

Izvor podataka: Općina Čaglin, rujan 2007.g.

1.1.2.9. Stanje okoliša

Onečišćenje voda

Na području općine Čaglin svi vodotoci, osim Londže, vodotoci su lokalnog karaktera, te im nije određena kategorizacija Državnim planom za zaštitu voda. Na vodotocima lokalnog karaktera ne obavljaju se ispitivanja kakvoće voda, te ne postoje egzaktni podaci o stanju površinskih voda.

Rijeka Londža je vodotok II. kategorije i kao takav podliježe provoditi Državni plan za zaštitu voda, odnosno, obavljaju se ispitivanja kakvoće vode za koje postoje pokazatelji o stanju i kvaliteti površinskih voda.

Najugroženiji vodotok na području općine Čaglin je rijeka Londža koja je neposredni recipijent svih otpadnih voda na urbanom području Čaglina. Problem zagađenja rijeke Londže rješiće se izgradnjom kompletnog sustava odvodnje s uređajem za pročišćavanje u Čaglinu. Preduvjet za što kvalitetnije funkcioniranje cijelog sustava je da svi veći gospodarski pogoni ovisno o sastavu otpadnih voda vrše njihov predtretman prije upuštanja u javni sustav odvodnje.

Postojanje divljih deponija u blizini vodotoka (rijeka Londža), te nerijetko i direktno odlaganje građevinskog i krupnog otpada u stare i postojeće kanale potoka i rukavaca govori o vjerojatnom onečišćenju površinskih voda te je potrebno osim redovitog čišćenja korita, provesti i adekvatne mjere za sprječavanje daljnjeg zagađenja istih.

Onečišćenje zraka

Na području općine Čaglin situacija u pogledu onečišćenja zraka nije alarmantna, ipak ukazuje na potrebu pravodobnih aktivnosti kako bi se spriječile konfliktne situacije u budućnosti.

Što se tiče izvora onečišćenja zraka od strane urbane aglomeracije samog općinskog središta i drugih naselja svojim stambenim, industrijskim (kojih nema na ovom području) i prometnim sadržajima ne ukazuju na neku alarmantnu potrebu aktivnosti kako bi se spriječile konfliktne situacije u budućnosti.

Najveća opasnost od zagađenja zraka prijeti od sve intenzivnijeg prometnog toka najviše je prisutno uz trasu državnih i županijskih cesta. Povećana koncentracija ugljikovodika, ugljičnog monoksida, sumpornog dioksida i dušikovog oksida u zraku direktno utječu na ljudsko zdravlje, te na biljni fond u naseljima, a posrednim putem dolazi do zagađenja voda i tala.

Opasnost od zagađenja zraka također je prisutna uz područja u blizini eksploatacijskih polja.

Preventivne mjere zaštite od mogućeg zagađenja koje uzrokuju gospodarski pogoni, promet, dosadašnji način tretiranja i obrade poljoprivrednih površina provoditi kroz:

- odgovarajuća praćenja raznim mjerjenjima prisutnih emisija kao i procjene moguće štete utjecaja na okolinu,
- kod utvrđenih nedozvoljenih emisija poduzeti potrebne mjere za njihovo smanjenje,
- uređenje zelenog pojasa između gospodarskih pogona i općinskih sadržaja, dakle, ako su ocijenjene razine onečišćenosti više od graničnih vrijednosti, potrebno je uspostaviti lokalnu mrežu za praćenje kakvoće zraka sukladno odgovarajućoj zakonskoj regulative te izraditi katastre zagađivača.

Onečišćenje tla

U općinskom središtu Čaglin **nema velikih industrijskih** pogona, stoga se stanje tala može promatrati u okviru šireg područja, gdje dominira ruralni karakter naselja, usitnjenost poljoprivrednih površina kao odraz prirodno-geografskih osobina teritorija Općine.

Usitnjenost poljoprivrednih posjeda koja karakterizira ovaj prostor, pridonijela je zaštiti tla od onečišćenja od poljoprivredne proizvodnje, uslijed prekomjernog korištenja umjetnih gnojiva te sredstava za zaštitu poljoprivrednih kultura, koja su potencijalni zagađivači tla, a koja su neminovne posljedice intenzivne poljoprivredne proizvodnje na velikim poljoprivrednim posjedima (tablama).

Najprisutnije zagađenje tla vezano je za lokacije divljih deponija, koje su, uglavnom, izvan granica građevinskog područja, najčešće na poljoprivrednom zemljištu ili možda u vodotoku odnosno u koritima pojedinih potoka.

Osim navedenog zagađenja sve je aktualniji problem s dosada izgrađenim gospodarskim građevinama (tovilišta, staje za industrijski tov stoke, loše ili nikako riješenje postojećih jama za izđubivanje, septičkih taložnica, način i mjesta odlaganja te pražnjenja istih, kao i nedovoljno nadziranje od strane nadležnih inspekcija).

Opterećenje bukom

Utjecaj buke na zdravlje i psihičko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu uvjeta života veoma je velik te se zbog toga intenzivna buka smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu. Uz buku su često vezane i vibracije koje imaju izričito negativan utjecaj na kvalitet građevinskog fonda.

Današnja situacija u pogledu ugroženosti naselja od prejake buke je neznatna, ali je potrebno pratiti situacije ugroženim područjima (blizina prometnica – državne i županijske ceste, gospodarski pogoni, eksploatacijska polja i sl.) vezano na zadovoljavanje propisa iz Zakona o zaštiti od buke i Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave.

Zakon o zaštiti od buke definira potrebu izrade karte buke i akcijske planove na nivou Općine, ali takva mjerenja do sada nisu vršena, a u cilju zaštite od prekomjerne buke na području općine Čaglin potrebno je identificirati potencijalne izvore buke te kontinuirano vršiti mjerenje buke u najugroženijim područjima.

1.1.2.10. Područja posebne namjene

Na području Dilj gore nalazi se vojni kompleks „Degman“, građevina posebne namjene prema podacima MORH-a, čiju je zonu potrebno definirati prema Pravilniku o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Obveza iz Prostornog Plana Požeško - slavonske županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju ("NN", br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, i 100/04.), Prostorni plan Požeško - slavonske županije usvojila je Županijska skupština Požeško - slavonske županije⁶. Prostorni plan Požeško - slavonske županije osnovni je dokument uređenja prostora Županije, kojim su utvrđene osnove budućeg razvitka u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora. Postavke Prostornog plana Županije obveza su za izradu dokumenata prostornog uređenja užih područja, pa tako i Prostornog plana uređenja općine Čaglin.

Prostorni plan Požeško - slavonske županije izgrađen je u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Države ("NN", br. 50/99.) te usklađen s prostornim planovima susjednih Županija. Prostorni plan Županije je uvažavanjem prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razradio načela prostornog uređenja i utvrdio ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora. Plan utvrđuje prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

⁶ "Požeško - slavonski službeni glasnik" br.5 i 5A/2002.: Prostorni plan Požeško - slavonske županije.

Požeško-slavonska županija obuhvaća 10 jedinica lokalne samouprave. Od toga je 5 gradova: Lipik, Kutjevo, Pakrac, Pleternica i Požega te 5 općina: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol, i Velika.

Za područje općine Čaglin Prostornim planom Požeško - slavonske županije utvrđeni su sljedeći ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora:

Stanovništvo

Očekivani demografski razvoj na razini države polazi od pretpostavke da će u prvo vrijeme biti prisutan negativni prirodni priraštaj, posebice u ruralnim naseljima, ali i u nekim gradskim i općinskim središtima. Dugoročno gledano ono bi se moglo postupno oporavljati i ponovno početi rasti. Ukoliko se osiguraju poticajne mjere demografske obnove moguće je dugoročno očekivati izvjesne pozitivne demografske promjene, odnosno broj stanovnika Županije 2015. godine bio bi približan broju stanovnika 1991. godine, a u svim ostalim slučajevima pad broja stanovnika bio bi znatno veći.

Ako bi broj stanovnika Županije 2015. godine bio na razini 1991. godine, to se ne bi odrazilo na općine već na gradove, gdje bi bilo više stanovnika, a u općinama manje. Naglašava se zbog toga provođenje posebnih poticajnih mjera populacijske politike osobito ovoga područja koje demografski odumire. To bi posebno trebalo naglasiti za općinsko središte Čaglin u kojem je broj stanovnika smanjen kao i u drugih 25 naselja, dok je u samo jednom naselju broj stanovnika ostao isti, odnosno u samo četiri naselja broj stanovnika je neznatno porastao, uspoređujući broj stanovnika prema popisu stanovništva iz 1991. i 2001.g.

Naselja

Ciljevima Prostornog plana Požeško - slavonske županije definirane su sljedeće postavke:

Prema nekim procjenama i kriterijima, do 2021. godine, prestat će postojati 106 naselja i to na području: grada Lipika 12, grada Pakraca 23, grada Pleternice 10, grada Požege 7, grada Kutjevo 1, općine Brestovac 24, općine Čaglin 21, općine Kaptol 1 i općine Velika 8 naselja. Preko 90% njih vezan je za brdsko-gorsko područje Psunja, Papuka i Krndije, te Požeške gore.

Godine 1991. u njima je živjelo 7.961 stanovnik ili samo 8,9% ukupne demografske mase Županije.

U planskom dijelu Prostornog plana Požeško - slavonske županije definirane su sljedeće postavke:

Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske Prostorni plan Županije preuzima sustav središnjih naselja, u kojima je prikazana disperzija svih središta od razine lokalnog do regionalnog. U sustavu razvojnih žarišta Požega i Pakrac predstavljaju područje koje ima znatniju koncentraciju stanovništva u odnosu na ostala naselja, i predstavljaju prostor koji čini radijus gravitacije. On privlači funkcije svakodnevnog življenja i kretanja stanovništva u središte naselja.

Sustav središnjih naselja i razvojnih središta

PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA U POŽEŠKO - SLAVONSKOJ ŽUPANIJ

SREDIŠNJE NASELJE				
Županijsko središte (regionalno središte)	Manje razvojno središte (manje regionalno središte)	Malo razvojno središte (područno središte jače razvijenosti)	Malo razvojno središte (područno središte slabije razvijenosti)	Inicijalno razvojno središte (lokalno/općinsko središte)
IV. kategorija	V. kategorija	VI. kategorija	VI. kategorija	VII. kategorija
POŽEGA	PAKRAC	PLETERNICA LIPIK	KUTJEVO, VELIKA	JAKŠIĆ, KAPTOL BRESTOVAC, ČAGLIN

Izvor podataka: Prostorni plan Požeško - slavonske županije

U sustavu središnjih naselja u Požeško - slavonskoj županiji na području općine Čaglin nema niti jedno gradsko središte, dok se općinsko središte Čaglin kao inicijalno razvojno lokalno/općinsko središte, svrstava u VII. kategoriju, prema kriteriju svrstavanja svih općinskih središta kojima Strategijom nije utvrđen stupanj centraliteta. Naselja općinskog središta trebaju osim upravne funkcije imati funkciju opskrbe općinskog prostora robom i uslugama, a osim toga u njih je potrebno usmjeravati i izgradnju proizvodnih sadržaja ako bi se gospodarski razvijala i prenosila taj razvoj na cjelokupni općinski prostor.

Sva naselja su svrstana u navedene kategorije zbog brojnosti središnjih i gospodarskih sadržaja, prostornog položaja i veličine. U svim naseljima potrebno je osim razvitka društvenih djelatnosti pojačano poticati razvitak gospodarstva kako bi mogla generirati razvitak okolnog prostora.

Preko sustava središnjih naselja koji je određen za područje Županije, tj. određivanjem pozicije središnjeg naselja unutar sustava (rang naselja), pozicioniraju se osnovne poticajne razvojne aktivnosti. Pod tim se prvenstveno misli na ustrojstvo državnih i županijskih ustanova (gospodarstvo, prosvjeta, zdravstvo, kultura, šport, državni uredi, upravni odjeli, itd.), kao i ostalih poticajnih funkcija i aktivnosti koje nisu od državnog ili županijskog interesa.

Na taj se način predvide mreže školskih, zdravstvenih, športskih i upravnih funkcija koje uz gospodarski poticaj promiču razvoj naselja i njihovog gravitacijskog područja. Time je formirana osnova sustava središnjih naselja, na koju se nadovezuju ostala naselja, centri manjih prostornih cjelina (tzv. lokalni centri).

Prostornim planom Županije uključena su u sustav središnjih naselja i sva općinska središta i to u kategoriju „inicijalno razvojno središte“ (lokalno središte), kao i opredjeljenje da općinska središta trebaju generirati razvoj svojih općina. Svrstavanjem manjih općinskih središta u kategoriju inicijalnih razvojnih središta nastoji se sukladno opredjeljenjima iz Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske osnovati lokalna razvojna središta kao uporišta policentrično razvijenoj mreži naselja.

U sustavu središnjih naselja u Požeško - slavonskoj županiji na području općine Čaglin izdvaja se jedino općinsko središte Čaglin kao inicijalno razvojno središte (lokalno/općinsko središte), odnosno kategorija lokalnog središta slabije razvijenosti.

Razvijanjem središnjih funkcija općine Čaglin, uz poticaj Županije, poboljšati će dostupnost središnjih sadržaja i povećati stupanj atraktivnosti prostora.

Organizacija i osnovna namjena korištenja prostora

Planom se namjerava poboljšati organizacija prostora boljim infrastrukturnim povezivanjem i opremanjem općine Čaglin i ostalih naselja, te poticanjem razvoja društvenih i gospodarskih funkcija.

Osnovne namjene prostora su poljoprivreda i šumarstvo, a velike površine kvalitetnih šuma treba iskoristiti za razvoj drvne industrije, eko - poljoprivredne proizvodnje, (uzgoj voća i povrća) uzgoj stoke, razvoj turizma i dr. Smjernice za planiranje i uređenje prostora trebaju imati za cilj zadržavanje kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina, te zaštitu vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje resursima.

Planirano korištenje prostora osigurava sustav prirodne obnove i sprječava zagađenja okoliša, čuva kvalitetne poljoprivredne i šumske površine od građenja-zgrada i infrastrukture, te racionalno koristi prostor s ciljem očuvanja prirodnih i antropogenih vrijednosti krajobraza. Uređenju kvalitete obradivih površina treba predhoditi obnova i proširenje sustava melioracija i navodnjavanja, a poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora.

Gospodarske djelatnosti

Razvoj gospodarske strukture općine Čaglin određen je "Operativnim planom i programom u gospodarstvu Požeško - slavonske županije", koji se temelji na optimizaciji gospodarske strukture pri čemu posebno trebaju biti zastupljene proizvodne djelatnosti kao što je: drvna industrija, eko-poljoprivredna proizvodnja, (uzgoj voća i povrća) razvoj stočarstva, turizma i dr. kao i ulaganja u različite obrtničke i uslužne djelatnosti, a time i optimalizacija razmještaja gospodarskih kapaciteta.

Za razvoj gospodarstva nužno je potaknuti i razvoj novih programa gospodarskih djelatnosti te društvenih struktura koje će privući visokostručnu i inovativnu grupaciju stanovništva, odnosno poticanjem razvoja novih, gospodarskih i obrtničkih zona riješio bi se brži razvoj Općine (zapošljavanje), a financijskim stimuliranjem poslovnih planova i programa potakao bi se razvoj obrtničkog poduzetništva.

Gospodarske građevine grade se unutar građevinskih područja naselja pri čemu treba intenzivno koristiti postojeće površine. Građenje gospodarskih građevina izvan građevinskih područja naselja obuhvaća građevine sukladno odredbama za provođenje Prostornog plana Županije, a odnosi se na farme i građevine u funkciji poljoprivrede, turističke objekte sa smještajem, rekreacijske zone i dr.

Poljoprivreda u strukturi ukupnog gospodarstva općine Čaglin čini najveći dio, s obzirom da općina Čaglin raspolaže s **9.414,09** ha poljoprivrednih površina, od čega na obradive površine otpada **8.087,18** ha. Na temelju ovih resursa u budućnosti se može očekivati:

- daljnji razvoj i unapređivanje ratarske proizvodnje (pšenica, kukuruz, industrijsko bilje, krmno bilje, povrće i dr.), ali uz veća ulaganja, hidromelioraciju, drenaže, odvodnju i navodnjavanje;
- uređivanje poljoprivrednih površina i okrupnjavanje posjeda;
- uređivanje poljskih putova i mostova,
- ostvarivanje visokih prinosa boljim korištenjem naučnih dostignuća;
- proizvodnja zdrave hrane u sklopu poljoprivrednih posjeda;
- intenzivnija proizvodnja mesa i mlijeka razvojem stočarskih mini-farmi, te stvaranja uvjeta za razvoj ovčarstva, pčelarstva, ribnjačarstva i dr.;
- razvoj osnovnih stada u stočarstvu, peradarstvu i pčelarstvu,
- obrazovanje poljoprivrednih proizvođača i edukacija u pravcu ekološke proizvodnje,
- organiziranje stručnih predavanja i usavršavanja poljoprivrednih proizvođača,
- osmišljavanje zajedničkih programa i tržišta za veće plasmane, burze roba,
- poticati razvoj visokodohodovnih i radnointenzivnih grana poljoprivrede,
- udruživanje poljoprivrednika u zadruge i strojne prstenove,
- poticanje marketinške pripreme poljoprivrednih proizvoda te zaštite izvornosti i geografskog podrijetla i dr.

Na području općine Čaglin nalazi se veliki kompleks **šuma** (7.809,09 ha). Šume su ugrožene širenjem građevinskih područja, infrastrukturnim koridorima, kao i odlaganjem otpada na šumskom području. Jačanjem cestovne mreže na rubnim područjima uz šume omogućit će se kvalitetniji pristup šumama s ciljem postizanja ekonomičnijeg korištenja šuma, turističkog obilaska i provođenja mjera zaštite.

Turistički potencijal: Prostor Općine treba posebno izdvojiti na području Županije obzirom na posjedovanje posebnih datosti u pogledu turističkog potencijala. Ovdje se prije svega ističe bogatstvo šumskog fonda, razvoj planinarstva treba zaživjeti kao i razvoj rekreativnog turizma, lova i ribolova, bogatstvo voda tekućica, posebno treba istaknuti ljepotu krajobraza kao i mogućnost razvoja zimskih sportova.

Na području općine Čaglin postoji dugogodišnja tradicija izletničkog turizma i okupljanja izletnika na prostoru zaštićenog značajnog krajobraza, gdje postoje izgrađene i određene građevine koje su u funkciji korištenja posjetitelja.

Poljoprivreda i sela s tradicijskim obilježjima pružaju mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja ekopoljoprivrede, proizvodnje zdrave hrane i tradicijskog graditeljstva, kao i velike mogućnosti razvoja lovnog i ribolovnog turizma. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljači, ugostiteljskim specijalitetima s posebnim obilježjima tradicionalnog kulinarnstva, kao i oživljavanja tradicionalnih obrta, a što je na ovom području doista skromno.

Planirana funkcija lokalnog središta

Prostornim planom Požeško - slavonske županije potiče se razvitak društvenih djelatnosti pri čemu građevine društvenih djelatnosti treba ravnomjernije rasporediti u prostoru što se osobito odnosi na gradska i općinska središta. Prema PPŽ-u, općina Čaglin kao inicijalno razvojno središte (lokalno/općinsko središte) treba imati sljedeće središnje uslužne funkcije koje su prikazane u tablici:

Tablica br. 67.

PLANIRANE FUNKCIJE LOKALNOG SREDIŠTA			
Rang	Središnje naselje	Središnje uslužne funkcije	
		Skupina	Sadržaji
VII.			
Lokalno/općinsko središte	Čaglin	Uprava i pravosuđe	općinski organi samuprave
		Školstvo	područna osnovna škola ili osnovna škola
		Kultura i informacije	knjižnica i čitaonica
		Zdravstvo	primarna zdravstvena zaštita
		Financije i slične usluge	bankovne ispostave, mjenjačnice, pošta
		Trgovina, obrt i usluge	trgovine mješovitom robom, obrtničke i uslužne radionice
		Šport	pojedinačni sportski objekti

Izvor podataka: Prostorni plan Požeško - slavonske županije.

Prostori za razvitak sustava društvene infrastrukture i građevine u kojima su smješteni pojedini sadržaji nalaze se unutar građevinskog područja u odgovarajućoj zoni namjene, pa je u PPUO i drugoj detaljnijoj dokumentaciji prostora potrebno te prostore analizirati i u skladu s potrebama i mogućnostima odgovarajuće dimenzionirati.

Prostornim planom Požeško - slavonske županije određena je mreža građevina društvenih djelatnosti za javne funkcije i to :

- školstva,
- zdravstva,
- športa i rekreacije,
- kulture i
- vjerskih zajednica.

Uvjeti određivanja građevinskih područja

Odredbama za provođenje Prostornog plana Požeško - slavonske županije definirane su postavke za formiranje građevinskih područja u okviru prostornih planova uređenja općina i gradova (PPUO/G) i one su sljedeće:

Građevinskim područjima određuju se granice površina naselja kao i površine za izdvojene namjene. Položaj, veličina i oblik građevinskih područja određuje se prema kategoriji zaštite i osjetljivosti prostora, a između pojedinih građevinskih područja nužno je predvidjeti odgovarajući pojas šumske ili poljoprivredne površine. Građevinska područja treba određivati racionalnim korištenjem prostora, s obrazloženjem opravdanosti povećanja njegova neizgrađena dijela.

Strategijom prostornog uređenja RH utvrđeno je da svim instrumentima politike uređenja prostora treba spriječiti svako daljnje neopravdano širenje građevinskih područja, uz konstataciju da je ta smjernica samo prvi korak u novom procesu redefiniranja građevinskih područja kroz prostorne planove uređenja prostora općina i njihovog drastičnog smanjivanja na površine primjerene potrebama.

Kod određivanja građevinskih područja prvenstveno treba težiti očuvanju povijesnog nasljeđa i tradicionalne tipologije naselja, te voditi računa o lokalnim osobitostima, značenju naselja u sustavu središnjih naselja, potrebama vezanim uz izgradnju javnih i gospodarskih sadržaja, mogućnostima komunalnog opremanja i sl.

Uvjete za određivanje građevinskih područja i građenje izvan građevinskih područja moguće je odrediti prema kategorijama zaštite odnosno razinama dopustivosti, koje su uvjetovane prostorom, tj. njegovom osjetljivošću i primjenjivosti za određene aktivnosti glede prirodnih obilježja i sustava, a propisane člankom 110 Prostornog plana Požeško - slavonske županije.

a) **I razina** (kategorija) je područje zabrane gradnje i zahvata u prostoru u kojem se ne mogu formirati nova i širiti postojeća građevinska područja odnosno zabranjena je svaka gradnja ili rekonstrukcija.

Iznimno, zabrana se ne odnosi na infrastrukturu, ukoliko je uvjetovana gradnjom ili rekonstrukcijom drugih građevina, ali uz izvođenje posebnih mjera zaštite i to samo u slučaju ako je zamjensko rješenje neopravdano skupo.

b) **II razina** (kategorija) je područje ograničene gradnje zahvata u prostoru u kojima se dopušta gradnja, ali uz uvažavanje posebnih zaštitnih mjera i uvjeta uređenja prostora.

c) **III razina** (kategorija) je područje koje se odnosi na one dijelove prostora u kojima je određivanje građevinskih područja, građenje i korištenje izvan građevinskog područja bez posebnih ograničenja, a obavlja se temeljem odredbi Prostornog plana Požeško - slavonske županije.

Kriteriji za utvrđivanje građevinskih područja

Prostornim planom Požeško - slavonske županije daju se osnovne preporuke za određivanje i oblikovanje građevinskih područja naselja, a planiranje građevinskih područja u PPUO potrebno je provesti selektivno i u funkciji optimizacije odnosa razvoj naselja - zaštita prostora, uz uvažavanje sljedećeg:

1. kvalitetnom procjenom i provjerom na terenu utvrditi stvarne granice zaposjednutosti prostora, te objektivno sagledati potrebu za prostorom za svako naselje uz uvažavanje postojećih demografskih kretanja, procjenu budućih demografskih procesa, procjenu gospodarskih potencijala i potreba, te drugih obilježja ili posebnost značajnih za svako naselje;

2. valorizirati kvalitete prostora i okoliša s ciljem očuvanja temeljnih resursa i njihove prostorne kompozicije u okruženju;

3. što racionalnije koristiti postojeće građevinsko područje, preispitati i iskoristiti sve mogućnosti preoblikovanja postojećeg građevinskog područja i ukloniti neracionalnosti, te spriječiti svako daljnje neopravdano širenje naselja;

4. građevinska područja nije dopušteno širiti preko postojećih ili planiranih obilaznica naselja;

5. građevinska područja izduženih naselja ne smiju se širiti duž prometnica uz koje su izdužena;

6. sprječavati svako daljnje spajanje građevinskih područja naselja;

7. kada je nužno proširiti građevinska područja, potrebno je osigurati višenamjensko i optimalno korištenje njegovog najvrijednijeg dijela i primijeniti takav planski pristup kojim će se maksimalno čuvati prirodno neizgrađeno područje i štititi javni interes;

8. nova građevinska područja (u odnosu na građevinska područja utvrđena važećim prostornim planom raniji općine Požega) mogu se formirati za potrebe sljedeće izgradnje:

- proizvodne zone (uz stručno obrazloženje o opravdanosti),
- postojeće zone povremenog stanovanja za koje nisu utvrđena građevinska područja,

- zone turističkih, ugostiteljskih, rekreacijskih i zdravstvenih sadržaja,
 - dijelovi bespravno sagrađenih naselja stalnog stanovanja (u izuzetnim slučajevima),
 - u postupku izrade prostornih planova uređenja općina i gradova potrebno je utvrditi područja bespravne izgradnje i uvjete prihvatanja zatečenog stanja, odnosno odbijanja takve izgradnje,
 - za daljnji prostorni razvoj naselja tako da se ukinе dio do sada planiranog građevinskog područja koji se pokazao neiskoristivim, te isto vratiti u prvobitnu namjenu,
9. u procesu planiranja sagledati realne troškove uređivanja građevinskog zemljišta i planski koncept temeljiti na njihovoj racionalizaciji;
10. novom stambenom gradnjom prvenstveno popunjavati prostor interpolacijama i nedovoljno ili neracionalno izgrađene dijelove gradova i naselja;
11. aktivnostima očuvanja i obnove postojećeg stambenog fonda, kao i dogradnjama ili nadogradnjama postojećih objekata davati isto značenje kao novim stambenim gradnjama, te ih razvijati kao kontinuiranu i programiranu djelatnost;
12. usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u prostorne cjeline gradova i naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda, uz osiguravanje prostornih preduvjeta za gradnju pretežito obiteljskih kuća s racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama;
13. obnovu i zaštitu povijesnih graditeljskih cjelina usmjeriti kroz njihovu obnovu, sanaciju i rekonstrukciju, a za potrebe novih stambenih i javnih prostora;
14. izvan građevinskog područja može se odobriti rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina ako su izgrađene na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15. veljače 1968. godine.

Prostornim planom Požeško - slavonske županije omogućava se izgradnja naselja povremenog stanovanja čija se građevinska područja određuju ovim Planom. Naseljem povremenog stanovanja smatra se izgrađena ili planirana prostorna cjelina koja se pretežito koristi za gradnju kuća za odmor.

U slučaju nelegalno izgrađenih cjelina povremenog stanovanja mogućnost pravne sankcije i granica građevinskog područja utvrđuje se ovim Planom, a građevine izvan tako uređenog građevinskog područja moraju se ukloniti.

Izvan građevinskih područja naselja moguće je utvrditi građevinska područja za:

- turističko - rekreacijske građevine i zone,
- športsko - rekreacijske građevine i zone,
- gospodarske zone,
- pojedinačne gospodarske komplekse,
- groblja, sajmišta i deponije otpada i slične komunalne građevine i komplekse,
- zdravstvene građevine i komplekse i
- vojne građevine i komplekse.

Građevinska područja utvrđuju se PPUO Čaglin sukladno smjernicama i uvjetima iz Prostornog plana Požeško – slavonske županije.

Gospodarskom zonom smatra se područje veće od 1 ha na kojem se planira više građevinskih parcela za gospodarsku namjenu. Pojedinačnim gospodarskim kompleksom smatra se parcela na kojoj su izgrađeni ili se planira izgradnja međusobno funkcionalno povezanih gospodarskih sadržaja.

Osnivanje gospodarskih zona i kompleksa kao i određivanje njihovih površina potrebno je analizirati PPUO, a njihovu opravdanost argumentirati temeljem programa razvoja općine.

Građevinsko područje za turističko-rekreacijske i športsko-rekreacijske zone izvan naselja može se utvrditi samo na prostorima za koje je u PPUO utvrđeno da postoje prirodni uvjeti za planiranu namjenu.

Građevinska područja za nova groblja i deponije utvrđuju se na temelju provedenih prethodnih istraživanja pogodnosti lokacije, a do tada se prostor rezervira u PPUO kroz namjenu površina s mogućim alternativnim lokacijama.

Građevinska područja za građevine i komplekse zdravstva izvan naselja moguće je utvrditi na područjima za koje je PPUO utvrđeno da postoje specifični prirodni uvjeti (termalne vode, specifični klimatski uvjeti ili druge osobitosti).

Izmjenama postojećih i određivanje novih građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima, analizama izgrađenosti naseljenog područja, odnosno iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja uvažavajući sljedeće:

- unutar postojećeg građevinskog područja potrebno je ispitati rezerve neizgrađenog dijela građevinskog područja,
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja,
- građevinska područja oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu odvojeno od druge takve cjeline,
- građevinska područja određivati izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta bonitetne klase propisane Zakonom nestabilnih terena (klizališta, tektonski rasjedi), zaštitnih i sigurnosnih zona voda i izvan površina od posebnog značenja za obranu,
- posebno je potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi 300 m²/st., pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, šumskih i vodenih površina koja nisu u funkciji naselja,
- ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koje mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta, moguća su proširenja građevinskog zemljišta,
- prijedlozi za proširenja građevinskog područja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištavanje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10 % ukupne površine građevinskog područja. U tom slučaju mora se ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

Zaštita vrijednosti krajobraza

Pri izradi prostorno-planske dokumentacije prirodni krajobraz treba sačuvati u potpunosti, jer je takav izvorno ruralni krajobraz bitan nositelj vrijednosti prostora i njegovog identiteta. Radi očuvanja krajobraza treba pristupiti usaglašavanju, standardizaciji u primjeni propisa gradnje u svrhu zaštite izvornih ruralnih cjelina.

Za ostvarivanje takvog cilja potrebno je:

- spriječiti izgradnju građevina uz prometnice,
- spriječiti spajanje građevinskih područja naselja,
- poticati izgradnju neizgrađenog građevinskog rezervata,
- poticati zaokruživanje naselja i stvarati kompaktne građevinske cjeline,
- zadržati postojeće stanje ruralnog krajobraza,
- zaštićivanje pojedinih seoskih cjelina i dijelova sela kako bi se sačuvao ruralni oblik naselja, uz državnu financijsku potporu preko raznih modela pomoći,

- zabraniti izgradnju (odnosno detaljno uvjetovati izgradnju) na lokacijama koje će ugroziti vizualni identitet naselja, na kontaktnim zonama šuma i vodotoka,
- infrastrukturne koridore treba postaviti tako da obuhvate što manje prostora te da obuhvate koridore koji bi se mogli objediniti (prometnice, uređenje vodotoka, TK-mreža, i sl.).

Razvoj infrastrukturnih sustava

Cestovni promet

U okviru Prostornog plan Požeško - slavonske županije u prometnom sustavu planirani su sljedeći zahvati na području općine Čaglin:

A) cestovne građevine od važnosti za Državu

postojeći prometni pravci:

- D38 Pakrac (D5) – Požega – Pleternica – Đakovo (D7) - što prioritetnije rekonstruirati kritične dionice na području općine Čaglin,
- D53 GP D. Miholjac (gr. R.M.) – Našice – GP Slav. Brod (gr. R. BiH) - što prioritetnije rekonstruirati.

planirani prometni pravac:

- brza cesta D51 Nova Gradiška – Požega – Našice, sa obilaznicom oko grada Požege, odnosno srednjeslavonski cestovni smjer „Valis aurea“, koji ulazi u II. skupinu prioriteta Strategije RH,
- uređenje kritičnih dionica Ruševo - Levanjska Varoš,

planirani prometni pravac s koridorom za istraživanje:

- brza cesta D53 Slavonski Brod – Našice - Donji Miholjac, odnosno brodsko - miholjački cestovni smjer, koji ulazi u III. skupinu prioriteta Strategije RH,

B) cestovne građevine od važnosti za Županiju

a) postojeće:

- Ž 4124 - Nova Ljeskovica - D53

b) planirani prometni pravci:

- na postojećim županijskim cestama planiranim PPŽ-e moguće su određene promjene u funkcionalnom (promjena kategorije) i prostornom (promjene trase) smislu, kao npr. promjena kategorizacije iz lokalne u županijsku cestu Čaglin - Kneževac - Vlatkovac - Zdenkovac - Đakovačka Breznica.

Osnovne postavke planiranog razvoja cestovnog prometnog sustava vezane su prvenstveno na, rekonstrukciju, poboljšanje, održavanje i rehabilitiranje prometno-tehničkih svojstava postojećih cestovnih pravaca (državnog, županijskog i lokalnog karaktera), te podizanja nivoa služnosti i sigurnosti. Potrebno je povećavati mrežu lokalnih cesta, a u **urbanim zonama graditi obilaznice**.

Osim planiranih prometnica u skladu sa Strategijom prometnog razvitka RH, u prostoru požeške zvale predložene su i dopune primarnih cestovnih pravaca, koji nisu sastavni dio Strategije prometnog razvitka. Studijom pod nazivom Strategija razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje (usvojenom od strane Skupštine Požeško - slavonske županije od 23. lipnja 1998. godine) zajedničkim djelovanjem pet slavonskih županija, usuglašeni su stavovi i potrebe prometnog razvitka i međusobno prometno povezivanje unutar istih.

Željeznički promet

Postojeći željeznički pravac zadržava svoj položaj u prostoru općine Čaglin u već zauzetom koridoru, a nužno je pristupiti modernizaciji infrastrukture željezničkog prometa uvođenjem novih i suvremenijih tehnologija prijevoza i prijevoznih sredstava, poboljšanjem standarda udobnosti, točnosti, brzine putničkog prometa, kontinuiranog provođenja mjera sigurnosti, a sve u cilju povećanja opsega prijevoza roba i putnika.

Zračni promet

U domeni zračnog prometa u Prostornom planu Požeško - slavonske županije osiguran je prostor samo za letjelište kod naselja Darkovac u funkciji potrebe obavljanja poljoprivrednih radova.

Poštanski promet

Javna poštanska mreža općine Čaglin sastavni je dio jedinstvenog poštanskog sustava Republike Hrvatske i u funkciji javnog prometa tretira se kao mreža od posebnog javnog interesa. U poštanskom prometu na području općine Čaglin nalazi se samo jedan poštanski ured, čiji se broj za sada ne planira povećavati. U poštanskom se prometu planira reorganizacija mreže poštanskih linija, modernizacija poštanskog prometa i povećanje obima poštanskih usluga.

Odredbama za provođenje PPŽ-a razvoj pošta i poštanskog prometa koji se odnosi na izgradnju poslovnih građevina usmjeren je na građevinska područja naselja, te se PPUO i detaljnim planovima uređenja moraju osigurati prostorne pretpostavke za nesmetan razvoj.

Telekomunikacije i RTV sustav veza

Usvajanjem suvremenih - tehnoloških dostignuća na području Županije izgrađena je moderna i kvalitetna telekomunikacijska infrastruktura velikih kapaciteta koja uspješno prati planove gospodarskog razvoja Županije. U narednom razdoblju prioriteti se odnose na izgradnju mreže i priključenje još nepriključenih mjesta, odnosno povećanje i modernizaciju postojećih kapaciteta, kao i uvođenje gdje ista ne postoji te integriranje u sustav Republike Hrvatske. Također predviđa se uvođenje dodatnih telefonskih i ISDN usluga te znatan porast pretplatnika usluga inteligentne mreže (besplatni pozivu – telefon, usluga s dodatnom tarifom, jedinstveni pristupni broj i glasovanje telefonom).

U skladu s navedenim planovima, na području obuhvata PPUO potrebno je u budućnosti omogućiti izgradnju i postavljanje dodatnih osnovnih postaja - smještanjem antena na antenske stupove i na krovne prihvate na postojećim objektima. Iz perspektive građenja postoji podjela na dvije vrste objekata za smještaj antenskih sustava osnovnih postaja - antenski stupovi i prihvat na objektima.

Kontinuitet dosadašnjih programa i mjera treba osigurati te i dalje pratiti nove tehnologije komuniciranja uz sljedeće smjernice:

- izgraditi preostalu mrežu odašiljača kako bi se pokrivenost Općine što više približila 100 % pokrivanju, a kod izgradnje odašiljača primjeniti tehnologiju odašiljača bez posada kako bi zahtjevani prostor za instalaciju bio što manji (minimalno zahtjevan),
- promijeniti one odredbe regulative koje onemogućavaju istovremeno izgradnju kabelskih mreža i cestovne i željezničke infrastrukture,
- pojačati koridore koji RH povezuju (kabelski) sa susjednim zemljama (prvenstveno Mađarskom i BiH),
- prilikom rekonstrukcija ili zamjena postrojenja, zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima i koristiti postojeće koridore, a stare mreže zamijeniti minikanalizacijom.

Potrebno je dovršiti magistralnu mrežu svjetlovodnih komunikacija te istražiti i izgraditi mrežu RTV odašiljača za pokrivanje cijelog područja svim programima.

Plinoopskrba

Plinifikacija u Općini nije izgrađena niti u jednom naselju.

Plinifikacija naselja na području općine razvijat će se na temelju osnovnih postavki u PPŽ kao dokumentu prostornog uređenja šireg područja i dijelu Studije opskrbe prirodnim plinom Požeško - slavonske Županije, a razrađivat će se u PPUO, te odgovarajućom stručnom dokumentacijom u postupku izdavanja potrebitih dozvola za građenje.

Osnove razvitka plinoopskrbne mreže Županije naznačene su u kartografskom prikazu br.2. "Infrastrukturni sustavi".

Elektroenergetika

Obveze iz Strategije i Programa prostornog uređenja RH dokumenata prostornog uređenja šireg područja, te Prostornog plana Požeško - slavonske županije nalažu dogradnju prijenosne i distribucijske mreže. Kod dogradnje distribucijske mreže potrebno je postupno prelaziti s nadzemnih 10 kV dalekovoda na podzemne kableske 20(10) kV dalekovode prvenstveno unutar građevinskih područja.

Planski pokazatelji i obveze iz Prostornog plana Požeško - slavonske županije uvjetuje osiguranje prostora za dogradnju elektroenergetske mreže i na području općine Čaglin.

Na 400 kV naponskoj razini predviđena je izgradnja novog nadzemnog dalekovoda DV 2 x 400 kV Razbojište – Međurić, paralelna s trasom postojećeg i samo prolazi područjem općine Čaglin, potrebno je osigurati koridor širine 70 metara (za isti je izrađena studija o utjecaju na okoliš).

Također ovim područjem predviđena je i trasa DV 2x110 kV Požega 2 – Tvornica cementa Našice, čija trasa prolazi s južne strane paralelno s planiranim DV 2x400 kV za koji je potrebno osigurati koridor širine 70 metara .

Planirana je izgradnja 35 kV dalekovoda u smjeru Ferovac-Čaglin i 35/10 trafostanica u Čaglinu.

Vodnogospodarstvo

Vodoopskrba

Idejnim rješenjem "Regionalnog vodoopskrbnog sustava Požeštine", kojeg je izradio "Hidroprojekt-ing" d.o.o. Zagreb 1997. godine, matematičkom simulacijom alternativnih rješenja definirani su glavni pravci povezivanja postojećih, ali i budućih izvorišta i crpilišta s gotovo svim naseljima Požeštine. Potrebno je napomenuti da je u međuvremenu završena i nova "Studija razvitka vodoopskrbe na području Požeško-slavonske županije", izrađena od strane "Hidroprojekt-ing" d.o.o. Zagreb, koju je potrebno primjenjivati kao važeću.

Projektnim rješenjem dugoročnog sustava javne vodoopskrbe planira se pokrivenost vodoopsrbom stanovništva stanovništva Požeštine od 98%, dok bi preostali dio stanovništva i naselja pretežno brdskog dijela Požeštine u općinama Velika, Požega, Pleternica, Brestovac i Čaglin rješenje pitanja javne vodoopskrbe planirao iz postojećih lokalnih izvora. Unutar I. faze dugoročnog rješenja sustava vodoopskrbe Požeštine proširenje se vrši prema istoku Županije, opskrbljujući njezin središnji dio, zatim unutar općine Čaglin.

Potreba za vodom do 2022.g. u općini Čaglin je 11,81 Qmax.dan (l/s/24h).

Odvodnja otpadnih voda

Naselja i općinska središta koja predstavljaju veće zagađivače ulaze u drugu grupu naselja (Kaptol, Čaglin, Vetovo, Brestovac i Kukunjevac) i za njih se predviđa izgradnja i razvoj postojećeg kanalizacijskog sustava s izgradnjom sustava za pročišćavanje i ugradnjom BIO-DIS-kova (postupanje otpadnih voda uz prisustvo O₂).

Naselja s malim brojem zagađivača treba i dalje poticati da se umjesto dosadašnjeg načina odvodnje otpadnih voda u septičke taložnice usmjerene na izgradnju odvodnog sustav s uređajima za pročišćavanje u više faza:

- I. faza – izgradnja mehaničkog djela uređaja za pročišćavanje, s odstranjivanjem krupnih sastojaka te upuštanje u recipijent,
- II. faza – nadogradnja sistema sa biološko-kemijskim čišćenjem otpadnih voda.

U mogućim rješenjima odvodnje postoje varijantna rješenja o mogućoj odvodnji, kao zasebne sustave, kao sustavi više naselja i kao mogućnost spoja na već izgrađene kolektorske sustave.

Naselja općinskog središta Čaglin:

- Milanlug - povezan s budućim kolektorom Čaglin,
- Ljeskovicica - samostalni kolektorski sistem

Odvodnja otpadnih i oborinskih voda industrije se dosad u pravilu provodila direktno u postojeće kanalizacijske sustave ili vodotoke, stoga je potrebno postojeće kanalizacijske sustave odvojiti od industrijskih sistema prethodnog pročišćavanja i predtretmana. Sistem odvodnje industrijskih otpadnih voda pojedinog područja treba u pravilu izvoditi kroz:

- razdjelni sustav odvodnje a odvojenim kanalizacijama tehnoloških, sanitarnih i oborinskih voda,
- prije spoja na javnu kanalizacijsku mrežu tj. prije upuštanja u vodotok mora biti izgrađeno predtretmansko mjerno okno,
- za ostalu industrijsku otpadnu vodu koja se nemože upustiti u kanalizacijski sustav te u zajednički uređaj za pročišćavanje, treba samostalno izgraditi uređaje za pročišćavanje.

Uređenje vodotoka i voda

Obrambene linije koje su dijelom izvedene potrebno je nastaviti i dovršiti, u svrhu osiguranja od štetnog djelovanja voda i dugogodišnjeg rada na zaštiti sistema.

Akumulacije i retencije predstavljaju ključne objekte u sistemu koji mora otkloniti uzroke šteta i nedostatka vode. Akumulacije predstavljaju velik prostor za kontrolu poplavnog vala i sprečavaju ugozbu nizvodnog prostora. Na županijskim slivnim područjima za obranu od poplava potreba je za izgradnjom niza manjih ili većih akumulacija/retencija.

Na području općine Čaglin predviđena je izgradnja akumulacije Londža (u prvoj fazi bi bila retencija kao dio sustava obrane od poplava s tendencijom da u dogledno vrijeme bude akumulacija). Retencijama se postiže značajna redukcija voda s relativno velikim utjecajem na nizvodni dio sliva.

Zaštita voda

Zaštita vode propisana je odredbama Zakona o vodama, a ostvaruje se nadzorom nad stanjem kakvoće voda i izvorima onečišćavanja, sprečavanjem, ograničavanjem i zabranjivanjem radnji i ponašanja koja mogu utjecati na onečišćenje voda i stanje okoliša u cjelini te drugim djelovanjima usmjerenim očuvanju i poboljšanju kakvoće i namjenske uporabljivosti voda. Za postupanje po navedenom Zakonu nadležan je Ured za gospodarstvo.

Poduzeća obveznici vođenja katastra emisija u okoliš dužni su temeljem Pravilnika o katastru emisija u okoliš do 31. ožujka tekuće godine dostaviti podatke za proteklu godinu županijskom uredu nadležnom za zaštitu okoliša za pojedinačne i kolektivne izvore. Budući da naša županija nije obveznik vođenja katastra za kolektivne izvore (gradovi imaju manje od 40.000 stanovnika), prikupljaju se samo podaci za pojedinačne izvore.

Navedeni podaci se prikupljaju na sljedećim obrascima: ispusti u vode, emisije u vode - rashladna voda, procesna voda, sanitarna voda, mješovita voda, oborinska voda i procjedna voda.

Procjena utjecaja na okoliš

Procjena utjecaja na okoliš provodi se u okviru pripreme namjeravanog zahvata, odnosno prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

Zakonskim odredbama određeni su zahvati za koje je potrebna procjena utjecaja na okoliš, postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša.

Utjecaj namjeravanog zahvata na okoliš i prihvatljivost, prema odredbama Zakona, ocjenjuje komisija za ocjenu utjecaja na okoliš koju imenuje Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja. Kod manjih zahvata komisiju imenuje Županijsko poglavarstvo. Važan dio poslova u postupku procjene utjecaja na okoliš je koordinacija javnog uvida koji uvijek vodi županijski ured nadležan za zaštitu okoliša u jedinicama lokalne samouprave na čijem se području namjeravani zahvat nalazi.

U tijeku 2006. i 2007. godine održane su Komisije za procjenu utjecaja na okoliš Studije o utjecaju na okoliš magistralnog plinovoda Slobodnica - Donji Miholjac DN 1000/75.

Melioracijska odvodnja

Prema evidenciji osnovna i detaljna odvodnja sustavno je izvedena uglavnom na zemljištu u bivšem društvenom vlasništvu – **odvodnja poljoprivrednog zemljišta** – kao otvorena kanalska mreža i cijevna drenaža. Glavni problem čine ne odgovarajuće održavanje postojećih sustava odvodnje i sustavno rješenje daljnjeg financiranja izgradnje novih sustava na seljačkim posjedima.

Sva planska rješenja PPUO Čaglin moraju se uskladiti s planskim rješenjima u Prostornom planu Požeško - slavonske županije⁸, koji je plan šireg područja, a donesen je u srpnju 2002. godine.

Dio općine Čaglin obuhvaćen je „Idejnim projektom navodnjavanja povrća i industrijskog bilja“, u sklopu „Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem - Osnove navodnjavanja na području Požeško - slavonske županije“.

Poljoprivredno i šumsko zemljište

Poljoprivredno zemljište utvrđeno je Prostornim planom Požeško - slavonske isključivo osnovne namjene, u okviru kojega je izdvojeno osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo, te ostala obradiva tla. Planom je također istaknuta potreba racionalnog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, a što uključuje i njegovu zaštitu od nekontrolirane i nepotrebne prenamjene.

U svrhu zaštite poljoprivrednog zemljišta sve aktivnosti oko prenamjene poljoprivrednog zemljišta moguće su ako su usklađene sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu i Zakonom o prostornom uređenju.

Šume i šumsko zemljište također je utvrđeno Prostornim planom Požeško - slavonske županije, kao i potreba njihove zaštite, budući da Županija pripada među najšumovitija područja Istočne Hrvatske. Na prostoru Županije utvrđene su gospodarske, zaštitne i šume posebne namjene, kao i ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište.

⁸ Požeško - slavonski službeni glasnik br. 5 i 5A/02.: Prostorni plan Požeško - slavonske županije

Šume i šumsko zemljište su i gospodarska osnova za razvoj proizvodnje u djelatnosti šumarstva u industriji prerade drveta.

Cilj gospodarenja šumama je osim gospodarske funkcije i očuvanje ekosustava izraženo kroz općekorisne funkcije šume, te upravljanje i uporaba šuma i šumskog zemljišta na način da se održava biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal šuma.

1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

Prostorni plan Požeško - slavonske županije donesen je 2002. godine (Požeško - slavonski službeni glasnik br. 5 i 5A /02.), tako da je aktualan sa svih prostorno-planskih aspekata.

Područje Općine prije sadašnjeg teritorijalnog ustrojstva pripadalo je bivšoj općini Slavonska Požega.

Za raniju općinu Požega izrađen je Prostorni plan općine Požega ("Sl. vjesnik općine Slav. Požega" br. 6/80.), Revizije iz 1988. godine ("Sl. vjesnik općine Slav. Požega", br. 8/88.), Izmjene i dopune iz 1991. godine ("Sl. vjesnik općine Požega", br. 2/91.), Izmjene i dopune iz 1993. godine ("Sl. vjesnik općine Požega", br. 2/93.) i Izmjene i dopune iz 1997. godine ("Požeško-slavonski službeni glasnik", br. 4/97). koji se je primjenjivao i za općinu Čaglin.

Sukladno članku 346. stavku 3. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („NN“, br. 76/07) prostorni planovi (bivših) općina i odluke o građevinskim područjima **ostali su na snazi do 31. prosinca 2007. godine.** Stoga Prostorni plan (bivše) općine Požega, koji je važio i za područje općine Čaglin, po sili Zakona je **prestao važiti 01. siječnja 2008. godine.**

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Demografski potencijal

Općina Čaglin spada u demografski negativno područje istočnog dijela Županije. Općina je nejednako naseljena, što je uvelike uvjetovano prirodnim obilježjima postojećih gorskih područja Dilj gore i Krndije.

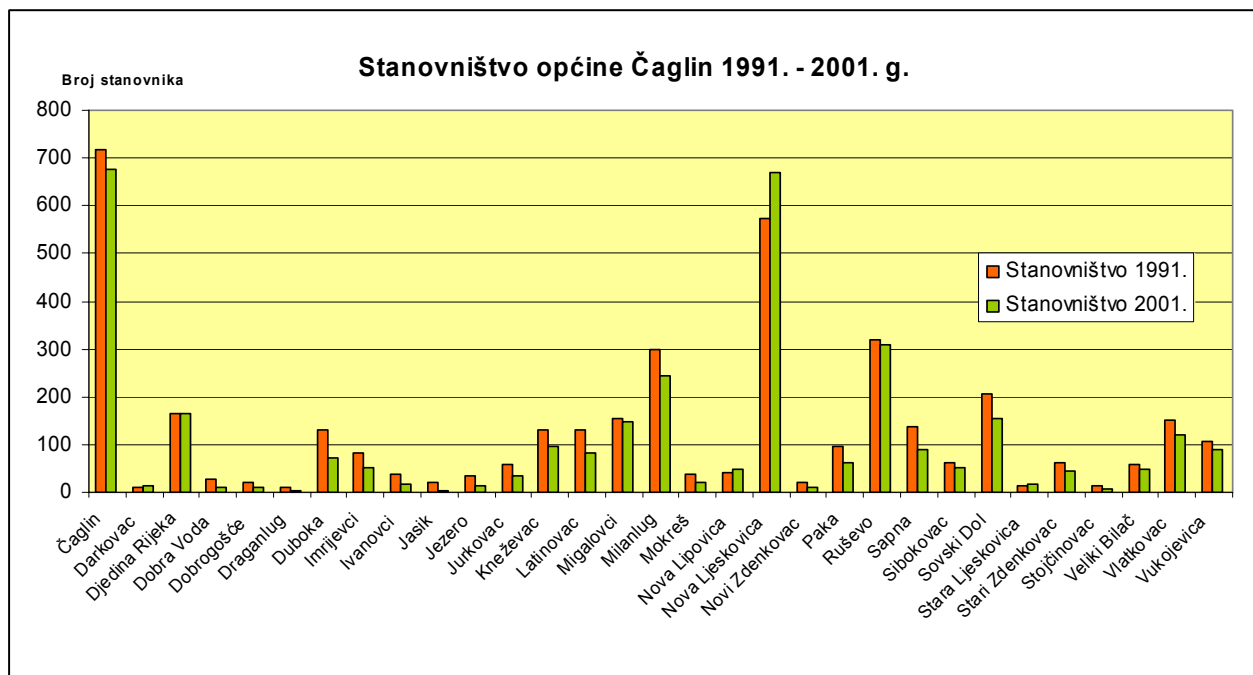
Stanovništvo je pretežito koncentrirano u središnjem dijelu Općine kao području prirodno i prometno povoljnom za naseljavanje. Demografska slika prostora odlikuje se suprotnostima: od ekspanzije do odumiranja pod utjecajem sljedećih čimbenika:

- "autonomne" redukcije prirodnog priraštaja,
- starenja stanovništva,
- polarizacije centar-periferija izražene kroz migracije,
- odgođenih efekata vanjskog utjecaja-rat.

U većini naselja konstantno se smanjuje broj stanovništva je stanovništvo u izrazito dubokoj demografskoj starosti.

1.1.4.2. Naselja

Od 31 naselja Općine samo naselje Darkovac, Nova Lipovica, Nova Ljeskovica i Stara Ljeskovica u 2001. godini pokazuje blaži demografski porast u odnosu na 1991. godinu, u naselju Djedina Rijeka broj stanovnika je ostao isti kao i u 1991. godini, a sva ostala naselja pokazuju demografski pad.

Prema dobnom tipu stanovništva može se reći da je u ovoj Općini uglavnom starije stanovništvo. Veći dio seoskih naselja u planskom razdoblju do 2015. godine demografski će odumrijeti. Što govori da se u narednom planskom razdoblju trebaju provesti mjere demografske obnove i revitalizacije korištenjem raznih poticajnih mjera u razvoju gospodarstva.

1.1.4.3. Građevinska područja

Postojeća građevinska područja naselja Općine, obzirom na demografska kretanja uglavnom obuhvaćaju velike površine neizgrađenih građevinskih područja. Od ukupno 31 naselja u 26 izgrađenost je manja od 50%. Stoga nema potrebe za širenjem površina za razvoj naselja. Za samo nekoliko naselja potrebno je izvršiti korekcije, odnosno, proširenje granice iz opravdanih razloga uz istovremeno smanjenje na drugom dijelu gdje nema interesa za gradnjom.

Potreba za planiranjem izdvojenih građevinskih zona odnosi se na sljedeće:

- **izdvojeno građevinsko područje UPU nove gospodarske zone Čaglin** (južno od postojeće u Čaglinu),
- **izdvojeno građevinsko područje UPU ugostiteljsko - turističke - gospodarske zone "Ribnjaci"** (seoski turizam - lokaciji između naselja Latinovca i Čaglina),
- **izdvojeno građevinsko područje ugostiteljsko - turističke zone "Sovski dol"** (jugozapadno od naselja Sovski Dol, odnosno sjeveroistočno od postojeće zone zaštićenog krajobraza Sovsko jezero),

1.1.4.4. Gospodarski potencijal

Gospodarski potencijal Općine u smislu mogućnosti valorizacije kao proizvodnog dobra raznovrstan je ali neiskorišten. Izgrađenih kapaciteta na ovom području i nema. Pozitivno je da se predviđela gospodarska zona u Čaglinu, ali je vrlo spora gotovo nikakva realizacija iste. Stoga bi u narednom razdoblju na ovom području trebalo pokrenuti daleko više inicijative za realizaciju i

pokretanje takvih pogona uz velike potpore i subvencije Države, Županije i same Općine, a pogotovo jer se radi o prostoru koji je Zakonom određen kao **područje od posebne državne skrbi**.

Za razvoj gospodarstva i društvenih struktura potrebno je privući visokostručnu i inovativnu grupaciju stanovništva, a time će se riješiti i brži razvoj Općine (zapošljavanje), dok financijskim stimuliranjem poslovnih planova i programa potaknuti će se razvoj obrtničkog poduzetništva.

Razvojna agencija Požeško - slavonske županije koja je nedavno osnovana, a čiji je član i općina Čaglin, znatno će olakšati i unaprijediti sam razvitak gospodarstva na području Općine.

Uz ekološku poljoprivrednu proizvodnju (razvoj voćarstva, vinogradarstva, povrćarstva, uzgoj zdrave hrane, ljekovitog aromatičnog i medonosnog bilja, proizvodnju meda, krmnog bilja na oranicama i livadama, uzgoj ukrasnog bilja, ubiranje plodova i sl.) koja bi trebala biti pokretač i osnovna snaga razvoja Općine, trebaju biti zastupljene i proizvodno - prerađivačke djelatnosti, kao i različite obrtničke i uslužne djelatnosti.

Potrebno je povećati eksploataciju minelanih sirovina kremenog pijeska - Mokreš i pokrenuti eksploataciju tehničkog građevinskog kamena u potencijalnim kamenolomima na ovom području. Eksploatacija kremenog pijeska koristi se u proizvodnji stakla i graditeljstvu, dok se tehnički građevinski kamen koristi u graditeljstvu. Obzirom na posebenosti ovoga kraja potrebno je pokrenuti i ruralni turizam.

Osim navedenog, ovo područje izuzetno je bogato šumskim fondom stoga bi gospodarski razvoj trebao ići i razvijati se i na toj osnovi.

Ovo područje posebno je pogodno za razvoj stočarstva (govedarstva, tov goveda, svinjogojstvo, ovčarstvo i kozarstvo, konjogojstvo, peradarstvo, proizvodnja jaja, uzgoj kunića i krznašica, a time i prerađu navedenih).

Obzirom da je ovo područje posebno zanimljivo za razvoj eko-proizvodnje jer u tom smislu posjeduje ogroman potencijal, među najjačima u Županiji (jer se radi o zaista ekološki čistom i nezagađenom prostoru), ciljevi poljoprivredne politike u Strategiji Županije su osigurati:

- prehrambenu sigurnost stanovništva, koja se podmiruje u što većoj mjeri domaćim konkurentnim proizvodima,
- promicati učinkovitosti proizvodnje i tržišta u poljoprivredi radi jačanja konkurentnosti na domaćem i svjetskom tržištu,
- omogućiti primjereni životni standard i pridonositi stabilnosti poljoprivrednog dohotka,
- omogućiti pristup potrošačima odgovarajućoj i stabilnoj ponudi hrane sukladno njihovim zahtjevima, a posebno glede kakvoće hrane te sigurnosti prehrane,
- čuvati prirodne resurse promicanjem održive, poglavito ekološke poljoprivrede te
- očuvanje i napredak seoskih područja i ruralnih vrijednosti.

Kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi državne strategije nužno je da Županija potiče:

- povezivanje/udruživanje poljoprivrednika u zadruge ili udruge,
- povećava razinu obrazovanosti i stručnosti voditelja gospodarstava,
- povezuje sve službe za pripomoć poljoprivrednicima,
- pripomaže u stvaranju prepoznatljivih županijskih proizvoda i njihovom organiziranom nastupu na tržištu.

1.1.4.5. Promet

Cestovni i željeznički promet

Prostor Općine ima niz ograničenja uvjetovanih prostornim položajem te nedovoljno i neadekvatno izgrađenim prometnim sustavom na ovom području.

Kako je cestovna mreža naslijeđena iz prošlog razdoblja, većim dijelom ne zadovoljava današnje prometne potrebe. To se prije svega odnosi na primjenjene prometno - tehničke elemente koji su na dijelovima mreže ispod današnjih minimalnih elemenata. Obzirom da sve trase državnih cesta prolaze dijelom kroz građevinska područja time i značajno smanjuju nivo prometne usluge. Stanje moderniziranosti mreže je također nezadovoljavajuće, jer je još dio županijskih i lokalnih cesta bez moderniziranih kolnika. Jedan od glavnih razloga lošeg stanja kolničke konstrukcije, kao i sustava odvodnje oborinskih voda je nedovoljno ulaganje u održavanje, a dijelom i poddimenzioniranje kolničkih konstrukcija, koje se pod opterećenjem koje je često i veće od dopuštenog značajno oštećuju.

Svim strateškim dokumentima RH definirano je poboljšanje cestovne mreže i podrazumjeva uređenje svih razina cestovne mreže. Stoga se na dosadašnjim trasama državnih cesta planira gradnja novih trasa brzih cesta koje će osigurati primarnu prohodnost promatranog prostora.

Nova generacija državnih cesta osigurati će viši nivo prometne usluge i to:

- polaganjem trase izvan građevinskih područja naselja i grada,
- primjenom prometno tehničkih elemenata za brze ceste,
- uređenje čvorišta u skladu s rangom ceste i očekivanim prometnim opterećenjem.

Planira se dostići puni standard održavanja razvrstanih cesta u skladu s njihovom kategorijom, uglavnom u mreži i prometnim opterećenjem.

Postojeći prometni sustav, cestovni i željeznički, je zbog prometne izoliranosti, kao i nedovoljnog ulaganja u održavanje u izuzetno lošem stanju.

Izgradnja novih prometnica i rekonstrukcija državnih, županijskih i lokalnih cesta, bitno će poboljšati cestovnu infrastrukturu, a pri tome ne treba zanemariti i željeznički promet.

Zračni promet

Poljoprivredno uzletište u Darkovcu bilo je predviđeno koristiti samo za potrebe poljoprivrede.

Poštanski promet

Hrvatske pošte vlastitim prijevoznim sredstvima obavljaju prijevoz poštanskih pošiljaka. Kvaliteta ukupnih poštanskih usluga iskazuje se kroz pokazatelje kvalitete prijama poštanskih pošiljaka, brzine i sigurnosti prijenosa pošiljaka, te kvalitete dostave i isporuke pošiljaka.

Kvalitetnom organizacijom prijama poštanskih pošiljaka treba omogućiti korisnicima što veću pristupačnost u korištenju poštom, smanjiti vrijeme čekanja korisnika pred šalterima te ubrzati i pojednostaviti manipulaciju prijama pošiljaka.

Prema podacima o prosječnom broju km² koji otpada na jedan poštanski ured i prosječnom broju stanovnika koji dolazi na jedan poštanski ured područje Poštanskog središta Požega po gustoći poštanskih ureda u prosjeku je Republike Hrvatske.

Telekomunikacije

Tehnološka razina i obujam izgrađenosti telekomunikacijske mreže na ovom području možemo svrstati na visoku (europsku) razinu. Stvorena je kvalitetna osnova za njenu dogradnju u skladu s budućim potrebama i zahtjevima suvremenih komunikacija.

Telekomunikacijska oprema je instalirana u prostorijama postojećih objekata u koje će se i ubuduće telekomunikacijska oprema instalirati. Postavljeni telekomunikacijski kabeli uvučeni su u cijevi izgrađene distributivne telekomunikacijske kanalizacije kroz koje će se također uvlačiti telekomunikacijski kabeli u slučaju potrebe proširenja ili dogradnje telekomunikacijske mreže.

Analiza mogućnosti razvoja telekomunikacija prikazuje da ugradnjom suvremene tehnologije postoje velike mogućnosti u opsegu, kvaliteti, asortimanu i brzini usluga.

Značajnijih problema u funkcioniranju ovog infrastrukturnog sustava nema. Ograničenja razvoja proizlaze jedino iz činjenice malog broja stanovnika u pojedinim naseljima u kojima nema izgrađenog telekomunikacijskog sustava (ograničenih financijskih sredstava i ograničenih operativnih kapaciteta za dogradnju telekomunikacijskog sustava) općine Čaglin.

RTV sustav veza

Pri ocjeni stanja RTV sustava veza može se konstatirati da postojeće građevine TV odašiljača i UKV radio odašiljača pokrivaju i znatno šire područje od obuhvata ovog plana svim programima HRT-a i lokalnih postaja.

Izgradnja kabelaške televizijske mreže za pojedine dijelove ili cijelo naselje, te pojedinačnim postavljanjem satelitskih antena bitno se povećavaju mogućnosti prijama. Stoga u sljedećem planskom razdoblju nema potrebe za izgradnju novih TV i radio odašiljača.

1.1.4.6. Energetika

Plinoopskrba

Kod ocjene stanja treba prvenstveno napomenuti da na području Općine nema niti se planira nalazište ugljikovodika, te nema naftovoda nego samo prolaze trase magistralnih plinovoda.

Na području Općine nema izgrađene distribucijske plinoopskrbne mreže niti u jednom naselju, stoga će dinamika izgradnje ovisiti o interesu potrošača u pojedinim naseljima te o raspoloživim financijskim sredstvima.

Elektroenergetika

Prijenosna mreža područja općine Čaglin sadrži samo jednu građevinu na 400 kV naponskoj razini, a to je dalekovod DV 400 kV.

Planirana je izgradnja još jednog paralelnog DV 2x400kV Ernestinovo – Žerjavinec koji prolazi ovim dijelom Općine kao i DV 2x110 kV Požega 2 – Tvornica cementa Našice (za koji je isprojektirana trasa koja prolazi s južne strane paralelno s planiranim DV 2x400 kV za koji je potrebno osigurati koridor širine 70 metara.)

Planirana je izgradnja 35kV dalekovoda u smjeru Ferovac - Čaglin i 35/10 trafostanica u Čaglinu.

Srednjonaponska mreža u Općini sastoji se od dalekovoda građenih na nazivni napon 10 kV i 20 kV.

Ovo područje napaja se preko dva radijalna dalekovoda 10 kV iz trafostanice 35/10 kV Ferovac sa područja grada Kutjeva. Osnovne trase dalekovoda su izvedene na jelovim stupovima i uglavnom golim alučeličnim užetom 3x25/4 mm², a duljine su 29 km osnovne trase (Čaglin) i 26 km osnovne trase (Gradište).

Ukupna duljina ova dva dalekovoda s odcjepima iznosi 85,5 km, od toga na području općine Čaglin je 69 km.

VP 10 kV Gradište napaja 29 trafostanica 10/0,4 kV (19 na području Općine), dok VP Čaglin napaja 20 trafostanica 10/0,4 kV (19 na području Općine). Trafostanice (38 kom) napona 10/0,4 kV i 10(20)/0,4 kV većinom su stupne izvedene na čelično rešetkastim, betonskim ili drvenim stupovima. Vršne snage trafostanica su do 100 kVA na drvenim stupovima, dok ostale većinom imaju snagu do 160 kVA, a najnovije do 250 kVA.

Niskonaponska 0,4 kV mreža većinom je dotrajala, postavljena uglavnom na krovnim stalcima s neizoliranim "golim" vodičima, na krovništa oštećenih stambenih građevina, stoga je nužna rekonstrukcija istih iz sigurnosnih razloga.

Prema pokazateljima HEP-e na ovom području nužna je:

- izgradnja kabelskog dalekovoda 35 kV Ferovac – Čaglin 10 km,
- izgradnja rasklopišta Čaglin 10(20) kV, kao prvu fazu trafostanice 35/10(20) kV Čaglin,
- izgradnja raspleta 10(20) kV iz rasklopišta Čaglin prema Jasiku (KDV + ZDV) 4 km,
- izgradnja trafostanica 10(20)/0,4 kV u Milanlugu 2 kom,
- izgradnja priključka dalekovoda 10(20) kV Migalovci 2 1,5 km,
- izgradnja trafostanice u Jasiku 1 kom,
- izgradnja spojnog kabelskog dalekovoda 10(20) kV Ivanovci – Djedina Rijeka 3.8 km,
- izgradnja spojnog zračnog dalekovoda 10(20) kV Ivanovci – Mali Bilač 2 km,
- izgradnja kabelskog dalekovoda 10(20) kV u Čaglinu 4 km,
- izgradnja trafostanica 10(20)/0,4 kV u Čaglinu 4 kom,
- izgradnja trafostanice 10(20)/0,4 kV u Ruševu 1 kom,
- zamjena drvenih stupnih trafostanica 10/0,4 kV (Latinovac, Milanlug, Jasik, Sapna, Jurkovac i Zdenkovac) 6 kom,
- izgradnja kabelskog dalekovoda 20 kV od trafostanice 35/10 (20) kV Čaglin do početka odcjeka 10 kV za trafostanicu 10/0,4 kV Nova Lipovica,
- izgradnja kabelskog dalekovoda 20 kV za trafostanicu 10(20)/0,4 kV Sovsko jezero.

Starost srednjenaponskih vodova pretežito je od 35 do 45 godina i velikih su duljina. Postojeći vodovi malih su presjeka vodiča i razvedenosti mreže. Sa stanovišta zastoja, naponskih okolnosti i troškova održavanja ocjena stanja u prostoru na području Općine nije zadovoljavajuća.

1.1.4.7. Vodnogospodarstvo

Vodoopskrba

Sustav vodoopskrbe općine Čaglin dugoročno je planiran kao dio zajedničkog vodoopskrbnog sustava Požeštine.

Pokrivenost naselja izgrađenim javnim vodoopskrbnim sustavom za sada nije dovoljna dok ne budu uključena sva naselja u javni vodoopskrbni sustav.

Do sada je na javni vodoopskrbni sustav priključeno 75% stanovništva, a 25% ima riješenu vodoopskrbu putem vlastitih bunara. Pojedina naselja u Općini imaju svoje mjesne vodovode koji ne zadovoljavaju potrebe. Problem većine ovih vodoopskrbnih sustava je neadekvatna izgradnja zahvatnih građevina i zamućenje kod obilnijih kiša, kao i nedostatak dovoljne količine vode zbog klimatskih promjena, te uslijed povećanje potrošača.

Odvodnja otpadnih voda

Javni kanalizacijski sustav na cijelom području općine Čaglin ne postoji, osim što naselje Nova Ljeskovica posjeduje zasebni kanalizacijski sustav odvodnje samo za potrebe Doma za stare i psihički bolesne osobe. Dužina ovog kanalizacijskog sustava iznosi svega 250 metara sa izgrađenim Biodiskom.

U svim drugim naseljima odvodnja ne postoji te je **ukupna ocjena negativna**, stoga je neophodno što žurnije započeti s planiranjem i izgradnjom odvodnje u svim naseljima. Sadašnje rješenje odvodnje otpadnih voda u naseljima rješava se putem pojedinačnih septičkih taložnica.

U tijeku je izrada projektne dokumentacije za izgradnju prve i druge etape sustava odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda naselja Čaglin. Dužina trase ove kanalizacijske mreže iznosi 4.000 metara, što uključuje i izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (i mogućnog istovremeno rješavanja odvodnje za naselje Milanlug). Također u tijeku je i izrada projektne dokumentacije za izgradnju kanalizacijskog sustava za naselja Migalovci i Ruševo.

Uređenje vodotoka

Ovo područje je slabo branjeno od poplava pa je nužno izvršiti reguliranja dijelova vodotoka koji do sada nisu regulirani i to: dio rijeke Londže, te dijelove sljedećih potoka; Krajine, Dobra Voda, Pačice, Sovljanskog, Ruševca, Vratačkog, Rosinca, Tekajca, Pustare i Lončarkog potoka. Posebno se to odnosi na regulacije dijelove vodotoka u građevinskim područjima kao i izgradnju retencije – akumulacije rijeke Londža. Radi obrane općine Čaglin, a posebno grada Pleternice od velikih voda započeta je izgradnja retencije Londža.

Uređenost vodotoka i voda te obrana od poplava nisu na zadovoljavajućem nivou.

STANJE KVALITETE VODOTOKA LONDŽE I PROPISANA KATEGORIJA			
Vodotok	Profil	Propisana kategorija	Sadašnje stanje
Londža	Izvor - ušće	II.	II. - III.

Izvor podataka: Vodoprivredna osnova sliva rijeke Orłjave, Zagreb 1991.g.

Od ukupne dužine 93,35 km većih vodotoka u Općini regulirano je svega 33,10 km, na najugroženijim i najosjetljivijim dijelovima vodotoka djelomično su izvedeni i nasipi. Dakle, potrebno je regulirati i urediti preostale dijelove vodotoka u dužini od 60,25 km.

Najugroženiji vodotok na ovom području je rijeka Londža koja je neposredni recipijent svih otpadnih voda na urbanom području Čaglina. Problem zagađenja rijeke Londže riješit će se izgradnjom kompletnog sustava odvodnje s uređajem za pročišćavanje u naselju. Preduvjet za što kvalitetnije funkcioniranje cijelog sustava da svi veći gospodarski pogoni ovisno o sastavu otpadnih voda vrše njihov predtretman prije samog upuštanja i javni sustav odvodnje.

Ugrožene površine

Poplavna zona obuhvaća dosta široko područje ugroženih dolina i ukupno procijenjena površina iznosi oko 13.000 ha na cijelom slivu.

Pored poplavnih zona koje su registrirane u dolinama najvećih vodotoka, postoje uz brojne manje vodotoke poplavne zone, za koje nema dovoljno sistematiziranih podataka.

Poplavne zone su relativno veliko ugroženo područje, praktički neupotrebljivo za korištenje, stoga ulaganje društvenih sredstava nije opravdano na terenu na kojemu postoji potencijalna opasnost od uništenja.

Melioracijska odvodnja i navodnjavanje

Unutar općine Čaglin vrlo male površine poljoprivrednog zemljišta su meliorirane, tako da se ne može biti zadovoljan s opsegom izvršenih radova na uređenju melioracijskog područja, pogotovo na zemljištu u vlasništvu obiteljskih gospodarstava. I na ovim prostorima osjeća se nedostatak vode osobito u ljetnim danima koji ograničava poljoprivrednu proizvodnju. Međutim, sustav navodnjavanja u cijeloj Državi pa tako i u Županiji, odnosno Općini, možemo reći da je u samim počecima.

Djelomično i ovo područje obuhvaćeno je izrađenim projektom „Osnove navodnjavanja na području Požeško - slavonske županije“, a koji je izrađen u sklopu „Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u RH“.

Navedenim projektom analizirano je cjelokupno područje Županije na kojem je moguće organizirati intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

Područje Županije ima veliki potencijal za razvoj sustava navodnjavanja obzirom na raspoložive vodne resurse i resurse tla. Stoga je potrebno, u okviru „Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u RH“ (NAPNAV), predložiti pojedine projekte u sklopu kojih bi se implementirali sustavi navodnjavanja, koji bi se potom pratili i usavršavali, a koji bi u konačnici bili odličnim primjerom svim zainteresiranim korisnicima za navodnjavanje na području Županije i cijele RH.

Jedan od projekata u sklopu „Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u RH“ - „Osnove navodnjavanja na području Požeško - slavonske županije“ je i „Idejni projekt navodnjavanja povrća i industrijskog bilja“. Ovaj projekt dijelom obuhvaća i područje općine Čaglin. U južnom dijelu Požeštine uređene su doline Londže i Orljave te potoka Vrbove (površine izvan ove Općine).

Izgradnjom retencije Londža i Vrbova riješit će se obrana od poplava, a dogradnjom brane na ovim retencijama omogućava se stvaranje akumulacije koje će osigurati dovoljne količine vode za potrebe navodnjavanja oko 2.500 ha zemljišta.

Dosadašnji radovi na redovnom održavanju vodotoka i kanala su nedovoljni, jer ranije uređeni vodotoci i melioracijski sustav obrastaju drvećem i grmljem od čega se zamuljuju i na taj način postaju nefunkcionalni.